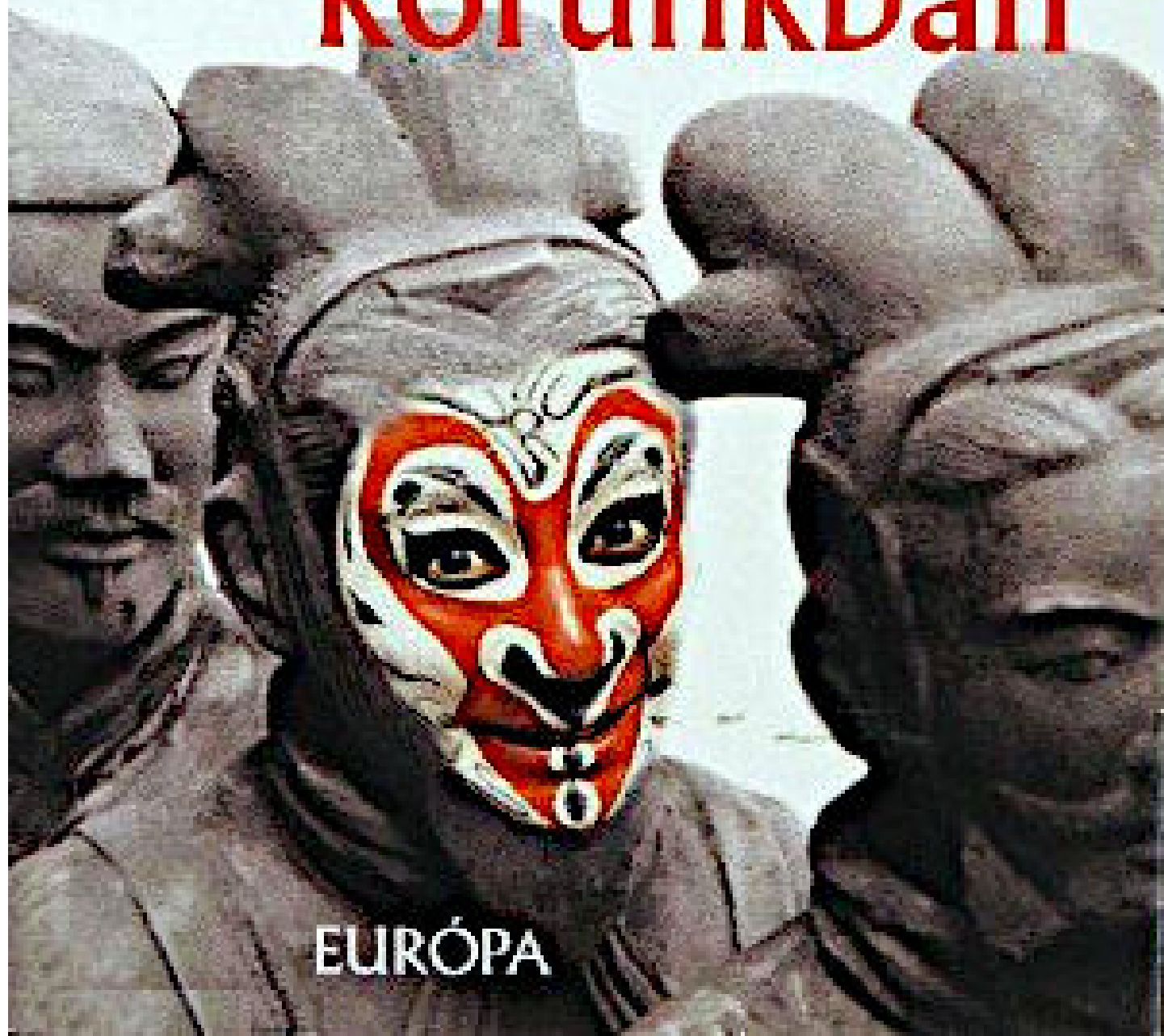

KAZUO ISHIGURO

Árva korunkban

EURÓPA

Kazuo Ishiguro

Árva korunkban

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2002

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Kazuo Ishiguro: When We Were Orphans
First published in Great Britain in 2000
by Faber and Faber Limited
© Kazuo Ishiguro, 2000
Hungarian translation © Tábori Zoltán, 2002

TARTALOM

ELSŐ RÉSZ

ELSŐ FEJEZET

MÁSODIK FEJEZET

HARMADIK FEJEZET

MÁSODIK RÉSZ

NEGYEDIK FEJEZET

ÖTÖDIK FEJEZET

HATODIK FEJEZET

HETEDIK FEJEZET

NYOLCADIK FEJEZET

KILENCEDIK FEJEZET

HARMADIK RÉSZ

TIZEDIK FEJEZET

TIZENEGYEDIK FEJEZET

NEGYEDIK RÉSZ

TIZENKETTEDIK FEJEZET

TIZENHARMADIK FEJEZET

ÖTÖDIK RÉSZ

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

HATODIK RÉSZ

TIZENHATODIK FEJEZET

TIZENHETEDIK FEJEZET

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

HUSZADIK FEJEZET

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

HETEDIK RÉSZ

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Lornának és Naominak

ELSŐ RÉSZ

London, 1930. július 24.

ELSŐ FEJEZET

1923 nyarán történt, azon a nyáron, amikor kinőttem Cambridge-ből, hogy a nénikém bárhogya is hívott vissza Shropshire-ba, úgy döntöttem, a jövő a fővárosban vár rám, és kivettem egy kis lakást Kensingtonban, a Bedford Gardens 14B-ben. Visszatekintve úgy érzem, ez életem legcsodálatosabb nyara volt. Az iskolában és Cambridge-ben éveken át annyi mindenféle alak vett körül, hogy kimondottan élveztem a magam társaságát. Imádtam a londoni parkokat, a British Museum olvasótermének csendjét; egész délutánokat tölthettem kószálással a kensingtoni utcákon, szőhettem terveimet a jövőről, meg-megállva, rácsodálkozva, hogy itt Angliában, még egy ilyen hatalmas város kellős közepén is vadszőlő és borostyán futja be a szép házak homlokzatát.

Az egyik ilyen különösebb cél nélküli sétám során teljesen véletlenül régi iskolatársamba, James Osbourne-ba botlottam, és amikor kiderült, hogy ő is itt lakik a közelben, biztattam, hogy ugorjon fel, ha legközelebb erre jár. A meghívás miatt nem kellett, hogy fájjon a fejem, mert bár ez ideig még senki látogatót nem fogadtam bérleményemben, arra azért ügyeltem, hogy hová költözöm. A lakbér elviselhető volt, holott a berendezés a ráérős viktoriánus kort idézte; a délelőtti órákban napfényben fürdő nappaliban helyet kapott egy öreg pamlag és két meghitt fotel, egy antik pohárszék és egy tölgyfa könyvespolc tele elnyűtt lexikonnal – csupa olyasmi, amiről el se tudtam volna képzelni, hogy ne vívna ki elismerést bárki betévedőből. Ráadásul még az első napok valamelyikén elsétáltam Knightsbridge-be, és beszereztem egy Anna királynő teáskészletet, több csomag kitűnő teát és egy nagy doboz aprósüteményt. Úgyhogy amikor pár nap elteltével egy reggel Osbourne betoppant, olyan úri kiszolgálásban részesült, hogy még csak fel se merülhetett benne, hogy ő az első látogatóm.

Az első mintegy tizenöt percben Osbourne nyughatatlanul járt-kelt a nappaliban, agyba-főbe dicsérte a lakást, szemügyre vette hol ezt, hol azt,

rendszeresen kibámult az ablakon, és megjegyzéseket tett az odakint zajló eseményekre. Végül lehuppant a pamlagra, és elkezdhattuk mondani a híreket – magunkról és a régi iskolatársakról. Arra is emlékszem, hogy futólag megvitattuk a szakszervezeti mozgalmakat, majd hosszú és élvezetes eszmecserebe bonyolódtunk a német filozófiát illetően, miáltal mindkettőnknek lehetőségünk nyílt megcsillogtatni a magunk egyetemén szerzett szellemi vértet. Azután Osbourne felkelt és járkálni kezdett megint, s közben a jövőre vonatkozó különböző terveit fejtegette.

– Tudod, a fejembe vettem, hogy megcélzom a kiadói bizniszt. Napilapok, magazinok, ilyesmik. Ami azt illeti, magam is szívesen vinnék egy rovatot. Politika, társadalmi kérdések. Persze, hogy is mondjam, már ha nem döntök úgy, hogy a politikába vetem bele magam. Nahát, Banks, neked *tényleg* nincs semmi elképzelésed, hogy mihez fogj? Figyelj, ez az egész mind miránk vár – intett az ablak felé *valami* terved csak van neked is!

– Ami azt illeti – mosolyogtam – egy-két ötletem azért akad. Ha eljön az ideje, tudatni is fogom veled.

– Mi van a tarsolyodban? Gyerünk, ki vele! Úgyis kisedem belőled!

De nem árultam el neki semmit, és kisvártatva újra a filozófia vagy a költészet vagy valami hasonló témákon vitáztunk. Aztán dél körül Osbourne-nak hirtelen eszébe jutott, hogy ebédre várják a Piccadillyn, és szedelőzködni kezdett. Elmenőben, már majdnem az ajtóban azt mondta:

– Figyelj csak, öreg haver, már az előbb mondani akartam. Ma este fogadásra vagyok hivatalos. Leonard Evershott tiszteletére adják. Tudod, az a pénzeszsák. A nagybácsim intézi a dolgot. Elég későn szólok, igaz, de arra gondoltam, nem volna-e kedved eljönni neked is. Komolyan mondom. Már olyan régóta tervezem, hogy felugrom hozzád, de sose jött össze. Charing-worthban lesz.

Merthogy nem válaszoltam azonnal, kicsit közelebb lépett, és azt mondta:

– Azért gondoltam rád, mert egyből eszembe jutott. Eszembe jutott, hogy mindig a „jó kapcsolataimmal” ugrattál. Na, ne csináld! Nehogy azt akard mondani, hogy már elfelejtetted! Egyfolytában ezzel nyaggattál. „Jó kapcsolatok... Milyen az, ha valakinek jó kapcsolatai vannak?” Na, gondoltam, itt a nagy lehetőség, hogy a jó öreg Banks ezt a kapcsolatosdit maga is megtapasztalja. – Aztán megrázta a fejét, mintha az emlékeibe

merülne, és hozzátette: – Jóságos ég, micsoda csodabogár voltál az iskolában!

Azt hiszem, ez volt az a pillanat, amikor végérvényesen az aznapi estélyre szóló meghívása mellett döntöttem – mely estély, mint rövidesen ki fogom fejteni, jóval jelentőségteljesebbnek bizonyult, mint amilyenek annak előtte el tudtam volna képzelni –, és kikísértem anélkül, hogy valamit is elárultam volna neheztelésemből az utolsó szavai miatt.

Bosszúságom csak nőttön-nőtt, amikor újra magamra maradtam. Ahogy ilyenkor lenni szokott, máris nekiálltam törni a fejem, mit akarhatott ezzel. Kétségtelen, hogy Osbourne-nal kapcsolatban végig az iskolában többször is hallottam a megjegyzést, hogy „jó kapcsolatai” vannak. Ez a kifejezés elkerülhetetlenül felbukkant, valahányszor órá terelődött a szó, és azt hiszem, magam is éltem vele, amikor a helyzet úgy hozta. És ami azt illeti, ez a gondolat tényleg nem hagyott nyugodni, hogy Osbourne valami titokzatos módon kapcsolatban van az élet naposabb oldalával, jóllehet se megjelenésében, se viselkedésében nem különbözött tőlünk. De az akkor is ki van zárva, hogy „egyfolytában nyaggattam” volna, mint ahogy állítja. Az igaz, hogy a dolog meglehetősen sokat foglalkoztatott tizennégytizenöt éves koromban, de Osbourne és én nem voltunk különösebben közel egymáshoz az iskolában, és, már amennyire emlékszem, ezt a témát csak egyetlenegyszer hoztam fel neki személyesen.

Egy ködös őszi reggel kettesben ültünk egy vidéki fogadó alacsony téglakerítésén. Úgy saccolom, ötödikesek lehettünk akkoriban. Mezei futóversenyen láttunk el rendezői feladatokat, és arra vártunk, hogy a futók előkeveredjenek a szomszédos mezőt megülő ködből, és ráterelhessük őket a helyes útra, ez esetben egy sáros, lejtős ösvényre. A futók egy darabig még nem voltak várhatók, úgyhogy nyugodtan diskurálhattunk. Ekkor történt, ebben biztos vagyok, hogy rákérdeztem Osbourne „jó kapcsolataira”. Osbourne, aki minden ügybuzgósága ellenére visszafogott természetű volt, megpróbált témát váltani. De mert nem hagytam lerázni magamat, végül kifakadt:

– Jaj, Banks, állj ál már le ezzel! Tiszta hülyeség ez az egész, nincs mit ragozni rajta. Az embernek egyszerűen vannak ismerősei. Vannak szülei, rokonai, rokonainak ismerősei. Nem tudom, mi olyan érdekes ebben. – Hirtelen rádöbrent, mit mondott, és felém fordult, megérintette a karomat. – Borzasztóan sajnálom, öregfiú. Ez iszonyú tapintatlanság volt tőlem.

Ez a kis *malőr* szemlátomást több fájdalmat okozott Osbourne-nak, mint nekem. Sőt az sem lehetetlen, hogy ott maradt betokozódva a tudata mélyén, és a mostani meghívása a Charingworth Clubba csupán afféle jóvátételi kísérlet volt. Mindenesetre, mondom, egy cseppet sem zaklatott fel kétségkívül meggondolatlan megjegyzése. Igazából az szokott felingerelni, hogy az iskolatársaim, bármennyire készen álltak is gúnyt űzni gyakorlatilag bárki bajából, szüleim elvesztése hallatán rögtön mérhetetlenül együtt érző pofákat vágtak. Talán furcsán hangzik, de a szüleim hiánya – mi több, shropshire-i nénikémet leszámítva mindenféle rokon hiánya – már rég nem zavart különösebben. Nem győztem eléggé hangsúlyozni társaimnak, hogy egy a miénkhez hasonló bentlakásos iskolában *mindannyiunknak* meg kell tanulnunk szüléink nélkül boldogulni, szóval a helyzetem korántsem egyedülálló. Persze ha most így visszagondolok, nem lehetetlen, hogy Osbourne „jó kapcsolatait” iránti szokatlan érdeklődésemnek nagyon is köze volt ahhoz, hogy abban az időben úgy éreztem, a Szt. Dunstan-belieken kívül az égvilágon nincs senki kapcsolatom. Afelől azonban nem voltak kétségeim, hogy ezeket a hiányzó kapcsolatokat idővel majd magam is kialakítom, és jól elboldogulok. De talán úgy képzeltem, valami sarkalatosat tudhatok meg Osbourne-tól, és valamelyest rálátásom lesz, hogyan is működnek ezek a dolgok.

De amikor az imént azt mondtam, hogy távoztakor elejtett szavaival Osbourne-nak némiképp sikerült megbántania, akkor azzal nem az éveken át tartó „nyaggatás” fölemlegetésére gondoltam. Sokkal fájóbb volt az a mellékesen odavetett félmondat, hogy „micsoda csodabogár” voltam az iskolában.

Igazán mindig is rejtély maradt előttem, hogy Osbourne-nak miért kellett ilyesmit vágnia a fejemhez aznap délelőtt. Én a legjobb emlékezetem szerint tökéletesen idomultam az angol diákélethez. Még a Szt. Dunstanban töltött első hetek alatt sem hiszem, hogy bármi olyasmit csináltam volna, ami miatt zavarba kellett volna jönnöm. A legelső napról például jól emlékszem, mennyire feltűnő modorosságot vett fel a fiúk többsége, amikor állt vagy beszélt – jobb kéz a mellényzsebbe gyömöszölve, bal váll fel-lejár, kvázi gesztikulál, mintegy nyomatékosítva bizonyos pontokon a mondanivalót. Határozottan emlékszem, hogy ezt a modorosságot még ugyanazon a napon kellő szakértelemmel úgy

leutánoztam, hogy egyetlen osztálytársam se vehetett észre rajtam semmi különöst. Meg se fordulhatott a fejükben, hogy ugratásaik céltáblája legyek.

Ugyanezzel az eltökéltséggel rövid időn belül elsajátítottam a társaim közt dívó összes testbeszédet, szófordulatot és aranyköpést, és tisztába jöttem az új környezetemben honos mélyebb erkölccsel és szokásokkal. Mindenesetre elég gyorsan rájöttem, hogy itt nem szabad azzal a nyíltsággal átengednem magam a bűnnel és bűnüldözéssel kapcsolatos ábrándjaimnak, ahogy azt Sanghajban tettem. Ezt olyannyira komolyan vettem, hogy amikor a harmadik évben lopássorozat történt az iskolában, és mindenki detektívesdit játszott, én akkor is visszafogtam magam, és csak tessék-lássék vettem részt a dologban. És semmi kétség, ugyanez a megfontolás vezérelt újra, s tett lakatot a számra aznap délelőtt, amikor Osbourne a „terveimről” faggatott.

Mégis legalább két olyan esetre emlékszem az iskolából, ami arról árulkodott, hogy minden elővigyázatosságom ellenére azért éberségem olykor-olykor ellankadt, némi bepillantást engedve dédelgetett álmaimba. Ezek előtt az esetek előtt már akkor is értetlenül álltam, és azóta se jutottam közelebb a megoldáshoz.

Az első a tizennegyedik születésnapomon történt. Két akkori jó barátom, Robert Thornton-Browne és Russell Stanton meghívtak a helyi cukrászdába, és teleettük magunkat fánkka és krémessel. Esős vasárnap délután volt, és már mindegyik asztalnál ültek. Vagyis pár percenként újabb és újabb bőrig ázott vendégek jöttek, körülnéztek, és neheztelő pillantásokat vetettek ránk, mintha kötelességünk volna most azonnal átengedni a helyünket. De Jordanné, a tulajdonosnő mindig is jó szívvvel viseltetett irántunk, és azon a születésnap délutánon úgy éreztük, minden jogunk megvan rá, hogy elterpeszkedjünk a falucska főterére néző, legrangosabb ablakfülkében álló asztal körül. Nem nagyon emlékszem, miről beszélgettünk aznap, de miután megtömtük a hasunkat, társaim jelentőségteles pillantást váltottak, majd Thornton-Browne a táskájáért nyúlt, és átadott egy díszes ajándécsomagot.

Bontogatni kezdtem, de rögtön láttam, hogy csomagolópapírok sokaságával lesz dolgom, és a barátaim nevettek, valahányszor lefejtettem egy réteget, s alatta felbukkant a következő. Minden jel arra utalt, hogy itt valami nagy átverés van készülöben. Végül azonban egy elnyűtt bőrtokot

halászhattam elő, és miután elfordítottam az aprócska kallantyút, és felemeltem a fedelet, az alján ott lapult egy nagyító.

Most is itt van előttem. Az azóta eltelt évek nem sok nyomot hagytak rajta; már azon a délutánon is épp elég viharvert volt. Emlékszem, az első benyomásom éppen ez volt, továbbá hogy igen erős nagyítású, meglepően súlyos darab, és hogy az elefántcsont nyele az egyik oldalon teljesen lepattogzott. Azt csak később vettem észre – a bevésés elolvasásához az embernek szüksége van egy második nagyítóra is –, hogy Zürichben gyártották 1887-ben.

Az ajándék láttán mérhetetlen izgalom fogott el. Félresöpörtem az asztalon hegyekben álló csomagolópapírt – gyanítom, lelkesültségem következtében jutott belőle a földre is felkaptam a nagyítót, és rögtön kipróbáltam pár abroszba kenődött vajpöttyön. Szinte el se jutott a tudatomig, hogy barátaim a más kárán mulatók jellegzetes, erőltetett nevetésével kísérik ügybuzgalmamat. Aztán amikor végre föleszméltem, és fölnéztem, kellemetlen csönd lett. Majd Thornton-Browne bátortalanul felvihogott, és azt mondta:

– Gondoltuk, szükséged lehet rá, ha egyszer ügyis detektív leszel.

Ezen a ponton teljesen visszanyertem régi énemet, és látványosan úgy tettem, mintha ez az egész egy jópofa tréfa volna. De rémlik, addigra már mindkét barátom annyira összezavarodott, mit is akartak ezzel az egésszel, hogy az a korábbi könnyed hangulat ott a cukrászdában a hátralévő percekben már nem jött vissza.

Mondom, a nagyító itt fekszik most is előttem. Jó hasznát vettem, amikor a Mannering-ügyben nyomoztam; és legutóbb is, a Trevor Richardson-eset során. Egy nagyító talán nem olyan sarkalatos felszerelési tárgy, mint ahogy a közvélekedés tartja, de azért akadnak bizonyítékok, amelyek begyűjtéséhez továbbra is nélkülözhetetlen, és azt hiszem, még jó darabig magammal hurcolom a Robert Thornton-Browne-tól és Russell Stantontól kapott születésnap ajándékomat. Elnézem, és az jut eszembe: ha társaim tényleg csak ugratni akartak, akkor bizony ez a vice fordítva sült el. De sajnos ma már nem áll módomban megbizonyosodni felőle, mit is forgattak a fejükben, ahogy afelől sem, hogy minden elővigyázatosságom ellenére hogyan bukkantak nyomára titkos céljaimnak. A magát idősebbnek valló Stanton önként vonult a háborúba, és elesett a harmadik yperni csatában. Thornton-Browne, úgy hallom, két

éve tüdővészben elhunyt. Mindenesetre ötödikben mindketten elkerültek a Szt. Dunstanból, és már jó ideje megszakadt minden kapcsolat közöttünk, amikor értesültem halálhírukról. De arra még emlékszem, mekkora csalódásként ért Thornton-Browne távozása az iskolából; miután megérkeztem Angliába, más igaz barátom nem is volt, és fájó hiányát mindvégig éreztem a hátralévő Szt. Dunstan-beli iskolaévekben.

A második eset, amely még dereng a fejemben, pár évvel későbbi történet – alsó tagozat hatodik osztály –, de az emlékeim erről már igencsak homályosak. Az igazat megvallva semmire se emlékszem sem abból, ami megelőzte, sem abból, ami követte a kérdéses epizódot. Csak annyi maradt meg, hogy bejövök az tanterembe – 15-ös terem a régi kolostorszárnyon –, ahol a napfény tömör nyalábokban zúdul be a keskeny lándzsaablakokon, s szitálja át a levegőben úszó port. A tanár még nem érkezett meg, de némiképp késve kellett, hogy érkezzem, mert az osztálytársaim már fűrtökben ültek a padok tetején, az ülésorokban és az ablak-párkányokon. Épp csatlakozni készültem az egyik ilyen öt-hat fős csoporthoz, amikor hirtelen minden arc felém fordult, és én rögtön láttam, hogy rólam folyik a szó. Aztán, mielőtt bármit is mondhattam volna, az egyik fiú közülük, Roger Brenthurst felém intett, és így szólt:

– Na de ahhoz egy kicsit magasabbnak illene lenni, hogy valaki Sherlock Holmes legyen!

Páran felnevettek, különösebb rosszindulat nélkül, és ezzel, már amennyire emlékszem, a dolog el is volt intézve. Többé nem ütötte meg a fületem semmi újabb megjegyzés „Sherlock Holmes-i” aspirációimat illetően, bár jó ideig még ott bujkált bennem a kicsinyes félsz, hogy titkom kitudódott, és rendszeres vitatémává vált a hátam mögött.

Mellesleg az a kényszeresség, hogy óvatossággal kezeljem ilyen irányú ambícióim egész témakörét, még a Szt. Dunstanba érkeztem előtt elhatalmasodott rajtam. Angliai első néhány hetem jórészt a nagynéném shropshire-i háza mögötti mező bebarangolásával telt, ahol a nyirkos páfrányok közt újrajátszhattam a különböző detektívjeleneteket, amelyeket Akira meg én közös erővel még Sanghajban dolgoztunk ki. Persze most, hogy így egymagam voltam, muszáj volt átvállalnom az ő szerepét is; arról nem is beszélve, hogy mert a házból rám láthattak, ezeket a szerepjátékokat kellő visszafogottsággal kellett kezelnem, jó kis szövegeinket suttyomban mormolva magam elé – szöges ellentétben azzal

a felszabadultsággal, amellyel Akira meg én ezeket a dolgokat művelni szoktuk.

De ezek mind fölösleges elővigyázatosságok voltak. Mert egy reggel a padlásszobában, ahol a szállásom volt, arra lettem figyelmes, hogy a nagynéném a barátnőivel beszélget a nappaliban. Hirtelen elhalkuló hangjuk keltette fel először a kíváncsiságomat, majd hamarosan azon kaptam magam, hogy a lépcső felé lopódzom, és áthajolok a korláton.

– Órákra eltűnik – hallottam a nagynéném hangját. – Aligha egészséges dolog, hogy egy ilyen korú fiú így magába forduljon. Neki már el kellene kezdeni jövőt építeni.

– Ez azért várható volt – mondta valaki. – Ha meggondolod, mi minden ment keresztül.

– Ezzel a sok töprenkedéssel semmire se fog menni – mondta a nagynéném. – Itt mindene megvan, és ha így vesszük, összeteheti a két kezét. Ideje volna kicsit kinyílnia. Úgy értem, legyen vége már ennek a nagy köldöknézésnek.

Attól a naptól kezdve nem mentem többet a mezőre, és úgy általában azon voltam, hogy ne adjak tápot a „köldöknézés” újabb gyanújának. De akkoriban még nagyon fiatal voltam, és esténként, ahogy ott feküdtem a padlásszobában, és hallgattam a padlónyikorgást, ahogy nagynéném fel-alá járkált a házban, felhúzta az órákat és intézte a macskákat, képzeletben megannyiszor újraéltem az összes hajdanvolt detektívesdit pontosan úgy, ahogy Akira és én mindig is csináltuk.

De hadd térjek vissza arra a nyári napra, amikor Osbourne felkeresett kensingtoni lakásomon. Egy percig se állítom, hogy ezen a megjegyzésén, ezen az állítólagos „csodabogárságomon” még sokáig rágódtam volna. Ellenkezőleg, röviddel Osbourne után kifogástalan hangulatban magam is eltávoztam, s aztán már csak a Szt. James parkban lehetett volna megtalálni, ahol egyre türelmetlenebbül járkáltam a virágágyások között, vajon mit hoz az este.

Így visszagondolva arra a délutánra, az a legfeltűnőbb, hogy bár minden okom megvolt némi szorongásra, a korai londoni korszakomat átható átkozott önteltségemből kifolyólag mégsem szorongtam. Természetesen tisztában voltam vele, hogy ez az estély egészen más szinten fog zajlani azokhoz képest, amelyeken az egyetemen részt vettem; sőt az is meglehet, hogy számomra eddig ismeretlen viselkedési kódexszel szembesülök.

Mégis biztosra vettem, hogy szokásos éberségem ezúttal is átsegít az ilyen jellegű akadályokon, és úgy általában ki fogok tenni magamért. Aggodalmaim egészen más természetűek voltak, miközben a park sétányait róttam. Amikor Osbourne „jó kapcsolatokkal” megáldott vendégekről beszélt, rögtön úgy képzeltem, hogy biztos lesz köztük legalább néhány detektív-híresség is. Gyanúm, hogy aznap délután javarészt azt tervezgettem, mit mondjak, ha bemutatnak Matlock Stevensonnak vagy akár még Charleville professzornak is. Újra meg újra elpróbáltam, hogy fogom – szerényen, de bizonyos méltósággal – körvonalazni terveimet; és beleéltem magam, ahogy egyikük-másikuk atyai érdeklődéssel fog viseltetni irányomban, ellátnak mindenféle tanáccsal, és erősködni fognak, hogy útbaigazításért a jövőben csakis hozzájuk forduljak.

Az estély persze nagy csalódás volt – még ha, mint majd rögtön látni fogják, egészen más okoknál fogva igen jelentőségteljesnek bizonyult is. Honnan sejthettem volna, hogy ebben az országban a detektívek nem bejáratosak a társasági összejövetelekre? És nem azért, mintha nem kapnának meghívást; saját legfrissebb tapasztalataim bizonyítják, hogy az előkelő körök mindig is igyekeznek megnyerni az épp aktuális detektív-hírességeket. Hanem egyszerűen azért, mert eredendően megfontolt, rendszerint visszahúzódó emberekről van szó, akik megszállottjai hivatásuknak, és nem sok késztetést éreznek rá, hogy egymással érintkezzenek, a „társasági életbe” való belemerülésről nem is beszélve.

Na szóval, nem így képzeltem ezt az egészet, amikor aznap este megérkeztem a Charingworth Clubba, és Osbourne példáját követve derűsen üdvözöltem az impozáns egyenruhába bújtatott portást. De a kiábrándulás gyorsan bekövetkezett, pár percen belül, ahogy beléptünk az első emeleti zsúfolt bálterembe. Nem tudnám megmondani, ez pontosan hogyan is következett be – hisz a rendelkezésemre álló idő még arra se volt elég, hogy megbizonyosodjak akár csak egy jelenlévő kiléte felől is –, ám egyfajta ösztönös felismerés kerített hatalmába, melynek fényében átkozott bolondnak éreztem magam iménti följajzottságomért. Hirtelen nem is értettem, hogyan is képzelhettem, hogy egy Matlock Stevenson vagy egy Charleville professzor itt fog jópofáskodni ezekkel a bankárokkal és miniszterekkel körülöttem. Ez a szöges ellentét az estély, amelyre

megérkeztem, és a pár órája elképzelt között olyannyira kiborított, hogy ha csak átmenetileg is, de kiveszett belőlem minden tartás, és mintegy fél órán át, legnagyobb bosszúságomra, képtelen voltam rávenni magamat, hogy elszakadjak Osbourne-tól.

Biztosra veszem, hogy ugyanez a felkavart idegállapot az oka annak, hogy amikor most visszagondolok arra az estére, egész sor részlet furcsán felnagyítódik vagy természetellenesnek hat. Például amikor most megpróbálom magam elé képzelni a termet, az szokatlanul sötét, hiába van annyi falikar, gyertyák az asztalokon, csillárok a fejünk fölött – semmi se tud szembeszállni a feneketlen sötéttel. A szőnyeg egészen süppedős, úgyhogy amikor valaki keresztül akar menni a termen, úgy kell vonszolnia magát, és körös-körül ebben mesterkedik mindenki, sötét zakós, öszülő emberek, némelyikük még a vállát is előreszegezi, mintha szembegyalogolna a szélviharral. Az ezüsttálcás pincérek is különös szögekben megdőlvé merülnek bele a beszélgetésbe. Hölgyeket alig látni, s ha mégis, furcsamód háttérbe simulok, csaknem azonnal kicsúsznak a látómezőből, s feloldódnak a fekete szmokingok erdejében.

Mondom, bizonyos vagyok benne, hogy ezek a benyomások pontatlanok, de az estély így vésődött bele az emlékezetembe. Emlékszem, ahogy ott állok, a gyámoltalanságtól gyökeret eresztve, gépiesen aprókat kortyolgatok a poharamból, miközben Osbourne nyájasan társalog egyik vendéggel a másik után, akik többnyire jó harminc évvel idősebbek nálunk. Egyszer-kétszer megpróbáltam bekapcsolódni, de csak siralmas gyerekhangokat tudtam kipréselni a torkomból, és egyébként se nagyon tudtam mit hozzátenni az általam teljesen ismeretlen személyek és ügyek körül forgó beszélgetéshez.

Egy idő után megharagudtam – magamra, Osbourne-ra, erre az egész helyzetre. Úgy éreztem, minden okom megvan rá, hogy megvessem ezeket az embereket körülöttem; jobbára kapzsi és önző mind, szikrája sincs bennük se idealizmusnak, se kötelességtudatnak. Ettől a haragtól hajtva végre el tudtam szakadni Osbourne-tól, és áttörve a sötétségen kikötöttem a terem túlsó végében.

Ezt a részt egy kis falikar halvány fényköre világította meg. Itt már kevesebben voltak, és felfigyeltem egy ezüstös hajú, hetven körüli férfira, aki a tömegnek hátat fordítva dohányzott. Egy pillanattal később rájöttem, hogy egy tükörbe bámul, de addigra már ő is észrevette, hogy figyelem.

Már épp továbbsiettem volna, amikor anélkül, hogy megfordult volna, azt kérdezte:

– Hogy tetszik az estély?

– Ó, remek, köszönöm! – mondtam, és könnyedén felnevettem. – Egyszerűen fantasztikus!

– Egy kicsit azért elveszett, nemde?

Zavaromban újra felnevettem. Aztán bevallottam.

– Egy kicsit talán igen.

Az ezüstös hajú úr megfordult, és alaposan szemügyre vett.

– Ha kívánja – mondta végül –, elmondom néhányról, ki kicsoda. Aztán ha van olyan, akivel szeretne elbeszélgetni, odakísérem hozzá, és bemutatom. Mit szól hozzá?

– Ez igazán kedves volna öntől. Lekötelez vele.

– Remek.

Közelebb lépett, és felmérte, mi látszik felőlünk a teremből. Azután felém hajolva elkezdte egyenként végigmutatni a hírességeket. Még az egészen közismert személyiségek esetében sem mulasztotta el a kedvemért hozzátenni, hogy „a bankár”, „a zeneszerző” vagy akármi. A kevésbé ismerteknek pedig meglehetősen részletességgel felvázolta életpályájukat, és elmagyarázta fontosságuk mibenlétét. Azt hiszem, éppen egy közvetlen közelünkben álló egyházi emberről mondta a tudnivalókat, amikor hirtelen félbehagyta, és azt mondta:

– Ó, látom, a figyelme elkalandozott.

– Rettenetesen sajnálom...

– Nincs semmi baj. Egy ilyen ifjú embernek, végtére is, az ilyesmi megbocsátható.

– Biztosíthatom önt, uram...

– Csak semmi mentegetőzés! – Elnevette magát, és finoman oldalba bökött. – Csinosnak találja, mi?

Nem igazán tudtam, mit feleljek. Nehéz lett volna tagadni, hogy az érdeklődésemet egy tőlünk nem messze álló fiatal nő kötötte le, aki e percben két középkorú férfival beszélgetett. De az igazat megvallva, így első látásra nem gondoltam különösebben csinosnak. Nincs kizárva, hogy már akkor és ott egy szempillantás alatt megéreztem bizonyos adottságait, amelyeket később mint lényegi tulajdonságait volt alkalmam kitapasztalni. Láttam egy sötét és félhosszú hajú, alacsony, kissé koboldszerű fiatal nőt,

akinek szemlátomást minden igyekezete arra irányult, hogy elbűvölje beszélgetőpartnereit, de a mosolyában mégis volt valami rejtett gúny, ami bármelyik pillanatban átcsaphat csúfondároságba. Ragadozó madarak módjára finoman megereszkedő válla intrikusi pózt kölcsönzött alakjának. Mindenekfölött azonban a tekintete ragadott meg, a benne ülő szigorúság, egyfajta kérlelhetetlen alaposág, amely most így visszagondolva valószínűleg minden másnál inkább készítetett rá, hogy oly megbabonázottan meredjek rá azon az estélyen.

Aztán miközben még mindketten őt bámultuk, egyszer csak felénk pillantott, és társamat felismerve megeresztett egy hűvös, futó mosolyt. Az ezüstös hajú férfi köszönt, és tiszteletteljesen meghajtotta a fejét.

– Mily bájos ifjú hölgy – suttogta, és az ellenkező irányba terelt. – De a magafajta jobban teszi, ha nem koslat utána, mert csak az idejét vesztegeti. A világot sem akarom megbántani, maga igazán aranyos fiúnak látszik, de hát ő mégiscsak *Sarah* Hemmings. Sarah Hemmings kisasszony.

Ez a név semmit sem mondott nekem. Ám kalauzom, aki az imént még lelkiismeretesen ellátott tudnivalókkal a kiszemelt vendégek társadalmi hátterét illetően, ennek a hölgynek a nevét olyan magától értetődően ejtette ki a száján, mintha kizárt dolog volna, hogy magyarázatra szoruljon. Úgyhogy bólintottam, és azt mondtam:

– Ahá! Szóval ő Hemmings kisasszony.

Az idős úr egy darabig megint hallgatott, miközben szemrevételezte a terepet új megfigyelőpontunkról.

– Na, lássuk csak. Felteszem, keres valakit, aki átsegítené az akadályokon. Igazam van? Sose szégyelljél Fiatalkoromban magam is ilyen szemmel néztem a világot. Lássuk csak. Ki van a fedélzeten? – Hirtelen visszafordult felém, és azt kérdezte: – Mit is mondott? Mi akar lenni?

Most kérdezte először. Ettől függetlenül épp csak egy kicsit haboztam, aztán rávágtam:

– Detektív, uram.

– Detektív? Hmm. – A pillantása továbbra is ide-oda pásztázott a bálteremben. – Úgy érte, rendőr?

– Inkább magánnyomozó.

– Persze, persze. – Bólintott, elmélyülten szívta tovább a szivarját, majd így szólt: – Nem érdeklik véletlenül a múzeumok? Ott azt a fickót már

évek óta ismerem. Csontok, leletek, effélék. Nincs kedve hozzá? Hát nem úgy néz ki.

Fürkészte tovább a termet, időnként a nyakát nyújtogatta, hogy jobban rálásson a vendégseregére, majd végül megjegyezte:

– Ami azt illeti, rengeteg fiatalember álmódzik arról, hogy detektív lesz. Mi tagadás, ábrándosabb pillanataimban velem is előfordult. A maga korában mindenki tele van ideákkal. Nagy, ünnepest detektív szeretne lenni. Pusztá kézzel kiirtani a bűnt a világból. Csak helyeselni tudom. De azért, fiatal barátom, valljuk meg, nem árt egyszerre több vasat is a tűzben tartanunk. Mert, persze a világért sem akarom megbántani, egykét év múlva már egészen más színben fogja látni a dolgokat. Nem érdekli a bútoripar? Azért kérdezem, mert amott nem más álldogál, mint maga Hamish Robertson.

– Tisztesség ne essék szólván, uram, de az életcél, amit az imént bizalmasan közöltem önnel, korántsem pillanatnyi szeszély. Amióta az eszemet tudom, csak erre érzek elhivatottságot.

– Amióta az eszét tudja? De hát hány éves ön? Huszonegy? Huszonkettő? Na jó, attól tartok, nem volna illő a kedvét szegnem. Végére is kik dédelgessenek efféle magasztos eszméket, ha nem a maga korabeli ifjú emberek? És minden bizonnyal úgy hiszi, fiatal barátom, hogy a világ ma sokkal inkább tele van bűnnel, mint harminc évvel ezelőtt, nemde? Hogy a művelt világ a szakadék szélén áll, meg hasonlók?

– Az igazat megvallva, uram – feleltem kurtán –, tényleg így hiszem.

– Emlékszem, valamikor én is így képzeltem. – A gúnyos él egyik pillanatról a másikra kiveszett a hangjából, sőt úgy tetszett, mintha könnyek is elfutották volna a szemét. – Mit gondol, fiatal barátom, miért van ez? A világ tényleg egyre gonoszabb lesz? A Homo sapiens faj genetikusan elkorcsosul?

– Ezt nem tudom, uram – feleltem, immár szelídebben. – Mindössze annyit mondhatok, hogy a tárgyilagos megfigyelő számára napjaink bűnözője egyre intelligensebb lesz. Ambiciózusabb, merészebb, ráadásul a rendelkezésére áll a legújabb technika teljes eszköztára.

– Értem. És a magafajta tehetséges fickók nélkül a jövő nem kecsegtet semmi jóval, nemde? – Lemondóan a fejét rázta. – Ki tudja, hol az igazság? Aki öreg, az könnyen élcelődik. Talán magának van igaza, fiatal barátom. Talán túl sokáig hagytuk, hogy a dolgok maguktól menjenek. Ó!

Az ezüstös hajú úr megint biccentett. Sarah Hemmings haladt el nem messze tőlünk. Egyfajta rátarti bájjal siklott keresztül a tömegben, a pillantása fel-alá járt, mintha olyasvalaki után kutatna – legalábbis ezt az érzést keltette bennem –, akit méltónak tarthat a társaságára. Társam bólintását ugyanazzal a futó mosollyal nyugtázta, mint korábban, de a járása nem tört meg. A tekintete egy másodpercre rajtam is megállapodott, de szinte abban a pillanatban – még csak egy mosolyt se lett volna időm megereszteni – törölt a megjegyzendőök közül, és ment tovább valaki felé, akit kinézett magának a terem túloldalán.

Amikor aznap este Osbourne és én taxiba ültünk, hogy hazahajtassunk Kensingtonba, megpróbáltam kicsivel többet megtudni Sarah Hemmingsről. Osbourne, bár igyekezett megjátszani, mintha az estély halálra untatná, valójában kitűnő hangulatban volt, és mindenféle részletekkel traktált azokból a beszélgetésekből, amelyeket a legkülönbözőbb befolyásos emberekkel folytatott. Nem volt éppenséggel könnyű úgy rávezetnem a Sarah Hemmings-féle vonalra, hogy közben ne látsszak indokolatlanul kíváncsinak. Végül azonban sikerült a következőket mondatnom vele:

– Sarah Hemmings? Ja igen, tudom. Jegyben szokott járni Herriot-Lewisszal. Tudod, azzal a karmester pofával. Aki fogta magát és előadta azt a Schubert-koncertet múlt ősszel az Albert Hallban. Nem emlékszel? Ritka nagy bukás volt.

Beismertem, hogy még csak nem is hallottam az ügyről, és Osbourne folytatta.

– A székdobálásig persze nem fajult el a dolog, de merem állítani, csak azért nem, mert oda voltak csavározva a padlóhoz. Egy firkász a *The Times*-tól úgy fogalmazott, hogy ez Schubert megcsúfolása. Vagy megbecstelenítése? Mindegy, a pofa nem izgatta magát különösebben.

– És Hemmings kisasszony?

– Ejtette abban a minutában. Hírlik, még a jegygyűrűjét is hozzávágta. És azóta tartja a száz lépés távolságot.

– Az egész egy koncert miatt?

– Hát, ahogy mesélik, elég rémes volt. Igen nagy port vert fel. Már mint az eljegyzés felbontása. De hogy ma mennyi unalmas ember gyűlt össze, Banks! Mit gondolsz, ha majd mi leszünk benne a korban, mi is ilyenek leszünk?

A Cambridge-et követő első évem során egyszer csak azon kaptam magam, hogy főképp Osbourne barátomnak köszönhetően egyre gyakoribb látogatója vagyok a magasabb körök társadalmi eseményeinek. Ha most visszagondolok életemnek erre a szakaszára, mindenekelőtt a dolog hihetetlen léhasága tűnik fel. Fényes lakosztályokban vacsora-összejövetelek, villásreggelik, koktélparkik többnyire Bloomsbury és Holbom környékén. Eltökéltem magam, hogy leküzdöm a charingworthi estélyen tanúsított félszégemet, és fellépésem minden ilyen alkalommal fokról fokra magabiztosabb lett. Sőt az az idő is eljött, amikor, nyugodtan állíthatom, már úgy tartottak számon, mint az egyik divatos londoni „elitgarnitúra” oszlopos tagját.

Hemmings kisasszony nem tartozott ehhez a garnitúrához, de valahányszor szóba hoztam, azt kellett tapasztalnom, hogy a neve nem ismeretlen a barátaim előtt. Aztán időről időre megpillantottam fogadásokon vagy még gyakrabban a nagyobb szállodák teázóiban. Az innen-onnan összeszedett adatokból végül is kirajzolódott előttem pályafutása a londoni társadalmi körökben.

Milyen furcsa visszagondolni arra az időre, amikor ezek a másodkézből származó esetleges benyomások jelentették mindazt, amit tudtam róla! Rövid időn belül megállapítottam, sokan vannak, akik nem néznek rá jó szemmel. Szemlátomást már az Anthony Herriot-Lewisszal való eljegyzésfelbontási ügye előtt is szerzett magának ellenségeket, mégpedig az úgynevezett „szókimondóságával”. Herriot-Lewis barátai – akiknek tárgyilagosságára, legyünk őszinték, ez ügyben aligha lehetett építeni – hosszan ecsetelték, hogy Hemmings kisasszony micsoda könyörtelenséggel vetette ki a hálóját a karmesterre. Mások azzal vádolták, hogy Herriot-Lewis barátait használta fel rá, hogy a közelébe férkőzzön. Aztán egyszer csak dobta a karmestert, romba döntve nagy fáradsággal megépített művét; a fejlemények előtt egyesek értetlenül álltak, mások viszont cinikus őszintétlenségének végső bizonyítékát látták benne. Ugyanakkor találkoztam többekkel is, akik viszonylag jó véleménnyel voltak Hemmings kisasszonyról. „Okos”, „elbűvölő”, „kiismerhetetlen” – ezek voltak a vele kapcsolatban legtöbbször használt jelzők. A nők főképp azt hangoztatva törtek mellette lándzsát, hogy az eljegyzését mindenkinek

szíve joga felbontani, még csak indokolnia sem kell. De még a védelmére kelők sem tagadták, hogy Hemmings kisasszony igazi „sznob a köbön”; olyasvalakire fel se tud nézni, akinek nincs patinás családi neve. És azt kell mondanom, hogy olyan távolról nézve, mint ahonnan módom volt megfigyelni abban az időben, nem sok cáfolatára bukkantam ezeknek a véleményeknek. Sőt néha az volt a benyomásom, hogy Hemmings kisasszony egyszerűen képtelen bármi más levegő belélegzésére, mint ami a legnagyobb előkelőségeket veszi körül. Egy ideig közeli kapcsolatba került Henry Quinn-nel, az ügyvéddel, de aztán tőle is ugyanúgy elhatárolódott, amikor a férfi kudarcot vallott a Charles Browning-ügyben. Majd terjengeni kezdtek a hírek az egyre szorosabbra fonódó baráti szálakról közte és James Beacon között, akinek szerencsecsillaga mint fiatal, ígéretes miniszteré abban az időben ragyogott fel. Mindenesetre addigra már éppen eléggé nyilvánvaló lett számomra, hogy az ezüstös hajú úr mire akart célozni azzal a kijelentésével, hogy egy „magamfajtanak” fölösleges is koslatnia Hemmings kisasszony után. Akkoriban persze nem igazán fogtam fel szavai értelmét. Aztán, hogy már felfogtam, az év folyamán önkéntelenül is megkülönböztetett figyelemmel kísértem Hemmings kisasszony megnyilvánulásait. Mindazonáltal attól az estélytől számítva, amikor a Charingworth Clubban először megláttam, csaknem két év is eltelt, mire szót is válthattam vele.

A Waldorf Hotelban teáztam egy ismerősömmel, amikor az illetőt valami hirtelen közbejött dolga elszólította, és én egyedül maradtam a Pálma udvar földszintjén. A lekváros fánkokkal való gyürkőzés közben egyszer csak felfigyeltem Hemmings kisasszonyra, aki odafönn ült a galérián az egyik asztalnál, szintúgy egyedül. Mint már említettem, nem először pillantottam meg ilyen helyeken, de ez a délután más volt, mint a többi. Alig egy hónapja tetőzött ugyanis a Mannering-ügy, és még valami rózsaszín ködben éltem. Annyi bizonyos, hogy a nagy nyilvánosság előtt aratott első sikerem igencsak szédítőnek bizonyult: új kapuk nyíltak meg előttem váratlanul; homlokegyenest új szférákból kezdtek özönlenni a meghívások; akik nemrég még csupán csak kedvesek voltak velem, most üdvrivalgással fogadtak. Nem csoda, hogy kicsit elszaladt velem a szekér.

Mindenesetre azon a délutánon a Waldorfban egyszer csak azon kaptam magam, hogy felkelek és indulok föl a galériára. Nem igazán tudom, mit vártam. Megint csak hajdani önteltségem számlájára írandó, hogy meg se torpantam, hogy átgondoljam, vajon Hemmings kisasszony tényleg annyira odalesz-e az örömtől, hogy megismerkedhet velem. A kétely egy villanásra talán még belém hasított, ahogy elhaladtam a zongorista mellett, és közeledtem az asztal felé, ahol Hemmings kisasszony ült, és könyvet olvasott. Ugyanakkor emlékszem rá, milyen elégedettséggel figyeltem a hangomat, ahogy megbicsaklás nélkül, derűsen, udvariasan mondom:

– Bocsásson meg, de úgy gondoltam, itt az ideje, hogy bemutatkozzam önnek. Rengeteg közös barátunk van. Christopher Banks vagyok.

A nevemet kissé cikornyásan sikerült kiejtenem, de ezen a ponton már a magabiztosságom is kezdett elszállni. Hemmings kisasszony ugyanis hidegen, kutatón bámult fel rám. És a beállt csendben egy másodpercre még visszapillantott a könyvére, mintha a lapok méltatlankodva felsóhajtottak volna. Végül indignálódottságtól csepegő hangon azt mondta:

– Ó, tényleg? Szép jó napot.

– A Mannering-ügy – mondtam, meglehetősen ostobán. – Esetleg már olvasott róla.

– Igen. Maga oldotta meg.

Ez a kijelentés, és hozzá az a száraz, közönyös hang, teljesen kiborított. Mert nem valamifajta felismerés csendült ki belőle; ez egy unott megállapítás volt, azt közvetítendő, hogy ő mindig is tökéletesen tisztában volt a kilétemmel, továbbá hogy még mindig nem kapott magyarázatot rá, miért is álldogálok az asztalánál. Hirtelen azt éreztem, hogy az elmúlt hetek lázas eufóriája szertefoszlik. És azt hiszem, ekkor történt, hogy zavart nevetgélésem álcája alatt egyszersmind rádöbbsentem, hogy a Mannering-ügy, nyomozómunkám minden nyilvánvaló zsenialitása dacára, barátaim minden dicsérete ellenére a tágabb nyilvánosság számára valahogy mégsem számít akkora szenzációnak, mint hittem.

Minden bizonnyal még váltottunk pár udvariassági formulát, majd megkezdtem visszavonulásomat a saját asztalom felé. És ma már úgy vélem, Sarah Hemmings teljes joggal reagált úgy, ahogy tette; micsoda ostobaság volt azt képzelnem, hogy egy ilyen Mannering-ügyféle bármi hatást is gyakorolhat rá! De emlékszem, amint újra leültem, szétáradt

bennem a harag és a megalázottság. Az a gondolat lett úrrá rajtam, hogy nemcsak most csináltam hülyét magamból Hemmings kisasszony előtt, hanem meglehet, végig egy teljes hónapra át; hogy a barátaim, miközben agyba-főbe dicsértek, valójában kinevettek a hátam mögött.

Másnapra már eljutottam odáig, hogy túltegyem magam a jól megérdemelt kijózanító pofonon. De ez az epizód ott a Waldorfban valószínűleg a sértettség olyan érzését keltette bennem Hemmings kisasszony iránt, amelytől soha nem tudtam igazán megszabadulni – és amely kétségtelenül hozzájárult a tegnapi esti sajnálatos eseményekhez. Akkor azonban megpróbáltam a gondviselés művét látni a dologban. Végére is, ez ébresztett rá, hogy milyen könnyű eltántorítani az embert a céljaitól. Eltökélt szándékom volt harcolni a gonosszal – főképp alattomos és körmönfont megtestesülésével –, és ennek nem sok köze volt a magasabb körök kegyeiért való ácsingózáshoz.

Ezt követően kezdtem kivonni magam a társasági életből, és mindinkább beletemetkeztem a munkába. Hajdan volt neves ügyek aktáit vettem elő, és teleszívtam magamat új ismeretekkel, amelyek reményeim szerint egy nap még hasznosnak bizonyulhatnak. Ez idő tájt kezdtem tanulmányozni a már maguknak nevet szerzett különböző detektívek élettörténetét is, és rájöttem, hogy éles határvonal húzható a hírnevüket kemény munkával megalapozó és az ugyanezt bizonyos befolyásos körök brancsbeliségéből merítő hírességek között; ez mutatta meg nekem a detektív hírnév felé vezető út elágazásánál a helyes irányt. Egyszóval: bármennyire felvillanyoztak is a Mannering-ügy kapcsán megnyíló baráti viszonyokban rejlő lehetőségek, az emlékezetes Waldorf-beli találkozást követően ismét eszembe jutott a szüleimtől látott példa, és elhatároztam, hogy holmi léhaságok többé el nem tántorítanak.

MÁSODIK FEJEZET

Minthogy most életemnek épp a Mannering-ügy utáni szakaszát idézem fel, talán itt kellene említést tennem váratlan találkozásomról annyi év után Chamberlain ezredessel. Talán meglepő, hogy nem tartottunk fenn szorosabb kapcsolatot azok után, hogy az ezredes milyen szerepet játszott gyermekkorom sorsdöntő pillanatában. Akármi volt is az ok, a

kapcsolattartás elmaradt, és amikor újra találkoztunk – egy-két hónappal a Hemmings kisasszonnyal való Waldorf-beli kalandom után –, az teljességgel a véletlen műve volt.

Egy esős délután az egyik Charing Cross Road-i könyvesboltban álltam, és az *Ivanhoe* valamelyik illusztrált díszkiadását böngészttem, amikor arra lettem figyelmes, hogy valaki már jó ideje nem tágít mögülem. Feltételeztem, hogy a könyvespolchoz szeretne hozzáférni, úgyhogy oldalt léptem. De mert az illető továbbra is ott lebzsel körülöttem, fölnéztem.

Rögtön fölismertem az ezredest. Külsőre alig változott, bár felnőtt szemmel nézve nyájasabbnak és gyámoltalanabbnak látszott a gyermekkoromból őrzött képhez képest. Ott állt esőkabátban, szégyenlősen figyelt, és csak amikor felkiáltottam: „Nahát, ezredes úr!”, akkor mosolyodott el, és nyújtott kezét.

– Hogy vagy, fiam? Tudtam, hogy te vagy az! Istenem! Hogy vagy, fiam?

Bár könnyek szöktek a szemébe, viselkedésében visszafogott maradt, mintha attól félne, hátha csak tehernek érzem a hirtelen elébem toppanó múltat. Minden erőmmel azon voltam, hogy éreztessen vele, mennyire örülök, hogy újra láthatom, és minthogy valóságos felhőszakadás vette kezdetét odakünn, ott álltunk neki beszélgetni abban a szűk kis könyvesboltban. Megtudtam, hogy még mindig Worcestershire-ben él, temetésre utazott fel Londonba, aztán úgy döntött, megtoldja pár nappal az ittlétet. Megkérdeztem, hol szállt meg. Kődös válaszából azt gyanítottam, valami egészen olcsó helyen. Mielőtt elváltunk, meghívtam másnapra vacsorára, az ötletet kitörő örömmel fogadta, noha igencsak meghökkent, amikor a Dorchestert javasoltam. De addig győzködtem – „Ez a legkevesebb, amivel viszonzhatom akkori kedvességét” –, addig erősködtem, amíg be nem adta a derekát.

Most utólag meggondolva mérhetetlen tapintatlanság volt pont a Dorchestert választanom. Ha már egyszer ráéreztem, hogy az ezredes pénzsűkében van, akkor azt is sejthettem volna, mennyire megalázó lesz számára, hogy még a cech ráeső részét sem tudja kifizetni. De abban az időben ilyesmi meg sem fordult a fejemben; gyanítom, túlságosan is azzal

voltam elfoglalva, hogy elkápráztassam az öreget, micsoda hatalmas változásokon mentem keresztül utolsó találkozásunk óta.

Ebbéli szándékomat valószínűleg teljes siker koronázta. Mert úgy esett, hogy épp nem sokkal előtte voltam kétszer is hivatalos a Dorchesterbe, úgyhogy aznap este, amikor asztalhoz ültünk Chamberlain ezredessel, az italpincér a „köszönjük, hogy újra megtisztelt bennünket, uram” szavakkal üdvözölt. Majd azt követően, hogy már a főpincérrel is nekiálltam viccelődni, az ezredes váratlanul nevetésben tört ki.

– És most higgyem el, hogy ez ugyanaz a kis taknyos, aki ott picsogott mellettem a hajón!

Még párszor felkacarászott, aztán hirtelen abbahagyta, talán attól való félelmében, hogy nem lett volna szabad felhoznia ezt a témát. Én azonban elnézően mosolyogtam, és azt mondtam:

– Sok baja lehetett velem azon az úton, ezredes.

Az öregember arcán egy pillanatra árnyék futott át. Aztán ünnepélyesen azt mondta:

– A körülményekhez képest szerintem nagyon is bátran viselkedtél, fiam. Nagyon is bátran.

Emlékszem, ezen a ponton kínos csend állt be, amelyet csak levesünkbe belekanalazva, a Dorchester kitűnő főztjét dicsérve törtünk meg. A szomszéd asztalnál egy gazdagon felékszerezett, terebélyes hölgy nagy hangon felnevetett, és az ezredes elég feltűnően odabámult. Aztán szemlátomást elszánta magát, és beszélni kezdett.

– Tudod, ez érdekes – mondta. – Egész nap ez járt a fejemben, mielőtt idejöttem. Amikor te meg én először találkoztunk. Nem tudom, emlékszel-e még rá, fiam. Valószínűleg nem. Végtére is, annyi minden történt veled akkoriban.

– Szó sincs róla – feleltem. – Nagyon is tisztán emlékszem.

Nem hazudtam. Még ma is csak annyi kell, hogy egy pillanatra lehunyjam a szemem, és máris ott vagyok Sanghajban azon a verőfényes reggelen apám Morgan-brook & Byatt kereskedelmi konzernbeli felettesének, Harold Andersonnak az irodájában. Egy fényezett bőr és tölgyfa illatát árasztó székben ültem; az ilyesfajta székek mindig valami nagy, pöffeszkedő íróasztal mögött állnak, de ez alkalommal a szoba közepére húzták. Minden porcikámmal éreztem, hogy ebbe a székbe csak egészen kivételezett személyek ülhetnek, de most, a helyzet

ünnepélyességére való tekintettel, vagy talán afféle vigasztalásból, nekem is megadatott. Emlékszem, bárhogy igyekeztem is, nem sikerült igazán méltóságteljes pózban ülnöm benne; végképp nem sikerült olyan testhelyzetet találnom, amelyben egyszerre mindkét könyökömet megtámaszthattam volna a díszesen faragott karfán. Ráadásul aznap délelőtt valami durva szövetanyagból készült vadonatúj zakót viseltem – hogy honnan szerezték, nem tudom –, és igencsak feszélyezett az az undorító mód, ahogy csaknem nyakig muszáj volt begombolnom.

A plafon az egekben volt, az egyik falon hatalmas térkép lógott, és Anderson úr íróasztala mögött nagy ablakokon keresztül betűzött a nap, és enyhe fuvallat lengedezett. Azt kell, hogy higgyem, ventilátorlapátok forogtak odafönn a plafonon, emlékezni azonban nem emlékszem rájuk. Csak arra emlékszem, hogy ott ülök abban a székben a szoba közepén, ünnepélyes megfontoltság és tanácskozás kellős közepén. Körülöttem mindenütt felnőttek értekeztek; többnyire talpon voltak, néha egészen az ablakig sétáltak, és suttogva vitatkoztak. Arra is emlékszem, mennyire meglepett maga Anderson úr viselkedése, ahogy ez a harcsabaj szú, magas, ősz férfi eljátszotta, mintha régi jó barátok volnánk – olyannyira, hogy egy ideig feltettem, tényleg ismerjük egymást abból az időből, amikor még kicsi voltam, de már elfelejtettem. Csak jóval később állapítottam meg, hogy addig a reggelig valószínűleg nem is találkoztunk. Mindenesetre Anderson úr a nagybácsi szerepét öltötte magára, egyfolytában mosolygott rám, a vállamat veregette, bökdösött, kacsingatott. Megkínált egy csésze teával is, mondván:

– Na, Christopher, ez majd biztos jobb kedvre derít –, és lehajolt hozzám, közvetlen közélről az arcomba bámult, miközben átvettem. Ezután a helyiségben újraéledt a szóváltás és a duruzsolás. Majd Anderson úr ismét elém állt, és azt mondta:

– Na akkor, Christopher, a dolog el is van döntve. Ez itt Chamberlain ezredes. Volt olyan kedves, hogy felajánlotta: elkísér haza, Angliába.

Emlékszem, ekkor mintegy varázsütésre mély csönd ülte meg a termet. Mi több, valahogy az volt a benyomásom, mintha az összes felnőtt hátrahúzódott volna, ameddig a fal engedte, és mint megannyi néző álltak ott. Egy végső bátorító mosollyal az arcán Anderson úr is hátrálni kezdett. Ekkor láttam meg először Chamberlain ezredest. Lassan közeledett felém, lehajolt, hogy az arcomba nézzen, azután kezét nyújtott. Ereztem, fel

kellene állnom, hogy kezet rázzak vele, de ez az egész olyan hirtelen történt, és annyira az az érzésem volt, bele vagyok szögezve a székbe, hogy csak úgy ültömben szorítottam meg a kezét. Aztán emlékszem, ahogy azt mondja:

– Jaj, szegény fiam. Először az apád. Most az anyád. Mintha az egész világ a fejedre dőlne. De holnap elmegyünk Angliába. Mi ketten. A nagynénéd ott vár rád. Ne félj, hamarosan újra összeszeded magad.

Bárhogy igyekeztem, pár másodpercig nem jött ki hang a torkomon. Végre-valahára sikerült megszólalnom, és azt válaszoltam:

– Borzasztó kedves öntől, uram. Nagyon hálás vagyok ajánlataért, és remélem, nem fog faragatlannak tartani. Mert ha nem haragszik, uram, szerintem nekem még nem volna szabad elmennem Angliába.

Minthogy az ezredes nem reagált azonnal, folytattam.

– Értse meg, uram, a detektívek nagyon keményen dolgoznak, hogy megtalálják anyámat és apámat. A legjobb detektívek egész Sanghajban. Azt hiszem, nagyon rövid időn belül meg fogják találni őket.

Az ezredes bólogatott.

– Biztos vagyok benne, hogy a hatóságok minden tőlük telhetőt megtesznek.

– De értse meg, uram, bármennyire nagyra értékelem is kedvességét, szerintem egyáltalán nem lesz szükséges Angliába utaznom.

Emlékszem, ekkor a moraj újra körbeörvénylett a szobában. Az ezredes tovább bólogatott, mintha alaposan meghányná-vetné magában a dolgokat.

– Talán igazad van, fiam – mondta végül. – Őszintén remélem, hogy igazad van. De akkor is, miért ne jöhetnél velem? Amint a szüleid előkerülnek, majd küldenek érted. Vagy ki tudja, talán ők is úgy döntenek, hogy eljönnek Angliába. Ehhez mit szólsz? Te meg én legjobb, ha elmegyünk holnap Angliába. Ülni és várni ott is tudunk.

– De értse meg, uram, már megbocsásson. Értse meg, a detektívek keresik a szüleimet. A *lehető legjobb* detektívek.

Nem vagyok biztos benne, hogy az ezredes erre mit válaszolt. Talán csak folytatta a bólogatást. Mindenesetre a következő percben még közelebb hajolt hozzám, és a vállamra tette a kezét.

– Figyelj ide. Tudom, mit érzel. Az egész világ összedőlt körülöttem. De neked bátornak kell lenned. Meg hát, van egy nagynénéd Angliában. Vár

téged, hát nem érted? Egy hölgyet mégse lehet csak úgy átejtetni, nem igaz?

Amikor ezen az estén ott ültünk a levesünk mellett, emlékezetből felmondtam neki ezeket a zárószavait, kicsit azt várva, hogy megnevettem vele. Ehelyett ünnepélyesen ezt mondta:

– Annyira sajnálatlak, fiam. Olyan rettenetesen sajnálatlak. – Majd talán megérezte, hogy rosszul ítélte meg hangulatomat, mert kurtán felnevetett, és egy fokkal könnyedebb modorban folytatta. – Emlékszem, ahogy váraoztunk a kikötőben. Folyton azt hajtogattam: „Figyelj csak, rettentő jól fogunk szórakozni azon a hajón, nem igaz? Piszkosul jól fogjuk érezni magunkat.” Te meg folyton csak azt hajtogattad: „Igen, uram. Igen, uram. Igen, uram.”

A következő pár percben hagytam, hogy végigpörgesse emlékeit a Harold Anderson irodájában aznap reggel jelen levő hajdani ismerőseiről. Egyikük neve se mondott nekem semmit. Aztán az ezredes egyszer csak elszótlanodott, és az arcán komor árnyak jelentek meg.

– Ami azt az Andersont illeti – mondta végül az a fickó mindig olyan kellemetlen érzést keltett bennem. Valami nem stimmelt. Ha engem kérdezel, abban az egész rohadt üzletben valami nagyon nem stimmelt.

Alighogy kimondta, már riadtan emelte rám a tekintetét. Aztán mielőtt válaszolhattam volna, gyorsan másról kezdett beszélni, utunkról Angliába, amelyet nyilván kevésbé kényes témának ítélte. Nem telt bele sok idő, és már agyonkuncogta magát, míg elősorolta emlékeit utastársainkról, a hajó tisztikaráról és az apró, mulatságos epizódokról, amiket már rég elfeledtem, vagy nem tartottam különösebben számon. Az ezredes igen jól érezte magát, és ebben én is segítettem: nemegyszer eljátszottam, mintha emlékeznék valamire, csak hogy örömet szerezzek neki. De ahogy egyre jobban belelovalta magát ezekben az emlékekbe, egyszer csak azon kaptam magam, hogy kezd bosszantani a dolog. A mókás kis anekdoták mögül ugyanis fokról fokra egy eléggé sértő kép kezdett kibontakozni rólam azon az úton. Minden mondatával azt sejtette, hogy lógó orral, búskomoran bolyongtam a hajón, és okkal-ok nélkül folyton eltört a mécses. Az ezredes szemlátomást kiosztotta magának a hős őrangyal szerepét, és annyi év után már nemcsak értelmetlen, de barátságtalan gesztus is lett volna, ha ellentmondók neki. Csakhogy, mint már említettem, kezdett egyre jobban bosszantani a dolog. Mert a saját kristálytisza emlékeim szerint nagyon is

jól tudtam idomulni a megváltozott körülményekhez. Egész úton semmi sem állt tőlem távolabb, mint az elesettség, erre határozottan emlékszem; kifejezetten izgalomba jöttem a hajósélettől és az előttem álló jövő perspektíváitól. Természetesen időnként hiányoztak a szüleim, de emlékszem, azzal biztattam magam, hogy majdcsak lesznek más felnőttek mindig, akiket megszerethetek, és akikben megbízhatok. Az igazat megvallva akadt az utasok közt pár nő is, akik hallottak róla, mi történt velem, és egy darabig szánakozó képpel kerülgettek, és emlékszem, ugyanúgy felbosszantottak velem, mint az ezredes azon az estén a Dorchesterben. Az az igazság, hogy korántsem voltam olyan vigasztalan, mint ahogy azt a felnőttek körülöttem szemlátomást feltételezték. Amennyire felidézhetem, végig a hosszú út során csupán egyetlen eset volt, amikor talán kiérdemelhettem azt a „picsogó kis taknyos” titulust, és még az is az utazásunk legesleges napján történt.

Aznap reggel borult volt az ég, és körös-körül a víz mérhetetlenül zavaros. A gőzös fedélzetén álltam, és meredten bámultam hátrafelé a kikötőre, a bárkák, ha-jóhidak, sárkunyhók, megfeketedett cölöpmólók elmaszatolt partvonalára, mögöttük ott nyújtóztak a sanghaji Bund sétány épületóriásai, az egész lassan egyetlen pacává folyt össze a horizonton.

– No, fiú? – hallottam az ezredes hangját valahol a közelemben. – Mit gondolsz, visszajössz-e egyszer még?

– Igen, uram. Egészen biztosan visszajövök.

– Meglátjuk. Amint gyökeret versz Angliában, merem állítani, egy csapásra elfelejted ezt az egészet. Sanghaj nem rossz hely. De nekem nyolc év éppen elég volt belőle, és állítom, *neked* se kell több. Még egy kicsit ráhúzol, és kiköpött kínai leszel.

– Igen, uram.

– Figyelj csak, öreg cimbora! Hallgass rám, fel a fejjel! A pokolba is, hát Angliába megyünk! Hazamegyünk!

Ez az utolsó mondata, ez a „hazamegyünk” nyitotta meg a zsilipet érzelmeim előtt – efelől biztos vagyok – először és utoljára azon az úton. És a könnyeim még akkor is inkább a düh, mint a bánat könnyei voltak. Mert az ezredes szavai mélységes haraggal töltöttek el. Ott voltam, útban egy idegen ország felé, ahol egy teremtett lelket sem ismerek, miközben szemem láttára tűnik a messzeségbe a város, benne az összes ismerősömmel. Mi több, ott maradtak a szüleim is, valahol túl a kikötőn, a

Bund sétány égre törő sziluettjei mögött, és a szememet törölgetve egy utolsó pillantást vetettem a part felé, hátha még megpillanthatom anyámat – esetleg apámat is –, ahogy rohan a móló felé, és kiabál, integet, hogy forduljak vissza. De még akkor is tudatában voltam annak, hogy az efféle reménykedés nem több gyerekes szenvedésnél. És arra is emlékszem, hogy miközben néztem, mint vész bele mindjobban a jellegtelenségbe a város, amely az otthonom volt, derűs képpel az ezredeshez fordultam, és azt mondtam:

– Rövidesen kiérünk a nyílt tengerre, nem gondolja, uram?

De azt hiszem, sikerült úgy intézmem, hogy az ezredes semmit ne vegyen észre az ingerültségemből aznap este. Mindenesetre fényes jókedvében volt, mire búcsút intettünk egymásnak, és taxiba szállt a South Audley Streeten. Csak amikor jó egy év múlva a halálhíre eljutott hozzám, akkor éreztem némi büntudatot, hogy nem voltam barátságosabb hozzá akkor este a Dorchesterben. Végtére is az ezredes egykoron jót tett velem, és minden jel arra mutatott, hogy igen derék ember volt. De attól tartok, az életemben játszott szerepe következtében – merthogy alakja oly eltéphetetlenül összefonódott az azon a ponton történetekkel – már örökké csak vegyes érzésekkel tudok visszagondolni rá.

Legalább három-négy évig a Waldorf-beli epizód után nekem és Sarah Hemmingsnek nem sok dolgunk volt egymással. Ez idő alatt emlékeim szerint egy ízben egy koktélpartin láttam. A rendezvényt egy mayfairi lakásban tartották, rengetegen voltak, de szinte senkit se ismertem, úgyhogy rászántam magam a korai távozásra. Már épp indultam az ajtó felé, amikor megpillantottam az utamban Sarah Hemmingst, amint nagyban társalog valakivel. Első ösztönöm azt súgta, hogy sarkon forduljak és kerüljek másfelé. De ez idő tájt remekeltem a Roger Parker-üggyel, és belém bújt a kisördög: vajon Hemmings kisasszony mer-e még olyan lekezelően viselkedni velem, mint ott a Waldorfban pár évvel ezelőtt. Úgyhogy tovább nyomakodtam a vendégek közt, és ügyeltem rá, hogy közvetlen előtte haladjak el. Láttam, ahogy pillantása megakad a vonásaimon. Ködös kifejezés jelent meg az arcán, szemlátomást nem

tudott hova tenni, aztán amikor rájött, ki vagyok, mosolytalanul, egyetlen biccentés nélkül visszafordította tekintetét a beszélgetőpartnerére felé.

De nem érdekelt különösebben a dolog. Izgalmasabbnál izgalmasabb ügyekkel voltam tele ugyanis nyakig. És bár még jó egy év választott el a hírnévnek attól a fokától, amelynek, mondjuk, manapság örvendek, először kezdtem ráérezni, milyen fokú felelősséget vesz a nyakába egy kicsit is ismert detektív. Természetesen mindig tisztában voltam vele, hogy a legfondorlatosabb formában megjelenő, gyakorta gátlástalanságba átcsapó bűnök kiirtása alapvető és magasztos feladat. De a Roger Parker-gyilkossághoz fogható ügyekig tapasztalat híján nem tudatosult bennem, hogy milyen megkönnyebbülést jelent az embereknek – és nemcsak a közvetlenül érintetteknek, hanem általában a nagyközönségnek is – a megtisztulás a velejéig romlott gonosztól. Következésképpen minden eddiginél jobban elszántam magam, hogy nem engedek a nagyvilági élet felszínes csábításainak. És talán kezdtem valamit megérteni abból is, hogy a szüleim miként tudták mindvégig megőrizni tartásukat. Mindenesetre az ilyen Sarah Hemmings-félék akkoriban nemigen foglalkoztattak, és meglehet, még arról is elfeledkeztem volna, hogy egyáltalán a világon van, ha egy nap a Kensington Gardensban össze nem futok Joseph Turnerrel.

Akkoriban egy norfolki ügyben nyomoztam, és épp visszatértem pár napra Londonba, hogy a felgyülemlett tengernyi jegyzetemet nyugodtan áttanulmányozzam. A Kensington Gardensben bolyongtam tehát egy szürke délelőtt, és az áldozat eltűnését övező különös részletek sokaságán törtem a fejem, amikor valaki messziről rám kiáltott. A felém közeledő alakról rövidesen megállapíthattam, hogy Turner, akit futólag már ismertem a társasági körömből. Odasietett hozzám, megkérdezte, miért van az, hogy „manapság már látni se lehet”, azután meghívott egy vacsorára, amelyet ő és egyik barátja tart egy étteremben aznap este. Udvariasan elutasítottam azzal az indokkal, hogy az ügy, amelyen épp dolgozom, leköti minden időmet és energiámat, mire így válaszolt:

– Kár. Sarah Hemmings is ott lesz, és már annyira szeretne egy jót beszélgetni önnel.

– Hemmings kisasszony?

– Emlékszik rá, ugye? Mert ő nagyon is. Mondta is, pár éve kicsit már összeismerkedtek, de azóta magát mintha a föld nyelte volna el.

Visszafojtottam magamban a keresetlen megjegyzést, és csak ennyit mondtam:

– Nos, akkor megkérném, adja át neki legszívélyesebb üdvözetemet.

Majd ezt követően elég gyorsan faképnél hagytam, de az igazat megvallva hiába ültem vissza íróasztalomhoz, meglehetősen felkavart ez a hír, hogy Hemmings kisasszony látni akar. Végül azt mondtam magamban, hogy Turner minden bizonnyal téved, vagy legalábbis túlzásba esett, annyira szeretett volna megnyerni vacsoravendégnek. De az elkövetkező hónapokban ugyanezt hallottam vissza több helyről is. Sarah Hemmings neheztelésének adott hangot, amiért hajdani barátságunk dacára mostanság kerülöm őt. Mi több, számos forrás szerint már azzal fenyegetőzik, hogy „kivizslatja”, hol bujkálok. Aztán végül a múlt héten, mialatt az oxfordshire-i Shackton faluban időztem a Studley-majorban történt eset vizsgálata kapcsán, egyszer csak teljes életnagyságban felbukkant Hemmings kisasszony, és feltehetően nem véletlenül.

A fallal körülvett kertet – s benne a medencét, amelyben Charles Emery holttestét felfedezték – a házhoz tartozó alsó telekvégen találtam meg. Négy kőlépcső vezetett le egy szögletes térségre, melyet olyan rafináltan óvtak a nap sugaraitól, hogy még azon a verőfényes délelőttön is minden csupa árnyék volt körülöttem. Magát a falat borostyán fonta be, az embernek mégis valahogy az az érzése támadt, mintha egy égre nyíló börtöncellába lépne.

Ezt a kis kertfélét a medence uralta. Bár többen is állították, hogy aranyhalak vannak benne, életnek semmi nyomát nem tapasztaltam; ami azt illeti, nehéz is volt elképzelni, hogy bármi tenyészten ilyen nyálkás vízben – alkalmasabb helyszínt keresve se találhattak volna egy hulla feltalálásának. A medence körül körben mohos, szögletes kőlapok süppedtek a sáros földbe. Azt hiszem, ezt a területet vizsgálgattam már vagy húsz perce – a földre hasalva nagyítómmal az egyik ilyen víz fölé nyúló kőlapot kémleltem –, amikor egyszer csak azon kaptam magam, hogy valaki figyel. Először arra gondoltam, biztos megint valamelyik családtag jön, hogy a kérdéseivel zaklasson. Mivel korábban már megkértem őket, hogy semmi szín alatt ne zavarjanak, eldöntöttem,

tartsanak bár faragatlan tuskónak, úgy teszek, mintha semmit nem vettem volna észre.

Majd végül azt hallottam, hogy cipőtalp csikordul a kövön valahol a kertbejárat közelében. Addigra már kezdett valószínűtlennek látszani, hogy ilyen sokáig maradjak hasmánt, arról nem is beszélve, hogy az összes ilyen testhelyzetben végezhető érdemleges nyomozati lehetőséget kimerítettem. Továbbá azt se felejtettem el teljesen, hogy szinte pontosan azon a helyen fekszem, ahol a gyilkosságot elkövették, és hogy a gyilkos még szabadlábban van. Egy furcsa, hátborzongató érzés futott át rajtam, miközben feltápászkodtam, leporoltam a ruhámat, és szembefordultam a közeledővel.

Sarah Hemmings látványa természetesen meglepetéssel hatott rám, de biztos vagyok benne, hogy ebből semmi sem tükröződött az arcomon. Vonásaimat úgy igazítottam, hogy bosszúságot lehessen leolvasni róluk, és gyanítom, ezt látva kezdett mentegetőzni rögtön:

– Ó! Nem akartam leskelődni. Csak nem bírtam ellenállni a lehetőségnek. Úgy értem: látni a nagy detektívet munka közben.

Kutató pillantást mélyesztettem az arcába, de gúnynak nem tapasztaltam semmi jelét. Mindazonáltal elővettem a lehető leghűvösebb hangomat.

– Hemmings kisasszony! Igazán nem számítottam önre.

– Hallottam, hogy itt van. Pár napot Pemleighben töltök egy barátommal. Épp csak egy ugrásnyira innen.

Elhallgatott, nyilván arra számítván, hogy mondok valamit, de én ki nem nyitottam a számat. Ő azonban ettől sem jött zavarba. Közelebb lépett, és azt mondta:

– Igen jó barátjuk vagyok Emeryéknek, tudta? Gyilkosság. Hát ez borzasztó.

– Igen. Borzasztó.

– Ah. Szóval maga is úgy véli: gyilkosság. Nos, azt hiszem, ez eldönti a kérdést. Van valami elképzelése, Banks úr?

Vállat vontam.

– Már felállítottam pár verziót, hogyne.

– Milyen kár, hogy Emeryék nem gondoltak rá rögtön, hogy önt hívják segítségül, még tavaly áprilisban, amikor ez az egész történt. Micsoda ötlet, Celwyn Hendersont hívni egy ilyen esethez! Nem is értem, mit vártak tőle! Azt az embert már rég ki kellett volna csapni a legelőre. Ez is

csak azt mutatja, micsoda elmaradott emberek élnek errefelé. Londonban bezzeg még a verebek is magáról csiripelnek!

Ez utóbbi megjegyzése, be kell vallanom, némiképp kíváncsivá tett, úgyhogy pillanatnyi habozás után nem álltam meg, hogy meg ne kérdezzem:

– Ne haragudjon, de voltaképp mit csiripelnek?

– Hát hogy maga a legzseniálisabb nyomozó elme egész Angliában, természetesen. Ezt már tavaly tavasszal mindannyian megmondhattuk volna, de Emeryék... idáig tartott, mire leesett nekik. De jobb később, mint soha! Bár a nyom mostanra már igencsak kihülhetett, attól tartok.

– Néha kimondottan előnyt jelent, ha az ember bizonyos idő elteltével lát neki egy ügynek.

– Tényleg? Milyen érdekes! Mindig azt hittem, legfontosabb gyorsan ott teremni, azon melegében szagot fogni, érti.

– Ellenkezőleg! Szagot fogni, hogy az ön kifejezésével éljek, sose késő.

– De nem elkeserítő, ez a bűntény mennyire megüli itt az emberek lelkét? És nemcsak a háznépét. Egész Shackton a bomlás jeleit mutatja. Ez mindig is boldog és virágzó vásárhely volt. És most? Alig mernek egymás szemébe nézni. Ez az eset mindenkiben elültette a gyanakvás magvát. Én mondom magának, Banks úr, ha megoldja ezt az ügyet, itt imába foglalják majd a nevét.

– Tényleg így hiszi? Hát ez érdekes volna.

– Semmi kétségem efelől. Roppant hálásak volnának. Bizony mondom, generációk adnák szájról szájra a maga nevét.

Kurtán fölnevettem.

– Szemlátomást ön jól ismeri a községet, Hemmings kisasszony. És én még azt hittem, ki se teszi a lábát Londonból.

– Ó, én Londonban épp csak térülök, és már fordulok is. A szívem mélyén nem vagyok igazi városi lány, tudja?

– Ez meglep. Mindig azt hittem, magát vonzza a nagyvárosi élet.

– Ebben igaza van, Banks úr. – Hirtelen bosszúság költözött a hangjába, mintha törbe csaltam volna. – Valami tényleg a nagyvároshoz vonz. Számomra olyan, mint... mint egy mágnes.

Most először fordult el tőlem, és pillantott körbe a kertfalon.

– Erről jut eszembe... – kezdte. – Na jó, az igazat megvallva, egyáltalán nem erről jut eszembe. Minek alakoskodjak? Ez járt a fejemben egész idő

alatt, amíg beszélgettünk. Szívességet szeretnék kérni öntől.

– Mi volna az, Hemmings kisasszony?

– Megbízható forrásból tudom, hogy ön hivatalos a Meredith-alapítvány ez évi díszvacsorájára. Jól tudom?

Kicsit kivártam, mielőtt feleltem volna.

– Igen. Jól tudja.

– Nagyon nagy dolog, hogy valakit ilyen fiatalon meghívjanak. Úgy hallom, idén Sir Cecil Medhurst tiszteletére adják a vacsorát.

– Igen, így rémlik nekem is.

– Azt is hallottam, oda várják Charles Wolfe-ot is.

– A hegedűművészt?

Csilingelő hangon felnevetett.

– Csinál valami mást is? És úgy néz ki, ott lesz Thomas Byron is.

Láthatóan izgatott lett, de megint csak elfordult, és némi borzongással vette szemügyre környezetünket.

– Nem azt mondta – törtem meg a csendet végül –, hogy valami szívességet szeretne kérni?

– Ó, igen, igen. Arra akarom... arra szeretném megkérni, hogy hívjon meg partnerének. A Meredith-alapítvány díszvacsorájára.

Le nem vette volna a pillantását rólam. Beletelt kis idő, míg megtaláltam a választ, de amikor megtaláltam, hidegvérrel ki is mondtam:

– Lekötelez, Hemmings kisasszony, de sajnos épp pár napja írtam vissza a szervezőknek. Félek, már késő volna közölni velük, hogy mégiscsak partnerrel megyek...

– Ostobaság! – fakadt ki haragosan. – A maga nevéből hangos az ország. Ha maga partnert óhajt vinni, megtiszteltetésnek fogják venni. Banks úr, ugye nem akar cserbenhagyni, ugye nem? Az nagyon méltatlan lenne magához. Végére is, már elég régóta barátok vagyunk.

Ez az utolsó megjegyzése – emlékezvén „barátságunk” valós történetére – végképp kijózanító volt.

– Hemmings kisasszony – jelentettem ki megfellebbezhetetlenül –, ez aligha az a szívesség, amit módomban áll önnek nyújtani.

De most Sarah Hemmings szemében is eltökélt pillantás jelent meg.

– Banks úr, tisztában vagyok a részletekkel. Claridge's Hotel. Jövő szerda este. Ott akarok lenni. Izgatottan nézek elébe az estélynek, és az előcsarnokban fogok várni önre.

– Amennyire tudom, a Claridge’s előcsarnoka nyitva áll az arra érdemes nagyközönség előtt. Ha ön úgy dönt, hogy ott fog állni jövő szerda este, az ellen semmit sem tehetek, Hemmings kisasszony.

Figyelmesen végigmért, vajon mit is akarok mondani ezzel. Végül így szólt:

– Akkor hát egészen biztosan ott fog látni szerdához egy hétre, Banks úr.

– Ahogy mondtam, ez az ön dolga, Hemmings kisasszony. És most elnézését kell kémem.

HARMADIK FEJEZET

Mindössze néhány napomba telt, hogy Charles Emery rejtélyes halálának titkát megfejtsem. Az ügy korántsem élvezett akkora nyilvánosságot, mint némely más nyomozásom, de az Emery család őszinte hálája – sőt egész Shackton apraja-nagyjáié – pályafutásom egyik legemlékezetesebb mozzanatává avatta az esetet. A jól végzett munka örömétől eltelve tértem vissza Londonba; nem csoda, hogy nemigen foglalkoztatott találkozásom Sarah Hemmingsszel nyomozásom első napján a fallal körülvett kertben. Azt azért nem állítanám, hogy teljesen elfeledkeztem volna a Meredith-alapítvány díszvacsorájával kapcsolatos szándéknyilatkozatáról, de újra csak azt mondhatom, diadalittas hangulatban lévén nyilván nem kívántam rágódni ilyen dolgokon. Meglehet, lelkem mélyén el is hittem magammal, hogy „fenyegetőzése” csupáncsak pillanat szülte blöff volt.

Mindenesetre gondolataim egészen máshol jártak, amikor tegnap este a Claridge’s előtt kiszálltam a taxiból. Egyrészt emlékeztettem magamat, hogy legfrissebb sikereimmel bőven rászolgáltam erre a meghívásra; hogy senki se fogja megkérdőjelezni jelenlétemet egy ilyen fényes összejövetelen, sőt minden valószínűség szerint igyekeznek majd minél több kulisszatitkot kihúzni belőlem ügyeimmel kapcsolatban. Másrészt emlékeztettem magamat arra az elhatározásomra is, hogy nem fogok idő előtt eljönni, akkor sem, ha alkalmasint olykor egyedül kell ácsorognom. Úgy léptem be a nagy előcsarnokba, hogy cseppet sem voltam felkészülve a mosolygó arccal várakozó Sarah Hemmings látványára.

Igazán mutatós volt sötét selyemruhájában, diszkrét, ám annál elegánsabb ékszereivel. Mérhetetlen magabiztossággal közeledett felém; közben még arra is talált időt, hogy egy mellettünk elhaladó párt mosollyal üdvözljön.

– Nahát, Hemmings kisasszony! – kiáltottam, miközben agyam lázasan kutatta elő az emlékképeket, mi is játszódott le köztünk aznap a Studley-majornál. Bevallom, abban a percben abszolút úgy éreztem, jogosan várja el tőlem, hogy a kezemet nyújtsam és a vacsoraterembe vezessem. Nem kétséges, ráérezett bizonytalanságomra, és ez szemlátomást tovább növelte önbizalmát.

– Drága Christopher – mondta –, milyen fantasztikusan fess vagy! Le vagyok nyűgözve! Jaj, és még nem is volt módom, hogy gratuláljak! Amit Emeryékért tettél, az valami csodálatos. Olyan elképesztően agyafúrt voltál!

– Köszönöm. De nem is volt túl bonyolult dolog.

Mostanra már belém karolt, és ha rögtön a vacsoravendégeket a lépcső felé irányító szállodaszolgálóhoz kormányoz, egészen biztosan nem lett volna erőm, hogy tiltakozzam. Most utólag látom, itt követte el a hibát. Talán ki akarta élvezni a pillanatot; talán elszántsága egy másodpercre kihagyott. Mindenesetre nem indult el a lépcsőfeljáró felé, ehelyett szemügyre vette az előcsarnokba érkező vacsoravendégeket, és azt mondta:

– Sir Cecil még nem érkezett meg. Remélem, alkalmam lesz majd pár szót váltani vele. Teljesen rendjén való, hogy idén őt érte a nagy megtiszteltetés, nem gondolod?

– De bizony.

– Tudod, Christopher, lefogadom, hogy nem sok idő kell hozzá, és mindannyian a *te* tiszteletedre fogunk itt összegyűlni.

Elnevettem magam.

– Na, ezt kétlem!

– Nem, nem, én ebben egészen biztos vagyok. Jó, esetleg pár évet még várni kell vele. De meglásd, eljön a nap!

– Kedves, hogy ezt mondja, Hemmings kisasszony.

Álltunk és beszélgettünk, s el nem engedte volna a karom. Az arra járók nemegyszer odamosolyogtak vagy odaköszöntek egyikünknek vagy másikunknak. És azt kell mondanom, cseppet sem volt kellemetlen a

gondolat, hogy ezek az emberek – köztük nem kevés előkelőség! – karokban látnak Sarah Hemmingsszel. A szemükből ilyesmit véltem kiolvasni köszönésváltás közben: „Nahát, most *őrá* vetette ki a hálót? Persze igazán érthető.” Ez a gondolat korántsem volt megalázó, nem éreztem nevetségesnek magamat tőle, sőt meglehetősen büszkeséggel töltött el. De akkor hirtelen – és nem is igazán tudom, mi válthatta ki –, minden előzmény nélkül mérhetetlen dühöt kezdtem érezni iránta. Biztos vagyok benne, hogy az adott pillanatban ez nem látszott meg a viselkedésemén, és még pár percig tovább cseverésztünk negédesen, alkalmasint egy-egy bólintással nyugtázva az elhaladók üdvözléseit. De már a vasakat dolgozott bennem, amikor kiszabadítottam a karomat, és szembefordultam vele.

– Nos, Hemmings kisasszony, nagyon jó volt újra találkozni önnel. De most mennem kell, szólít a kötelesség.

Könnyedén biccentettem, és hátrálni kezdtem. Ez nyilvánvalóan meglepte, és ha volt is valamiféle stratégiája elutasító magatartásom esetére, abban a pillanatban képtelen volt aszerint cselekedni. Csak amikor már jó pár lépés távolságra voltam tőle, ráadásul egy épp rám köszönő idős párhoz kezdtem igazítani a lépteimet, akkor rohant kétségbeesetten utánam.

– Christopher! – sziszegte vészjóslóan visszafogott hangon. – Ezt nem teheted velem! Megígérted!

– Tudja jól, hogy semmit sem ígértem.

– Ne merészelj így bánni velem! Christopher, kérlek!

– Kellemes estét, Hemmings kisasszony.

Azzal hátat fordítottam neki – és mellesleg az idős párnak is, akik nagyon igyekeztek, hogy mindebből semmit se halljanak –, és felsiettem a széles márványlépcsőn.

Az emeletre érve betessékeltek egy vakítóan megvilágított előszobába. Engedelmesen beálltam a pultnál várakozó vendégek sorába. A pult mögött fagyos arcú, egyenruhás férfi ült, és a beérkezők nevét egyeztette a saját listájával. Amikor odaértem hozzá, és ő kipipálta a nevemet, a fagyos vonásokon nagy meglepedésemre az érdeklődés fényét láttam felvillanni. Aláírtam a vendégkönyvet, aztán elindultam a folyosó felé, amely egy

nagy terembe vezetett, ahol már, mint megfigyelhettem, elég tekintélyes vendégsereg gyűlt össze. Beléptem az ajtón, és mielőtt elmerülhettem volna a tömegben, egy dús fekete szakállú, hórihorgas úr üdvözölt, és megrázta a kezemet. Ő lehetett az est házigazdájának egyike, de nem sokat fogtam fel abból, amit mondott nekem, mert, az igazat megvallva, abban a pillanatban nemigen tudtam másra gondolni, mint a lépcső tövében imént lezajlott jelenetre. Különös úrt éreztem, és kénytelen voltam elismételgetni magamban, hogy én semmivel sem hitegettem Hemmings kisasszonyt; azt a megaláztatást, amit most átélt, csakis magának köszönheti.

De hiába váltam el a szakállas férfitől, és haladtam befelé a teremben, Sarah Hemmings továbbra is megszállva tartotta a gondolataimat. Tudatom határmezsgyéjén éreztem, hogy egy pincér áll elém nagy tálca aperitiffel; hogy innen is, onnan is emberek fordulnak felém, hogy üdvözöljenek. Egy idő után még beszélgetésbe is bocsátkoztam egy három-négy főből álló kis társasággal – mint kiderült, tudósfélék voltak mind, de szemlátomást valahonnan ismertek. Aztán, amikor már vagy negyed órája tartózkodhattam odabenn, egy aprócska változásra lettem figyelmes a terem levegőjében, és körbepillantva közelemben a tekintetekből és a sustorgásból megéreztem, hogy valami rendellenes dolog zajlik a bejárat közelében, amerről jöttem.

Alighogy erre felfigyeltem, baljós előérzet hatalmasodott el rajtam, ami elől ösztönösen a terem közepe felé menekültem. De mintha valami titokzatos erő húzna vissza a bejárat felé, rövidesen megint a szakállas úr mellett találtam magam, aki pillanatnyilag hátat fordított feladatának, és fájdalmas képpel az előszobában zajló dráma fejleményeit figyelte.

Kilestem mellőle, és megállapítottam, hogy valóban Hemmings kisasszony áll a rendezavarás hátterében: megakasztotta a pultnál regisztrálásra váró sort. Kiabálni éppen nem kiabált, de az egyértelmű volt, hogy cseppet sem érdekli, hányan lesznek fültanúi az esetnek. Láttam, ahogy leráz magáról egy korosabb szállodai alkalmazottat, aki megpróbálta félrevonni; aztán áthajolva a pult fölött annál áthatóbban bámult a megmerevedett pózban ülő, fagyos arcú férfira, és már-már elcsukló hangon magyarázta:

– De hát fogja már fel végre! Nekem *muszáj* bemennem, nem érti? Rengeteg barátom van odabenn, én *ide tartozom*, esküszöm! Á, legyen már egy kicsit belátóbb!

– Őszintén sajnálom, kisasszony... – próbált szóhoz jutni a fagyos arcú férfi, de az arcába omló frizurájától már alig látó Sarah Hemmings nem hagyta.

– Ez az egész csak egy ostoba elírás, hát nem érti? Ilyen egy ostoba, idétlen baklövést! És maga csak annál faragatlanabb, ezt nem tudom elhinni! Ezt egyszerűen nem tudom elhinni...

Megkövülten álltunk mind, akik csak tanúi voltunk a jelenetnek. Aztán a szakállas úr felocsúdott, és felelősségtől áthatva az előszobába sietett.

– Mi történt? – kérdezte behízselő hangon. – Drága ifjú hölgyem, csak nincs valami félreértés? Nocsak, nocsak, máris tisztázzuk, efelől nyugodt lehet. Állok rendelkezésére.

Aztán egyszer csak meghökkent, és felkiáltott:

– Nahát, csak nem Hemmings kisasszony, vagy tévedek?

– Nem téved, naná, hogy az vagyok! Most nézze meg, ez az emberük milyen faragatlanul viselkedik velem...

– De Hemmings kisasszony, drága ifjú hölgyem, fölösleges így felizgatnia magát. Jöjjön, álljunk félre egy percre...

– Nem! Nem! Nem fog elküldeni! Nem fogom hagyni! Mondom, hogy muszáj, mindenképp *muszáj* bemennem! Időtlen idő óta vágyom már erre...

– Hát persze, valamit biztosan lehet tenni az ifjú hölgy érdekében – szólalt meg egy férfihang a feltorlódott kisebbfajta tömegeből. – Mire való ez a kicsinyesség? Ha már a hölgy vette a fáradságot, hogy idejött, miért ne mehetne be?

Általános helyeslő zúgás támadt, bár megfigyeltem néhány rosszalló tekintetet is. A szakállas úr habozott, aztán szemlátomást úgy döntött, az ő dolga pontot tenni az ügy végére.

– Nos, ebben az esetben talán kivételesen... – Odafordult a pult mögött ülő fagyos arcú férfihoz, és így folytatta: – Biztos vagyok benne, találunk rá módot, hogy helyet szorítsunk Hemmings kisasszonynak, egyetért velem, Edwards?

Maradtam volna még, de e szóváltás közben hirtelen elfogott a félelem, hogy Hemmings kisasszony bármikor megpillanthat, nekem támad, és belerángat ebbe a kínos jelenetbe. Ami azt illeti, épp amikor elkezdtem visszavonulni, egy másodpercre egyenesen rám bámult. De az egész csak

ennyi volt, és fájdalmas tekintetét máris visszaemelte a szakállas úrra. Éltem a lehetőséggel, és elszeleltem.

Az elkövetkező közel fél órában kizárólag a szála bejárattól legmesszebb eső részén tartózkodtam. A jelenlévők meghökkentően nagy hányadát olyannyira áthatotta az alkalom különleges volta fölött érzett indokolatlan áhítat, hogy a beszélgetések többsége – már amelyeket fél föllem hallhattam, illetve amelyekben részt vettem – szinte kizárólag kölcsönös udvariaskodásokról állt. Amikor a közterek muníciója elfogyott, a társalgás a díszvendég hozsannázása felé vette az irányt. Ezen a ponton, miután egy öregúr terjengős dicshimnuszba foglalta Sir Cecil Medhurst politikusi érdemeit, nekiszegeztem a kérdést:

– Nem tudja, Sir Cecil már megérkezett?

Az öregúr intett a poharával, és arrafelé nézve odébb a teremben megpillantottam a nagy államférfiút, amint szikár alakját meggörnyesztve beszélgetésbe merült két középkorú hölgyel. Ezzel egyidejűleg a látómezőmbé került Sarah Hemmings is, ahogy felbukkan a tömegből, és épp Sir Cecil felé igyekszik.

Semmiben sem hasonlított az iménti előszobái jelenet szánalmas negatív hősnőjére. Tündöklően sugárzó volt. Néztem, ahogy tétovázás nélkül Sir Cecilhez lép, és a karjára teszi a kezét.

Az idős úr nekiállt bemutatni valakinek, úgyhogy kénytelen voltam visszafordulni. Amikor újra Sir Cecil felé néztem, a két középkorú hölgy már oldalt állt, zavart mosoly ült arcukon, és Hemmings kisasszony uralta a terepet. Nagy hévvel magyarázott valamit Sir Cecilnek, és az est díszvendége hátravetett fejjel, hangosan nevetett.

Kellő időben betessékeltek mindenkit a díszterembe, és leültünk a fénylő csillárok alatt egy hatalmas, hosszú asztalhoz. Megkönnyebbülten láttam, hogy Hemmings kisasszony nem a közelemben kapott helyet, és egy darabig egészen jól éreztem magam. Felváltva csevegtem a mellettem ülő hölgyekkel – a maguk különböző módján mindketten egészen elbűvölőek voltak –, és a felszolgált étkeket is csak dicsérni lehet. Hanem a vacsora előrehaladtával egyszer csak azon kaptam magam, hogy újra meg újra az asztal fölé hajolok és Hemmings kisasszony felé lesek, és megint kezdem felmondani magamban az összes okot, ami feljogosított, hogy úgy viselkedjek vele szemben, ahogy viselkedtem.

Valószínűleg ennek az elfoglaltságnak köszönhetően magára a vacsorára nemigen emlékszem. Valamikor a vége felé beszédek hangzottak el; a legkülönbözőbb személyiségek álltak fel, hogy tirádát tirádára halmozzanak Sir Cecil világpolitikában, de különösen a Nép-szövetség tető alá hozásában játszott szerepét illetően. Aztán végül maga Sir Cecil emelkedett szólásra.

Beszéde, már amennyire visszaemlékszem, önáltató és optimista volt. Nézete szerint az emberiség tanult a hibáiból, s az immár szilárdan a helyükön álló talapzatok gondoskodnak róla, hogy bolygónkon soha többé ne kelljen átélnünk még egy világháborús léptékű földindulást. Az a háború minden rettenete ellenére sem volt több, mint „az emberi evolúció vadhajtsa”, amikor is a műszaki haladás néhány évre túlszárnyalta a szervezhetőség kereteit. A technikai tudás példátlan iramú fejlődésével leptük meg magunkat mindannyian, ami bekövetkezett a modern harcászati arzenálban is, de mostanra már áthidaltuk a szakadékot. Tudván tudva, hogy micsoda borzalmak szabadulhatnak ránk, immáron a józan ész erői kerekedtek fölül, és ülnek törvényt. Ezeket a gondolatokat fejtegette még egy ideig, és mindannyian lelkesen megtapsoltuk.

Vacsora után a hölgyek nem vonultak félre, hanem a rendezők kérésére egyöntetűen átvonultunk a bálterembe. Vonósnégyes játszott, és a pincérek italt, szivart és kávékat hoztak körbe tálcáikon. Rögtön nagy jövésmenés kezdődött a vendégek között, és a hangulat sokkal oldottabb volt, mint korábban a vacsoraasztalnál. Egy ízben véletlenül elkaptam Hemmings kisasszony pillantását a terem túlsó végéből, és meglepve tapasztaltam, hogy rám mosolyog. Első gondolatom az volt, hogy ez a mosoly valójában hadüzenet egy irtóztató bosszút forraló ellenségtől; de amikor kezdtem odafigyelni rá az estély további részében, be kellett látnom tévedésemet. Rájöttem, hogy Sarah Hemmings egyszerűen boldog. Több hónapnyi, talán többévnnyi tervezgetés után végre ott lehetett az adott helyen az adott időben, és a tudat, hogy elérte célját – elcsépelte hasonlat, de hajszálra úgy, mint egy frissen szült nő –, elfeledteti vele az út során elszenvedett összes fájdalmát. Elnéztem, ahogy sorra hozzácsapódik a beszélgetők kis csoportjaihoz, és fecseg, fecseg önfeledten. Megfordult bennem, hogy most kellene odamennem hozzá, békét kötnöm vele, amíg jókedve engedi, de aztán visszatartott a gondolat, hogy mi van akkor, ha hirtelen pálfordulással valami botrányt rendez megint.

Az est e szakaszából talán fél óra telt el, amikor végül is bemutatottak Sir Cecil Medhurstnek. Különösebb erőfeszítéseket nem tettem az ügy érdekében, de azt hiszem, kicsit csalódott lettem volna, ha anélkül távozom, hogy egyetlen szót is váltottam volna a nagy hírű államférfival. A dolog úgy esett, hogy őt vezették oda hozzám – a kerítő pedig Lady Adams volt, akivel néhány hónappal azelőtt volt szerencsém megismerkedni egy nyomozás során. Sir Cecil melegen megszorította a kezemet, és így szólt:

– Á, fiatal barátom! De örülök, hogy itt van!

Pár percre kettesben maradtunk a terem közepén. Addigra körülöttünk már tetőfokára hágott a zshivaj, és ahhoz, hogy előadhassuk az ilyenkor szokásos szóvirágokat, kénytelenek voltunk egészen közel hajolni egymáshoz, és felemelnünk a hangunkat. Sir Cecil egyszer csak megbökött, és azt mondta:

– Na, erről beszéltem az előbb a vacsorán. Hogy biztonságosabb, civilizáltabb világot teremtünk. Komolyan hiszek benne, tudja. Legalábbis – ragadta meg a kezemet, és merőn a szemembe nézett –, legalábbis szeretnék hinni benne. De nem tudom, fiatal barátom. Nem tudom, a végén tudjuk-e tartani az irányt. Megtesszük, ami tőlünk telik. Szervezünk, tárgyalunk. Összeszedjük a legnagyobb nemzetek legnagyobb embereit: fejeket össze, beszéljük meg! De a gonosz mindig ott fog lesni ránk a sarkon. Bizony ám! A gonosz sose nyugszik, még most is, amíg mi itt beszélgetünk, még most is szövi a szövétneket, amivel lánggra lobbanthatja a világot. És okos, jaj, pokolian okos! A jók csinálhatnak, amit akarnak, rááldozhatják egész életüket, hogy a rosszakat kordában tartsák, de ez, barátom, félek, édeskevés. Félek, édeskevés. A rosszak túlon túl ravaszak a mi egyszerű, tisztos polgárunkhoz képest. Köröznek körülötte, megrontják, polgártársai ellen fordítják. Ezt látom, ezt látom most már jó ideje, és ez csak romlani fog. Ezért kell minden eddiginél jobban a magafélékre támaszkodnunk, fiatal barátom. Azon kevesekre a mi oldalunkon, akik minden ízükben éppoly okosak, mint amazok. Akik egyből kiszúrják a trükkjeiket, kiirtják a rákfenét, még mielőtt megtelepedhetne és tovaterjedhetne.

Talán már jócskán kaptos volt; talán csak hatalmába kerítette az ünnepélyes alkalom. Mindenesetre egy darabig még ugyanebben a stílusban folytatta, és közben felhevülten szorongatta a kezemet. És talán

egyszerűen azért, mert ez a hírneves férfiú oly nyíltszívűnek mutatkozott – vagy talán mert egész este az járt a fejemben, hogy ilyesmivel hozakodjam elő neki –, amikor végre elhallgatott, így szóltam:

– Sir Cecil, úgy tudom, ön nemrég hosszabb időt töltött Sanghajban.

– Sanghaj? Mi tagadás, barátom, ingáztam oda-vissza. A legfontosabb dolgok most Kínában történnek. Már nem figyelhetünk csakis Európára, az a helyzet. Ha úrrá akarunk lenni a zűrzavaron Európában, távolabbra kell tekintenünk.

– Azért kérdezem, uram, mert én Sanghajban születtem.

– Valóban? Nocsak, nocsak.

– Csak arra gondoltam, hátha találkozott egy ottani régi barátommal. Okom persze nincs, hogy ezt higgyem, de hátha. Jamasitának hívják. Akira Jamasitának.

– Jamasita? Hmm. Japán, ha jól sejtem. Persze rengeteg japán él Sanghajban. Egyre nő a befolyásuk. Szóval Jamasita.

– Akira Jamasita.

– Nem hiszem, hogy találkoztam volna vele. Diplomata vagy ilyesmi?

– Az az igazság, uram, hogy nem tudom. Gyerekkori barátom volt.

– Ja, értem. De ebben az esetben miből gondolja, hogy még Sanghajban van? A maga embere talán már visszament Japánba.

– Ó, nem, biztos vagyok benne, hogy még ott van. Akira imádta Sanghajt. Ráadásul megfogadta, hogy sose megy vissza Japánba. Nem, biztos vagyok benne, hogy még ott van.

– Hát nem, nem találkoztam vele. Azzal a Szaito nevű pasassal annál többet. Meg pár hadügyi figurával. De ilyen nevűvel nem.

Csalódásomat leplezendő felnevettem.

– Hát, nem volt sok esély rá. Csak úgy megfordult a fejemben.

Ebben a pillanatban nem kis riadalmamra azt vettem észre, hogy Sarah Hemmings áll mellettem.

– Szóval csak-csak sarokba szorította a mesterdetektívet, Sir Cecil! – kiáltotta vidáman.

– Az ám, kedvesem! – mosolygott rá az öregúr. – Épp most mondtam el neki, hogy az előttünk álló években mi már csak benne bízhatunk.

Sarah Hemmings rám mosolygott.

– Meg kell, hogy mondjam, Sir Cecil, Banks úr megbízhatósága időnként némi kívánnivalót hagy maga után, de talán még mindig ő a

legjobb választás.

Ezen a ponton úgy döntöttem, amilyen gyorsan lehet, távozom. Úgy tettem, mintha megpillantottam volna valakit a terem túlsó végében, és elnézést kérve elsiettem.

Jó idő beletelt, mire újra megláttam Hemmings kisasszonyt. Addigra a vendégek jó része hazaindult, és a bálterem fülledtsége is enyhült. Mi több, a pincérek több erkélyajtót is kinyitottak, úgyhogy élénkítő esti fuvallat járta át a termet. Mindazonáltal az este meleg maradt, és egy kis levegőre vágyván az egyik erkély felé ballagtam. Már léptem is volna ki, amikor tudatosult bennem, hogy Sarah Hemmings áll odakinn háttal a teremnek, nézi a koromsötét eget, szipkájában cigaretta parázslík. Hátrálni kezdtem, de egyszer csak valami azt súgta, hogy bár meg se mozdult, valahogy megérezte a jelenléteimet. Úgyhogy inkább kimentem az erkélyre, és azt mondtam:

– Nicsak, Hemmings kisasszony. Nagyon akarta ezt az estét, hát megkapta.

– A legcsodálatosabb este volt – mondta anélkül, hogy megfordult volna. Elégedetten felsóhajtott, beleszívott a cigarettájába, gyors oldalmosolyt vetett felém, aztán nézte tovább a koromsötét eget. – Pontosan olyan, amilyennek képzeltem. Az a sok csodálatos ember! Bárhova néztél, csodálatos emberek mindenütt. És Sir Cecil, hát ő olyan édes, szerinted is? És volt egy egészen fantasztikus beszélgetésem Erié Mitchell-lel a kiállításáról. Meg akar hívni a jövő havi vernisszázására.

Nem válaszoltam, és pár percig csak álltunk egymás mellett az erkélykorlátnak dőlve. Furcsamód ez a csend – talán a vonósnégyes miatt, amely felől lágy keringődallam úszott – korántsem volt olyan kínos, mint hihetnők. Végül Hemmings kisasszony azt mondta:

– Gondolom, meglepődtél rajtam.

– Meglepődtem?

– Hát hogy milyen elszánt voltam. Hogy itt lehessenek ma este.

– Tulajdonképpen igen – feleltem, majd hozzátettem: – Mondja csak, Hemmings kisasszony, mire jó ez a beteges vágy az ilyen ma estihez hasonló társasági élet után?

– Beteges? Te ezt betegesnek érzed?

– Mi tagadás, igen. És ami az előbb ott az ajtóban történt, az is csak engem igazol.

Nagy meglepetésemre könnyedén felnevetett, aztán rám mosolygott.

– De hát mi rossz van ebben, Christopher? Miért ne vágyhatnék az ilyen társasági élet után? Hát ez talán nem maga a... mennyország?

Mínt hogy nem válaszoltam, a mosolya szertefoszlott.

– Az a gyanúm, te nem sokra tartasz engem – mondta teljesen megváltozott hangon.

– Én csupán megjegyeztem...

– Igazad van. Minden okod megvan rá. Ez az egész az elejétől fogva nem tetszett neked, és rossz szemmel is nézed, ahogy viselkedem. De mi más tehetnék? Ha majd megöregszem, nem akarok úgy visszagondolni, hogy eltékoztam az éveimet. Azt szeretném, ha lenne valami, amire büszke lehetnék. Értsd meg, Christopher, én *becsvágyó* vagyok!

– Nem tudom, jól értem-e. Önnek az a benyomása, hogy az élete semmit sem ér, ha nem érintkezik híres emberekkel?

– Tényleg ezt látod rajtam?

Talán valóban megsértődött, mert elfordult, és némán cigarettázott tovább. Néztem, ahogy lehajtott fejjel bámulja odalenn a kihalt utcát és a szemközti épület fehér stukkóhomlokzatát. Aztán csendesen ezt mondta:

– Kívülről tényleg úgy nézhet ki. Legalábbis a cinikus szemlélőnek.

– Remélem, én nem vagyok az. Nehezen viselném el a gondolatot.

– Akkor próbálj megértőbb lenni. – Felém fordult, rám emelte átható tekintetét. – Ha a szüleim élnének, most azt mondanák: ideje volna férjhez mennem. Talán igazuk is volna. De én nem akarok abba a hibába esni, mint a legtöbb lány. Én nem akarom minden szerelmemet, minden erőmet, minden tudásomat valami pipogya fráterre pazarolni, aki naphosszat csak golfozik vagy kötvényekkel házal a belvárosban. Ha lesz férjem, az csakis egy igazán *elkötelezett* valaki lehet. Úgy értem, egy emberibb, egy jobb világ iránt. Ez volna annyira elítélendő? Én nem azért járok ilyen helyekre, hogy híres emberekhez dörgölőzzem, Christopher. Én a nemes lelkűeket keresem. Bánom is én, ha emiatt időnként kínos jelenetekbe cseppenek! – A bálterem felé intett. – Akkor sem vagyok hajlandó az életemet valami kellemes, udvarias, gerinctelen alakra fecsérelni!

– Önből ilyenkor a vakbuzgóság beszél – feleltem – de talán szereti is ilyennek látni magát.

– Bizonyos fokig így is van, Christopher, miért ne? Jaj, mi ez a darab, amit most játszanak? Pedig ismerem. Mozart?

– Szerintem Haydn.

– Ja persze, igazad van, Haydn.

Az ég felé emelte az arcát, és hosszú másodperceken át szemlátomást a zenét hallgatta.

– Hemmings kisasszony! – szólaltam meg végül. – Nem tölt el büszkeséggel az, ahogy korábban viselkedtem önnel. Sőt nagyon is sajnálom. Elnézést kérek. Remélem, megbocsát.

Az eget bámulta tovább, és közben a cigarettaszipkájával szórakozottan az arcát cirógatta.

– Ez nagyon rendes tőled, Christopher – mondta csendesen. – De nekem kellene bocsánatot kérem. Végül is, ki akartalak használni. Kár is tagadni, ez az igazság. Biztos vagyok benne, hogy korábban rettenetes képet mutattam magamról, de nem bánom. Amit bánok, az az, hogy így bántam veled. Talán nem hiszel nekem, de ez az igazság.

Felnevettem.

– Na jó, akkor fátylat rá, és bocsássunk meg egymásnak mind a ketten.

– Helyes, fátylat rá! – Felém fordult, és az arcán már-már gyerekes diadal ömlött végig. Aztán megint eluralkodott rajta az üresség, ahogy visszafordította az ég felé. – Gyakran bánok rosszul az emberekkel. Azt hiszem, ez a becsvágyam miatt van. Meg hogy kifutok az időből.

– Már régen elvesztette a szüleit? – kérdeztem.

– Olyan, mintha egy örökkévalóság telt volna el. De attól még ugyanúgy velem vannak.

– Nos, örülök, hogy végül is jól sikerült önnek ez a ma este. És csak ismételni tudom: bocsánatot kérek a szerepemért benne.

– Jaj, nézd, már megy mindenki! De kár! Még annyi mindenről akartam beszélgetni veled. Például a barátodról.

– A barátomról?

– Akiről Sir Cecilt kérdezted. Aki ott lakik Sanghajban.

– Akira? Ő csak egy gyerekkori barátom volt.

– De attól még állítom, nagyon fontos ember volt az életedben.

Felegyenesedtem, és hátranéztem.

– Igaza van. Már mindenki menni készül.

– Akkor azt hiszem, nekem is mennem kell – mondta. – Mert különben a távozásom is éppoly feltűnő lesz, mint a jöttöm.

Mégsem mozdult, és a végén én voltam, aki exkuzálta magát, és visszament a bálterembe. Egy ízben visszapillantva megállapíthattam, milyen magányosan áll ott az erkélyen, szívja a cigarettáját az éjszakában, míg a háta mögött lassan kiürül a terem. Még az is átfutott az agyamon, hogy vissza kellene mennem, felajánlani, hogy kikísérem, de Akira iménti szóba hozása valahogy óvatosságra intett, és inkább úgy döntöttem, mára a kettőnk közti kapcsolatjavításból ennyi elég.

MÁSODIK RÉSZ

London, 1931. május 15.

NEGYEDIK FEJEZET

Sanghajban a kertünk végében volt egy füves domb, a tetején magányos juharfa állt. Nagyjából hatéves korunktól Akira meg én sokat játszottunk azon a dombon, és ha mostanában eszembe jut gyermekkori játszópajtásom, többnyire az az emlék tolul fel bennem, ahogy fel-le futkározunk a lejtőn, és a meredekebb partoldalokról olykor le is ugrunk.

Időnként, miután már teljesen kimerültünk, hátunkat a juharfa törzsének vetve leültünk kilihegni magunkat a dombtetőn. Erről a magaslatról nagyszerű kilátás nyílt a kertre és a nagy fehér házra a túlvégen. Ha egy pillanatra lehunyom a szemem, egészen élesen kirajzolódik előttem a kép: a gondosan ápolt „angol” pázsit, a szilfasor vetette délutáni árnyék kertünk és Akiráék kertje közt; és a ház maga: hatalmas fehér épület, sok épületszárny és lugas-rácsos balkonok. Gyanítom persze, hogy ezeket az emlékeimet a házról felnagyítja a gyermeki ábránd, és hogy a valóságban közel sem volt ilyen impozáns. Ami azt illeti, már akkor tisztában voltam vele, hogy pompa dolgában aligha versenyezhet a Bugyogó Forrás út kanyarulatában pöffeszkedő lakópalotákkal. Mindenesetre a ház bőven megfelelt a néhány fős háztartásnak: szüleimnek, jómagámnak, Mei Linek és szolgálóinknak.

Ez az egész a Morganbrook & Byatt tulajdona volt, ami azt jelentette, hogy egy sereg vitrintárgy és kép volt a házban, amikhez nem nyúlhattam. Továbbá azt is jelentette, hogy időről időre nálunk kapott szállást mint „a ház vendége” egy-egy újonnan Sanghajba érkezett cégalkalmazott, „amíg meg nem áll a maga lábán”. Nincs tudomásom róla, a szüleim mit szóltak ehhez a gyakorlathoz. Én cseppet se bántam, mert az ilyen „ház vendége” szerepét többnyire valamilyen fiatalember töltötte be, aki a *Szél lengeti a fűzfákat*-ból ismert angol lankák levegőjét vagy a Conan Doyle rejtélyes történeteit idéző ködös utcák hangulatát hozta magával a házba. Ezek a fiatal angolok nyilván nem akartak rossz benyomást kelteni, és inkább eltűrték véget nem érő kérdéseimet és alkalmasint szeszélyes

kívánságaimat. Úgy sejtem, legtöbbjük valószínűleg fiatalabb volt annál, mint most én, és feltehetően el voltak anyátlanodva, hogy ilyen messzire kerültek az otthonuktól. De akkoriban számomra egytől egyig példakép voltak, olyasvalakik, akikre felnézhettem, akiket utánozhattam.

De Akirára visszakanyarodva: van egy konkrét eset, ami most rémlik fel bennem az egyik ilyen délutánról, amikor jó szokásunk szerint eszeveszetten robogtunk dombra fel, dombról le, mikor hogy kívánta meg nagyra törő szerepjátékunk. Pár percre épp lerogytunk a juharfa tövébe, hogy lélegzethez jussunk, és én a gyepen túl a házat bámultam, amikor Akira megszólalt mögöttem:

– Vigyázz, apafaj. Százlábú. Ott a lábadnál.

Tisztán hallottam, hogy „apafaj „-t mond, de abban a pillanatban nem törődtem vele. Akira azonban szemlátomást beleszeretett a szóba, mert alighogy megint játékba lendültünk, egyfolytában így szólongatott.

– Erre, apafaj! Gyorsabban, apafaj!

– Különben az nem apafaj – jegyeztem meg végül, amikor legközelebb megvitattuk, játékunk milyen irányt vegyen –, hanem apafej.

Persze tudhattam volna, hogy Akira ezt nem hagyja annyiban.

– Kizárt dolog. Kizárt dolog. Brownné! Mindig azt mondja: apafaj! Apafaj! Helyes kiejtés, legfontosabb. Most te vagy *tanárnő*, vagy ő van tanárnő?!

Nem sok értelme volt, hogy meggyőzni próbáljam; amióta angolórákra járt, a családjában úgy tekintettek rá, mint perfektné angolosra, és ő erre roppant mód büszke volt. Ennek ellenére nem engedtem a magam igazából, és a végén a vita olyannyira elfajult, hogy Akira egyszer csak fogta magát, és játékunkat félbeszakítva a titkos „rejtekkajtón” keresztül – azaz a sövénykerítés hasadékaán át – dühödten elvonult.

A legközelebbi néhány közös játék során már nem hívott „apafaj”-nak, és még az említését is kerülte civódásunknak akkor ott a dombon. Már csaknem teljesen elfeledkeztem a dologról, amikor pár hétre rá egy reggel újra előkerült a téma. A Bugyogó Forrás úton mentünk a gyönyörűséges házak és meseszép pázsitok mellett. Nem nagyon emlékszem, mit mondhattam neki, ő mindenestre azzal felelt:

– Nagyon rendes tőled, apafej.

Emlékszem, ellenálltam a kísértésnek, hogy rámutassak, lám, bejött az én utcámba. Mert addigra már elég jól ismertem Akirát ahhoz, hogy

rájöjnek: ez az „apafej” nem burkolt beismerése akar lenni annak, hogy előzőleg tévedett, hanem egyfajta mindkettőnk által ismert virágnyelven azt közölte, hogy ő volt az, aki abban a vitában az „apafej” mellett kardoskodott; most csupán megerősíti korábbi álláspontját; és azzal, hogy nem tiltakoztam, csak az ő végső győzelmét ismertem be. A nap hátralévő részében valóban egyre önelégültebb vigyorral az arcán „apafejezett” lépten-nyomon, mintha azt mondaná vele: szóval már nem kötöd az ebet a karóhoz; örülök, hogy végre megjött az eszed.

Ez a fajta viselkedésmód korántsem volt idegen Akirától, és jöllehet mindig feldühített vele, valami oknál fogva ritkán mentem el odáig, hogy tiltakozzam. Sőt – és erre ma nemigen találok magyarázatot – szükségét is éreztem annak, hogy ezeket a fantazmagóriáit megerősítsem, és komolyan mondom, ha egy felnőtt megpróbált volna beavatkozni a mi „apafej”-vitánkba, több mint valószínű, hogy Akira oldalára állok.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy Akira uralkodott volna rajtam, vagy, hogy a mi barátságunk bármilyen szempontból is egyoldalú lett volna. Játék közben a kezdeményezés nem kevésbé volt nálam, de ami még fontosabb: az alapvető döntések túlnyomó részét én hoztam. Igazság szerint szellemi fölényben éreztem magam, és ezt Akira bizonyos fokig nyilván el is fogadta. Volt viszont egész sor olyan dolog, amik miatt japán barátom igen nagy tekintélynek örvendett előttem. Például a csuklófogásai, amelyekkel gyakran élt, ha olyasmit mondtam, ami nem volt az ínyére, vagy ha valamelyik akciójelenetünk során vonakodtam magamévá tenni ezt vagy azt a cselekményfordulatot, ami neki a szívügye volt. Jöllehet mindössze egy hónappal volt idősebb nálam, általában véve az volt az érzésem, hogy otthonosabban mozog a világban. Szemlátomást rengeteg olyasmiről volt tudomása, amiről nekem nem. De mindenekelőtt azzal kérkedett, hogy ő már többször is túlmerészkedett az enkláve határán.

Ma visszatekintve kissé csodálkozom rajta, hogy bennünket, fiatal fiúkat mennyire felügyelet nélkül hagytak jönni-menni. Mindez persze a Nemzetközi Enkláve viszonylagos biztonságot nyújtó területén belülre volt érvényes. Nekem például szigorúan tilos volt betennem a lábam a város kínai negyedeibe, és amennyire tudom, Akira szülei sem voltak engedékenyebbek ez ügyben. A szánkba rágták, hogy odakinn rettenetesnél rettenetesebb betegségek, szenny és gonosz emberek tanyáznak. A legközelebb akkor álltam ahhoz, hogy kijussak az

enklávéból, amikor egyszer a fogat anyámmal és velem váratlanul ráhajtott a Csapej kerülettel határos Szucsou folyó melletti útra; a csatornán át megpillanthattam az alacsony, kusza háztetőket, és ameddig csak bírtam, visszatartottam a lélegzetemet, nehogy a keskeny vízcsík fölött átjutó ragály a levegőn keresztül megfertőzzön. Nem csoda hát, hogy barátom állítása az e területekre való többszöri behatolásáról nagy hatással volt rám.

Emlékszem, rengeteget faggattam Akirát ezekről a hőstetteiről. Az az igazság, mondta, bármilyen rossz híruk is van a kínai kerületeknek, a valóság sokkal rosszabb. Nincs egyetlen tisztességes épület, csak viskó viskó hátán, semmi szabad tér nincs közöttük. Az egész olyan, állította, mint a piacsor a Boone úton, annyi különbséggel, hogy egész családok laknak olyan „bodegákban”. Mi több, holttestek vannak mindenfelé halomba rakva, legyek döngenek körülöttük, és senki még csak oda se hederít. Egy alkalommal Akira egy zsúfolt sikátorban járt, és látott egy embert – valami nagyhatalmú hadúrnak nézte –, akit hordszéken vittek, és egy karddal felfegyverzett óriás kísérte. A hadúr, ha neki úgy tetszett, csak rámutatott valakire, és az óriás azon nyomban lenyisszantotta az illető fejét. Az emberek persze igyekeztek elbújni, ki hova tudott. Akira azonban megtorpant, és kihívóan farkasszemet nézett a hadúrral. A hadúr egy percig fontolgatta, lefejeztesse-e Akirát is, de aztán nyilván megtetszett neki barátom bátorsága, mert felnevetett, kinyúlt a hordszékéből, és megpaskolta a feje búbját. Aztán a hadúr és kísérete folytatta útját, újabb és újabb levágott fejeket hagyva maguk mögött.

Nem emlékszem, hogy valaha is vitatni próbáltam volna Akira bármelyik ehhez hasonló történetét. Egyszer mellékesen említést tettem anyámnak barátom enklávén túli valamelyik kalandjáról, és emlékszem, hogyan mosolygott, és minden szavából süttött a hitetlenkedés. Megharagudtam rá, és azt hiszem, ezek után nagyon vigyáztam, nehogy bármi Akirával kapcsolatos bizalmas dolgot feltárjak anyám előtt.

Mellesleg anyámat Akira különösmód respektálta. Ha, mondjuk, a már jól kivitelezett csuklófogás ellenére még mindig nem volt kedvem valamilyen vitás pontban engedni neki, bármikor mondhattam, hogy kérdezzük meg erről anyámat. Természetesen ehhez a megoldáshoz nemigen fűlött a fogam; meglehetősen sértette büszkeségemet, hogy ebben a korban még mindig az anyám szoknyája mögé bújjak. De az olyan

alkalmakkor, amikor mégiscsak muszáj volt, mindig ámulattal néztem a hihetetlen átalakulást – ahogy a sa-tumarkú, könyörtelen sátánfajzataból egy szempillantás alatt berezelt kiskölyök lesz. Sose tudtam felfogni, mitől van ilyen hatással anyám Akirára; mert hiába volt Akira mindig rendkívül udvarias, korántsem olyan fából faragták, hogy beijedt volna egy felnőttől. Mi több, arról sincs tudomásom, hogy anyám vele szemben bármikor is barátságosan hangot ütött volna meg, vagy egyáltalán felemelte volna a hangját. Emlékszem, akkoriban sokat töprengtem ezen a kérdésen, és különböző magyarázatok ötlöttek fel bennem.

Egy darabig az a gondolat motoszkált bennem, hogy Akira azért tiszteli annyira anyámat, mert anyám „szép”. Anyám „szép” voltát minden elfogultság nélkül végig tényként kezeltem gyermekéveim alatt. Mindenki ezt mondta róla, és azt hiszem, ezt a „szépséget” pusztán olyan címkeként kezeltem, amelyet anyámhoz tapasztottak, és amelynek éppannyira nincs jelentősége, mint amikor azt mondják valakiről, hogy „magas”, „alacsony” vagy „fiatal”. Ugyanakkor nem kerülte el a figyelmemet, hogy ez az ő „szépsége” milyen hatással van másokra. Természetesen abban az időben még nem sok fogalmam lehetett a női vonzerő valódi természetéről. De amikor elkísértem a legkülönbözőbb helyekre, magától értetődőnek vehettem, mondjuk, az idegenek rajongó pillantásait kószálás közben a Sétakertben, vagy a pincérek megkülönböztető figyelmességét a Nanking úti Olasz Kávéházban, ahová süteményt venni jártunk szombat reggelente. Ha most megnézem a róla készült fényképeimet – összesen hét darab van a birtokomban abban az albumban, amely velem együtt hajózott át ide Sanghajból szépségét kissé avított, viktoriánus jellegűnek érzem. Ma talán „helyesnek” mondanák, de „csinosnak” semmiképp. El nem tudnám például képzelni róla, hogy valaha is a repertoárjához tartozhatott volna mindaz a kis magakellettő játék a fejjel, a vállal, amit mostanság annyira megszoktunk a fiatal nőktől. A fényképeken – valamennyi a születésem előtt készült, négy Sanghajban, kettő Hongkongban, egy Svájcban – egy mindenképp elegáns, konok, sőt talán rátarti asszony néz vissza rám, akinek a szeme körül mégis ott bujkál a gyerekkoromból oly jól ismert szelídség. Szóval arra akarok kilyukadni, hogy egészen természetes volt részemről a gyanú, legalábbis eleinte, hogy Akira különös viszonyulása anyámhoz, sok más dologgal együtt, az ő szépségéből fakad. De miután alaposabban átgondoltam a dolgot, emlékszem, egy jóval ésszerűbb

magyarázatra bukkantam: tudniillik rendkívül mély benyomást tett Akirára, amit akkor látott-hallott, amikor egy reggel ellátogatott hozzánk a vállalat tisztiorvosa.

Életünk megszokott része volt, hogy időről időre ellátogatott hozzánk egy tisztviselő a Morganbrook & Byatt-tól, aki úgy egy órát töltött nálunk, bebolyongta a házat, följegyezte a följegyezni valót a jegyzetfüzetébe, és alkalmasint elmormolt pár kérdést. Emlékszem, anyám egyszer elmesélte, hogy egészen kis koromban szerettem Byatt-tisztiorvosodit játszani, és gyakran úgy kellett kicsalogatni a vécéből, ahová hosszú időre bevettem magam, hogy ceruzával a kezemben a berendezést tanulmányozzam. Nincs kizárva, hogy így volt, de emlékeim szerint ezek a látogatások többnyire teljesen érdektelenek voltak, és nagyon nem is figyeltem fel rájuk. De most már látom, hogy ezek a nem csupán a higiéniés körülményekre, hanem a lakók betegségeire vagy esetleges elősködőire is kiterjedő szemlék mennyire kínosak lehettek, és levezénylésükre a vállalat kétségkívül a legtapintatosabb és legdiszkrétebb embereit szemelte ki. Annyi bizonyos, hogy egy sor jámbor, komótos férfira emlékszem – leginkább angolok voltak, nagy ritkán franciák –, akik mindig rendkívül tiszteletteljesen viselkedtek nemcsak anyámmal, de Mei Livel szemben is; az ilyesmit mindig jóleső érzéssel nyugtáztam. Am az a tisztiorvos, aki azon a reggelen látogatott el hozzánk – nyolcéves lehettem akkoriban –, nagyon kilógott közülük.

Így visszagondolva különösen két dolog ragadt meg az emlékezetemben: lekonyuló bajusza volt, és a kalapján hátul barna elszíneződés – talán teafolt – ivódott be az anyagba a szalag fölött. Magamban játszottam a ház előtt a kerek gyepszigeten, amelyet fogatunk keréknyoma taposott körbe. Aznap borult volt az ég, erre is emlékszem. Belefeledkeztem a játékba, aztán egyszer csak az az ember megjelent a kapuban, és jött be a ház felé. Elhaladt mellettem, „hahó, fiatalember, anya itthon van?”, vetette oda, majd a választ meg se várva ment tovább. Utána bámultam, és a foltra a kalapján ekkor figyeltem fel.

A következő, amire emlékszem, úgy egy óra múlva kellett, hogy történjen. Addigra megjött Akira, és a gyerekszobában foglaltuk el magunkat. Valami megváltozott a beszűrődő hangokban – nem feltétlenül

a hangerő nőtt, inkább a hanghordozás telt meg feszültséggel –, amire játék közben egyszerre kaptuk fel a fejünket, majd végül kilopakodtunk az előtérbe, és lekuporodtunk a gyerekszoba ajtaja mellett álló nehéz tölgyfa komód tövébe.

Meglehetősen impozáns lépcsőfeljárónk volt, és onnan a tölgyfa komód mellőli leshelyünkről remek kilátás nyílt az íves lépcsők vonalát követő fényes korlát mentén a tágas előszobára. Ott állt egymással szemben anyám és a tisztiorvos, nagyjából a helyiség közepén, szobormereven, mint két otffelejtett ellenséges sakkfigura a táblán. Megfigyeltem, hogy a tisztiorvos a melléhez szorítja foltos kalapját. Anyám pedig a maga részéről összefonta a melle alatt a karját, olyasfélén, mint amikor dalra készült fakadni azokon az estéken, amikor átjött és zongorához ült Lewisé, az amerikai lelkész felesége.

Bár az ezután bekövetkező szóváltásnak önmagában nem volt különösebb jelentősége, azt hiszem, anyám mint rendkívüli helyzetet élte meg, talán egyfajta erkölcsi diadal kulcsmozzanatát látta benne. Emlékszem, ahogy nőttem, egyre többször hozakodott vele elő, szemlátomást elvárván mindannyiszor, hogy szívleljem meg, és emlékszem, hányszor hallottam, ahogy ezt az egészet vendégeknek meséli, rendszerint apró kacajjal és azzal a megjegyzéssel zárva, hogy a tisztiorvost röviddel az eset után elmozdították az állásából. Emiatt vagyok ma bizonytalan benne, hogy emlékeim vajon mekkora hányada származik abból, amit valóban tapasztaltam az emeleti lépcső tetejéről, és mennyi épült be az idő során anyámnak az esetet taglaló beszámolóiból. Mindenesetre az az érzésem, hogy amíg Akira és én a tölgyfa komód pereme mellől leselkedtünk, a tisztiorvos valami ilyesmit mondhatott:

– Méltányolom az ön érzéseit, Banksné, mindazonáltal errefelé az ember nem lehet elég óvatos. És a vállalat felelősséggel tartozik minden egyes alkalmazottja egészségéért, még az olyan viharedzettek esetében is, mint ön és Banks úr.

– Sajnálom, Wright úr – felelte anyám –, de az ön kifogásai számomra továbbra sem világosak. Ezek a szolgálók, akikről ön beszél, kiváló munkát végeznek már évek óta. Maximálisan kezeskedek a tisztaságra való igényességükért. És az imént ön is elismerte, hogy nem észlelt rajtuk ragályos betegsége utaló jeleket.

– Mindazonáltal, asszonyom, Santungból valók. És a vállalat köteles azzal a tanáccsal élni az összes alkalmazottja felé, hogy ne fogadjanak fel abból a tartományból származókat. Ezt a szűkítést, hogy úgy mondjam, a keserű tapasztalat diktálja.

– Komolyan mondja? Azt akarja, hogy zavarjam el ezeket a barátainkat, igen, jól hallotta, ők már régtől fogva a *barátaink*, szóval zavarjam el őket csupáncsak azért, mert Santungból valók?

Erre a tisztiorvos kioktató modorban magyarázni kezdte anyámnak, hogy a vállalat kifogásai a santungi szolgálókkal kapcsolatban nem csupán higiénéjük és egészségi állapotuk kétségén alapul, hanem tisztességük is ugyanúgy megkérdőjelezhető. És minthogy a házban oly sok értéktárgy a vállalat tulajdonát képezi – a tisztiorvos körbeintett ő kénytelen a lehető legnyomatékosabban megismételni javaslatát. Amikor anyám új fent félbeszakította, hogy mi alapon tesz ilyen elképesztő általánosításokat, a tisztiorvos fáradtan felsóhajtott, és azt mondta:

– Csak egy szót mondok, asszonyom: ópium. Az ópiumfogyasztás Santungban mára olyan sajnálatos szintre szökött fel, hogy egész falvak lettek a pipa rabja. Ebből adódik, Banksné asszony, az alacsony higiénés szint, a ragályos betegségek feltűnő gyakorisága. És elkerülhetetlen, hogy aki Santungból jön dolgozni Sanghajba, még ha a természete alapján véve tisztességes is, előbb-utóbb hajlani fog rá, hogy lopjon, lopjon a szülei, a testvérei, az unokatestvérei, a nagy-bátyjai, az egész pereputty kedvéért, akiknek a feneketlen bendőjét mind valahogy meg kell tömni... Jóságos ég, asszonyom! Én csak próbálom megértetni...

Nemcsak a tisztiorvos hőkölt vissza ekkor; mellettem Akira is hangosan nyelt egyet, és amikor rápillantottam, azt láttam, hogy tátott szájjal bámul lefelé anyámra. Ez az emlékkép vezetett később arra a gondolatra, hogy Akira anyám iránti félelemmel vegyes tisztelete e délelőttben gyökeredzett.

De ha tett is valamit anyám ezen a ponton, ami a tisztiorvost és Akirát egyaránt megdöbbenetete, én magam nem láttam semmi különöset. Nekem úgy tetszett, mindössze annyit tett, hogy egy kicsit megfeszült, mintegy előkészülve rá, amit mondani akar. De feltételezem, akkorra én már alaposan kiismertem magamat rajta; talán azok számára, akiknek nem állt módjukban hozzászokniuk, anyám egynémely szokványos arckifejezése

vagy mozdulata az ilyen helyzetekben valóban némiképp ijesztően hathatott.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a rövidesen bekövetkező detonáció váratlanul ért volna. Sőt abban a pillanatban, hogy a tisztiorvos kimondta azt a szót, hogy „ópium”, már tudtam, hogy ennek a szerencsétlennek befellegzett.

Hirtelen elhallgatott, nyilván arra számítva, hogy a szavába vágna. De emlékszem, anyám hagyott egy vibráló csendet a levegőben – mely idő alatt merev tekintete el nem mozdult volna a tisztiorvosról –, majd végül nyugodt hangon, amelyben mindazonáltal benne volt az őrjöngésbe való átfordulás lehetősége, azt kérdezte:

– Van képe, uram, *ópiumról* beszélni *nekem* pont *ennek* a vállalatnak a nevében?

És egy visszafogott dühvel előadott tiráda keretében anyám felmondta a tisztiorvosnak a tételt, amelyet már ismertem, és idővel még számos alkalommal hallottam fejtegetni: hogy az indiai ópium Kínába való tömeges importjával általában a britek, de különösképpen a Morganbrook & Byatt hihetetlen szenvedést és nyomort zúdított az egész országra. Beszéd közben anyám hangja gyakran megfeszült, mégis mindvégig kimért maradt. Metsző tekintetét egy pillanatra le nem véve ellenfeléről, a végén azt kérdezte:

– Nem szégyelli magát, uram? Mint keresztény, mint angol, mint ember, akinek lelkiismerete van? Nem szégyelli magát, hogy egy ilyen vállalat szolgálatában áll? Árulja el, hogy képes együtt élni azzal a tudattal, hogy egy ilyen átkozott harácsolásnak köszönheti az egzisztenciáját?

Ha lett volna bátorsága hozzá, a tisztiorvos rámutathatott volna anyám vádjai fonákságára, hisz mi jogon enged meg magának ilyen szavakat egy ugyanannál a vállalatnál dolgozó kolléga felesége, aki vállalati ingatlanban lakik. De ekkorra már átlátta, hogy itt neki nem terem babér, és méltóságát megőrzendő, pár sablonmondatot odavetve kivonult a házból.

Azokban a napokban mindig meglepetést okozott nekem, ha egy felnőtt – mint ez a tisztiorvos – szemlátomást nem tudott anyám ópiumellenes kampányáról. Gyermekeveim túlnyomó részét abban a hitben éltem le, hogy anyám a Nagy Kínai Ópiumsárkány közismert és nagyra becsült főellensége. Azt kell mondanom, Sanghajban a felnőttek nem különösebben törekedtek rá, hogy az ópium fogalma tabu legyen a

gyermekük előtt, de természetesen egészen fiatalon nem sokat fogtam fel a dologból. Fogattal vittek iskolába mindennap, és a Nanking úton a kapualjakban mindig ott szoktam látni a kínaiakat, ahogy ráérősen terpeszkedtek a reggeli fényben, és valahányszor hallottam anyám kampányairól, jó darabig úgy képzeltem, kimondottan ezeknek az embereknek nyújt segédkezet. Később azonban, ahogy növekedtem, egyre több lehetőségem nyílt megpillantani valamit a probléma összetettségéből. Például jelen kellett lennem anyám villásreggelijein.

Ezek a villásreggelik a házunkban zajlottak, többnyire hétköznap, amikor apám az irodában volt.

Jellemzően négy-öt hölgy érkezett, akiket bevezettek a télikertbe, ahol már fel volt állítva az asztal a liánok és a pálmák között. A csészek, csészealjok, tányérok szétosztásában segédkeztem, és vártam a pillanatra, amelyről tudtam, hogy eljön: miután „magukba szálltak, és önvizsgálatot tartottak”, anyám előbb-utóbb fel fogja tenni a kérdést a vendégeinek, hogy mi a véleményük a vállalat üzletpolitikájáról. Ezen a ponton a jókedvű trécselést mintha elvágták volna, és a hölgyek némán hallgatták, hogyan ad hangot anyám saját mélységes szomorúságának „társaságunk tevékenysége” láttán, amely, mint mondotta, „nem méltó keresztény és brit emberhez”. Emlékeim szerint ezek a villásreggelik innentől kezdve elkerülhetetlenül síri és kínos csendben folytak tovább, amíg csak a jelen lévő hölgyek -amúgy nemsokára – fagyos istenhozzádot nem mondtak, és elszállingóztak az odakinn várakozó fogatokhoz és gépkocsikhoz. De anyám elmondásából tudtam, hogy „üzenete” azért eljutott néhány ilyen vállalatbeli feleséghez, és a megtértek aztán meghívást kaptak az összejöveteleire.

Ezek az összejövetelek már jóval nagyobb horderejű dolgok voltak, és nem is engedték, hogy részt vegyek rajtuk. Zárt ajtók mögött tartották őket az ebédlőben, és ha egy ilyen összejövetel ideje alatt véletlenül még a házban tartózkodtam, lábujjhegyen volt csak szabad közlekednem. Időnként bemutattak azoknak az embereknek, akiket anyám különösen nagy becsben tartott – mondjuk, egy lelkésznek vagy egy diplomatának –, de Mei Li többnyire azt az utasítást kapta, hogy távolítson el az útból, még mielőtt az első vendégek befutnának.

Természetesen az egyik állandó résztvevő Philip bácsi volt, és én az ebédlőterem kiürültével többnyire igyekeztem feltűnően a szeme elé

keveredni. Ha észrevett, mosolyogva mindig odajött, és egy kicsit elbeszélgettünk. Olykor, ha semmi sürgős elintéznivalója nem volt, félrehívtam, és megmutattam, miket rajzoltam a héten, vagy esetleg elvonultunk, és üldögéltünk egy darabig a hátsó teraszon.

Amint mindenki eltávozott, a ház atmoszférája egy csapásra megváltozott. Anyám mindig jókedvre derült, mintha az összejövetel kisöpörte volna az összes aggodalmát. Hallani szoktam, ahogy magában énekel, miközben jár-ke, rendet rak a házban. Ilyenkor kisurrantam, és a kertben vártam rá, mert tudtam, hogy amint befejezte a rendrakást, kijön, és megkeres, és ami ideje még van ebéd előtt, azt mind nekem szenteli.

Amikor idősebb lettem, ilyenkor, egy-egy összejövetel után kijártunk sétálni a Jessfield parkba. De amikor még csak hat-hét éves voltam, rendszerint otthon maradtunk, és társasjátékoztunk, vagy néha még előszedtük az ólomkatonáimat is. Emlékszem még egy ez idő tájt kialakult kis szokásunkra. Akkoriban volt egy hinta a kertben, nem messze a terasztól. Anyám énekelve kijött a házból, odasétált, és beleült a hintába. Én a kert végében, odafenn a dombon várakoztam, és felháborodottságot tettetve rohantam le hozzá.

– Szállj le, anya! Le fog szakadni alattad! – toporzékoltam, hadonásztam a hinta előtt. – Te már nagy vagy! Le fog szakadni alattad!

Anyám pedig azt tette, hogy nem lát és nem hall engem, és egyre magasabbra hajtotta magát a hintán, egész idő alatt teli torokból valami ilyesféle dalt énekelve: „Daisy, Daisy, mi a válasz?”. Amikor már minden könyörgésem hasztalannak bizonyult, megpróbáltam kivitelezni – az okát ma már nem tudnám megmondani – egy sor fejenállást ott előtte a fűben. A dalocska ekkor kacagásrohamokba fulladt, végül anyám leszállt a hintáról, és mentünk játszani a már odakészített játékaimmel. Még ma sem tudok úgy visszagondolni anyám összejöveteleire, hogy ne idéződnének föl egyúttal ezek az utánuk következő, oly várva várt pillanatok.

Pár évvel ezelőtt a British Museum olvasótermében azzal töltöttem néhány napot, hogy elmélyedjek a kínai ópiumkereskedelemről dúló egykori vitában. Miközben átböngésztem számtalan korabeli újságcikket, levelet és dokumentumot, számos, gyerekfejjel még átláthatatlan dolog világosodott meg előttem. Csakhogy – és talán ezt is be kell vallanom – ennek a kutatásnak elsődlegesen az a remény adott tápot, hogy hátha nyomára bukkanok valamelyik tudósításban anyámnak. Végére is, mint

már említettem, gyerekként szentül hittem, hogy anyám az ópiumellenes kampány kulcsfigurája volt. Számomra meglehetősen csalódást okozott, hogy egyetlenegyszer sem bukkantam a nevére. Sokakat visszatérően idéztek, földicsértek, lehúztak, de az egész általam elolvasott anyagban egyetlenegyszer sem bukkantam anyámra. Viszont több helyen is utaltak Philip bácsira. Egy svéd misszionárius a *North China Daily News*-hoz intézett levelében, miközben elítélően szólt számos európai nagyvállalatról, Philip bácsit a „feddhetetlenség bámulatra méltó fároszának” nevezte.

Anyám nevének fölemlíthetlensége is elég csalódás volt nekem, de ebben már tényleg a sors keserű fintorát kellett látnom, úgyhogy ezután be is fejeztem a könyvtári kutatást.

De itt most nem kívánom felidézni Philip bácsit. Az imént még meg voltam győződve róla, hogy a ma délutáni buszozásunk során említettem a nevét Sarah Hemmingsnek – sőt dióhéjban el is mondtam a vele kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. De elejétől végéig újrapergetve az eseményeket, egyre biztosabb vagyok benne, hogy Philip bácsi még csak szóba se jött – és ettől, bevallom, megkönnyebbültem. Talán buta dolog ilyesmiben hinni, de mindig az volt az érzésem, hogy minél hátrébb szorítom emlékeimben Philip bácsit, annál kevésbé lesz létező, valóságos személy.

Meséltem viszont ma délután Sarah-nak Akiráról, és most, hogy lehetőségem nyílt végiggondolni, ezt nem is igazán bánom. Túl sokat amúgy sem mondtam, és Sarah sem mutatott különösebb érdeklődést. Fogalmam sincs, mitől kezdtem el egyik pillanatról a másikra ilyen dolgokkal traktálni; annyi bizonyos, hogy semmi ilyesmi nem állt szándékomban, amikor a Haymarket-nél felültünk arra a buszra.

Távoli ismerősöm, David Corbett hívott, hogy ebédeljek vele és „néhány barátjával” egy Regent Street-i étteremben. A hely igencsak felkapott volt, és Corbett lefoglalt egy hosszú asztalt tizenkét ember számára a terem végében. Nagy örömmre pillantottam meg Sarah-t a meghívottak között – kicsit meg is lepődtem, mivel nem tudtam, hogy Corbett baráti köréhez tartozik de késve érkezvén már nem tudtam a közelébe ülni.

Odakinn közben beborult, és a pincér meggyújtott két gyertyát az asztalunkon. A társaságból valaki, egy Hegley nevű pasas mókának kitalálta, hogy elfújja a gyertyákat, aztán hívja a pincért, gyújtsa meg újra. Húsz perc leforgása alatt ezt legalább háromszor megcsinálta – valahányszor úgy ítélte, hogy a szilaj hangulat ereszkedni látszik –, és a többiek ezt roppant szórakoztatónak találták. Amennyire láttam, Sarah ez idő alatt jókedvű volt, együtt nevetett a többiekkel. Úgy egy órája lehettünk ott – ketten már elnézést kérve visszasiettek irodájukba –, amikor a figyelem az asztal Sarah felé eső végén ülő, eléggé indulatos lányra, Emma Cameronra terelődött. Legjobb tudomásom szerint a lány már jó ideje a közvetlen közelében ülőket avatta bele lelki gondjaiba, amikor az asztal másik felén beálló hirtelen csend egy csapásra őt emelte a középpontba. Félig komoly, félig élcelődő formában rögvest terítékre került Emma Cameron anyjával való feszült viszonya – amelyben szemlátomást új viharokat kavart Emma napokban történt eljegyzése egy francia fiatalemberrel. Mindenfelől tanácsok kezdtek záporozni. A Hegley nevű fickó például felvetette, hogy az összes anyát – ”no meg persze a nénikéket is” – valahol a Hyde Parkban felépítendő nagy, állatkertszerű létesítményben kéne tartani. Mások saját tapasztalataikra alapozott, gyakorlatiasabb javaslatokkal álltak elő, és a közfigyelem dicsfényét végsőkig kiélvező Emma Cameron újabb és újabb anekdotákkal tartotta melegen a témát, hogy rámutasson a szóban forgó szülő mélységesen elkeserítő természetére. A vita már mintegy tizenöt perce folyhatott, amikor azt láttam, hogy Sarah feláll, pár szót súg vendéglátónk fülébe, és elhagyja a termet. A női toalett az étterem előcsarnokából nyílt, és a többiek – már aki felfigyelt Sarah távozására – joggal feltételezhatték, oda tart. De míg ment kifelé, volt valami az arcán, ami arra készítetett, hogy pár perc múlva én is felkeljek és utánamenjek.

A bejárat melletti ablaknál állt, és kibámult a Regent Street-i forгатagba. Fel se figyelt rám, amíg hozzá nem léptem, és meg nem érintettem a karját.

– Jól vagy? – kérdeztem.

Megrezzent, és bár azonnal mosolyt erőltetett magára, nem lehetett nem észrevenni a szemében a könnyfátylat.

– Ó, persze, minden rendben. Egy kicsit megfájdult a fejem, de most már jól vagyok. – Felnevetett, és fürkésző tekintetét megint az utcára

meresztette. – Sajnálom, szörnyen udvariatlan lehettem. Jobban tenném, ha visszamennék.

– Nem látom az okát, miért kellene visszamenned, ha nem akarsz.

Figyelmesen rám nézett, majd azt kérdezte:

– Még mindig ugyanarról beszélnek?

– Még mindig, legalábbis amikor kijöttem – mondtam, majd hozzátettem: – Attól tartok, egyikünk se sokat tud hozzászólni a bosszantó anyákról tartott szimpoziumhoz.

Hirtelen felnevetett, kitörölte a könnyet a szeméből, már nem is próbálva titkolni előttem.

– Hát igen. Nincs meg hozzá az előképzettségünk. – Aztán megint mosolygott, és azt mondta: – Ez olyan butaság volt tőlem. Végül is, olyan jól mulatunk.

– Kocsira vársz? – kérdeztem, mert továbbra is sűrűn tekingetett odakinn a forgalom felé.

– Hogy? Ja, nem. Csak elbambultam. – Majd így folytatta: – Azon tűnődtem, vajon jár-e erre most a busz. Látod, ott a megálló. Anyámmal rengeteget buszoztunk. Csak a buszozás kedvéért. Úgy értem, amikor még kicsi voltam. Ha foglalt volt az emeleten az első ülés, akkor már szálltunk is le, és vártuk a következőt. És néha órákat töltöttünk el így, körbebuszoztuk Londont, megnéztünk mindent, beszélgettünk, mutogattuk egymásnak a dolgokat. Annyira élveztem! Te nem szoktál buszozni, Christopher? Ki kellene próbálnod. Annyi mindent látni az emeletről!

– Az igazat megvallva, én inkább gyalogolok vagy taxizom. Kicsit félek a londoni buszoktól. Az a fixa ideám, hogyha felszállók egyre, az olyan helyre fog vinni, ahová eszem ágába sincs menni, aztán a nap további részét azzal tölthetem, hogy próbálok visszatalálni.

– Mondjak neked valamit, Christopher? – A hangja egészen elhalkult. – Tiszta butaság, de csak ebben a pillanatban jöttem rá. Eddig föl se merült bennem. Anya akkor már nagyon szenvedhetett. Nem volt ereje hozzá, hogy mást is kezdjen velem. Ezért buszoztunk annyit. Azt az egyet még tudtuk csinálni együtt.

– Volna kedved buszozni most? – kérdeztem.

Pillantása megint az utcára tévedt.

– De nincs túl sok dolgod?

– Szívesen tartanék veled. Nem most mondtam? Már a gondolatától kitör a frász, hogy egyedül üljek fel egy buszra. Minthogy te veteránnak számítás, végre üstökön ragadhatnám az alkalmat.

– Na jó! – Az arca egyszeriben felderült. – Akkor megmutatom neked, hogyan szokás utazni egy londoni buszon.

Végül is nem a Regent Streeten szálltunk fel – nem akartuk, hogy az ebédársaság egyszer csak előbukkanva azt lássa, hogy ott állunk a buszmegállóban –, hanem a közeli Haymarketen. Amikor felkapaszzkodtunk az emeletre, Sarah kislányos örömmel nyugtázta, hogy üres az első ülés. Leültünk, és egymásnak dőlve hajladoztunk, miközben a jármű lomhán imbolyogva haladt a Trafalgar Square felé.

London ma nagyon komor arcot mutatott, és odalenn a járdán csupa minden eshetőségre kész, esőkabátos-esernyős embert láttunk. Úgy sejtem, fél órát tölthettünk azon a buszon, talán többet. Megtekintettük a Strandét, Chancery Lane-t, Clerkenwellt. Egyszer beszélgettünk, csupa ártalmatlan dolgokról, másszor csak némán ültünk, és néztük az elénk táruló látványt. Kedve az ebéd végén mutatotthoz képest határozottan javult, és újra már nem hozta szóba az anyját. Nem igazán tudom, hogyan került elő a téma, mindenesetre röviddel azután, hogy az utasok többsége leszállt High Holbomnál, és döcögtünk lefelé a Gray's Inn Roadon, egyszer csak azon kaptam magamat, hogy Akiráról beszélek. Azt hiszem, először csupán futólag említettem, és a „gyerekkori barát” megfogalmazással éltem.

De Sarah puhatolózni kezdhetett, mert emlékszem, nem sokkal ezután nevetve azt mondtam:

– Mindig eszembe jut az idő, amikor együtt loptunk.

– Ohó! – kiáltott. – Na nézd csak! A nagy detektív sincs híján a rovott múltnak! Tudtam, hogy ez a japán fiú kulcsfigura! Na, hogy is volt ez a rablásdolog?

– Aligha nevezném rablásnak. Tízévesek voltunk.

– És még mindig gyötör a lelkiismeret?

– Ugyan. Piti dolog volt. Elloptunk valamit az egyik szolgáló szobájából.

– De milyen érdekes. És ez Sanghajban volt?

Gyanítom, mondtam még pár további dolgot a múltból. Nem fedtem fel semmi igazán fontosat, mégis miután most délután elváltunk egymástól – végül is a New Oxford Streeten szálltunk le –, csodálkoztam magamon, és

kicsit meg is riadtam, hogy egyáltalán bármit is mondtam. Hiszen amióta itt élek ebben az országban, még soha senkinek nem beszéltem a múltról, és mi tagadás, nem állt szándékomban valaha is elkezdni.

De ennek talán valahogy így kellett történnie. Mert az az igazság, hogy a tavalyi év során fokozatosan elhatalmasodott rajtam az emlékezésvágy, mely folyamatnak külön tápot adott a felismerés, hogy a legrégebb emlékeim – gyermekkoromról, szüleimről – újabban fakulni kezdtek. Mostanában számtalanszor azon kapom magamat, hogy küszködve próbálok fölidézni olyasvalamit, amiről két-három éve még azt hittem, hogy örökre belém ivódott. Más szóval, kénytelen voltam elfogadni, hogy sanghaji életem minden eltelt évvel egyre inkább a semmibe vész, és egy nap majd nem marad belőle más, mint néhány zavaros emlékkép.

Még ma este is, amikor ideültem, és igyekeztem ezeket a dolgokat valahogy rendbe szedni, emlékszem, hogy megütköztem újra: már megint mennyi elködösült. Vegyük csak példának ezt az epizódot, amelyet az imént idéztem fel anyámmal és a tisztiorvossal kapcsolatban: miközben tökéletesen biztos vagyok benne, hogy lényegét tekintve pontosan emlékeztem mindenre, újra végiggondolva az egészet már kevésbé vagyok biztos minden részletet illetően. Egyrészt már nem vagyok annyira meggyőződve, hogy anyám tényleg ezt vágta volna a tisztiorvoshoz: „hogyan képes együtt élni azzal a tudattal, hogy egy ilyen átkozott harácsolásnak köszönheti az egzisztenciáját?”. Most úgy tetszik nekem, anyám még abban a felfokozott idegállapotában is tisztában lett volna e szavak visszásságával, hogy ne mondjam: nevetségességével. Nem hiszem, hogy anyám valaha is így el tudta volna veszíteni a helyzet fölötti uralmát. Másrészt meglehet, pontosan azért tulajdonítottam neki ezeket a szavakat, mert ez volt az a kérdés, amelyet egész sanghaji életünk során folyamatosan fel kellett tennie magának. Az, hogy egy olyan vállalatnak „köszönhattük egzisztenciánkat”, amelynek a tevékenységét eredendően bűnösnek találta, súlyos gyötrelmek forrása lehetett számára.

Igazából még az is meglehet, hogy a szövegkörnyezetre emlékeztem rosszul, amelyben anyám ezeket a szavakat kiejtette; hogy ezt a kérdést anyám nem is a tisztiorvosnak szegezte neki, hanem apámnak, egy egészen más alkalommal, a közben az ebédlőbeli veszekedés közben.

ÖTÖDIK FEJEZET

Már nem tudom fölidézni, hogy az ebédlőbeli epizód a tisztiorvosi vizit előtt vagy után történt-e. Arra emlékszem, hogy aznap délután szakadt az eső, minek következtében gyászos félhomály uralkodott az egész házban, és hogy a könyvtárszobában ülve Mei Li felügyelete alatt épp a számtanfadataimon rágtam át magam.

Könyvtárszobának hívtuk, de gyanítom, igazából csak előszoba volt, ahol történetesen könyvek sorakoztak a falipolcokon. A helyiség közepén még volt elég hely egy mahagóni asztalnak, és ott csináltam mindig a házi feladataimat, háttal az ebédlőbe nyíló kétszárnyú ajtónak. Mei Li, az *amah*-om ünnepélyes fontosságot tulajdonított tanulásomnak, és hiába dolgoztam akár több mint egy órája, meg se fordult a fejében, míg strázsált könyörtelenül fölöttem, hogy nekitámaszkodjon mögöttem a polcnak, vagy ne adj' isten leüljön az asztal másik oldalához húzott támlás székre. A szolgálók már rég megtanulták, hogy a tanulás e percei alatt nem nyithatnak ránk, és még a szüleim is tiszteletben tartották, hogy ilyenkor csak egészen kivételes esetben szabad zavarni bennünket.

Ezért hatott meglepetésként, amikor azon a délután apám egyszer csak keresztülviharzott a könyvtárszobán, ránk se hederítve besietett az ebédlőbe, és határozott mozdulattal behúzta maga mögött az ajtót. A behatolást perceken belül követte a másik: ezúttal anyám robogott el mellettünk, s tűnt el az ebédlőben. Az ezután következő percekben olyan szó- meg mondatfoszlányok szűrődtek ki a nehéz ajtószárnyak mögül, amelyek szüleim közti súlyos szóváltásról árulkodtak. De nagy csalódásomra valahányszor megpróbáltam odafülelni, valahányszor a kelletténél kicsit hosszabban pihent meg ceruzám a számsorok fölött, Mei Li azon nyomban rendreutasított.

De ekkor – már nem igazán emlékszem, hogyan következett be – Mei Lit elszólították, és váratlanul egyedül maradtam a könyvtárszobai asztalnál. Eleinte ugyanúgy folytattam a munkát, rettegve tőle, mi történne, ha Mei Li visszatérne, és rajtakapna, hogy fölálltam a székből. De minél tovább volt távol, annál leküzdhetetlenebb vágyat éreztem, hogy többet halljak a szomszéd szobában zajló fojtott szóváltásból. Végül aztán felkeltem és az ajtóhoz mentem, de még akkor is pár másodpercenként visszarohantam az asztalhoz, mert meg voltam győződve róla, hogy az

amah-om lépteit hallom. A legvégén azt találtam ki, hogy vonalzóval a kezemben osontam oda az ajtóhoz: ha Mei Li rám nyitna, mondhatnám neki, hogy a dolgozószobámat kell lemérnem.

Még így is csak akkor sikerült épebb mondatokat elkapnom, amikor szüleim magukról megfélelkezve megemelték a hangjukat. Anyám indulatos hanghordozásából ugyanazt az önérzetet olvashattam ki, mint amikor a tisztiorvossal vitatkozott azon a délelőttön.

Hallottam, ahogy többször is azt ismételve, „szégyen!”, és utalgat valamire, amit „piszkos ügyletnek” nevez. Egy ponton azt mondta: „Cinkossá teszel mindannyiunkat! Mindannyiunkat! Micsoda szégyen!” Apám hangja is tele volt indulattal, de az övét inkább valamifajta sarokba szorítottság, kétségbeesettség színezte át. Ilyesmiket hajtogatott: „Ez nem olyan egyszerű. Ez egyáltalán nem olyan egyszerű.” És egy helyütt felkiáltott:

– Sajnálom! *Nem* vagyok Philip! Nem abból a fából faragtak! Sajnálom, nagyon sajnálom!

Ahogy ezt kiáltotta, volt valami rettenetes lemondás a hangjában, és hirtelen vak dühöt éreztem Mei Li iránt, amiért itt hagyott ebben a helyzetben. És talán ekkor történt, miközben ott álltam az ajtónál, vonalzóval a kezemben, ingadozva a kétfajta vágy közt, hogy füleljek tovább, illetve hogy gyermekszobám mélyén ólomkatonáimhoz meneküljek, akkor hallottam, hogy anyám kimondja azokat a szavakat:

– Nem szégyelled magad, hogy egy ilyen vállalat szolgálatában állsz? Hogy vagy képes együtt élni azzal a tudattal, hogy egy ilyen átkozott harácsolásnak köszönheted az egzisztenciád?

Nem emlékszem, mi történt ezután: vajon Mei Li visszajött-e; vajon ott voltam-e még a könyvtárszobában, amikor a szüleim kijöttek. Arra viszont emlékszem, hogy ezt az epizódot követően egy amolyan hosszú hallgatás vette kezdetét a szüleim között – amely, tartamát tekintve, mondhatni, inkább hetekben, mintsem napokban volt mérhető. Természetesen ezzel nem azt állítom, hogy a szüleim ez idő alatt egyáltalán nem is szóltak volna egymáshoz, csupán hogy a kettejük közti kommunikáció szigorúan a legszükségesebbekre szorítkozott.

Kellően hozzászóltam az ilyen időszakokhoz, és sose izgattam magamat fölöslegesen miattuk. Végére is csak elenyésző mértékben gyakoroltak hatást mindennapjaimra. Például apám nagy vidáman megjelent a reggeli asztalnál: „Jó reggelt mindenkinek!”, és elégedetten a kezét dörzsölte, amíg csak anyám fagyos pillantásával nem szembesült. Ilyenkor zavarát leplezendő oda szokott fordulni hozzám, hogy még ugyanazzal a vidámsággal a hangjában megkérdezze:

– Na, hogy ityeg a figyeg, Dodó? Mi szépet álmodtál az éjjel?

Amire, tapasztalatból tudtam, valami nyikkantásszerű hanggal illett válaszolnom, aztán ennem tovább. Ettől eltekintve, ismétlem, többé-kevésbé úgy teltek-múltak napjaim, ahogy máskor. De azt hiszem, legalábbis néha, el kellett töprengenem az effajta dolgok fölött, mert még őrzöm az emlékét egy bizonyos beszélgetésnek Akirával, amikor náluk játszottunk a házban.

Emlékeim szerint Akiráék háza építészeti szempontból nem sokban különbözött a miénktől; voltaképp apám elbeszélésére is emlékszem, miszerint mindkét házat ugyanaz a brit cég építette vagy húsz évvel azelőtt. De a barátoméék háza belülről egészen másképp nézett ki, amivel egyszerűen nem győztem betelni. Nem is annyira a keleti képek és díszek túlaradó pompája nyugozott le – Sanghajban, életem e szakaszában ebben nem is láthattam semmi rendkívülit, hanem inkább a háziak egyes nyugati lakberendezési tárgyak használatát illető bizarr felfogása. A szőnyegek nem a padlón feküdtek, mint vártam volna, hanem a falakon függtek; a székek magassága még véletlenül se passzolt az asztalokéhoz; a lámpák végtelenségig túlméretezett lámpaernyők alatt roskadoztak. A legfantasztikusabb azonban az Akira szülei alkotta két „japán” szoba volt az emeleten. Kicsi, ám annál zsúfolatlanabb szobácskák voltak, a padlót végig japán tatami rostszőnyegek borították, a falakra papírcsíkokat erősítettek, úgyhogy odabentről – legalábbis Akira ezt állította – senki meg nem mondta volna, hogy nem egy fából és tapétából épített igazi japán házban van. Emlékszem, ezeknek a szobáknak az ajtajai különösen érdekesek voltak: a külső, „nyugati” oldala csillogó réz ajtógombos tölgyfa szárny; a belső, „japán” oldala lakkberakásos rizspapír.

Mindenesetre egy tikkasztó napon Akira és én az egyik ilyen japán szobában játszottunk. Akira épp egy játékra igyekezett megtanítani, amely japán írásjelekkel telerótt nagy halom kártyán alapult. Úgy-ahogy sikerült elsajátítanom az alapszabályokat, és már több perce játszottunk, amikor hirtelen megkérdeztem:

– Van olyan, hogy az anyád nem beszél az apáddal?

Értetlenül nézett rám, nyilván nem jutott el a tudatáig, hogy mit kérdezek; angoltudása gyakran cserbenhagyta az ilyen váratlan témaváltáskor. Megismételtem a kérdést, mire ő vállat vont, és így felelt:

– Anya nem beszél apával, mikor van irodában. Anya nem beszél apával, mikor van vécén!

Azzal színpadias nevetésre fakadt, a hátára dőlt, és a lábát a levegőbe rúgta. Kénytelen voltam egyelőre ejteni a témát. De ha már belekezdtem, mindenképp tudni akartam a véleményét, és pár perccel később újra előhozakodtam vele.

Ez alkalommal szemlátomást átérezte komolyságomat, és félretéve a kártyajátékot addig faggatott, amíg többé-kevésbé be nem avattam aggodalmaimba. Akkor a hátára dőlt megint, de ez alkalommal tűnődve bámult a fölöttünk forgó mennyezeti ventilátorra. Pár perccel később így szólt:

– Tudom, miért nem beszélnek. Tudom, miért. – Majd felém fordulva azt mondta: – Christopher! Te nem elég angol.

Megkérdeztem, hogy érti ezt, ő újból a plafonra meredt, és hallgatott. En is a hátamra hengeredtem, és példáját követve bámulni kezdtem a ventilátort. Akira kicsivel odébb feküdt tőlem a padlón, és amikor újra megszólalt, emlékszem, a hangja furcsa volt, mintha nem is a testéből jött volna.

– Ugyanez velem – mondta. – Anya és apa nem beszélnek. Mert én nem elég japán.

Mint talán már említettem, hajlottam rá, hogy Akirát az élet számtalan dolgában járatos, megbízható személyiségnek ismerjem el, úgyhogy aznap szinte ittam magamba a szavait. A szüleim olyankor nem beszélnek egymással, világosított fel, amikor valami mélységesen elkésérítőt tapasztalnak a viselkedésemben – nevezetesen, hogy nem viselkedem eléggé angol módra. Ha végiggondolom, mondta, ez alapján a szüleim összes nagy hallgatását összeköthetem valamelyik épp elkövetett

gyarlóságommal. Ő a maga részéről mindig tisztában volt vele, mikor hozott szégyent az ereiben csörgedező japán vérre, és ilyenkor soha nem érte meglepetésként, hogy a szülei elkezdtek nem beszélni egymással. Amikor megkérdeztem, hogy az ilyen helytelen viselkedésért miért nem teremtenek le bennünket a megszokott módon, Akira elmagyarázta, hogy ez valami egészen más: ő most nem azokról az egyszerű csínytevésekről beszél, amelyekért csak úgy büntetés jár. Azokra az esetekre gondol, amelyek oly mélységes csalódást okoznak a szüléinknek, hogy még arra se képesek, hogy összeszidjanak bennünket.

– Anya és apa akkor nagyon-nagyon csalódott – mondta csendesen. – Akkor elkezd nem beszélni.

Aztán felült, és az egyik elsötétítő redőnyre mutatott, amelyik félig le volt húzva. Mi, gyerekek, mondta, olyanok vagyunk, mint a zsineg, amely összefogja a redőnyléceket. Egy japán szerzetes mondta ezt neki egyszer. Legtöbbször nem is tudunk róla, de mi, gyerekek tartjuk egyben nemcsak a családot, hanem az egész világot is. Ha nem tesszük a dolgunkat, a redőny szétesik, lécei szétszóródnak a padlón.

Többre nem emlékszem akkori beszélgetésünkből, és hát, mondom, amúgy sem sokat rágódtam ilyen dolgokon. Mindazonáltal emlékszem, nemegyszer éreztem kísértést, hogy megkérdezzem anyámat arról, amit barátom mondott. Végül is nem tettem meg, bár egyszer előhozakodtam a témával Philip bácsinak.

Philip bácsi nem is volt igazi nagybácsi. Sanghajba érkezvén mint „a ház vendége” lakott szüleimnél. Ez valamikor a születésem előtt történt, abban az időben, amikor Philip bácsi még a Morganbrook & Byatt alkalmazásában állt. Aztán egészen kis koromban megvált a vállalatától, merthogy, anyám nem győzte hangoztatni, „súlyos véleménykülönbségek merültek fel közte és munkáltatói közt Kína jövőjét illetően”. Mire felnöttem annyira, hogy megismerjem, Philip bácsi már egy jótékonyági szervezetet igazgatott, amelyet A Szent Fának hívtak, és a város kínai részein igyekezett jobb élet-körülményeket teremteni. Philip bácsi mindig is a család barátjának számított, de mint már említettem, különösen gyakori látogató volt anyám ópiumellenes kampányának éveitől.

Emlékszem, anyámmal gyakran ellátogattunk Philip irodájába. Az iroda a városközpontban volt, valami egyházi ingatlanon – azt hiszem, a Union Churchén a Szucsou úton. Fogatunk egyenesen behajtott a telekre, és

megállt egy gyümölcsfaktól árnyas, jókora pázsit mellett. Itt a környező nagyváros zaja ellenére béke honolt, és anyám, miután kilépett a fogatból, rendre megállt, a fejét felszegte, és azt mondta: „Ez a levegő! Mennyivel tisztább erre!” Rosszkedve érezhetően elszállt, és néhanapján – ha kicsit korábban jöttünk – szakítottunk pár percet, hogy játszunk a fűben. Ha fogócskáztunk, és kergettük egymást körbe-körbe a gyümölcsfák körül, anyám gyakran éppoly önfeledten nevetett és visítozott, mint én. Emlékszem, egyszer egy ilyen játék közben anyám hirtelen megtorpant, meglátván egy papot kijönni a templomból. Akkor fegyelmetlenül megálltunk a gyeper szélén, és kölcsönösen köszöntünk, miközben a pap elhaladt mellettünk. De alighogy eltűnt a szemünk elől, anyám megfordult, lehajolt hozzám, és cinkosan odakuncogott. Még az sincs kizárva, hogy ez a fajta dolog többször is megtörtént. Mindenesetre emlékszem, milyen magával ragadó érzés volt belegondolni, hogy anyám részt vett valami olyasmiben, amelyért, csakúgy, mint én, „kikapatható” volna. És talán a vidám templomkerti játék e dimenziója miatt tartottam mindig is különös becsben ezeket a pillanatokot.

Emlékeim szerint Philip bácsi irodája igencsak ütött-kopott volt. Legkülönbözőbb méretű dobozok, irathegyek, sőt tele fiókok heverték mindenfelé egymásra hajigálva. Azt vártam volna, hogy anyám helyteleníteni fogja ezt a nagyfokú rendetlenséget, de Philip bácsi irodájáról egy rossz szót nem hallottam tőle, sőt inkább arról áradozott, hogy milyen „barátságos”, milyen „mozgalmas”.

E látogatások során Philip bácsi sose mulasztotta volna el, hogy nagy hűhót csapjon körülöttem: szívélyesen rázogatta a kezemet, leültetett, majd anyám mosolygó pillantásától kísérvé hosszú percekre beszélgetésbe merült velem. Gyakran ajándékot is adott, valamit, amivel kapcsolatban eljátszotta, hogy készült rá, és alig várta, hogy átadhassa – holott nemsokára rájöttem, hogy csupa olyasmit ad, ami történetesen épp a keze ügyébe került.

– Na, mit gondolsz, mim van neked, Dodó! – kiáltott fel jó szokása szerint, miközben a pillantása fel-alá járt, valami alkalmas holmi után kutatva. Ily módon tekintélyes készletet gyűjtöttem be irodaszerekből, amelyeket a szobámban tartottam egy régi ládában: hamutartót, elefántcsont tollszártartót, levélnehezéket. Egyszer előfordult, hogy miután megtette bejelentését a rám váró ajándékról, a pillantása képtelen volt

bármin is megakadni. Kínos csend következett, majd Philip bácsi felpattant, és nekiállt fel-alá járkálni az irodában, és közben azt dörmögte:

– De hova is tettem? Hova az ördögbe tettem?

A végén, talán végső kétségbeesésében, az egyik sarkát el is szakítva, leszedte a Jangce-vidék térképét a falról, összegöngyölte, és azt adta oda ajándékba.

Ebben a még meghitt időben Philip bácsi és én egyszer együtt üldögéltünk az irodában, és vártuk, hogy anyám valahonnan visszajöjjön. Philip bácsi rávett, hogy foglaljam el a helyét az asztal mögött, miközben ő fel-alá lődörgött, és mondta a szokásos mulatságos kis történeteit, amikkel normális esetben pillanatokon belül megnevettetett, de ez alkalommal – mindössze pár nappal az Akirával való beszélgetésem után – nem voltam olyan hangulatban. Philip bácsi figyelmét a dolog nem is kerülte el, és így szólt:

– Nahát, Dodó! Morcosságból ez nem sok egy napra?

Kapva az alkalmon ezt válaszoltam:

– Csak elgondolkoztam, Philip bácsi. Mit tetszik gondolni, hogyan válhat az ember angolabbá?

– Angolabbá?

Abbahagyta, amit épp csinált, és rám nézett. Majd töprengő arcot vágva közelebb jött, széket húzott az asztalhoz, és leült.

– Na de miért akarnál angolabbá lenni annál, ami vagy, Dodó?

– Arra gondoltam... Hát, csak úgy gondoltam, hogy talán lehetnék.

– Ki mondta, hogy nem vagy elég angol, Dodó?

– Igazából senki. – Aztán a következő másodpercben hozzátettem: – De a szüleim lehet, hogy így gondolják.

– És *te* mit gondolsz erről, Dodó? Te is azt hiszed, hogy angolabbnak kéne lenned?

– Én nem igazán tudom, Philip bácsi.

– Hát persze, honnan is tudnád. Az már igaz, errefelé az ember úgy nő fel, hogy a legkülönbözőbb nációk veszik körül. Kínaiak, franciák, németek, amerikaiak, amit akarsz. Nem volna csoda, ha egy kicsit félvérként nőnél fel. – Kurtán fölnevetett, azután folytatta. – Azt hiszem, nem is volna olyan rossz dolog, ha az összes hozzád hasonló fiú úgy nőne fel, hogy jut neki egy kicsi ebből is, abból is. Akkor talán mindannyian másképp állnánk a másikhöz. Mondjuk, nem lenne annyi háború. Úgy ám!

Talán egy nap ennek az összes viszálnak vége szakad, és a nagy államférfiak, egyházak meg a hozzánk hasonló szervezetek jóvoltából nem is születnek újak. Merthogy megváltoztak az emberek. Olyanok lesznek, Dodó, mint te. Olyan keverékféle. Szóval miért ne lehetnél félvér? Az csak jóra vezet.

– De akkor minden... – elhallgattam.

– Mi minden, Dodó?

– Minden széteshet. Ahogy az a redőny – mutattam –, ha a zsinórja elszakad.

Philip bácsi oda bámult, ahová az ujjam szegeződött. Aztán felkelt, az ablakhoz sétált, és könnyed mozdulattal megérintette a bambuszredőnyt.

– Minden széteshet. Meglehet, igazad van. Attól tartok, ez olyasvalami, amitől nem egykönnyen szabadulunk. Az ember szükségét érzi, hogy tartozzon valahová. Nemzethez, csoporthoz. Máskülönben ki tudja, mi lesz. Ez a mi civilizációnk talán simán összeroskad. És ahogy mondtad, minden szétesik. – Úgy sóhajtott fel, mintha vitáztunk volna, és ő maradt volna alul. – Szóval szeretnél angolabb lenni. Ajaj, Dodó! Most akkor hogy is lássunk neki?

– Azon tűnődöm, már ha nem gond, hogy mit tetszene szólni hozzá, szóval ha néha Philip bácsit utánoznám.

– Engem?

– Igen. Csak néha. Csak hogy megtanuljam, hogyan kell angol módra csinálni a dolgokat.

– Hát ez igazán hízelgő, öregem, de nem gondolod, hogy ez a nagy megtiszteltetés mindenekelőtt apádat illeti? Ha már az angolságról van szó, ugye.

Elkaptam a pillantásomat, és Philip bácsi azonnal megérezte, hogy valami rosszat mondott. Visszajött, újra leült szembe velem a székbe.

– Figyelj – mondta csendesén – megmondom, mit csinálunk. Valahányszor elbizonytalanodsz, és nem tudod, hogyan állj a dolgokhoz, nem tudod, melyik a helyes út, mit hogyan csinálj, olyankor mindig csak gyere át, és megbeszéljük. Meghányjuk-vetjük, de jó alaposan, amíg tisztába nem jössz, hány mennyi. Nahát, így már rendben?

– Igen, Philip bácsi. Nagyon rendesnek tetszik lenni. – Kicsikartam magamból egy mosolyt. – Köszönöm.

– Figyelj csak, Dodó! Te egy klassz kis csirkefogó vagy. Komolyan mondom. A legrendesebb kis csirkefogó, akivel valaha is találkoztam. Biztos vagyok benne, hogy apád-anyád nagyon-nagyon büszkéek rád.

– Tényleg így tetszik gondolni?

– Naná! Nem mondanám, ha nem. Na, így már rendben vagyunk?

Azzal föl pattant megint, és tovább rótt a köröket az irodában. Visszavette könnyed modorát is, belekezdett valami egészen képtelen történetbe a szomszéd irodában ülő hölgyről, és hamarosan a hasamat fogtam a nevetéstől.

Hogy oda voltam Philip bácsiért! És utalhatott-e rá bármi is, hogy ő is ne lett volna őszintén oda értem? Ebben a stádiumban nagyon is elképzelhető, hogy csakis jót akart nekem, és hogy neki ugyanúgy sejtelme se volt róla, ahogy nekem sem, hogy az események milyen fordulatot hoznak.

HATODIK FEJEZET

Nagyjából ebben az időben történt – ugyanezen a nyáron, hogy bizonyos dolgok Akira viselkedésében kezdtek komolyan bosszantani. Különösen az nem tetszett, ahogy egyfolytában a japánok sikereit zengte. Erre persze mindig is hajlamos volt, de ennyire rögeszméssé ezen a nyáron vált. Újra meg újra megakasztotta ezt vagy azt a játékot, amit épp játszottunk, csak hogy előadást tartson nekem az üzleti negyedben felépült legújabb japán létesítményről vagy a kikötőbe bármelyik percben befutó újabb japán ágyúnaszádról. Elvárta, hogy figyelmesen hallgassam a legapróbb részleteket is és pár percenként a refrént, hogy Japán máris „éppoly nagy-nagy ország, mint Anglia”. Az összes közül azonban a legbosszantóbbak azok a pillanatok voltak, amikor megpróbált vitát kezdeményezni, hogy ki sírja el magát könnyebben, a japán vagy az angol. Ha az angolok pártjára álltam, barátom rögtön azt követelte, hogy tegyük próbát, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy rettegett csuklószorításából addig nem engedett, amíg vagy meg nem adtam, vagy el nem sírtam magam.

Abban az időben Akira rögeszmességét fajtája nagyságáról arra veztettem vissza, hogy ősztől Japánban fog iskolába járni. A szülei már

elrendezték, hogy Nagaszakiban fog lakni a rokonoknál, és bár az iskolai szüneteket Sanghajban fogja tölteni, ráeszméltünk, hogy jóval ritkábban fogjuk látni egymást. Ezek a hírek eleinte mindkettőnket elkeserítettek, de a nyár előrehaladtával Akira szemlátomást meggyőzte magát, hogy neki minden szempontból jobb dolga lesz Japánban, és egyre izgatottabban nézett elébe új iskolájának. Nekem viszont annyira elegem lett a japán felsőbbrendűséggel való örökös dicsekvéséből, hogy nyár végére tulajdonképpen már alig vártam, hogy megszabaduljak tőle. Sőt amikor végül is eljött a nap, és ott álltam a házuk előtt, és integettem az autónak, amely kivitte a kikötőbe, azt hiszem, cseppet sem voltam szomorú.

De nagyon hamar elkezdett hiányozni. Nem mintha nem lettek volna más barátaim. Volt például egy közelben lakó angol testvérpár, akikkel rendszeresen játszani szoktam, és akikkel Akira távozása után jóval többet találkoztam. Jól elvoltam velük, különösen, ha csak hármásban voltunk. Néha azonban csatlakoztak hozzánk az iskolatársaik is – más srácok a Sanghaj-i Elemi Iskolából –, és akkor már teljesen másképp viselkedtek velem; az is előfordult, hogy a rovasomra élcelődtek. Ez persze egyáltalán nem zavart, mert azt azért láttam, hogy alapjában véve mind jóra való gyerekek, és igazából nem akarnak semmi rosszat. Már akkor megfigyelhettem, hogy ha egy öt-hat fiúból álló csoportban egy kivétellel mindenki ugyanabba az iskolába jár, a kilógó hébe-hóba menthetetlenül céltáblájává válik némi ártalmatlan csínynek. Arra akarok kilyukadni, hogy semmi rosszat nem gondoltam angol barátaimról; de egyszersmind ezek a dolgok mégis megakadályozták abban, hogy ugyanolyan bensőséges kapcsolatot alakíthassak ki velük, mint Akirával, és ahogy a hónapok teltek-múltak, azt hiszem, egyre jobban kezdtem hiányolni a társaságát.

De az az Akira nélküli ősz semmi esetre sem volt különösebben rossznak mondható. Emlékeimben az raktározódott el, hogy ebben az időszakban meglehetősen sokat tétlenkedtem, az egyik üres délután a másikat követte, melyeknek nagy része mára már végképp a semmibe fakult. Mindazonáltal pár apró epizód akadt ez idő alatt, amelyeknek a későbbiekben kénytelen voltam döntő jelentőséget tulajdonítani.

Például ott volt az az incidens, amely a Philip bácsival az üggetőn tett látogatásunkhoz kapcsolódott, és amelyről jó okom van azt hinni, hogy anyám egyik szombat délelőtti összejövetele után következett be. Mint talán már említettem, jóllehet anyám azt még pártolta, hogy vegyüljek el a kampányolók közt a szalonban, ahol kezdetben gyülekeztek, magáról az ebédlőben tartott összejövetelről már ki voltam tiltva. Emlékszem, egyszer megkérdeztem, nem vehetnék-e részt egy ilyen összejövetelen, és nagy meglepetésemre anyám sokáig tűnődött, mielőtt válaszolt volna.

– Sajnálom, Dodó, de se Lady Andrews, se Callowné nem értékelné a gyermektársaságot. Milyen kár. Pedig hallhattál volna egy-két igazán fontos dolgot.

Apám természetesen nem volt kirekesztve ezekről az összejövetelekről, de szemlátomást létezett egyfajta megállapodás, hogy ő inkább tartsa távol magát tőlük.

Most nehezen tudnám megmondani, hogy kettejük közül melyikük kezdeményezhette ezt, már ha lehet kezdeményezésről beszélni egyáltalán; annyi azonban bizonyos, hogy azokon a szombatokon, amikor egy-egy ilyen összejövetel volt készülőben, a reggeliző asztalnál mindig valami különös atmoszféra uralkodott. Magáról az összejövetelről anyám igazából nem tett említést apámnak, de étkezés közben végig szinte utálkozó pillantásokat vetett rá. Ami pedig apámat illeti, rajta meg eluralkodott valami erőltetett vidámság, amely csak nőttön-nőtt a délelőtti folyamán, míg csak anyám vendégei meg nem érkeztek. Philip bácsi mindig az elsők közt volt, ő és apám néhány percet a szalonban eldiskuráltak, és közben rengeteget nevettek. Aztán ahogy újabb vendégek érkeztek, anyám is odajött, és magával vitte Philip bácsit a sarokba, ahol nagy komolyan eszmét cseréltek a küszöbönálló összejövetelről. Apám mindig e tájt szokott lelépni; többnyire fogta magát és felment a dolgozószobájába.

Aznap, amelyet most felidézek, emlékszem, megütötte a fületem, hogy az összejövetel végén távozni kezdenek a vendégek, és akkor kimentem a kertbe, hogy ott várjam be anyámat – akiről feltételeztem, hogy mint rendesen, nemsokára előkerül, és tündéden magával ragadó dalocskáit énekelve elfoglalja a hintám. Amikor jó idő után még mindig nyoma sem volt, bementem a házba, hogy utánanézzek, és a könyvtárba érve láttam, hogy az ebédlő szárnyas ajtaja félig nyitva van; hogy az összejövetel-vendégek már tényleg szétszéledtek, de Philip bácsi és anyám még

odabent vannak, és az asztalon széthányt papírok fölé hajolva valamin épp tanácskoznak. És ekkor apám jelent meg mögöttem, aki nyilván ugyanúgy azt hitte, hogy ennek a délelőtti dolognak már vége. Meghallván az ebédlőből kiszűrődő hangokat megtorpant, és így szólt hozzám:

– Ja, még itt vannak?

– Csak Philip bácsi.

Apám elmosolyodott, majd ellépett mellőlem, besietett az ebédlőbe. Az ajtóból még láttam, ahogy Philip bácsi feláll, aztán azt hallottam, ahogy harsányan összenevethetnek. Egy pillanattal később anyám tűnt fel, a keze tele volt iratokkal. Kicsit bosszúsnak látszott.

Addigra dél már elmúlt. Philip bácsi nálunk maradt ebédre, és repeta volt a derűs kacagásból. Aztán az ebéd vége felé Philip bácsi felvetette: látogassunk ki délután mindannyian az ügetőre! Anyám eltűnődött, és annak a meggyőződésének adott hangot, hogy az ötlet kiváló. Apám is kijelentette, hogy az ötletet remeknek tartja, de a dolgozószobában még annyi munka vár rá, hogy sajnos nem tarthat velünk.

– De attól még, szívem – mondta anyámhoz fordulva te nyugodtan elmehetsz Philippele. Biztos nagyszerűen fogjátok érezni magatokat.

– Hát még az is lehet, hogy élek a lehetőséggel – mondta anyám. – Egy kis szórakozás csak jót tesz mindannyiunknak. Christophernek is.

És akkor mindenki rám nézett. Bár még csak kilencéves voltam, azt hiszem, elég jól átéreztem a helyzetet. Természetesen tisztában voltam vele, hogy felkínálták a választás lehetőségét: ha akarok, kimehetek az ügetőre; ha akarok, otthon maradhatok apámmal. De azt hiszem, a mélyebb összefüggéseket is felfogtam: ha az itthon maradás mellett döntök, akkor anyám nem lesz hajlandó csupán csak Philip bácsi társaságában az ügetőre menni. Más szóval, a kiruccanás az én részvételemen múlik. Ráadásul tudtam – mi több, szenvtelen magabiztossággal tudtam –, hogy abban a percben apámnak az minden vágya, hogy ne menjünk, s hogyha mégis megtesszük, attól ő szörnyen szenvedne. Nem volt semmi a viselkedésében, amiből ezt olvashattam volna ki, de az eltelt hetek és hónapok során – talán öntudatlanul – tapasztaltakból valahogy ez következett. Persze sok dolog volt, amit egyáltalán nem értettem akkoriban, de ezt az egyet nagyon is tisztán láttam: abban a pillanatban apám teljesen tőlem várta a helyzet megoldását.

De meglehet, nem fogtam fel igazán. Mert amikor anyám azt mondta: „Gyerünk, Dodó! Siess, vedd a cipőd”, feltűnő lelkesedéssel engedelmeskedtem, és ezt a lelkesedést tüntetőleg öltöttem magamra. És mind a mai napig emlékszem apámra, ahogy kikísért bennünket az ajtóhoz, kezét rázott Philippe, nevetett és integetett, míg a fogat magába nyelte anyámat, Philip bácsit és engem, és vitt minket a délutáni kiruccanásra.

Még egy éles emlékem maradt meg arról az őről, és az is apámmal kapcsolatos: nevezetesen a furcsa „dicsekvéssorozata”. Apám mindig is visszafogottan viselkedett, és feszélyezték mások hengegégei. Ezért találtam több mint furcsának olyasmit hallani a szájából, amit hallottam számos különböző alkalommal is akkortájt. Ezek egytől egyig jelentéktelen esetek voltak, amelyek csak mérsékelt meglepetést okoztak nekem, de az eltelt évek során az agyamból valahogy mégsem rostálódtak ki.

Ott volt például az a pillanat, amikor az ebédlőasztalnál egészen váratlanul így szólt anyámhoz:

– Nem meséltem, szívem? Az a pasas visszajött, hogy benézzen, az a dokkmunkás-megbízott. Meg akarta köszönni mindazt, amit értük tettem. És milyen átkozottul jól beszélt angolul! Persze ezek a kínaiak mindig is imádtak ömlengeni, a felét nyugodtan le lehet vonni belőle. De tudod, drágám, most határozottan az volt a benyomásom, hogy komolyan gondolja! Azt mondta, én vagyok az ő „dicső daliájuk”. Ehhez mit szólsz? Dicső dalia!

Apám nevetett, majd figyelmesen nézte anyámat. Anyám pár másodpercig evett tovább, majd azt felelte:

– Tudom, szívem. Már mesélted.

Apám kissé csalódottnak látszott, de aztán a következő pillanatban az arca újra felderült, és nagy nevetve azt mondta:

– Szóval már meséltem! – Aztán felém fordulva folytatta: – De Dodó még nem hallotta. Igaz, Dodó? Dicső dalia. Így hívják az apád.

Arra már nem emlékszem, mi sült ki ebből, és valószínűleg már akkor sem izgatott különösebben. Az egész epizód is csak azért maradt meg a fejemben, mert, mint említettem, annyira nem volt jellemző apámra, hogy magáról így beszéljen.

A másik ilyesfajta eset akkor történt, amikor egy délután a szüleim meg én kimentünk a Sétakertbe rezesbandát hallgatni. Éppen kiszálltunk fogatunkból a Bund felső végén, és anyám és én bámészan néztünk a széles sétány túloldalán a parkbejárat felé. Vasárnap délután volt, friss szél fújt a kikötő felől, és emlékszem, mindkét járda választékosán öltözött korzózókkal volt tele. A Bund nyüzsgött a fogatoktól, autóktól, riksáktól, és anyám és én épp készültünk átkelni rajta, amikor apám, miután kifizette a kocsist, mögénk állt, és váratlanul és egészen harsányan azt mondta:

– Látod, szívem, most már tudják a cégnél. Most már tudják, hogy velem nem lehet kukoricázni. Bentley például tudja. Ohó, de még mennyire, hogy tudja!

Csakúgy, mint annál a másik esetnél, az ebédlőasztalnál, anyám először nem reagált. Megfogta a kezemet, és átvágtunk a járműforgatagon a parkbejáratához. Amikor átértünk a túloldalra, mindössze ennyit mormolt alig hallhatóan:

– Tényleg?

De ezzel nem volt a dolognak igazán vége. Bementünk a Sétakertbe, és egy darabig a többi vasárnap délutáni parkba járóhoz hasonlóan bolyongtunk a pázsit és a virágágyások között, üdvözöltük a barátokat és ismerősöket, hébe-hóba meg is álltunk egy kis csevegésre. Néha ismerős fiúkat is láttam – iskolatársakat vagy olyanokat, akik szintén Lewisnéhez jártak zongoraórára –, de ők is a szüleik oldalán sétáltak, roppant fegyelmezetten, és csak szégyenlősen köszöntünk egymásnak, már ha köszöntünk egyáltalán. A rezesbanda hajszálpontosan fél hatkor kezdett játszani, és bár ezt mindenki tudta, legtöbben mégis megvárták, amíg a kürtszó rivallva szerteszállt a zöld felett, és csak azután indultak el a zenepavilon felé.

Mi mindig a későn kapcsolók közé tartoztunk, úgyhogy mire odaértünk, már az összes ülőhely foglalt volt. Ez különösebben nem izgatott, mert a zenepavilon környéke volt az a hely, ahol a szülők hajlamosak voltak lazábbra venni a gyeplőt, és olykor én is odacsapódhattam a többi fiúhoz, és játszhattam velük. Ezen a bizonyos délutánon – már jócskán bent járhattunk az őszben, mert emlékszem, a nap a zenepavilon mögött alacsonyan ült a vízen – anyám pár lépésnyire tőlünk ismerősökkel beszélgetett, és néhány perc zene-hallgatás után megkérdeztem apámat, odamehetek-e a csődülettől nem messze játszó ismerős amerikai

srácokhoz. Apám elmélyülten bámulta a zenekart, és nem válaszolt, úgyhogy éppen meg akartam kérdezni újra, amikor halkán azt mondta:

– Akit csak itt látsz, mind, Dodó. Akit csak látsz. Kérdezd csak meg, és mind azt fogják állítani, hogy nekik elveik vannak. De ahogy megnősz, meg fogod látni, hogy ezt igazán csak kevesen mondhatják el magukról. A te anyád azonban más. Ő sosem alkuszik. És tudod, Dodó, épp ezért fog végül győzedelmeskedni. Jobb embert faragott az apádból. Sokkal jobb embert. Hát igen, anyád néha talán kicsit szigorú, de hisz jónak magyarázom ezt, hahaha. Na, velem hajszára ugyanolyan szigorú volt, mint veled. És mi lett az eredménye? Az iskoláját! Derekbab ember lett belőlem. Sokáig tartott, de végigcsinálta. Azt akarom, hogy tudd, Dodó, apád ma már nem ugyanaz az ember, akit láttál akkor, tudod, amikor te és anya rám törtetek. Emlékszel, ugye? Hát persze hogy emlékszel! Akkor ott a dolgozószobámban. Sajnálom, hogy valaha is úgy kellett látnod a saját apádat. De most már mindez a múlté! Ma, anyádnak hála, már sokkal-sokkal erősebb valaki vagyok. Olyan, akire egy nap, merem állítani, még büszke leszel, Dodó.

Nem sokat fogtam fel abból, amit mondott, ráadásul volt egy olyan érzésem, hogy anyám – aki csak kicsivel odébb állt tőlünk –, ha megüti a fülét bármi is ezekből a mondatokból, haragudni fog. Úgyhogy nem igazán válaszoltam apámnak. Az a gyanúm, hogy pár perc múlva egyszerően csak megkérdeztem újra, odamehetek-e azokhoz az amerikai barátaimhoz, és ezzel végződött a dolog.

De az elkövetkező napokban azon kaptam magamat, hogy apámnak ez a furcsa monológja jár az eszemben, és azon belül is különösen valamiféle alkalom említése, amikor anyám és én „rátörtünk” a dolgozószobájában. Sokáig nem volt tiszta képem róla, mire utalhatott ezzel, és hiába próbáltam egyik vagy másik emlékemet összekapcsolni a szavaival. Végül aztán megállapodtam egy epizódnál életem egészen korai szakaszából, amikor legfőljebb négy-öt éves lehettem, s mely epizód kilencéves koromra már igencsak elhalványodott az emlékeimben.

Apám dolgozószobája a ház legfelső szintjén volt, és az ablakából nagyszerű kilátás nyílt hátra a kertre. Rendszerint tilos volt belépnem ide, és általában még a közelében sem volt ajánlatos játszanom. A lépcsőtől a

dolgozószoba ajtajáig azonban vezetett egy keskeny folyosó, amelynek falán képek lógtak szép sorban egymás mellett súlyos, aranyozott keretükben. Ezek a mérnökien aprólékos festmények Sanghaj kikötőjét ábrázolták a putungi partszakasz felől nézve; vagyis egyszerre látszott az a rengeteg kikötőben horgonyzó hajó a Bund sétány hatalmas épületeivel a háttérben. Ezek a képek valószínűleg az 1880-as évekre voltak keltezhetőek, ha nem korábbra, és azt hiszem, a házban található legtöbb képhez és díszhez hasonlóan a vállalat tulajdonába tartoztak. Emlékezni ma már nem emlékszem ugyan rá, de anyám sokszor mondta, hogy egészen kis koromban ő és én ott szoktunk állni ezek előtt a képek előtt, és azzal szórakoztunk, hogy mindenféle mókás neveket adtunk a különböző hajóknak a vízen. Anyám elmondása szerint pillanatokon belül majd' megszakadtam a nevetéstől, és néha addig abba sem voltam hajlandó hagyni a játékot, amíg az összes látható hajónak nevet nem adtunk. Ha ez így volt – ha nekünk tényleg szokásunk volt fennhangon nevetni végig e játék alatt –, akkor szinte biztos, hogy nem olyankor jöttünk fel így kimulatni magunkat, amikor apám a dolgozószobában tartózkodott. De amikor tovább törtem a fejem apámnak a zenepavilonnál elhangzott szavain, lassacskán derengeni kezdett, hogy egy alkalommal anyám és én valóban odafönn álltunk a padlástéri folyosón, és amennyire tudom, ezt a kisdéd játékunkat játszottuk, amikor anyám hirtelen elhallgatott, és mozdulatlanságba dermedt.

Első gondolatom az volt, hogy most valamiért szidást kapok: talán mondtam valamit, amivel magamra haragítottam. Anyámtól még az sem volt szokatlan, hogy egy jókedvű beszélgetés kellős közepén hirtelen hangulatváltással lehordjon, mert egyszer csak eszébe jutott egy korábban a nap folyamán elkövetett rosszalkodásom. De miközben nekem is a torkomra forrt a szó, és némán vártam a dühkitörést, rádöbentem, hogy anyám csak hallgatózik. Aztán a következő pillanatban megpördült, és nagy hirtelen belökte az apám dolgozószobájába nyíló ajtót.

Anyám alakja mellett épp beláttam a szobába. Az a kép őrződött meg bennem, hogy apám az íróasztalra dől, kétségbeeséstől eltorzult arca csupa veríték. Talán zokogott, és ez volt az a hang, amely megütötte anyám fülét. Apám előtt az asztalon iratok, főkönyvek, jegyzettömbök heverték nagy összevisszaságban. Megfigyeltem – azt hiszem, anyám pillantását követve –, hogy a padlón további iratok és jegyzettömbök fekszenek, mintha apám

szórta volna le őket hirtelen dührohamában. Riadtan bámult ránk, és a következő pillanatban olyan hangon szólalt meg, hogy beleborzongtam:

– Nem fog menni! Sose fogunk visszajutni! Nem fog menni! Túl sokat kérsz, Diana! Túl sokat!

Anyám odasziszegett valamit neki, nyilván leteremtette, hogy uralkodjék magán. Apám ekkor kicsit összeszedte magát, pillantása anyámról továbbsiklott, és most először állapotodott meg rajtam. De az arca szinte abban a pillanatban eltorzult újra, és anyámhoz fordulva ismét csak ugyanazt hajtogatta, tehetetlenül a fejét rázva:

– Nem fog menni, Diana. Ebbe belebukunk. Átnéztem mindent. Sose jutunk vissza Angliába. Nem tudunk eleget összeszedni. A cég nélkül egyszerűen a padlón vagyunk.

Azután úgy látszott, megint elveszíti önuralmát, és miközben anyám valami másra kezdte terelni a szót – a rá jellemző visszafogott, bosszús hangon apám kiabálni kezdett, nem is annyira az anyámmal, mint inkább a dolgozószobafallal:

– Nem tudom megcsinálni, Diana! Istenem, minek nézel te engem?! Ez meghaladja a lehetőségeimet, nem érted? Képtelen vagyok rá! Nem fog menni!

Lehet, hogy ezen a ponton anyám rácsukta apámra az ajtót, és elvezetett. További emlékeim nincsenek erről az epizódról. És természetesen nem lehetek biztos benne, hogy pontosan idéztem vissza apám ekkor mutatott érzelemkitörését, a tényleges szavakról nem is beszélve. Mindenesetre, még ha tagadhatatlan visszamenőlegességgel is, de ma így tudatosul bennem ez az emlékkép.

Abban az időben ez csupán csak egy riasztó élmény lehetett nekem, és bár valószínűleg érdekesnek találtam, hogy apámmal ugyanúgy előfordul, mint velem, hogy sír és kiabál, nem nagyon tettem fel magamnak a kérdést, hogy mi volt ez az egész. Amellett legközelebbi találkozásunkkor apám újból a régi énjét mutatta, és anyám a maga részéről sohasem tett említést erről az incidensről. Ha apám évekkel később nem áll elő ezzel a különös monológgal ott a zenepavilonnál, valószínűleg soha nem ásom elő ezt az emlékképet a múltból.

De, ahogy mondom, eltekintve ezektől a különös kis epizódoktól, kevés olyasmi van, ami felidézésre érdemes arról az ősről és a rá következő unalmas télről. Ez időszak legnagyobb részében fásultan tengtem-lengtem,

és majd' kibújtam a bőrömből örömben, amikor egy délután Mei Li csak úgy mellékesen közölte velem a hírt, hogy Akira visszatért Japánból, épp most rakják le a poggyászatát az autóról a szomszéd kocsibeállón.

HETEDIK FEJEZET

Mint nagy örömömre megtudtam, Akira nem pusztán látogatóba jött Sanghajba, hanem hosszú távra, azzal a szándékkal, hogy nyártól már az Észak-szezsuan-i úti régi iskolájában folytatja tanulmányait. Nem emlékszem, hogy ezt a visszatérést bármi módon is megünnepeltük volna. Azt hiszem, minden különösebb hűhó nélkül pontosan ott folytatódott a barátságunk, ahol előző ősszel abbamaradt. Furdalta az oldalamat a kíváncsiság, mi minden történt vele Japánban, de Akira meggyőződött, hogy ilyen dolgokról beszélgetni teljesen méltatlan volna hozzánk – így mondta: gyerekes –, következésképpen bevett szokásainkon semmit sem változtattunk, mintha mi sem történt volna. Természetesen azért gyanítottam, hogy nem alakulhatott túl jól a sora Japánban, de hogy mennyire nem, azt csak azon a meleg tavaszi napon kezdtem sejteni, amikor elszakította a kimonója ujját.

Amikor a szabadban játszottunk, Akira rendszerint hozzám hasonlóan volt öltözve: ing, rövidnadrág, a melegebb napokon panamakalap. De ezen a bizonyos délelőttön, miközben odakinn játszottunk a kertünk végében a dombon, kimonó volt rajta – nem valami különleges darab, csak olyasmi, amiben odahaza már nemegyszer láttam. Aktuális szerepünknek megfelelően rohangáltunk dombra fel, dombról le, amikor a lejtő felső végében Akira egyszer csak megtorpant, és riadt képpel a földre rogyott. Azt hittem, megsebezte magát, de amikor odasiettem hozzá, azt láttam, hogy egy szakadást vizsgálgat a kimonója ujján. Ezt a műveletet olyan mérhetetlen aggályoskodással végezte, hogy úgy gondolom, valami ilyesmit mondhattam:

– Mi a baj? A szolgálótok vagy bárki egy pillanat alatt megvarrja.

Nem válaszolt – egy percre mintha teljesen meg is feledkezett volna a jelenlétemről –, és ámulva néztem, ahogy a szemem láttára esik egyre gyászosabb hangulatba. Kis ideig még vizsgálgatta a szakadást, aztán mint

valami sorscsapás elszenvedője, csüggedten leejtette a karját, és kifejezéstelen arccal bámult maga elé a földre.

– Ez már a harmadik – mormolta halkán. – Egy héten belül ez már a harmadik eset, hogy rosszat tettem.

Aztán mert továbbra is némiképp értedem képpel meredtem rá, hozzátette:

– A harmadik rosszaság. Most anya meg apa fogják és visszaküldenek Japánba.

Persze nem értettem, hogy egy kis szakadás egy régi kimonón hogyan járhat ilyen következményekkel, de a lehetőségtől egy pillanatra annyira megrettentem, hogy lekuporodtam Akira mellé, és unszoltam, most azonnal magyarázza meg, mit jelentsen ez. De azon a délelőttön nem sokkal többet tudtam kihúzni barátomból – egyre mogorvább és zárkózottabb lett –, és hajlok azt hinni, hogy meglehetősen rossz hangulatban váltunk el. Az elkövetkező hetek során azonban fokozatosan kiderítettem, mi rejtőzik különös viselkedése mögött.

Akira az első naptól kezdve nyomorultul érezte magát Japánban. Bár nyíltan sose ismerte be, gyanítottam, hogy „idegensége” miatt könyörtelenül kirekesztették; modora, viselkedése, stílusa és ezer egyéb dolog nyilvánvalóvá tette másságát, és nemcsak diáktársai, hanem tanárai, sőt – mint célzott rá nem is egyszer – a neki szállást biztosító rokonai is kicsúfolták. A végén már olyannyira nem találta a helyét, hogy a szülei kénytelenek voltak év közben kivenni az iskolából és hazahozni.

Barátomat nyomasztotta a gondolat, hogy esetleg visz-sza kell térnie Japánba. Annyi bizonyos, hogy szüleinek nagyon hiányzott Japán, és családi körben gyakran beszéltek a visszatelepülésről. Nővérének, Ecukónak ez a perspektíva egyáltalán nem volt ellenére, így Aki-rának rá kellett jönnie, hogy a családban ő az egyetlen, aki maradni szeretne Sanghajban; hogy a szülei csakis az ő makacs ellenállása miatt nem csomagoltak még össze, szálltak fel egy Nagaszakiba induló hajóra, és cseppet sem volt biztos benne, hogy az ő szíve vágya még sokáig győzedelmeskedhet a nővéréé és a szüleié felett. A dolog nagyon is borotvaélen táncolt, és bármi rosszallást kiváltó magatartás, bármi vétség, bármi mulasztás az iskolában átbillentheti a kényes egyensúlyt. Innen eredt az a feltételezése, hogy egyetlen kis szakadás a kimonója ujján könnyen a legsúlyosabb következményekkel járhat.

Mint kiderült, az elszakadt kimonó korántsem bő-szítette fel Akira szüleit a várt mértékben; mindenesetre a dologból nem lett semmi különösebb. De a visszatérte utáni hónapokban Akirát az egyik apró szerencsétlenség a másik után érte, s barátom újra meg újra a félelem és kétségbeesés sötét vermébe hullt. Azt hiszem, ezek közül a legjelentősebb a Ling Tiennel és a „rablásunkkal” kapcsolatos ügy volt – a „rovott múltam”, amely annyira felkeltette Sarah érdeklődését azon az átbuszozott délutánon.

Ling Tien Sanghajba jöttük óta mindig is Akiráék szolgálatában állt. Szomszédolásaimmal kapcsolatos egyik legkorábbi emlékem ehhez az öreg szolgálóhoz fűződik, ahogy csoszogva jár-kegel a házban a söprűjével. Nagyon öregnek látszott, nehéz, sötét köntösét soha le nem vetette, még nyáron is abban járt, hozzá sapkát hordott, a haját varkocsba fonta. A környékbeli kínai szolgálóktól eltérően csak ritkán mosolygott gyerekekre, de ugyanakkor csúnyán se nézett ránk, kiabálni se kiabált velünk, és ha Akirának nem lett volna ez a hozzáállása vele szemben, valószínűleg soha nem is láttam volna benne semmi félelmetesét. Sőt arra is emlékszem, kezdetben mennyire értetlenül álltam a dolog előtt, hogy micsoda rémület lesz úrrá Akirán, valahányszor a szolgáló a közelünkbe jön. Például ha Ling Tien elhaladt a folyosón, barátom félbehagyott mindent, bármivel voltunk is elfoglalva, behúzódott a szobának egy olyan sarkába, ahová az öreg nem láthatott be, és addig meg se moccant, amíg a veszély el nem múlt. Barátságunknak ebben a kezdeti szakaszában Akirának ez a félelemérzete még nem ragadt át rám, és feltételeztem, hogy ennek az egésznek a forrása valami kettejük közti személyes ügy. Mondom, teljesen értetlenül álltam a dolog előtt, de valahányszor különös viselkedése okát firtattam, Akira egyszerűen válaszra se méltatott. Idővel kezdtem méltányolni, mennyire zavarja, hogy képtelen úrrá lenni a Ling Tientől való rettegetésén, és rájöttem, hogy jobb, ha nem is szólok, ha ez vagy az a játékunk az említett módon épp megszakadt.

De amikor nagyobbak lettünk, úgy képezem, Akira szükségét érezte, hogy igazolást találjon félelmének. Hét- vagy nyolcéves korunkra Ling Tien látványa barátomban már nem keltett reszketést; ehelyett félbehagyott mindent, bármivel volt is elfoglalva, és különös vigyorral az arcán bámult

rám. Aztán a fülemhez hajolva furcsa monoton hangon – pont ahogy a szerzeteseket szoktuk hallani néha a Boone úti piacon kántálni – előadta az öreg szolgálóval kapcsolatos legszörnyűségesebb felfedezéseit.

Így szereztem tudomást Ling Tien kézfejek iránti rettenetes szenvedélyéről. Akira egyszer történetesen pont azon ritka alkalmak egyikén tévedt be a cselédfolyosóra, amikor Ling Tien félig nyitva felejtette szobája ajtaját, és azt látta, hogy odabenn a padlón levágott férfi-, nő-, gyerek- és majomkezek hevernek rakásra. Más alkalommal, egy késő este Akira arra figyelt fel, hogy a szolga levagdalt apró majomkarokkal teli kosarat hoz be a házba. Jó lesz vigyáznunk, figyelmeztetett Akira. Ling Tien csak a kedvező alkalomra vár, és habozás nélkül lenyisszantja a kezünket.

Sokadszorra hallván a dolgot nem bírtam megállni, hogy rá ne kérdezzek, Ling Tien mi okból rajong annyira a kézfejekért. Akira figyelmesen végigmért, aztán aziránt érdeklődött, hogy vajon rám lehet-e bízni egy mindennél sötétebb családi titkot. Amikor biztosítottam, hogy hallgatni fogok, mint a sír, egy kicsit még gondolkozott, majd végül azt mondta:

– Na jól van, apafej, elmondom! A borzalmas okot! Hogy miért vagdos Ling kézfejeket! Elmondom!

Ling Tien szemlátomást felfedezett egy eljárást, amellyel a levágott karokból pókokat tud előállítani. A szobája rengeteg edénnyel van tele, amelyekben a begyűjtött rengeteg kézfej ázik hónapokon át a legkülönbözőbb folyadékokban. Az ujjak aztán egyszer csak maguktól megmozdulnak – először finom rángásba kezdenek, majd kigyózva tekeregnek; végül sötét szőr nő rajtuk, és akkor Ling Tien kiveszi a folyadékból, és már mint pókokat szélnek ereszti őket a környéken mindenütt. Akira gyakran hallotta, ahogy a vén szolgáló az éjszaka kellős közepén elősettenkedik mindezt elvégezni. Egyszer a kertben a bozótost járva barátom még olyan mutánst is látott, amelyet Ling idő előtt emelt ki az oldatból: még nem öltötte magára teljesen a pók alakot, és könnyen fel lehetett ismerni benne a levágott kézfejet.

Már akkoriban sem igazán adtam hitelt ezeknek a történeteknek, de attól még bizonyosan felzaklattak, és jó ideig Ling Tiennek már a puszta látványától a hideg futkosott a hátamon. Ami azt illeti, még nagyobb korunkra sem tudtuk igazán levetkőzni a Ling Tientől való irtózásunkat.

Ez persze olyasmi volt, ami mindig is sértette Akira büszkeségét, és úgy nyolcéves korunk körül mintha hirtelen szükségét érezte volna annak, hogy próbára tegye ezeket a régi félelmeket. Emlékszem, többször is elcipelte olyan helyekre a házukban, ahonnan kifigyelhettük Ling Tient, ahogy a gyalogjárdákat meg a többit söpri. Az ilyen kifigyelési akciók ellen nem volt különösebb kifogásom, viszont annál inkább rettegem azoktól a pillanatoktól, amikor Akira újra meg újra arra tüzelt, hogy menjünk közelebb Ling Tien szobájához.

Addig nagy ívben elkerültük még a tájékát is annak a szobának, főleg mert Akira váltig erősködött, hogy a Ling Tien kotyvalékaiból áradó szagok hipnotizálhatnak bennünket, és az ajtón át magukhoz vonzanak. Most azonban barátomnak valósággal rögeszméjévé vált, hogy közel kell menni a szobához. Mondjuk, beszélgettünk valami egészen másról, és akkor egyszer csak megjelent az a különös vigyor az arcán, és suttogom fogta:

– Félsz? Christopher, félsz?

Azzal már kényszerített is, hogy menjek vele be a házba, végig azokon a különös szobabelsőkön, egészen a vaskos gerendákon nyugvó bolthajtásig, ahonnan a cselédszállások kezdődtek. A bolthajtás alatt átkelve egy felvikszelt deszkapadlójú komor folyosón találtuk magunkat, melynek túlsó végéből, épp szemben velünk, nyílt Ling Tien szobájának ajtaja.

Először csak annyi volt a dolgom, hogy álljak a bolthajtás alatt, és figyeljem, ahogy Akira lépésről lépésre beóvakodik a folyosóra, mondjuk, félútig ama rettenetes szoba felé. Szinte most is itt látom magam előtt barátom köpcös alakját, feszültségtől darabos mozgását, izzadságtól fénylő arcát, ahogy újra meg újra hátranéz, ráveszi magát egy-egy további lépésre, mielőtt végképp sarkon fordulna és diadalmas vigyorral rohanna visszafelé. Aztán nekiállt, és addig nyaggatott és lökdösött, amíg végül, összeszedve minden merszemet, utánacsináltam. Mint mondtam, Akira meglehetősen hosszú időn át megszállottjává vált ezeknek a Ling Tien szobájára irányuló bátorságpróbáknak, ami sokat levont a házukban folytatott játék örömeiből.

Egy ideig azonban még egyikünk se tartott ott, hogy egészen az ajtóig menjen, a behatolásról nem is beszélve. Mire végül is bejutottunk Ling Tien szobájába, már mindketten tízévesek voltunk, és ez volt – bár akkor természetesen még nem tudhattam – az utolsó évem Sanghajban. Akira és

én ekkor követtük el a mi kis tolvaj lásunkat – mintegy ösztönösen cselekedve, a tovagyűrűző következményekre nagy izgalomban nem is gondolva.

Mindig is tudtuk, hogy Ling Tien augusztus elején hat napra látogatóba hazautazik Hangcsou környéki szülőfalujába, és gyakran beszélgettünk róla, hogy s mint használjuk majd ki a kínálkozó alkalmat, hogy végre bejussunk abba a szobába. És annyi szent, már aznap délután, alighogy Ling Tien kitette a lábát, a szomszédba átmenvén barátomon azt láttam, nagyban fő a feje a dolgon. Meg kell hagyni, addigra az egy évvel korábbihoz képest általában sokkal magabiztosabb voltam, és még ha maradt is bennem valami a Ling Tientől való régi félelemből, bizonyosan nem mutattam. Sőt azt hiszem, jóval higgadtabban viszonyultam a behatolás gondolatához – ami, ebben biztos vagyok, barátom figyelmét se kerülte el, és külön kihívást látott benne.

De mint kiderült, Akira anyja aznap egész délután ruhát varrt, s eközben valami oknál fogva folyton szobáról szobára kellett járnia, és Akira kijelentette, most még túl kockázatos volna belekezdenünk vállalkozásunkba. A döntés egyáltalán nem keserített el, de meggyőződésem, hogy kettőnk közül Akira örült jobban az ürügynek.

Másnap azonban szombat volt, és amikor megérkeztem Akiráékhoz, már jócskán bent jártunk a délelőttben, és Akira szülei mindketten elmentek otthonról. Akirának nem volt *amah*-ja, mint nekem, és amikor kisebbek voltunk, gyakran összevitakoztunk azon, hogy melyikünk a szerencsésebb. Akira mindig arra az álláspontra helyezkedett, hogy a japán gyerekeknek nincs szükségük *amah*-ra, mert „derekabbak”, mint a nyugati gyerekek. Egyszer egy ilyen vita során megkérdeztem, hogy ha az anyukája elmegy hazulról, és ő, mondjuk, szeretne egy kis jeges vizet, akkor gondoskodik-e róla valaki, vagy ő maga vág magának jeget. Emlékszem, azt válaszolta, hogy a japán anyukák *sose* mennek el hazulról, hacsak a gyerekük erre külön engedélyt nem ad – amit persze elég hihetetlennek találtam, mert azt biztosan tudtam, hogy a japán hölgyek ugyanúgy összejárnak, ahogy az európai hölgyek teszik az Astor House-ban vagy a Marcell Teaházban a Szecsuan úton. De amikor rámutatott, hogy anyja távollétében ott van a cselédlány, aki ugrik minden óhajára,

ugyanakkor ő maga minden korlátozás nélkül azt csinálhat, ami neki tetszik, kezdtem azt hinni, hogy nekem van rosszabb dolgom. Különösmód még azután is megmaradtam ebben a hitemben, hogy többször is tapasztalhattam, valahányszor az anyja elment otthonról, hol ez, hol az a szolgáló mindig a nyomunkban volt. Mi több, különösen fiatalabb korunkban ez egyenesen azt jelentette, hogy még amikor a legjobban szórakoztunk, valami mosolytalan alak – lerítt róla, hogy retteg, mi lesz, ha valami bajunk esik – akkor is ott állt ugrásra készen a közelben.

De természetesen arra a nyárra már jóval szabadabban, felügyelet nélkül járhattunk-kelhattunk. A Ling Tien szobájába való behatolásunk délelőttjén Akiráék gyékényszőnyeggel borított, félig üres szobái egyikében játszottunk a legfelső emeleten, mialatt az idős szolgálónő – csak mi hárman tartózkodtunk a házban – valami kézimunkával foglalta el magát a közvetlen alattunk lévő helyiségben. Emlékszem, egy ponton Akira egyszer csak otthagytott csapot-papot, az erkélyhez lopakodott, és olyan mélyen áthajolt a korláton, hogy már attól féltem, kibukfencezik. Aztán amikor már sietett visszafelé, az arcán észrevettem azt a különös vigyort. Suttogva tudósított: a szolgálónő, mint az várható volt, elaludt.

– Most kell bemennünk! Félsz, Christopher? Félsz?

Akirába hirtelen olyan feszültség költözött, hogy egy pillanat alatt újra rám tört a Ling Tienben megtettesülő összes régi félelem. De akkorra már visszakozásról szó sem lehetett egyikünk esetében sem, és amilyen halkán csak tellett tőlünk, lelopakodtunk a cselédszállásokhoz, és egyszer csak ott álltunk megint a felvikszelt deszka-padlójú komor folyosón.

Arra emlékszem, hogy némi habozást követően nekivágtunk a folyosónak, és már csak négy-öt méternyire voltunk Ling Tien ajtajától, amikor valami megálljt parancsolt. Egy másodpercre úgy látszott, egyikünk se képes továbbhaladni; ha abban a pillanatban Akira hátat fordít, és elszalad, egészen biztosan én is ugyanezt teszem. De ekkor barátomba szemlátomást valami végső elszánás költözött, mert karját kinyújtva felém, így szólt:

– Gyerünk, apafej! Együtt megyünk!

Átkaroltuk egymást, és az utolsó lépéseket ilyesformán tettük meg. Aztán Akira meghúzta az ajtót, és mindketten belestünk.

Gyéren berendezett, csöppnyi és takaros szobácskát láttunk. Deszkapadlója volt, de egy porszem nem látszott rajta. Az ablakon az

elsötétítő redőny le volt eresztve, de a két szélén vakító napfény ömlött be. A levegőben finom tömjénillat terjengett, a tulsó sarokban házi oltár állt, odébb alacsony, keskeny ágy és egy gyönyörűen politúrozott, meghökkentően pompázatos fiókos szekrény, aprócska fiókjain díszes fogantyúk lógtak.

Beléptünk, és pár másodpercig nem mozdultunk, szinte levegőt se vettünk. Aztán Akira nagyot sóhajtott, és széles vigyorral az arcán felém fordult; érthetően boldog volt, hogy legyőzte régi félelmét. De a diadalittasság helyét a következő percben szemlátomást máris átvette az afölötti aggodalom, hogy most, merthogy a szobában baljós dolgoknak semmi látható nyoma, nevetséges színben tűnhet fel előttem. Még mielőtt bármit is mondhattam volna, gyorsan a fiókos szekrényre mutatott, és nagy fontoskodva így suttogott:

– Ott! Abban ott! Vigyázz, vigyázz, apafej! A pókok odabent vannak!

Nem volt túl meggyőző, és erre nyilván ő is rájött. De azért pár másodpercre beleéltem magam, hogy azok a pici fiókok a szemünk láttára nyílni kezdenek, és a lények – valahol félúton kézfej és pók közt – kidugják tapogatóikat. De akkor Akira izgatottan egy kis üvegre mutatott a Ling Tien ágya mellett álló alacsony kisasztalon.

– Az elixír! – suttogta. – A titokzatos elixír, amit használ! Ott van!

Kísértést éreztem, hogy gúnyt űzek elkeseredett próbálkozásából, amellyel egy igazság szerint már rég kinőtt fantazmagóriába kapaszkodott, de abban a percben a nyíló fiókok képe megint felvillant bennem, és a felkavarodó régi félelmek nem hagyták, hogy bármit is mondjak. Azonkívül volt valami, ami miatt sokkal több okkal aggódhattam: nevezetesen, hogy a szolgálónő vagy valaki más idetévedő felnőtt itt, a szobában talál bennünket. Elképzelni se tudtam, mekkora szégyen lenne a dologból, meg persze büntetés, hosszú tárgyalások szüleim és Akira szülei között. Bele se mertem gondolni, ugyan miféle magyarázatot tudnánk adni viselkedésünkre.

Ebben a pillanatban Akira gyorsan előrelépett, felkapta az üveget, és a melléhez szorította.

– Tűnés! Tűnés! – sziszegte, és egyszeriben mindkettőnkön úrrá lett a vakrémület. Fojtottan vihogva kirohantunk a szobából, aztán végig a folyosón.

Majd az odafönti szoba biztonságában – egy szinttel lejjebb a szolgálónő aludt tovább – Akira új fent hangoztatni kezdte tételét, hogy a fiókok levágott kezekkel vannak tele. Most már látom, hogy semmitől se félt jobban, mint hogy nevetség tárgyává teszem oly régóta dédelgetett fantazmagóriánkat, és valahogy én is szükségét éreztem megőrzésének. Így hát nem mondtam semmit, amivel megkérdőjeleztem volna állítását, még csak célozni se céloztam rá, hogy Ling Tien szobájától azért mást vártunk, és ez az egész nagy hűhó volt semmiért. Az üveget egy tányérba téve a padló közepére állítottuk, aztán leültünk, hogy megvizsgáljuk.

Akira óvatosan eltávolította a zárókupakot. Az üvegben halványszínű folyadék volt, az illata ánizséra emlékeztetett. A mai napig fogalmam sincs, mire használhatta a vén szolga; úgy képezem, egyszerű patikaszer lehetett, amit az öreg valami időskori egészségromlás leküzdésére vásárolhatott. Mindenesetre a szer meghatározhatatlan jellege tökéletesen egybevágott elvárásainkkal. Kellő óvatossággal gallyakat dugtunk az üvegbe, és egy papírra csepegtettük őket. Akira azzal riogatott, hogy ha csak egyetlen csepp is érinti a kezünket, másnap arra ébredünk, hogy pókok lógnak mellső végtagjainkon. Ezt igazából egyikünk se hitte, de Akira érzéseire való tekintettel ismét csak fontosnak látszott, hogy úgy tegyünk, mintha hinnénk benne, így hát megjátszott óvatossággal folytattuk tevékenységünket.

A végén Akira felhelyezte a zárókupakot, és eltette az üveget a különleges dolgai számára fenntartott ládába, mondván, hogy tervez még néhány kísérletet a szerrel, mielőtt visszavisszük. Mindent összevetve mindketten nagyon elégedettek voltunk magunkkal, amikor aznap ebéd előtt elváltunk egymástól.

De amikor másnap délután Akira átjött hozzánk, rögtön láttam rajta, hogy valami nincs rendben; rendkívül szétszórt volt, nem figyelt oda semmire. Jó darabig kerültem is, hogy rákérdézzek, mi bántja; tartottam tőle, azt fogja kibökní, hogy a szülei valahogy tudomást szereztek előző napi csínytevésünkről. A végén azonban nem bírtam tovább, és rászóltam, hogy ki vele, essünk túl a nehezén. Akira azonban tagadta, hogy a szülei bármit is sejtenének, majd újból erőt vett rajta a mélabú. De mert nem hagytam annyiban a dolgot, végül csak-csak beadta a derekát, és elmondta, mi történt.

Barátom képtelen volt megálljt parancsolni diadalmámozának, és beavatta titkunkba nővérét, Ecukót. Nagy meglepetésére Ecuko vad rémülettel reagált. A meglepetés szó jogos, mert Ecuko – aki négy évvel volt idősebb nálunk – sosem osztotta véleményünket Ling Tien sötét jellemét illetően. Ám most, Akira történetét hallva, úgy meredt rá, mintha azt várná, öccse ott a szeme láttára rögtön összerogy és meghal. Aztán azt mondta Akirának, hogy hihetetlen szerencsénk van, hogy így megúsztuk, mert ő tud olyan cselédekről, akik korábban ebben a házban szolgáltak, és akik ugyanazt merészelték megtenni, amit mi, majd ennek következtében eltűntek – földi maradványaikat hetekkel később találták meg valamelyik sikátorban az enkláve határain túl. Akira azt válaszolta nővérének, hogy egy szavát se hiszi, biztos csak ijesztgetni akarja. De nyilván megrettent, és nekem is a hideg futkosott a hátamon, hallván ezt a „megerősítését” a Ling Tiennel kapcsolatos összes régi félelmünknek, ráadásul nem kisebb tekintély részéről, mint Ecuko.

Akkor jöttem rá, mi nyomasztja Akirát: valakinek vissza kell vinnie az üveget Ling Tien szobájába, még mielőtt az öreg szolgáló három nap múlva megjön. Csakhogy az nyilvánvaló volt, hogy a tegnapi bátorságunk mára szinte teljesen elpárolgott, és igencsak erőnket meghaladónak látszott, hogy még egyszer betegyük a lábunkat abba a szobába.

Képtelenek voltunk elfoglalni magunkat megszokott játékainkkal, ezért úgy határoztunk, hogy lemegyünk a csatmaparti titkos helyünkre. Odaúton minden szempontból meghánytuk-vetettük a dolgot. Mi történik, ha nem visszük vissza az üveget? Meglehet, a szer olyannyira értékes, hogy az ügyből feljelentés lesz, és a rendőrség nyomozni kezd. De az is lehet, hogy Ling Tien hallgatni fog az üveg eltűnéséről, személyesen akarja kezébe venni a dolgot, valami iszonyatos bosszút forralva ellenünk. Emlékszem, teljesen össze voltunk zavarodva, hogy mennyit akarunk megtartani Ling Tien-nel kapcsolatos fantazmagóriáinkból, illetve hogy mennyire akarjuk logikusan átgondolni a helyzetet, hogy s mint tudnánk a nagyobb bajt elkerülni. Emlékszem, egy ponton például felvetettük a lehetőségét, hogy a szer valamifajta orvosság, amelyre, mire megvehette, Ling Tien hónapokon át kuporgatott, és hogy nélküle borzasztó beteg lesz; de aztán egy füst alatt, anélkül, hogy ezt az utóbbi gondolatot elvetettük volna, máris rátértünk az egyéb lehetőségekre, amelyekben a szert olyasminek állítottuk be, aminek mindig is mondtuk.

Csatornaparti titkos helyünk a Jardine Matheson vállalat tulajdonában lévő raktárépületek mögött volt, és vagy negyedórányi járásra esett az otthonunktól. Sose voltunk igazán tisztában vele, hogy vajon birtokháborítást követünk-e el; odamenet keresztüljöttünk egy kapun, amely mindig nyitva állt, aztán áthaladtunk egy betonudvaron pár kínai munkás mellett, akik gyanakodva figyeltek, de sohasem tartóztattak fel bennünket. Ezután megkerültünk egy rozoga csónakházat, jöttünk egy darabig a kő hullámtörőn, aztán már csak le kellett lépnünk titkos helyünkre, egy megfeketedett, szikkadt földdarabra közvetlenül a csatorna partján. Épp csak annyi hely volt, hogy lekuporodjunk egymás mellé, szemben a vízzel. Mögöttünk a raktáróriások még akkor is elég árnyat adtak, amikor legmagasabban járt a nap, és valahányszor elúszott arra egy-egy hajó vagy dzsunka, a víz hűsítőn nyaldosta a lábunkat. A szemközti parton további raktárházak álltak, de emlékszem, szinte pont szemben velünk, két épület közti résben ráláthattunk egy fákkal szegélyezett útra is. Akira és én gyakran kijöttünk ide, bár szüleinknek óvatosságból sose szóltunk, nehogy aggodalmaskodni kezdjenek amiatt, hogy túl közel játszunk a vízhez.

Aznap délután úgy ültünk le, hogy megpróbálunk egy időre megfeledkezni gondjainkról. Emlékszem, ahogy az a titkos helyünkre érve rendszerint szokása volt, Akira nekiállt kérdezgetni, hogy szükség esetén oda tudnék-e úszni följebb a csatornán ehhez vagy ahhoz a hajóhoz. De nem sokáig tudta tartani magát, és nagy megdöbbenésemre egyszer csak sírva fakadt.

Nem nagyon láttam a barátomat valaha is sírni. Sőt ma is ez az egyetlen emlékképem róla, hogy sír. Még amikor az Amerikai Misszió mögött játszottunk, és egy nagy darab vakolat rázuhant a lábára, akkor is csak falfehér lett, de sírni nem sírt. Akira azonban aznap délután ott a csatornánál nyilvánvalóan tűrőképessége határához ért.

Emlékszem, valami málló uszadékfa volt nála, amelyből zokogás közben apró darabkákat tördelt le, és hajigált a vízbe. Nagyon szerettem volna megvigasztalni, de minthogy fogalmam se volt, mit mondjak, emlékszem, felkeltem, hogy keressek még ilyesféle fát, hogy aztán szálakra törjem, és egyenként a kezébe adogassam, mint valami azonnali csillapítószer. Aztán a dobálni való fa elfogyott, és Akira kitörölte a könnyeket a szeméből.

– Ha a szülők rájönnek – mondta végül –, nagyon dühös lesznek. Akkor nem hagynak, hogy itt maradjam. Akkor valamennyien elmegyünk Japánba.

Még mindig nem tudtam, mit mondjak. Akira egy mellettünk elhúzó motorhajóra meredt, és azt mormolta:

– Sose akarok élni Japánban.

És mert erre a kinyilatkoztatására mindig ugyanaz volt a válaszom, most is ráfeleltem:

– És én se akarok elmenni Angliába.

Percekre elhallgattunk mindketten. De minél tovább bámultuk a vizet, annál határozottabban körvonalazódott bennem a kézenfekvő megoldás, amellyel elejét vehetjük mindezeknek a rettenetes következményeknek, és végül kiböktem, hogy nem kell mást tennünk, mint idejében visszavinni az üveget, és azzal minden jóra fordul.

Akira mintha meg se hallotta volna, úgyhogy elmondtam még egyszer a lényegét. Továbbra se figyelt rám, és akkor ismertem fel, hogy Ling Tientől való rettegése micsoda dimenziókat öltött az előző napi kalandunk óta; sőt látnom kellett, hogy félelme ma ugyanolyan fokú, mint egykor kiskorunkban, leszámítva persze, hogy most már képtelen volna beismerni. Tisztában voltam dilemmájával, és minden erőmmel azon igyekeztem, hogy kiutat találjak. Végül csendesen azt mondtam:

– Akira-csan. Megcsináljuk még egyszer. Ugyanúgy, ahogy múltkor. Egymásba kapaszkodva beme gyünk, és visszatesszük ugyanoda az üveget, ahol volt. Ha így együtt megcsináljuk, akkor biztonságban leszünk, semmi baj nem történhet velünk. Az égvilágon semmi. Akkor még csak tudni se fogja soha senki, hogy mit tettünk.

Akira elgondolkozott a dolgon. Majd felém fordult, rám nézett, és az arcán mély és ünnepélyes hála fénylett fel.

– Holnap délután három óra – mondta. – Anya kimegy a parkba. Ha szolgáló elalszik újra, nyílik esély.

Biztosítottam afelől, hogy a szolgáló aludni fog, mint a múltkor, és megismételtem, hogy az égvilágon nincs semmi félnivalónk, ha a szobába együtt megyünk be.

– Megcsináljuk együtt, apafej! – mosolyogott el váratlanul, és felkászálódott.

Útban hazafelé véglegesítettük a tervet. Megígértem, hogy másnap még jóval az anyja eltávozta előtt átmegyek hozzájuk, és amint magunkra maradunk, felmegyünk, és odafönn várunk, Ling Tien üvegével a kezünk ügyében, hogy a szolgálónő álomba merüljön. Akira nyomott hangulata érezhetően javult, de emlékszem, amikor aznap délután elváltunk, barátom nem túl meggyőző könnyedséggel fordult felém, és figyelmeztetett, el ne késsek másnap.

Az elkövetkező nap megint csak forró és párás volt. Az eltelt évek során sokszor végigpörgettem mindent, amire csak emlékszem arról a napról, igyekezvén valami összefüggést találni a különböző részletekben. A délelőtt első feléből nem túl sokra emlékszem. Van egy emlékképem arról, ahogy elbúcsúzom munkába induló apámtól. Már odakinn vagyok, a kocsit mellett lődörgök, várom, hogy felbukkanjon. Már jön is, fehér öltöny és kalap van rajta, a kezében aktatáska és sétabot. Hunyorog, és a kapu felé pillant. Majd, miközben várom, hogy odajöjjön hozzám, anyám jelenik meg mögötte az ajtóban, és mond valamit. Apám pár lépést visszasetál, vált néhány szót anyámmal, mosolyog, könnyedén arcon csókolja, aztán nagy léptekkel jön kifelé, ahol állok. Ez minden, amire emlékszem aznapi munkába indulásából. Arra már nem emlékszem, hogy kezet ráztunk-e, megpaskolta-e a vállam, visszafordult-e a kapuból még egy búcsúintésre. Összbenyomásom, hogy viselkedésében aznap reggel elválásunkkor semmi olyasmi nem volt, ami elütött volna attól, ahogy minden egyéb nap a munkába indult.

A délelőtt további részéből mindössze arra emlékszem, hogy a játék katonáimmal játszottam a hálószobámban a szőnyegen, és a gondolataim újra meg újra a nemsokára ránk váró merész feladat körül kalandoztak. Emlékszem, hogy anyám valamikor elment hazulról, és hogy a konyhában ebédeltem Mei Livel. Ebéd után, merthogy háromig valahogy agyon kellett csapni az időt, rövid sétát tettem a kerti úton addig a pontig, ahol két hatalmas tölgyfa állt, kicsit befelé az úttól, de még meglehetősen messze a kertfal előtt.

Talán mert már szedegettem össze a bátorságom, mindenesetre aznap rekordmagasságra sikerült másznom az egyik tölgyön. Győzelemmámorban ültem az ágon, ahonnan rálátásom nyílt az összes

környező sövényre és telekre. Emlékszem, jó darabig gubbasztottam odafenn, a szél az arcomba fújt, s izgatottságom nőttön-nőtt az eljövendő feladattól. Eszembe jutott, és szorongtam is tőle, hogy Akira félelme Ling Tien szobájától azóta csak tovább fokozódott, és ez alkalommal nekem kell „vezérnek” lennem. Tisztában voltam az ebben rejlő felelősséggel, és eltökéltem magam, hogy a lehető legmagabiztosabbnak fogok látszani, ha majd Akiráékhoz átmegegyek. De miközben tovább ültem odafenn a fán, sorra eszembe ötlöttek a legkülönbözőbb lehetőségek, amelyek eltántoríthatnak bennünket: a szolgálónő mégsem alszik el; előfordulhat, hogy pont ma akarja a Ling Tien szobájához vezető folyosót fölsuvickolni; az sincs kizárva, hogy Akira anyja meggondolja magát, és várakozásunk ellenére mégsem megy el. És természetesen ott voltak a régi, kevésbé racionális félelmek is, amelyeket, bárhogy igyekeztem is, képtelen voltam teljesen kiverni a fejemből.

Végül lemásztam a fáról, hogy hazamenjek vizet inni meg az órát megnézni. Amikor beléptem a kapunkon, két gépkocsit pillantottam meg a felhaj tón. A gépkocsik meglehetősen érdekeltek, de ez alkalommal a gondolataimat egészen más kötötte le, úgyhogy nem nagyon foglalkoztam velük. Amikor végigmentem az előszobán, a nyitott ajtón át benéztem a szalonba, és három férfit láttam, akik kalapjukat a kezükben tartva anyámmal beszélgettek. Semmi igazán visszás nem érződött ebben a jelenetben – teljességgel hihető volt, hogy csak anyám kampányátjöttek megvitatni –, mégis volt valami a levegőben, ami arra készítetett, hogy ott az előszobában egy másodpercre lecövekeljek. Abban a pillanatban a beszéd megszakadt, és minden arc felém fordult. Az egyik férfin felismertem Simpson urat, apám cégbeli kollégáját; a másik kettőt most láttam először. Azután a látómezőbe került anyám is, ahogy előrehajolt és kinézett rám. Gyanítom, ekkorra már sejthettem, hogy valami szokatlan dolog történik. Ettől függetlenül a következő pillanatban elsiettem a konyha felé.

Alig értem a konyhába, lépéseket hallottam, és anyám jött be utánam. Gyakran megpróbáltam felidézni az arcát abban a pillanatban – hogy egészen pontosan milyen kifejezés ült rajta –, de mindhiába. Talán valami ösztön azt súgta, hogy ne nézzek rá. Csak arra emlékszem, hogy jelen volt, az alakja hatalmasnak tetszett, valósággal fölém tornyosult, mintha hirtelen

kisgyerek lennék újra, és emlékszem még fakó nyári ruhája szövetanyagára is. Halk, de tökéletesen higgadt hangon azt mondta:

– Christopher, ezek az urak Simpson úrral a rendőrségtől jöttek. Be kell fejeznem velük a beszélgetést. Aztán rögtön utána veled is beszélni akarok. Megvárnál a könyvtárszobában?

Már épp készültem, hogy tiltakozzam, de anyám egyetlen pillantásával a torkomra forrasztotta a szót.

– Akkor tehát a könyvtárszobában – mondta, és már fordult is, hogy távozzon. – Ahogy végeztem az urakkal, máris jövök.

– Valami történt apával? – kérdeztem.

Anyám visszafordult felém.

– Apád ma reggel nem érkezett meg az irodájába. De biztos vagyok benne, hogy lesz rá valami pofonegyszerű magyarázat. Várj meg a könyvtárszobában. Rövidesen ott leszek.

Anyám nyomában kijöttem a konyhából, és mentem a könyvtárszobába. Leültem a házfeladatos asztalomhoz, és vártam. Nem apámra gondoltam, hanem Akirára, és hogy máris késve fogok átmenni hozzá. Azon tűnődtem, hogy vajon lesz-e bátorsága egyedül visszavinni az üveget; de még ha megteszi is, nagyon dühös lesz rám. Abban a percben úgy éreztem, Akira drámai helyzetében olyan sürgető szükség van rám, hogy már azt fontolgattam, ellenszegülök anyámnak, és egyszerűen elmegyek. Eközben a szalonbeli beszélgetésnek mintha nem akart volna vége szakadni. A könyvtárszobában volt egy falóra, annak a mutatóit bámultam meredten. Egy idő után nem bírtam tovább, kimentem az előszobába, remélve, hogy magamra vonhatom anyám figyelmét, és engedélyt kérhetek rá, hogy elmenjek, de a szalonba vezető ajtó most csukva volt. Majd, mialatt az előszobában lézengtem, és új fent az elosonáson törtem a fejem, Mei Li jelent meg, és ujjával szigorúan a könyvtárszoba felé bökött. Visszamentem, Mei Li rám csukta az ajtót, és hallhattam, ahogy odakinn sétál fel-alá. Megint csak leültem, és tovább bámultam az órát. Amikor a mutatók túljutottak a fél négyen, gyászos hangulat lett rajtam úrrá, és csordultig teltem haraggal anyám és Mei Li iránt.

Aztán végre meghallottam, hogy a látogatók búcsúzkodnak. Az egyikük azt mondta:

– Minden tőlünk telhető megteszünk, Banksné. Addig is reméljük a legjobbakat, és bízunk Istenben.

Anyám válaszát nem hallottam.

Amint elmentek, kirohantam, és kértem, hogy hadd mehessek át Akirához. De anyám, tovább szítva dühömet, válaszra se méltatott.

– Menjünk vissza a könyvtárszobába – mondta.

Bár csalódott voltam, tettem, amit parancsolt. A könyvtárszobában anyám leültetett, odaguggolt elé, és végtelen nyugalommal a hangjában elmondta, hogy apámnak reggel óta nyoma veszett. Az iroda riasztotta a rendőrséget, a keresés azonnal megkezdődött, de ez idáig nem hozott eredményt.

– De könnyen lehet, vacsorára előkerül – tette hozzá mosolyogva.

– Naná, hogy úgy lesz – mondtam olyan hangsúllyal, amely, reményeim szerint, kifejezte bosszúságomat a nagy hűhó miatt. Majd felkeltem a székből, és újra engedélyt kértem, hogy elmehessek. Ezúttal azonban már megcsappant bennem a hév, mert az óráról láttam, sok értelme nincs, hogy átmenjek Akirához. Az anyja már nyilván visszajött, neki magának pedig nemsokára vacsorához terítenek. Fel tudtam volna robbanni a dühtől, minek kellett anyámnak itt tartania csupán csak azért, hogy elmondjon valamit, amit többé-kevésbé már kihámoztam a konyhában másfél órával korábban elhangzottakból. Amikor végre elbocsátott azzal, hogy most már mehetek, egyszerűen felmentem a szobámba, kirakosgattam a katonáimat a szőnyegre, és igyekeztem nem gondolni sem Akirára, sem arra, hogy vajon most mit gondolhat rólam ebben a percben. De egyfolytában az járt a fejemben, amit a csatornánál mondott, és a hálás pillantás, amivel kísért. Ráadásul, hogy vissza kelljen mennie Japánba, azt legalább annyira nem akartam, mint ő maga.

Rosszkedvem jócskán belenyúlt az éjszakába, de mindenki természetesnek vette, hogy így reagálok az apámmal történetekre. Az este folyamán anyám végig ilyesmiket mondott: „Ne lógasd már úgy az orrod! Biztos lesz valami egészen kézenfekvő magyarázat.” És Mei Li szokatlanul kedves volt velem a fürdetésnél. De emlékszem arra is, hogy az est tovahaladtával anyám többször is „kikapcsolt”, s ezekhez a réveteg pillanataihoz az elkövetkező hetekben igencsak hozzászokhattam. Sőt azt hiszem, ugyanezen az éjszakán történt, hogy miközben feküdtem az ágyban, és törtem a fejem, mit mondjak Akirának, ha majd legközelebb találkozunk, anyám üres tekintettel keresztülbámult a szobán, és azt mormolta:

– Bárhogy legyen is, büszke lehetsz rá, Dodó. Mindig büszke lehetsz rá azért, amit tett.

NYOLCADIK FEJEZET

Az apám eltűnése utáni napokból nem sokra emlékszem. Akira annyira lekötötte a gondolataimat – mit is mondjak neki, ha majd legközelebb találkozunk, hogy képtelen voltam bármibe fogni. Mégis folyton azon kaptam magam, hogy halogatom a szomszédba látogatást, egy darabig még azzal a gondolattal is kacérokodtam, hogy talán nem is kell soha többé a szeme elé kerülnöm – hogy a szülei a mi megátalkodottságunk láttán annyira felbőszültek, hogy már csomagolnak is, készülnek vissza Japánba. Ezekben a napokban bármi hangosabb zajt hallottam odakintről, máris rohantam az emeletre az utcai ablakokhoz, hogy a szomszédba kémleljek, gyűlnek-e már a poggyászok.

Aztán három-négy nap elteltével egy borús délelőtt magamban játszottam a gyepkörömon a házunk előtt, amikor hangokra lettem figyelmes Akiráék sövénye felől. Rögtön rájöttem, hogy Akira biciklizget a nővére biciklijével a kocsifordulójuk körül; már éppen eleget láttam, ahogy megpróbálja meglovagolni ezt a számára több számmal nagyobb kerékpárt, és eltéveszthetetlenek voltak az egyensúlyvesztést kísérő csikorgó-nyikorgó hangok is. Aztán egyszer csak csörömpölő zuhanást, majd fájdalmas kiáltást hallottam. Felvillant bennem a lehetőség, hogy Akira az emeleti ablakból megláthatta, hogy idekinn játszom, és kifejezetten azért jött ki a biciklivel, hogy felhívja magára a figyelmemet. Még néhány percnyi habozás után – mely idő alatt Akira újra meg újra elvágódott a biciklivel – végül kisétáltam a kapunkon, megfordultam, és benéztem az előkertjükbe.

Akira tényleg Ecuko kerékpárján ült, és valami cirkuszba illő mutatványt igyekezett kivitelezni, amely azzal járt, hogy pont a legélesebb kanyarokban kellett eleresztenie a kormányt. Szemlátomást minden idegszálával ezekre a manőverekre figyelt, és még amikor odamentem hozzá, akkor se mutatta semmi jelét, hogy észrevenné. Végül röviden csak ennyit mondtam:

– Bocsánat, de nem tudtam jönni múltkor.

Akira vetett egy mogorva oldalpillantást felém, majd újra belemerült a manőverekbe. Már épp magyarázkodni kezdtem volna, hogy mi volt a cserbenhagyásom oka, de valami oknál fogva egyszerűen nem tudtam többet kipréselni magamból. Csak álltam, és néztem még egy kis ideig. Aztán tettem feléje egy lépést, és suttogóra fogtam a hangom:

– Mi történt? Visszatetted?

Barátom olyan lesújtón bámult rám, mintha kikérné magának ezt a bizalmaskodó hangot, majd nekiveselkedett az újabb fordulónak. Éreztem, elered a könnyem, de még időben eszembe jutott a kettőnk közt dúló ősi vetélkedés, hogy vajon az angol vagy a japán sírja-e el magát könnyebben, és sikerült visszafojtanom. Megint csak arra gondoltam, hogy beszámolok neki apám eltűnéséről, és a dolog egyszerűen mérhetetlenül nyomós indoknak tűnt föl nem pusztán a cserbenhagyásra, de egy jókora adag önsajnálatra is. Elképzelttem az Akira arcán megjelenő döbbenetet és szégyent, ha majd kimondom a szavakat: „Nem tudtam jönni múltkor, mert... mert az apámat *elrabolták!*” – de valahogy képtelen voltam kimondani. Azt hiszem, inkább egyszerűen csak megfordultam, és visszafutottam a házba.

Az elkövetkező néhány napban nem láttam Akirát. Aztán egy délután odajött a hátsó bejáráshoz, és mint rendesen, megkérte Mei Lit, hogy szóljon nekem. Valamivel épp el voltam foglalva, de rögtön elhajítottam mindent, és kisiettem a barátomhoz. Mosolyogva üdvözölt, és szeretetteljesen a hátamat paskolva a kertjük felé vezetett. Természetesen alig vártam, hogy megtudjam, mik a fejlemények a Ling Tien-ügyben, de fontosabbnak éreztem, hogy ne tépjek fel már behegedt sebeket, úgyszólván ellenálltam a kísértésnek, és nem kérdeztem a dolgról semmit.

A kertjük végébe mentünk – a „dzsungelünkbe”, a bokros sűrűbe –, és hamarosan belemelegedtünk az egyik drámai akciójátékunkba. Úgy rémlik, az *Ivanhoe*-ből vettük a jeleneteket, amelyet épp akkoriban olvastam – vagy talán Akira valamelyik szamuráj kalandregényét játszottuk újra. Mindenesetre úgy egy óra múlva barátom hirtelen megtorpant, és furcsán nézett rám. Majd azt mondta:

– Ha kedved van, játszhatunk valami újat.

– Valami újat?

– Egy új játékot. Christopher apáról. Ha kedved van.

Meghökkenem, és nem emlékszem, mit válaszoltam. Pár lépéssel közelebb jött a magas fűben, és már-már gyöngéden nézett rám.

– Igen – mondta. – Ha kedved van, játszunk detektívest. Apát megkeresünk. Apát megmentünk.

Ekkor ébredtem rá, hogy az apámmal kapcsolatos híreknek köszönhetem – az ilyen hírek előbb-utóbb bejárják a környéket –, hogy Akira újra felbukkant a hátsó ajtóknál. Azt is felfogtam, hogy ezzel a mostani indítványával igazából az együttérzését és segítő szándékát kívánja kifejezni, és éreztem, ahogy szétárad bennem az iránta való szeretet. De végül is meglehetősen közönyösen csak annyit mondtam:

– Jól van. Ha te azt szeretnéd játszani, semmi akadály.

És így történt, hogy kezdetét vette az, ami ma már az emlékeimben egy egész korszaknak hat – pedig valójában csak két hónap lehetett, vagy még annyi se –, hogy mindennap újabb és újabb változatot találtunk ki és játszottunk el apám megmentésének témájára.

Eközben az apám eltűnése ügyében indított valódi nyomozás tovább folyt. Ezt tudni lehetett a hozzánk látogató újabb férfiaktól, akik kalapjukat a kezükben tartva komoly tárgyalásokat folytattak anyámmal; az anyám és Mei Li közt zajlott fojtott szóváltásból, amikor anyám keskenyre szorított szájjal bejött hozzánk egy késő délután; és mindenekelőtt abból a beszélgetésből, amelyet anyámmal folytattam a lépcsőfeljáró tövében.

Nem igazán emlékszem, hogy én vagy ő mit is csináltunk közvetlenül azt megelőzően. Én épp fölfelé rohantam a lépcsőn, hogy lehozzak valamit a szobámból, amikor arra lettem figyelmes, hogy megjelenik anyám odafönn, és indul lefelé. Készülhetett valahová, mert a különleges alkalmakkor viselt krémszínű ruhája volt rajta, amely olyan furcsa illatot árasztott, mint a hervadó levelek. Gyanítom, megérezhettem valamit a viselkedésében, mert megtorpantam, ahol voltam, a harmadik vagy negyedik lépcsőfokon, és vártam, hogy odaérjen. Mosolyogva, kezét nyújtva jött felém. Ekkor még többlépcsőnyire volt tőlem, úgyhogy egy pillanatra megfordult a fejemben, hogy azt akarja, hogy kísérem le, ahogy apám szokta néha, ha lent várt rá a lépcső tövében. De mint kiderült, csak a vállamat ölelte át, és azt a pár lépcsőt lefelé már együtt tettük meg.

Akkor anyám eleresztett, és az előszoba másik végében álló kalapfogas felé sietett. És közben a következőket mondta:

– Dodó, tudom, milyen nehéz lehet neked ezekben a napokban. Biztos úgy érzed, mintha az egész világ összedőlné körülötted. Hát, tudod, nekem se könnyebb. De ugyanazt kell tenned, mint nekem. Újra meg újra imádkoznod kell Istenhez, és meg kell őrizned a reményt. Remélem, tudod még az imákat, ugye, Dodó?

– Tudom, hát persze – feleltem kissé foghegyről.

– Az a szomorú tény – folytatta –, hogy egy ilyen nagyvárosban időről időre előfordul, hogy embereket rabolnak el. Voltaképpen az ilyesmi elég gyakran megesik, és rengetegszer, sőt megkockáztatom, az esetek *túlnyomó többségében* ezek az emberek abszolút gond nélkül visszatérnek. Úgyhogy türelmesnek kell lennünk. Dodó, figyelsz te rám egyáltalán?

– Persze, figyelek. – Abban a pillanatban épp háttal fordultam neki, és a lépcső korlátfáján lógtam.

– Nem szabad elfelejtenünk, hogy a város legjobb detektívjeit állították rá erre az ügyre – mondta anyám némi szünet után. – Beszéltem velük, és nagyon optimisták abban a kérdésben, hogy a megoldás már nem soká várat magára.

– És az mégis mennyi idő? – kérdeztem mogorván.

– Nem szabad elveszítenünk a reményt. Bízunk kell a detektívekben. Talán már nem tart sokáig, de mindenképp türelmesnek kell lennünk. Akkor a dolgok a végén jóra fordulhatnak, és minden pontosan úgy lesz, mint azelőtt. Tovább kell imádkoznunk Istenhez, és nem szabad elveszítenünk a reményt. Dodó, mit csinálsz? Hallasz te egyáltalán?

Nem válaszoltam azonnal, mert azt próbáltam kideríteni, hogy a korlátfán lógva hány lépcsőfokot tudok elérni a lábammal. Aztán megkérdeztem:

– De mi van akkor, ha a detektíveknek túl sok a dolguk? Ha még annyi mindent kell megoldaniuk? Gyilkosságokat és rablásokat. Egyszerre nem foglalkozhatnak mindennel.

Hallottam, ahogy anyám pár lépést közelebb jön hozzám, és amikor megszólalt, a hangja kimértséggel, megfontoltsággal telt meg.

– Dodó, az most nem számít, hogy a detektíveknek mennyire „sok a dolguk”. Sanghajban *mindenki*, közéletünk legfontosabb emberei mind nagyon aggódnak apa miatt, és minden erővel azon vannak, hogy pontot

tegyenek az ügy végére. Olyan úriemberekre gondolok, mint Forester úr. Es Carmichael úr. Még maga a főkonzul is. Ezek az emberek mind személyes ügyüknek tekintik, hogy apa a lehető leghamarabb biztonságban hazatérjen. Most már érted, ugye, Dodó, hogy a detektíveknek egyszerűen nincs más választásuk, mint hogy beleadjanak apait-anyait. És ezt teszik most is, ebben a pillanatban is. Tisztában vagy vele, Dodó, hogy mit jelent az, hogy magát Kung felügyelőt bízták meg a nyomozás vezetésével? Igen, úgy van: magát Kung felügyelőt. Most már látod, ugye, hogy minden okunk megvan a bizakodásra.

Ez a beszélgetés kétségtelenül jó hatást gyakorolt rám, mert emlékszem, az elkövetkezendő néhány napban korántsem gyötrődtem annyit. Még éjszaka is, amikor pedig rendszerint rám tört az aggodalom, gyakran azzal a gondolattal aludtam el, hogy Sanghaj-i detektívek rajzanak körös-körül az utcákon, mindjobban szorul a hurok az emberrablók körül. Ahogy feküdtem a sötétben, néha azon kaptam magam, hogy álomba szenderülésem előtt bonyolultabbnál bonyolultabb jeleneteket szövögetek, amelyek aztán másnap többnyire drámai nyersanyagul szolgáltak nekem és Akirának.

Ezzel különben nem azt akarom mondani, hogy ez időszak alatt Akira és én mást se játszottunk, csak ami valami módon kapcsolatban volt apámmal; néha órákra belemerültünk hagyományos szerepjátékainkba. De barátom valahányszor megérezte, hogy a gondolataim messze járnak, vagy hogy csak fél szívvel csinálom, amiben épp benne vagyunk, olyankor mindig így szólt:

– Apafej! Játsszunk apamegmentőt.

Az apámmal kapcsolatos dramaturgiánknak, mint már utaltam rá, számtalan változata volt, de elég gyorsan kikötöttünk egy visszatérő alapotívum mellett. Apámat fogva tartották egy házban valahol az enkláve határain túl. A banda, amely fogva tartotta, hatalmas váltságdíjat ígyekezett kicsikarni. Rengeteg apróbb részlet is gyorsan összeállt, rögzült. Például a környék, ahol apámat őrizték, lehetett a kínai negyed bármilyen borzalmas része, maga a ház minden esetben kényelmes és tiszta volt. Igazság szerint még arra is emlékszem, hogy az erre vonatkozó hallgatólagos egyezés hogyan jött létre. Talán másod- vagy harmadízben próbálkoztunk ezzel a játékkal, és Akira és én felváltva alakítottuk a legendás Kung felügyelőt, akinek férfias vonásait és pimaszul félrekapott

kalapját mindketten jól ismertük az újságok fotóiról. Teljesen átadtuk magunkat szárnyaló fantáziánknak, ám amikor apám először jelent meg a történetünkben, Akira váratlanul intett nekem – jelezvén, hogy mit kell eljátszanom vele –, és azt mondta:

– Kössed meg székhez.

Nagy elánnal játszottuk, de most megtorpantam.

– Nem – feleltem. – Az apám nincs megkötözve. Hogyan lehetne ennyi időn át megkötözve?

Akira, aki cselekmény kibontása közben sose túrt ellentmondást, türelmetlenül elismételte, hogy az apám igenis hozzá van kötve egy székhez, és nekem ezt a jelenetet késlekedés nélkül el kell játszanom ott a fa tövében.

– Nem! – kiáltottam, és félrevonultam. Akiráék kertjét azonban nem hagytam el. Emlékszem, álltam a pázsit szélén – ahol a „dzsungelünk” véget ért –, és meredten bámultam egy gyíkot, amint egy szilfa törzsén mászik fölfelé. A következő pillanatban Akira lépteit hallottam a hátam mögött, és már készültem is a parázs szóváltásra. De amikor odafordultam hozzá, nagy meglepetésemre barátom tekintetéből békülékenységet olvashattam ki. Közelebb jött, és szelíden azt mondta:

– Igazad van. Apa nincs megkötözve. Apa kényelmesen van. Emberrablók háza kényelmes. Nagyon kényelmes.

Ezután mindig Akira volt az, aki kínos gonddal ügyelt rá, hogy apám kényelme és méltósága semmi csorbát ne szenvedjen dramaturgiáinkban. Az emberrablók mindig úgy szóltak hozzá, mintha a cselédjei volnának, ételt, italt, újságot hoztak neki, amit csak kívánt. Ennek megfelelően az emberrablók jelleme javulni kezdett; kiderült, hogy végső soron nem is gonoszak, csupán a családjuk éheznek. Őszintén sajnálják, hogy ilyen drasztikus lépéshez kellett folyamodniuk, magyarázták apámnak, de tovább már nem bírták nézni, hogy a gyermekeikre az éhhalál vár. Amit csinálnak, az rossz, ezzel tisztában vannak, de mi mást tehetnének? Pontosan azért esett a választásuk Banks úrra, mert Banks úrnak a nyomorgó kínaiak iránti szimpátiája közismert, és Banks úr biztosan nem fog tiltakozni az őt ért átmeneti kényelmetlenségekért. Erre az apám – akit minden esetben én alakítottam – rendre együtt érzően felsóhajtott, de aztán kijelentette, hogy bármilyen nehéz is az élet, az nem lehet mentség a bűnre. Továbbá előbb-utóbb Kung felügyelő is felbukkan az embereivel,

hogy letartóztassa őket, és akkor menthetetlenül börtönbe vagy talán akasztófára kerülnek. Mi lesz akkor majd a családjukkal? Az emberrablók – Akira tolmácsolásában – erre azt felelték, hogy amint a rendőrség felfedezi búvóhelyüket, ők sorsukba beletörődve megadják magukat, és minden jót kívánnak Banks úrnak a családjához való visszatérése alkalmából. De addig nekik kötelességük minden tőlük telhetőt megtenni a terv sikere érdekében. Azután rendre azt tudakolták apámtól, mit kér ebédre, és én az ő nevében jókora adagokat rendeltem kedvenc ételeiből – jól átsült hátszín, vajjas paszternák és párolt tőkehal mindig szerepelt köztük. Mondom, ezekhez a luxusvonatkozásokhoz sokkal inkább Akira ragaszkodott, mint én, és úgyszintén ő volt, aki további számos apró, ám lényeges elemet épített a történetbe: apám szobájából remek kilátás nyílt a háztetők fölött a folyóra; az ágyat az egyik fogva tartója lopta számára a Palace Hotelből, hogy az minden igényt kielégítő legyen. Idővel Akira és én átvedlettünk detektívekké – bár néha saját magunkat is alakítottuk –, míg végül a kínai kerületek dzsumbuj szerű sikátoraiban zajló üldözések, ökölcsaták és pisztolypárbajok után, játszhattuk bármelyik változatot és bármelyik forgatókönyvet, mindig egy nagyszerű ünnepségnél lyukadtunk ki a Jessfield parkban, mely ünnepség keretében egymás után mindannyian kiléptünk egy külön erre a célra felállított színpadra – anyám, apám, Akira, Kung felügyelő és én hogy üdvözljük a hatalmas ünneplő tömeget. Ez volt, mondom, az alapmotívumunk, és azt hiszem, mellesleg ez volt többé-kevésbé az is, amit újra és újra eljátszottam azokon az esős első angolai napjaimon, amikor kóborlással vertem el üres óráimat nagynéném háza mögött a páfrányosban, Akira mondatait mormolva suttyomban magam elé.

Csak talán egy hónappal apám eltűnése után tudtam végül is összeszedni annyira a bátorságomat, hogy megkérdezzem Akirát, mi történt Ling Tien üvegével. Épp volt egy perc szünet a játékunkban, a dombunkon ültünk a juharfa árnyékában, és jeges vizet ittunk, amelyet Mei Li hozott ki nekünk két teáscsészében. Nagy megkönnyebbülésemre Akirán nem látszott, hogy kicsit is neheztelne.

– Ecuko visszavitte üveget – mondta.

Nővére kezdetben roppant szolgálatkész volt. De mostanra valahányszor csak rá akarta venni Akirát valamire, rendszeresen megfenyegette, hogy

beárulja titkát a szüleiknek. Akirát mindazonáltal jogosan bosszantotta ez a trükk.

– Ő is megy szobába. Ezért ő is ugyanolyan rossz van, mint én. Nem fog mondani.

– Szóval nem volt semmi gond – mondtam.

– Semmi gond, apafej.

– Szóval nem kell elmenned és Japánban laknod.

– Nem Japán. – Felém fordult, és mosolygott. – Örök Sanghajban maradok. – Majd ünnepélyesen megpihentette rajtam a tekintetét, és megkérdezte: – Ha apa nem találta meg, te mész Angliába?

Ez a riasztó gondolat valami oknál fogva bennem meg se fordult. Átgondoltam a dolgot, majd azt mondtam:

– Nem. Ha apát nem találják meg, akkor is itt fogunk élni örökké. Anya sosem akarna visszamenni Angliába. Különben meg Mei Li se akarna elmenni. Mei Li kínai.

Akira egy percre eltűnődött, némán bámulta a csészéjében úszó jégkockákat. Aztán felnézett rám, és szélesen mosolygott.

– Apafej! – mondta. – Itt fogunk élni együtt, mindig!

– Úgy bizony! – feleltem. – Sanghajban fogunk élni örökké.

– Apafej! Mindig!

Azokban az apám eltűnését követő hetekben akadt egy másik apró epizód is, amelynek csak mostanában kezdek kiemelkedő jelentőséget tulajdonítani. Nem voltam ezzel mindig így; sőt többé-kevésbé el is feledkeztem róla, amikor néhány éve teljesen véletlenül történt valami, amelynek következtében nemcsak felidéződött újra, de először fogtam fel a tényleges horderejét annak, aminek aznap a tanúja voltam.

A dolog röviddel a Mannering-ügy utáni időszakra esett, amikor kicsit beleástam magam a sanghaji éveim háttérébe. Azt hiszem, már szóltam ezekről a kutatásaimról, amelyeket elsősorban a British Museumban végeztem. Gyanítom, ez – legalábbis részben – egy felnőtt kísérlete volt, aki igyekszik megragadni azoknak az erőknek a természetét, amelyeket gyermekfejjel átlátni esélye sem volt. Emellett szándékomban állt trenírozni magamat arra a napra, amikor majd behatóbb nyomozásba kezdek a szüleimmel kapcsolatos teljes ügyben – mely ügy a sanghaji

rendőrség folyamatos erőfeszítései ellenére mind a mai napig megoldatlan maradt. Mellesleg egy ilyen nyomozás elindítása a nem túl távoli jövőben továbbra is szándékomban van. Igazság szerint már rég belekezdtem volna, ha az idővel nem állnék örökké hadilábon.

Mindenesetre, mondom, néhány év alatt nem kevés órát töltöttem a British Museumban, hogy anyagot gyűjtsék a Kínában folytatott ópiumkereskedelem történetéről, a Morganbrook & Byatt ügyeiről, a Sanghajban uralkodó korabeli bonyolult politikai viszonyokról. Emellett időnként leveleket is küldözgettem Kínába, amelyek révén Londonban hozzáférhetetlen adatokat igyekeztem megszerezni. Így történt, hogy egy nap egy hozzávetőlegesen három évvel az eltávozásom Utáni *North China Daily News*-ből való megsárgult újságkivágást hozott a posta. Levelezőpartnerem a koncessziós kikötők kereskedelmi szabálmódosításaival foglalkozó cikket küldte el – kétségkívül ez is volt, amit kértem –, véletlenül mégis épp a cikk hátoldalára került fénykép ragadta meg mindenekelőtt a figyelmemet.

Ezt a régi újságfotót az íróasztalom fiókjában tartottam egy bádog szivardobozban, és időről időre elővettem, megbámultam. Három férfi látszik rajta egy lombos, széles úton, ahogy egy pompás gépkocsi előtt állnak. Mind a hárman kínaiak. A jobb és a bal oldali alak nyugati öltönyt visel, keményített inggallért, és a kezükben keménykalapot és sétatálcát tartanak. A középen álló köpcös férfi hagyományos kínai viseletben van: sötét köntös, főveg, varkocsba font haj. Mint az akkori idők legtöbb újságfotója, ez sem volt mentes minden mesterkéeltségtől, színpadiasságtól, és levelező-partnerem ollója a kép bal oldalából egy jókora darabot ki is kanyarított. Mindazonáltal attól a perctől kezdve, hogy a pillantásom ráesett, ez a kép – pontosabban a középen álló, sötét köntösös alak – kitüntetett érdeklődésemre tarthatott számot.

E fénykép mellett a fiókomban lapuló bádog szivardobozban tartottam levelezőpartnerem további faggatózásomra körülbelül egy hónappal később küldött válaszlevelét is. Ebből a levélből kiderül, hogy a köpcös férfi köntösben és fővegben Vang Ku hadúr, aki a fénykép készültének idején Hunan tartomány jó részének kiskirálya volt, közel háromszáz főből álló udvari hadsereg ura és parancsolója. Csang Kaj-sek hatalomra jutásával a hozzá hasonló többi kényúrral együtt ő is sokat veszített hatalmából, de úgy hírlik, él és virul, viszonylagos kényelemben tespedve

valahol Nankingban. Kifejezett kérésemre reagálva levelezőpartnerem közli, hogy nem tudott megbizonyosodni afelől, hogy Vang Kunak vajon volt-e vagy sem bármilyen ismert kapcsolata a Morganbrook & Byatt-tel. Nézete szerint azonban „nincs okunk feltételezni, hogy valamikor ne lett volna üzleti viszonyban a fent nevezett vállalattal”. Azokban a napokban, mutat rá levelezőpartnerem, a Jangce Hunanon áthaladó szakaszán nem volt olyan hajórakomány ópium vagy más élvezeti cikk, amely ne lett volna kitéve a térséget félelemben tartó banditák és kalózok támadásainak. Bármiféle hatásos védelmet csakis az illető hadúr kínálhatott, akinek a területén a szállítmányok áthaladtak, és egy Byatt-hoz hasonló vállalat csaknem bizonyosan lépéseket tett az irányban, hogy az efféle kényurak barátságát elnyerje. Gyermekeveim során Sanghajban Vang Ku a birtokában lévő katonai hatalommal igencsak kívánatos szövetségesnek tetszhetett. Levele végén levelezőpartnerem hosszasan mentegetőzik, hogy nem állt módjában pontosabb adatokkal szolgálni.

Mint már említettem, erre az utánajárásra csak öt-hat héttel az újságfotó felfedezése után kértem fel levelezőpartneremet. Késlekedésem oka az a bosszantó dolog volt, hogy bár biztos voltam benne, hogy valamikor a múltban már találkoztam ezzel a köpcös emberrel, sokáig képtelen voltam hova tenni. Emlékeim mélyén valami zavaró vagy kellemetlen jelenetet éreztem kapcsolódni hozzá, de a konkrét összefüggést képtelen voltam felidézni. Aztán egy reggel teljesen váratlanul, miközben a Kensington High Streeten járkáltam fel-alá taxi után fürkészve, hirtelen beugrott az egész jelenet.

A köpcös férfi nem keltette fel különösebben a figyelmemet, amikor először lépte át házunk küszöbét. Ez végül is csak két-három héttel apám eltűnése után történt, és akkoriban szinte egymás kezébe adták a kilincset a rendőrök, a brit konzulátus tisztviselői, a Byatt emberei és különböző hölgyek, akik a házba érve és anyámat megpillantva fájdalmas kiáltásban törtek ki, s tárták szét karjukat. Anyám ez utóbbi gesztusokra, emlékszem, mindig öntudatos mosollyal reagált, és miután odalépett az illető hölgyhöz, feltűnően kerülve az ölelést, a lehető legmagabiztosabb hangján ilyesmiket mondott: „Ágnes, hogy te milyen elbűvölő vagy!” Azután megfogta

vendége kezét – esetleg csak esetlenül a kezét nyújtva a levegőbe –, és bevezette a szalonba.

Mindenesetre, mondom, az aznap beállító köpcös kínai nem különösebben csigázta fel érdeklődésemet. Emlékszem, ahogy kipillantva gyerekszobám ablakából láttam kiszállni gépkocsijából. Megjelenése ez alkalommal, azt hiszem, éppen olyan volt, mint az újságfotómon: sötét köntös, főveg, varkocs. Észleltem továbbá, hogy az autója hatalmas, csillogó-villogó valami, és hogy a sofőrje mellett még két férfi kíséri, de még ebben sem volt semmi rendkívüli; azokban az apám eltűntét követő napokban már számos magas rangú látogató fordult meg a házunkban. Kicsit viszont megütköztem azon a módon, ahogy a mintegy már órája a házunkban tartózkodó Philip bácsi a köpcös férfi üdvözlésére elébe sietett. Túláradó lelkesedéssel köszöntötték egymást – mintha régi jó kebelbarátok volnának –, majd Philip bácsi bevezette a látogatót a házba.

Már nem emlékszem, mivel vertem el az ezután következő kis időt. Mindenesetre a házban maradtam -bár nem a köpcös férfi miatt, aki, mondom, nem különösebben érdekelt. Igazság szerint amikor odalenn a lárma először megütötte a fülemet, emlékszem, az lepett meg, hogy a látogató még a körünkben tartózkodik. Visszasietve a gyerekszobám ablakához azt láttam, hogy az autó még a felhajtón áll, és a kocsiban maradt háromfőnyi személyzet – akik úgyszintén felfigyeltek a zűrzavarra –, riadt arccal ugrálnak ki a járműből. Aztán megpillantottam a köpcös férfit az ablakom alatt, ahogy nagy nyugodtan megy az autó felé, és int az embereinek, hogy nincs semmi baj. A sofőr kitárta az ajtót a köpcös férfinak, aki épp beszállt, amikor megjelent anyám is a színen. Igazság szerint az ő hangjára szaladtam először az ablakhoz. Igyekeztem meggyőzni magamat, hogy ez csupán ugyanaz a hang, amelyet velem vagy a szolgálókkal szemben használ, amikor valamiért haragszik, de mire anyám alakja megjelent az ablak alatt, és minden szavát tisztán hallhattam, minden erőfeszitésem értelmét vesztette. Anyámban volt valami fékevesztettség, olyasmi, amit nála még soha nem tapasztaltam, és amelyet mégis rögtön olyasvalamiként könyveltem el, amit apám eltűnésének folyományaként el kell fogadnom.

Anyám a köpcös férfival üvöltözött, miközben Philip bácsi próbálta visszafogni. Anyám azt kiabálta a köpcös férfinak, hogy a saját fajtája árulója, hogy a sátán ügynöke, hogy az ilyentől nem kell a segítség, és ha

még egyszer be meri tenni ide a lábát, hát ő „leköpi, mint egy mocskos állatot, ahogy az is”.

A köpcös férfi mindezt rendíthetetlen nyugalommal fogadta. Intett az embereinek, hogy szánjanak be az autóba, és amikor a sofőr megforgatta a kurbli, már-már helyeslően mosolygott ki anyámra az ablakból, mintha anyám csupa kedves istenhozzádot szórna rá. Aztán az autó elhajtott, és Philip bácsi rávette anyámat, hogy jöjjön be.

Mire az előszobába értek, anyám lecsendesült. Hallottam, ahogy Philip bácsi azt mondja:

– De nekünk el kell követnünk minden tőlünk telhetőt, hát nem érted?

Lépéseik a szalon felé haladtak, az ajtó becsukódott, és többet már nem hallottam.

Természetesen nagyon felkavart, hogy anyámat ennyire magából kikelve kellett látnom. De ha az érzelmeinek többheti kordában tartása után megkönnyebbülést talált abban, hogy kiüvöltözhette magát látogatójával, valami hasonlót éltem át én is. Az, hogy tanúja lehettem kiborulásának, két vagy három hét után végre lehetővé tette számomra, hogy a maga teljességében lássam a bennünket ért csapást, és ez kimondhatatlan megnyugvással járt.

Mellesleg be kell vallanom, hogy abszolút bizonyossággal nem állíthatom, hogy a köpcös kínai férfi, akit aznap nálunk láttam, egy és ugyanaz az újságfotón szereplő férfival – akiről ma már tudható, hogy Vang Ku hadúr. Biztosan csak annyit mondhatok, hogy attól a pillanattól kezdve, hogy azt a fotót megpillantottam, az az arc – tehát az arc, és nem a köntös, főveg, varkocs, amelyek természetesen bármelyik kínai úriember személyiségjegyei lehetnének – egyértelműen azt az érzést keltette bennem, hogy ezt az embert már láttam közvetlenül az apám eltűnése utáni napokban. És minél többször fordult meg a fejemben ez a bizonyos incidens, annál inkább meggyőződésemmé vált, hogy a fényképen látható férfi volt az, aki aznap a házunkba látogatott. Ennek a felfedezésnek roppant fontosságot tulajdonítok – olyasmit látok benne, ami talán segíthet fényt deríteni szüleim mostani hollétére, és alapvetőnek bizonyulhat annak a nyomozásnak a szempontjából, amelybe, mint már említettem, belátható időn belül szándékomban áll belekezdeni.

KILENCEDIK FEJEZET

Ennek az imént leírt közjátéknak van még egy további nézőpontja is, amelyet csak habozva említek itt, mert valóságosságáról nem vagyok meggyőződve. A dolog Philip bácsi akkori viselkedésével van kapcsolatban, ahogy megpróbálta visszafogni anyámat a házunk előtt; és azzal a hanghordozással, amellyel a házba bejöttükkor azt mondta anyámnak: „De nekünk el kell követnünk minden tőlünk telhetőt, hát nem érted?” Az egészben nem volt semmi kézzelfogható, de olykor egy gyerek különösen fogékony a felszín alatti dolgok iránt. Mindenesetre érzésem szerint Philip bácsiban aznap volt valami egészen különös. Nem tudom, miért, de az a határozott benyomásom támadt, hogy ez alkalommal Philip bácsi nem a „mi oldalunkon” állt; hogy az a ben-sőségeség, amelyet a köpcös kínai férfival szemben mutatott, magasabb fokú volt a közöttünk fennállónál; sőt hogy – bár könnyen lehet, ez csupán képzelődés volt – ő és a köpcös kínai még összenéztek, mielőtt az autó elhajtott. Mondom, ezeket a benyomásaimat semmi kézzelfoghatóval nem tudom alátámasztani, és minden valószínűség szerint csupán annak a fényében vetíték vissza bizonyos felismeréseket, hogy végső soron hogyan alakult a kapcsolatom Philip bácsival.

Még ma sem könnyű visszaemlékezni erre. Mint már bizonyára leszögeztem, Philip bácsi az évek folyamán eszményített alakká vált, olyannyira, hogy az apám eltűnése utáni első napokban, emlékszem, eljátszottam azzal a gondolattal, hogy fölösleges is annyira aggódnom, hiszen Philip bácsi bármikor apám helyébe léphet. Ez kétségkívül olyan ötlet volt, amin a végén nem győztem a fejemet csóválni, de azt mindenesetre jól mutatja, hogy Philip bácsi különösen fontos ember volt számomra, és nincs benne semmi meglepő, hogy aznap éberségemet félretéve vakon követtem.

Azt mondom, „éberségemet félretéve”, mert azt a végső napot megelőzően egy ideje már növekvő aggodalommal figyeltem anyámat. Még amikor kifejezetten arra kért, hogy hagyjam egyedül, akkor is rajta tartottam a szememet a szobán, ahová bement, meg az összes ajtón és ablakon, amelyen át az emberrablók behatolhatnak. Éjszakánként az ágyamban virrasztva azt figyeltem, merre j ár-kei anyám a házban, és mindig a kezem ügyében tartottam a fegyveremet – egy kihegyezett botot, amelyet Akirától kaptam.

De ahogy egyre inkább töröm rajta a fejem, az az érzésem, hogy még ebben a fázisban sem igazán hittem, hogy a félelmeim egyszer még valóra válhatnak. Talán az is, hogy egy kihegyezett botban elrettentő fegyvert láttam az emberrablók ellen – és hogy elalvás előtti fantáziáimban nemegyszer tucatnyi behatolóval szálltam szembe, akik lopakodtak fölfelé a lépcsőn, és én egymás után vertem vissza őket a botommal –, úgyszintén egy ilyen különös álmvilágról tanúskodik, amelyet abban az időben mindazonáltal a félelmeim mozgattak.

Mindent összevetve feltétlenül aggódtam anyám biztonságáért, és értetlenül álltam előtte, hogy a felnőttek semmilyen lépést nem tesznek a védelmére. Ez időszak alatt nem szívesen tévesztettem anyámat szem elől, és, mondom, aznap se tettem volna félre éberségemet, ha nem pont Philip bácsiról lett volna szó.

Napos, szeles reggel volt. Emlékszem, a gyerekszoba ablakából néztem, ahogy faleveleket görget végig a szél az előudvar kocsifelhajtóján. Philip bácsi odalenn volt anyámmal nem sokkal reggeli után, úgyhogy egy kicsit lazíthattam abban a hitben, hogy semmi se történhet vele, amíg Philip bácsival van.

Úgy a közepén járhattunk a délelőttnek, amikor egyszer csak hallottam, hogy Philip bácsi engem szólít. Kimentem a lépcsőfordulóhoz, lenéztem a korláton túlra, és ott láttam anyámat és Philip bácsit, ahogy állnak az előszobában, és bámulnak fel rám. Hetek óta először éreztem valami vidámságot körülöttük, mintha épp jót nevettek volna egy viccen. A bejárati ajtó félig nyitva volt, és a napfény hosszú csíkot húzott az előszobapadlóra. Philip bácsi azt mondta:

– Figyelj, Dodó! Nem azt mondtad mindig, hogy szeretnél egy tangóharmonikát? Nahát, én veszek neked egyet. Tegnap láttam egy remek francia darabot egy kirakatban a Hankou úton. A boltosnak nyilván fogalma sincs, hogy mennyit ér. Indítványozom, hogy kerekedjünk fel, és nézzük meg közelebbről. Ha felkelti az érdeklődésedet, máris a tiéd. Mit szólsz hozzá?

Szinte repültem lefelé a lépcsőn. Az utolsó fokokat már egyenesen túlugrottam, aztán indiántáncot lejtettem anyám és Philip bácsi körül. Eközben nagy öröömre nevetni hallottam anyámat – úgy nevetett, ahogy

már jó ide nem hallottam nevetni. Igazság szerint az is lehet, hogy épp ez a hangulat – az érzés, hogy a dolgok talán már kezdenek visszazökkenni a régi kerékvágásba – játszott jelentős szerepet „éberségem félretételében”. Megkérdeztem Philip bácsit, mikor indulnánk. Ő vállat vont, és így felelt:

– Jobb volna most rögtön. Ha sokáig hagyjuk ott lógni, másnak is megtetszhet. Nehogy valaki pont most vegye meg, amíg mi itt az időt vesztegetjük!

Az ajtó felé rohantam, és anyám megint felnevetett. Aztán azt mondta, hogy rendesebb cipőt meg zakót kell felvennem. Emlékszem, megfordult a fejemben, hogy tiltakozzam a zakó ellen, de inkább nem tettem, nehogy anyám és Philip bácsi meggondolja magát, nemcsak a tangóharmonikát, hanem úgy egyáltalán az egész általános jókedvet illetően.

Sietve búcsút intettem anyámnak, miközben Philip bácsi és én kimentünk a ház elé. Nagy léptekkel elindultam a várakozó fogat felé, de Philip bácsi félúton megragadta a vállamat, és azt mondta: „Hé! Integess anyádnak!”, pedig már integettem. De akkor még nem gondoltam semmi rosszra, és engedelmesen megfordultam, hogy még egyszer integessek anyám ajtóban álló kecses, hajthatatlan alakjának.

Az út java részében a fogat azon az útvonalon haladt, amelyet anyám és én általában követni szoktunk a városközpontba menet. Philip bácsi csöndben ült mellettem, ami kicsit meglepett, de mert még soha nem kocsiztam vele kizárólag kettesben, feltételeztem, hogy ez neki bevett szokása. Amikor utazás közben felhívtam a figyelmét bármire, ami mellett épp elhajtottunk, meglehetősen vidáman válaszolgatott; ám a következő percben megint némán bámulta a külvárosi tájat. Az árnyas sugárutak aztán keskeny és zsúfolt utcákká szűkültek, és kocsisunk elkezdhetett kiabálni az utunkba kerülő gyalogosokra, riksákra. Eljöttünk a Nanking úti régiség boltocskák sora mellett, és emlékszem, nyújtogattam a nyakamat, hogy rálássak a Kuangsze út sarkán álló játékbolt kirakatára. A zöldségpiachoz közeledve már előre éreztem a rothadó áruk szagát, amikor Philip bácsi váratlanul koppintott párat a botjával, és a fogat megállt.

– Innentől gyalog megyünk – szólt oda nekem. – Tudok egy rövidebb utat. Arra sokkal gyorsabb lesz.

Ez nagyon is helyénvaló ötlet volt. Tapasztalatból tudtam, hogy a Nanking út környéki kis utcák annyira tele vannak emberekkel, hogy egy fogat vagy gépkocsi gyakran öt vagy akár tíz percen át mozdulni se tud.

így hát szó nélkül hagytam, hogy lesegítsen a fogatról. De visszagondolva ekkor támadt először az az előérzetem, hogy valami nincs rendben. Talán Philip bácsi érintésében volt valami, ahogy lesegített; talán valami más a viselkedésében. De aztán elmosolyodott, és tett valami megjegyzést, amit nem értettem, akkora volt a zaj körülöttünk. Egy közeli sikátor irányába mutatott, és én ott mentem közvetlenül a sarkában, miközben utat törtünk a vidám nyüzsgésben. A napfényből átértünk az árnyékba, és akkor ott, a lökdösődő tömeg kellős közepén Philip bácsi egyszer csak megtorpant, és felém fordult.

– Christopher, tudod, hol vagyunk most? – kérdezte, vállamra téve a kezét. – Van valami elképzelésed?

Körülnéztem. Aztán egy kő boltív felé mutattam, amely alatt nagy sokaság tülekedett a zöldségesstandok körül.

– Hogyne. Az ott a Kiukiang út.

– Aha! Ezek szerint pontosan tudod, hol vagyunk. – Furcsán fölnevetett. – Nagyon jól kiismered magad erre felé.

Bólintottam, és vártam, és közben az az érzés kezdett szánkázni fel-alá a gyomromban, hogy ebből valami nagy szörnyűség fog kikerekedni. Meglehet, Philip bácsi valami mást készült mondani – talán ezt az egész dolgot teljesen másképp tervezte el –, de abban a pillanatban, beszorulva a minden oldalról taszigáló sokaság közé, azt hiszem, meglátta az arcomon, hogy a játéknak vége. Iszonyatos zavarodottság jelent meg a vonásain, aztán a lármától alig hallhatóan azt mondta:

– Derék gyerek.

Megragadta a vállamat megint, és a tekintete kiüresedve táncolt körbe a tömegen. Majd szemlátomást egy olyan elhatározásra jutott, amelyet már vártam tőle.

– Derék gyerek vagy – mondta, ezúttal hangosabban, és a hangja felindulástól reszketett. Majd hozzátette: – Nem akartam, hogy bajod essen. Érted? Nem akartam, hogy bajod essen.

Azzal sarkon fordult és eltűnt a forgatagban. Tettem egy bátortalan kísérletet, hogy kövessem, és egy másodperccel később megpillantottam a fehér zakóját, ahogy fel-felvillan a tömegben. Aztán túljutott a boltíven, és kikerült a látóteremből.

Pár percig még egy helyben álltam a tolongásban, és igyekeztem nem belegondolni, hogy logikusan mi következik a most történetekből. Aztán

hirtelen meglódultam vissza az utca felé, amerről jöttünk, ahol a fogatot hagytuk. Az összes illemszabálynak fittyet hányva átverekedtem magam a tömegen, tolakodtam, nyomakodtam, préselődtem, s a népek hol nevettek rajtam, hol elmondtak mindennek. Az utcába érve a fogatnak természetesen már csak hűlt helyét találtam. Pár másodpercig tétován álltam az utca közepén, és igyekeztem kigondolni hazafelé az útvonalamat. Aztán futni kezdtem, amilyen gyorsan csak tudtam.

Lefutottam a Kiukiang úton, végig a Junnan út egyenetlen kőkockáin, és átvergődtem a Nanking úti tumultusokon. Hörögve vettem a levegőt, mire végre elértem a Bugyogó Forrás utat, de lelkesített a tudat, hogy most már csak ez a hosszú, egyenes, csaknem néptelen útszakasz van hátra.

Talán mert tisztában voltam félelmeim nagyon is magántermészetével – vagy talán valami mélységes alapállásbeli változás kezdődött el bennem –, mindenesetre eszembe nem jutott volna egyetlenegyszer sem, hogy valamelyik arra járó felnőttől segítséget kérjek, vagy megpróbáljam leinteni a mellettem elhaladó fogatokat vagy gépkocsikat. Nekivágtam a hosszú útnak, és jóllehet hamarosan majd' kiköptem a tüdőmet, jóllehet tudtam, milyen rettenetes látvány lehet vergődésem, jóllehet a hőségtől és a kimerültségtől néha már jártányi erőm is alig volt, azt hiszem, nem álltam meg egy pillanatra sem. Aztán végre valahára elhaladtam az amerikai konzul rezidenciája mellett, aztán a Robertsonék háza mellett is, lekanyarodtam a Bugyogó Forrás útról, és máris a mi utcánkban jártam, ami erőt adott még egy utolsó erőfeszítésre a kapunkig hátralévő maradék távolsághoz.

Ahogy befordultam a kapun, már tudtam – bár semmi egyértelmű jele nem volt –, hogy elkéstem, hogy a dolog már rég el van intézve. A bejárati ajtót zárva találtam. A hátsó ajtóhoz szaladtam, amely kilincsre nyílt, és végigrohantam a házon, valami oknál fogva nem is az anyám, hanem Mei Li nevét kiabálva – talán még abban a stádiumban sem voltam hajlandó elfogadni azt, hogy mit is jelent, ha anyám után kiabálok.

A ház mintha csak üres lett volna. Aztán amíg értetlenül álltam az előszobában, kuncogó hangot hallottam. A könyvtárszobából jött, és amikor megfordultam, és elindultam abba az irányba, a félig nyitott ajtón át megláttam Mei Lit, ahogy az asztalomnál ül. Úgy ült, mintha karót nyelt volna, és amikor felbukkantam az ajtóban, rám nézett, és megint kiadta magából azt a kuncogó hangot, mint aki a saját viccén mulat, és közben

igyekszik elfojtani a nevetését. Akkor jöttem rá, hogy Mei Li sír, és tudtam, ahogy tudtam hazáig tartó vesszőfutásom alatt végig, hogy anyámnak nyoma veszett. És hűvös düh horgadt föl bennem, mert Mei Li hiába dirigált nekem éveken át, megtestesítve félelmet és tiszteletet, csak most ébredtem rá, hogy Mei Li csaló: egy fikarcnyit sem képes uralni ezt a körülöttem kibontakozó világot; egy szánalmas kis nő, aki csupán fondorlatos módon nagynak tetszelgett a szememben, aki semmit sem számított, amikor valóban nagy erők csaptak össze és verekedtek meg egymással. Álltam az ajtóban, és mélységes megvetéssel bámultam rá.

Későre jár – jó egy órája már, hogy ezt az utolsó mondatot papírra vettem és még itt ülök az íróasztalnál. Azt hiszem, alaposan végére jártam ezeknek az emlékeimnek, melyek közül nem egy évek óta meg se fordult a fejemben. De foglalkoztatott a jövő is, a nap, amikor Sanghajba visszatérek, s mindazok az elvégzendő dolgok, amik rám és Akírára várnak majd akkor. A város természetesen egészen más lesz. De tudom, hogy Akira semmire se vágyik majd jobban, mint hogy körbevezessen, fitogtathassa mérhetetlen tudását Sanghaj rejtekező arculatáról. Tudni fogja, hova kell menni, ha az ember jókat akar enni, jókat akar inni, jókat akar sétálni; a legjobb helyeket, ahová beülhetünk egy nehéz nap után, és beszélgethetünk késő estig, felváltva elmesélhetjük apró történeteinket, hogy mi minden történt velünk utolsó találkozásunk óta.

De most ideje aludni mennem. Holnap sok munka vár rám, és be kell hoznom az elveszett időt is, a Sarah-val való délutáni buszozást, keresztül Londonon, fenn a buszfedélzeten.

HARMADIK RÉSZ

London, 1937. április 12.

TIZEDIK FEJEZET

Tegnap, mire az ifjú Jennifer visszatért bevásárló körútjáról Givens kisasszonnyal, a dolgozószobámban már megült a félhomály. Ez a nagynéném után maradt örökségből vásárolt keskeny és magas ház egy térre néz, amely jó környéknek számít ugyan, de az átlagosnál jóval kevesebb napfény éri. Elnéztem Jennifert a dolgozószobám ablakából, ahogy odalenn a téren a taxi és a léckerítés közt ingázik, hordja a bevásárlószatyrokat, mialatt Givens kisasszony viteldíjért kotorászik az erszényében. Amikor végül is bejöttek, hallottam, civakodnak, és bár rájuk köszöntem a lépcsőfordulóból, úgy döntöttem, inkább nem megyek le. Civódásuk csip-csup dolgok körül folyt – hogy mit vettek és mit nem vettek –, de abban a percben még a reggeli levél lázában égtem – és a döntésében, amelyre végül is jutottam –, és nem akartam elrontani mámoros hangulatomat.

Mire lejöttem, már rég abbaahagyták a pörlekedést, és Jennifert bekötött szemmel találtam, ahogy a karját maga elé nyújtva bolyong a szalonban.

– Szia, Jenny – mondtam, mintha semmi különöset nem tapasztalnék rajta. – Megvettetek mindent, ami kell majd az iskolában?

Veszedelmesen közel került a vitrinhez, de uralkodtam magamon, és nem szóltam. Jennifer épp időben megtorpant, kitapogatta az üveget, és vihogott.

– Jaj, Christopher bácsi! Mért nem szóltál?

– Mit mért nem szóltam?

– Megvakultam! Nem látod? Vak vagyok! Figyelj már ide!

– Ja persze. Már látom.

Hagytam, hadd tapogatózzon tovább körbe a bútorokon, és átmentem a konyhába, ahol Givens kisasszony épp az egyik szatyrot pakolta ki a konyhaasztalon. Udvariasan köszönt, de azért jó feltűnően odanézett az asztal túlsó végére, ahol az ebédem eltakarítatlan maradványai heverték. Cselédünk, Polly múlt heti szabadságolása óta Givens kisasszony a

gondolatától is irtózott, hogy akár csak ideiglenesen is magára vállaljon bármi többletfeladatot.

– Givens kisasszony, valamit meg kell beszélnem önnel – mondtam, majd hátrapillantottam, és suttogva hozzátettem: – A dolognak igen nagy jelentősége van Jenniferre nézve.

– Parancsoljon velem, Banks úr.

– Az igazat megvallva, Givens kisasszony, talán jobb volna átfáradnunk a télikertbe. Mondom, nem kis horderejű kérdést kell megbeszelnünk.

De ebben a pillanatban zuhanásszerű zaj hallatszott a szalonból. Givens kisasszony majd’ fellökött, úgy rohant, és már az ajtóból kiabálta:

– Jennifer, azonnal hagyd abba! Megmondtam, hogy ez lesz a vége!

– De én most vak vagyok – hangzott a válasz. – Nem tehetek róla.

Givens kisasszonynak eszébe jutott, hogy az imént még beszédben volt velem. Kicsit vacillált, aztán visszajött, és csendesen azt mondta:

– Bocsánat, Banks úr. Hol is tartottunk?

– Na igen, végül is azt hiszem, Givens kisasszony, este sokkal nyugodtabban megbeszélhetjük, ha már Jennifer lefeküdt.

– Rendben van. Akkor majd bejövök önhöz.

Ha Givens kisasszonynak volt is valami sejtése, hogy miről akarok beszélni vele, mutatni nem mutatta. Megajándékozott szokásos semmitmondó mosolyával, aztán ment a dolgára a szalonba.

Lassan három éve, hogy először hallottam Jenniferről. Jó öreg iskolatársam, Osbourne hívott meg egy vacsorapartira. Osbourne-nal egy ideje már nem találkoztam, de akkoriban még mindig a Gloucester Roadon lakott, és aznap este először láttam egy ifjú hölgy társaságában, akit azóta el is vett feleségül. A vacsoravendégek közt volt Lady Beaton, a közismert filantróp özvegye. Talán mert csupa ismeretlennel voltam körülvéve – akik az est legnagyobb részében mókás történeteket meséltek számomra teljesen ismeretlen emberekről –, egyszer csak azon kaptam magam, hogy egyre többet beszélgetek Lady Beatonnel; néha már attól féltem, előbb-utóbb a terhére leszek. Mindenesetre közvetlen a leves tálalása után történt, hogy Lady Beaton mesélni kezdett nekem egy szomorú esetről, amelyről árvasegélyezési egyletpénztárosi minőségében a minap értesült. Két évvel ezelőtt egy cornwalli csónakbalesetben egy házaspár megfulladt,

és egyetlen gyermekük, egy akkor tízéves leány Kanadába került a nagymamájához. Az idős hölgy nyilvánvalóan sokat betegeskedett, és csak egészen ritkán mozdult ki otthonról, illetve fogadott látogatókat.

– Amikor múlt hónapban odaát voltam Torontóban – mondta Lady Beaton elhatároztam, meglátogatom őket. Szegény kis teremtés, teljesen el volt keseredve, úgy vágyott vissza Angliába. Ami pedig az idős hölgyet illeti, magáról is alig tud gondoskodni, nemhogy még egy fiatal lányról.

– Kegyedék egylete nem tud segíteni?

– Meg fogok tenni minden tőlem telhetőt. De ön nem is sejti, hány ilyen ügyünk van! És ha szigorúan nézzük, az övé nem olyan, ami nem tűr halasztást. Végére is, tető van a feje felett, és a szülei biztos anyagiakkal hagyták hátra a világban. Ebben a munkában az a legfontosabb, hogy igyekezzünk kerülni a személyes érintettséget. De ha az ember találkozik ezzel a szegény kislánnyal, nem tudja kivonni magát a hatása alól. Ez a gyermek annyira tele van bájjal, hogy az nem mindennapi! Átsüt még a boldogtalanságán is.

Lehetséges, hogy a vacsora folyamán még további dolgokat is mondott Jenniferrel kapcsolatban. Arra emlékszem, hogy figyelmesen hallgattam, de szólni nem sokat szóltam. Aztán a legvégén, már kint az előszobában, miközben a vendégek sorra elköszöntek, és Osbourne minden igyekezetével azon volt, hogy még egy kicsit marasztaljon bennünket, félrevontam Lady Beatont.

– Remélem, nem veszi alkalmatlankodásnak – mondtam –, de erről a kislányról van szó, akit korábban említett. Erről a Jenniferről. Szeretnék valami módon segíteni. Az igazat megvallva, Lady Beaton, kész volnék őt befogadni.

Talán nem kell zokon vennem, hogy Lady Beaton első meglepetésében gyanakodva hőkölt hátra. Legalábbis én így éreztem. Végül azonban a következőket mondta:

– Ez nagyon szép öntől, Banks úr. Ha lehetséges, fel fogom venni a kapcsolatot önnel ez ügyben.

– Egészen komolyan gondoltam, Lady Beaton. A napokban jutottam egy bizonyos örökséghez, úgyhogy módomban áll megélhetést biztosítanom számára.

– Nem kételkedem efelől, Banks úr. Akkor hát, még visszatérünk a dologra.

Azzal már fordult is a következőhöz a vendégkoszorúból, hogy harsány búcsúzkodásba kezdjen vele.

De nem telt el egy hét, és Lady Beaton tényleg felvette velem a kapcsolatot. Valószínűleg tudakolózott felőlem; talán csak időre volt szüksége, hogy átgondolja a dolgot; mindenesetre a hozzáállása teljesen megváltozott. A Café Royalban elköltött ebéd és az azt követő találkozásaink során barátságosabb már nem is lehetett volna velem, és Jennifer annak rendje és módja szerint, alig négy hónappal az Osbourne-lakásban rendezett vacsora után, meg is érkezett új otthonomba.

Jennifert egy Hunter kisasszony nevű kanadai nevelőnő kísérte, aki egy héttel később már vissza is utazott, előtte azonban cuppanós puszit nyomott a kislány mindkét orcájára, és a lelkére kötötte, hogy ne felejtse el írni a nagymamájának. Jennifer gondosan fontolgatta, hogy melyiket válassza az általam felkínált három hálósobából, és végül a legkisebb mellett döntött, mert, mint mondta, az egyik fal mentén végighúzódo keskeny fapárkány pont jó lesz a „gyűjteménye” számára. Ez, mint rövidesen megtudtam, sokéves gyűjtőmunka eredményeként néhány gondosan kiválasztott tengeri kagylóból, csonthéjas terméskből, lepréselt falevélből, kavicsokból és még pár hasonló darabból állt. Ezeket a tárgyakat gondosan elhelyezte a párkányon, és egy nap behívott, hogy nézzem meg.

– Nevet adtam mindegyiknek – magyarázta. – Tudom, hogy butaság, de annyira szeretem őket. Egy nap, Christopher bácsi, ha majd nem leszek ennyire elfoglalt, minden tudnivalót elmondok róluk. Légy szíves, mondd meg Pollynak, hogy takarításkor különös gonddal ügyeljen rájuk.

Lady Beaton eljött, hogy segítsen a nevelőnő kiválasztásában, de végül is úgy alakult, hogy az előkészületeket a szomszéd szobából kihallgató Jenniferé lett a döntő szó. Amint végeztünk egy-egy jelölttel, rögtön megjelent, és ítéletet hirdetett. „Maga a borzadály”, nyilatkozta az egyik jelentkezőről. „Összehord hetet-havat, hogy a legutóbb gondjaira bízott tüdőgyulladásban halt meg. Ez megmérgezte.” Egy másikról pedig kijelentette: „Őt aztán végképp nem. Kész idegbaj.”

Givens kisasszonyról a vele való beszélgetés során az a benyomásom alakult ki, hogy lomha és meglehetősen rideg nőszemély, de valami oknál fogva mégis ő volt az, aki azonnal elnyerte Jennifer tetszését, és meg kell hagyni, a belé vetett hitet az eltelt két és fél év alatt tökéletesen igazolta is.

Akinek csak bemutatam Jennifert, szinte mindenki megjegyezte, hogy mennyire higgadtnak látszik ez a kislány, pedig micsoda tragédián ment keresztül. Valóban szokatlan önfegyelemről tett tanúbizonyságot, és különös könnyedséggel viselte az olyan sorscsapásokat, amelyek a hozzá hasonló korú lányokat már rég könnyekre fakasztották volna. Jó példa erre, ahogyan a bőröndjével történetekre reagált.

A megérkezése utáni hetekben Jennifer többször is szóba hozta a bőröndjét, amelyet hajón küldenek utána Kanadából. Emlékszem, egyszer például részletesen leírt nekem egy játék körhintát, amelyet valaki kimondottan neki faragott fából, és amely abban a bőröndben jön. Egy másik alkalommal, amikor megdicsértem a ruháját, amelyet ő és Givens kisasszony épp akkor vásároltak a Selfridge-ből, nagy komolyan rám nézett, és azt mondta:

– És van hozzá egy *tökéletesen* illő hajpántom. A bőröndömmel jön.

Egy nap azonban levelet kaptam a hajózási társaságtól, amelyben sűrű bocsánatkérések közepette arról tudósítottak, hogy a bőrönd a tengerbe veszett, és kártérítést ajánlanak. Amikor elmondtam ezt Jennifemnek, először csak bámult. Aztán felkacagott, és azt mondta:

– Hát, ezek szerint Givens kisasszony meg én megint mehetünk pénzt költeni.

Amikor két-három nap múlva még mindig semmi jelét nem mutatta az őt ért veszteség fölötti bánatának, kezdtem hajlani rá, hogy beszéljek vele, és amikor egyszer reggeli után megpillantottam, hogy kinn kószál a kertben, utánaeredtem.

Csípős, verőfényes reggel volt. A kertem még belvárosi léptékkal mérve is kicsiny – zsebkendőnyi zöld, ahová csak az nem néz be, aki nem akar –, de rendezett, és minden hátránya ellenére kellemes rezervátumhangulatot áraszt. Amikor kiléptem a füre, Jennifer épp egy játék lovacskával a kezében kószált, álmodozva lépdeltetve végig a sövények és bokrok tetején. Emlékszem, némiképp aggódtam, hogy a harmat kárt tehet a játékban, és már épp azon voltam, hogy figyelmeztetem. De a végén, mire odaértem hozzá, mindössze ennyit mondtam:

– Micsoda átkozott peched volt azokkal a holmijaiddal. Iszonyú jól fogadtad, de azért szörnyű megrázkódtatás lehetett.

– Ja... – Szórakozottan emelgette tovább a lovacskát. – Hát elég bosszantó volt. De a kártérítési pénzből úgyis tudok venni még dolgokat.

Givens kisasszony azt mondta, hogy kedden elmehetünk bevásárolni.

– Akkor is. Figyelj, szerintem te rettenetesen bátor vagy. De, tudod, nem kell mindig jó képet vágni a dolgokhoz; ugye érted, mire gondolok. Ha egy kicsit szeretnéd elengedni magad, hát akkor tedd azt. Én nem fogom elárulni senkinek, és biztos vagyok benne, hogy Givens kisasszony sem.

– Persze. De nem keseredtem el. Végül is, ezek csak *tárgyak*. Ha egyszer az ember elveszti az anyját és az apját, akkor csak nem fogja izgatni magát holmi *tárgyak* miatt, hát nem?

És könnyedén felkacagott.

Így visszagondolva Jennifer szinte soha nem hozta szóba a szüleit; ez most azok közé a ritka kivételek közé tartozott, amikor megtette.

– Valószínűleg igazad van – nevettem én is, és indultam be a házba. Pár lépés után azonban visszafordultam, és azt mondtam: – Hát, nem tudom, Jenny, talán még sincs igazad. Mondhatsz ilyeneket sokaknak, és még el is fogják hinni, de én tudom, hogy nem igaz. Amikor eljöttem Sanghajból, azok a tárgyak, amik az *én* bőröndömben utaztak, azok a tárgyak számomra nagyon fontosak voltak. És ma is azok.

– Megmutatod nekem?

– Mutassam meg? Nos, a legtöbb közülük nem jelentene semmit neked.

– De én imádom a kínai dolgokat. Szívesen megnézném őket.

– A legtöbbjük nem is annyira kínai – mondtam. – Na szóval, csak arra akartam kilyukadni, hogy a bőröndömnek, számomra legalábbis, különös jelentősége volt. Ha elveszett volna, el lettem volna keseredve.

Vállat vont, és a lovacskát az arcához emelte.

– Elkeseredni én is elkeseredtem. De már túl vagyok rajta. Az életben az embernek előre kell néznie.

– Igen. Bárki mondta is ezt neked, nagyon jól tette. Ez így a leghelyesebb. Felejtsd el hát a bőröndödet. De jusson eszedbe...

Elhallgattam; hirtelen nem is tudtam, mit akartam mondani.

– Micsoda? – kérdezte Jennifer.

– Ja, semmi. Csak annyi, hogy ha bármikor akarsz valamit mondani, vagy ha bármi bánt, jusson eszedbe, hogy én mindig itt vagyok neked.

– Az jó – mondta vidáman.

Mielőtt beléptem volna a házba, még visszanéztem, és láttam, ahogy bolyong tovább a kertben, és a lovacskája álmodozva szökdécsel föl-alá a levegőben.

Ilyen ígéreteket nem felelőtlenésből tettem Jennifernek. Abban az időben nagyon is komolyan meg akartam tartani őket, és Jennifer iránti szeretetem napról napra nőtt. És ma mégis itt tartok: azt terveztem, hogy magára hagyom, és még csak fogalmam sincs, hogy mennyi időre. Természetesen lehetséges, hogy túlzott fontosságot tulajdonítok a jelenlétemnek. Különben is, ha minden jól megy, még a következő iskolai szünet előtt újra Londonban leszek, és Jennifer szinte észre se veszi, hogy nem vagyok itt. És mégis, kénytelen vagyok beismerni, ahogy beismertem Givens kisasszonynak is, amikor tegnap este nyíltan rákérdezett, hogy megeshet, jóval hosszabb időre távozom el. Pontosan ez a meghatározatlanság az árulkodó arra nézve, hogy mit hova sorolok az életben, és nincsenek kétségeim afelől, hogy Jennifer nagyon hamar le fogja vonni a megfelelő következtetést. Bármilyen jó képet fog vágni a dologhoz, tudom, hogy döntésemet árulásnak éli majd meg.

Nem könnyű megmagyarázni, hogyan is jutottak a dolgok idáig. Mindössze annyit mondhatok, hogy ez az egész jó pár éve kezdődött – jóval Jennifer megérkezése előtt – egy homályos érzés képében, amely időről időre felmerült bennem; egy olyan érzés, mintha ez vagy az a valaki elégedetlen volna velem, és ezt épphogy csak sikerül ellepleznie. Érdekesmód ezek a pillanatok többnyire olyankor következtek be, amikor pont olyan emberek társaságában voltam, akiktől azt vártam volna, hogy igazán nagyra értékeljék eredményeimet. Beszélgetek az ebédnél, mondjuk, egy államférfival vagy egy rendőrtiszttel vagy akár csak egy ügyféllel, és egyszer csak meglep, milyen hűvösen szorítanak kezet, milyen kurta-furcsa megjegyzéseket csempésznek a mézesmázosságok közé, milyen udvarias távolságtartással kezelnek pont akkor, amikor lobogó lelkesültséget vártam volna. Kezdetben ez valahányszor csak előfordult, nekiálltam az emlékeim közt kotorászni, hátha valamivel akaratlanul megbántottam az illetőt; de végül kénytelen voltam arra a következtetésre jutni, hogy az ilyen megnyilvánulásoknak valami olyasmihhez lehet köztük, ahogyan az emberek szemében úgy általában megjelenek.

Meglehetősen ködös dolgokkal kezdtem most előhozakodni, nem is könnyű konkrét esetet fölidézni a megvilágításukra. De talán egy különös

párbeszéddel mégiscsak szolgálhatok, amelyet múlt ősszel folytattam egy exeteri rendőrfelügyelővel egy sötét dűlőúton a Somerset grófságbeli Coring falucska közelében.

Ez az egyik legmegrázóbb bűnügy volt, amelyben valaha is nyomoztam. Csak négy nappal azután érkeztem a falucskába, hogy a gyermekek holttestét felfedezték a dűlőútnál, és a folyamatos esőzésektől a tetemetek rejtő árok rohanó, sáros vízzel telt meg – igencsak megnehezítve a tárgyi bizonyítékok utáni kutatást. Mindazonáltal mire meghallottam a felügyelő közeledő lépteit, már elég pontos képet alkothattam a történekről.

– Micsoda rohadt egy munka! – mondtam, miközben odajött hozzám.

– Én belebetegedtem, Banks úr – mondta a felügyelő. – Egészen belebetegedtem.

Épp guggoltam, és a sövényt vizsgáltam, de most felegyenesedtem, és álltunk egymással szemben a szitáló esőben. Aztán a felügyelő így szólt:

– Tudja, uram, ebben a pillanatban átkozottul sajnálom, hogy nem mentem ácsnak. Az apám annak szánt. Átkozottul sajnálom. Egy ilyen nap, egy ilyen ügy után leginkább az szeretnék lenni, ács.

– Ez borzalmas, elismerem. De az ember nem tántorodhat el. A mi dolgunk, hogy az igazság győzedelmeskedjen.

Szomorúan megcsóválta a fejét.

– Azért jöttem ide, uram, hogy megkérdezzem, van-e már valamilyen elképzelése az ügyről. Mert, tudja... – Felnézett a csepegő fákra, aztán erőt vett magán, folytatta. – Tudja, már én is a végén járok a nyomozásnak. Csak azt a végső következtetést félek levonni.

Higgadtan ránéztem, és bólintottam.

– Tartok tőle, hogy a maga végső következtetése helytálló – jelentettem ki ünnepélyesen. – Négy nappal ezelőtt ez a legborzalmasabb bűncselekménynek látszott, amit az ember csak el tud képzelni. De most az igazság szemlátomást még hátborzongatóbb.

– Hogyan lehetséges ez, uram? – A felügyelő egészen belesápadt. – Egy ilyen dolog hogyan történhet meg? Nem ma kezdtem a pályát, de az ilyesmit még mindig képtelen vagyok felfogni...

Elhallgatott, félrefordult. Csendesen annyit mondtam:

– Sajnos nem látok más lehetőséget. Ez tényleg megdöbbentő. Olyan, mintha a feneketlen sötétségbe bámulnánk bele.

– Egy örült, aki épp erre járt, valami ilyesmit még el tudtam volna fogadni. De ezt... Még mindig nem akarom elhinni.

– Tartok tőle, muszáj. Muszáj elfogadnunk. Mert ez történt.

– Biztos benne, uram?

– Biztos vagyok benne, igen.

Pillantása végigsiklott a szomszédos mezőkön, és megállapodott a távolba vesző házsoron.

– Nagyon is meg tudom érteni, hogy az emberen ilyenkor úrrá lesz a csüggedés – mondtam. – De ha szabad így fogalmaznom: jó, hogy nem hallgatott az apjára. Mert kevés az önhöz fogható ember, felügyelő. És mi, akiknek az a feladatunk, hogy küzdjünk a gonosz-szál, olyanok vagyunk... Hogy is mondjam... Mint a zsinór, amely összetartja a bambuszredőny léceit. Ha mi nem tartunk ki keményen, minden szétesik. Ezért olyan fontos, hogy ne adja fel, felügyelő.

Pár percig még csöndben volt. Aztán amikor megszólalt, eléggé meghökkentett a ridegség a hangjában.

– Én csak egy kis pont vagyok, uram. Én itt maradok, és teszem a dolgom. Itt maradok, és legjobb tudásom szerint küzdök a sárkánykígyó ellen. De ez egy sokfejű szörnyeteg. Egy fejét levágom, három nő helyébe. Én legalábbis így látom, uram. Egyre rosszabb lesz. Mindennap egyre rosszabb lesz. Ami itt történt, ezek a szerencsétlen gyerekek... – Visszafordult, és most haragot láttam az arcán. – Én csak egy jelentéktelen pont vagyok. Ha lennék valaki – és itt minden kétséget kizáróan vádlón egyenesen a szemembe nézett –, ha igazán nagy ember lennék, akkor úgy, ahogy van, megmondom önnek, nem haboznék. Egyenest nekimennék a szívének.

– A szívének?

– A sárkánykígyó szívének. Nekimennék. Minek a drága időt vesztegetni azzal a rengeteg fejjel? Még aznap odamennék, ahol a sárkánykígyó szíve lakozik, és egyszer és mindenkorra szétkasabolnám, még mielőtt... mielőtt...

Szemlátomást kifogyott a szóból, és csak állt, meredten bámult rám. Nem igazán emlékszem, mit feleltem. Valószínűleg valami ilyesmit motyogtam:

– Hát, ez igazán derék dolog öntől.

Azzal hátat fordítottam.

Aztán ott volt még az a tavaly nyári epizód is, amikor ellátogattam a Királyi Földrajzi Társasághoz, hogy meghallgassam H. L. Mortimer előadását. Rekkenően meleg este volt. A száz fő körüli hallgatóság a közélet legkülönbözőbb területeiről meghívottakból állt össze; felismertem többek közt egy liberális párti főnemest és egy híres oxfordi történészt. Mortimer professzor mintegy órán át beszélt az egyre füledtebb levegőjű előadóteremben. A „Jelent-e a náciizmus fenyegetést a kereszténységre nézve” címet viselő értekezése valójában állásfoglalás volt amellet, hogy az általános választójog bevezetése erősen megkötötte Nagy-Britannia kezét a nemzetközi ügyekben. Az előadást követő kérdés-felvetések során parázs vita bontakozott ki a teremben, de nem Mortimer professzor gondolataival, hanem a német hadsereg Rajna-övezetbe való bevonulásával kapcsolatban. Az egyik túlfűtött hang elítélte, a másik helyeselte a német lépést, de aznap este annyira kimerült voltam a többheti megfeszített munkától, hogy igazából meg se próbáltam odafigyelni.

Aztán végül a csarnokból betessékeltek bennünket a szomszédos szobába, ahol frissítőket szolgáltak fel. A szoba nem volt igazán nagy, úgyhogy mire bejutottam – és még csak nem is az utolsók közt az odabent lévők már eléggé összeszorultak. Megmaradt bennem a kép, ahogy testes, kötényes nők vadul könyökölve verekszik át magukat a tömegben sherrystálcákkal a kezükben, és ahogy öszülő, madárszerű professzorok beszélgetnek párosával, fejüket kissé hátravetve, mintegy a civilizált beszéd távolságot tartandó. Úgy éreztem, ebben a környezetben lehetetlen megmaradnom, és már meg is kezdtem visszanyomulásomat az ajtó felé, amikor valaki megérintette a vállamat. Megfordultam, és Canon Moorly, a lelkész mosolygott rám, aki nemrégiben felbecsülhetetlen szolgálatot tett nekem egy ügy kapcsán, úgyhogy minden okom megvolt rá, hogy megtorpanjak és üdvözljem.

– Micsoda fantasztikus este volt! – mondta. – Hosszú időre ellátott töprengenivalóval.

– Valóban nagyon érdekes volt.

– De meg kell mondjam, Banks úr, amikor megláttam, hogy itt van a teremben, kicsit azt reméltem, hogy mondani is fog valamit.

– Attól tartok, elég fáradtnak éreztem magam ma este. Amellett gyakorlatilag mindenki a teremben jóval jártasabbnak látszott a témában.

– Jaj, butaság, butaság!

Nevetett, és megpaskolta a mellemet. Aztán közelebb hajolt – esetleg valaki mögötte álló meglökte –, az arca csak pár hüvelyknyire került az enyémtől, és így folytatta:

– Hogy egészen őszinte legyek, kicsit meglepett, hogy nem érzett készletét a közbeszólásra. Ez a sok szöveg a válságról Európában! Ön fáradtságra hivatkozik; szerintem csak udvarias volt. Mindenesetre csodálkozom, hogy szó nélkül hagyta a dolgot.

– A dolgot?

– Azt akarom mondani, már megbocsásson, hogy mi sem természetesebb, mint hogy ezek az itt jelen lévő urak Európát tartják a készülő halálos örvény középpontjának. Na de ön, Banks úr! Ön természetesen tudja az igazságot. Ön tudja, hogy a készülődő válság centruma jóval távolabb van.

Figyelmesen végigmértem, majd azt mondtam:

– Sajnálom, uram, de nem egészen értem, mire akar kilyukadni.

– Ugyan, ugyan! – mosolygott fölényesen. – Pont ön ne értené!

– Tényleg, uram, fogalmam sincs, miből gondolja, hogy nekem bármiféle különleges ismereteim volnának az ilyen dolgokban. Az igaz, hogy az évek során rengeteg bűnügyben nyomoztam, és talán ki is alakítottam magamban egy általános képet, hogy miféle formákat ölthet a gonosz. De abban a kérdésben, hogy miként lehetne az erőegyensúlyt fenntartani, miként tudnánk gátat vetni a háborús törekvéseknek Európában, az ilyen dolgokban, félek, nincs semmiféle átfogó elméletem.

– Nincs elmélete? Talán tényleg nincs. – Canon Moorly folyamatosan mosolygott rám. – De önnek igenis van, mondjuk így, különleges rálátása arra, ami igazából az összes pillanatnyi aggodalmunk forrása. Jaj, ne kérésse magát, drága barátom! Ön pontosan tudja, miről beszélek! Jobban tudja, mint bárki más, hogy a kitömi készülő vihar zónája egyáltalán nem Európában van, hanem a Távols-Keleten. Sanghajban, hogy egészen pontos legyek.

– Sanghajban – mondtam utána sután. – Hát igen, azt hiszem... Azt hiszem, abban a városban tényleg nagy gondok vannak.

– Az nem kifejezés! Azt, ami eredetileg csak helyi gond volt, hagyták gennyesedni és burjánzani. Mérge évről évre terjed a világban, behatolt civilizációnkba. De erre *önt* aligha kell emlékeztetnem.

– Gondolom, nem kételkedik benne, uram – feleltem, már nem is palástolva ingerültségemet –, hogy az évek során keményen dolgoztam rajta, hogy visszaszorítsam a bűn és a gonoszság legkülönbözőbb megnyilvánulásait. De mindezt természetesen csak a saját korlátozott hatáskörömben tudhattam megvalósítani. Azt azért mégse várhatja el tőlem, uram, hogy ami az olyan távoli helyeken történik...

– Jaj, ugyan már! De tényleg!

Már épp elveszítettem volna a türelmemet, de abban a pillanatban egy másik lelkész sajtolta át magát a tömegben, hogy üdvözölje ismerősömet. Canon Moorly bemutatott egymásnak bennünket, de megragadtam az alkalmat, és gyorsan megléptem.

Adódott még néhány egyéb hasonló incidens, amelyek, ha nem voltak is ennyire egyértelműek, azért az idő során halmozódtak, és szép lassan egy bizonyos irányba mozdítottak. És persze ott volt még a találkozásom Sarah Hemmingsszel a Draycoats-esküvőn.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Most már több mint egy éve múlt. A templom végében ültem – a menyasszony megérkezéséig még néhány perc hátravolt amikor megpillantottam Sarah-t és Sir Cecil Medhurstöt, ahogy jönnek be a főhajó túloldalán. Sir Cecilt utoljára az ő tiszteletére adott alapítványi banketten láttam, és meg kell hagyni, tényleg nem sokat öregedett azóta, de azért az a rengeteg szóbeszéd, miszerint a Sarah-val való házassága egészen megfiatalította volna, némiképp túlzásnak tetszett. Viszont vitathatatlanul boldognak látszott; derűsen integetett mindazoknak, akiket felismert.

Sarah-val csak a szertartás után beszéltem. A templomkertben kószáltam a tereferelő vendégek között, és egy pillanatra megálltam, hogy megcsodáljak egy virágágyást, amikor Sarah egyszer csak ott termett mellettem.

– Nahát, Christopher! – mondta. – Gyakorlatilag te vagy itt az egyetlen, aki még nem gratulált a kalapomhoz. Celia Matheson-alkotás, direkt

nekem.

– Csodálatos. De tényleg, egészen megkapó. Egyébként hogy vagy?

Már jó ideje nem találkoztunk, és azt hiszem, egy darabig udvariasan beszélgettünk, ide-oda sodródva a sokaságban. Aztán amikor kifogytunk a közhelyekből, megkérdeztem:

– Hát Sir Cecillel mi a helyzet? Pompás színben van, úgy látom.

– Lekopogom, jobban nem is lehetne. Christopher, nekem megmondhatod. Nagyon megbotránkoztak az emberek, hogy hozzámentem?

– Megbotránkozni? Nem, dehogya is. Miért botránkoztak volna meg?

– A korkülönbségre gondolok. Természetesen senki nem akarja a szemünkbe mondani. De tőled elvárom. Megbotránkoztak, ugye?

– Amennyire tudom, mindenki örült. Persze meglepődtek. Olyan hirtelen történt. De tényleg, szerintem mindenki örült.

– Na, ez is csak azt mutatja, amitől félttem. Már elkönnyeltek mint vénlányt. Ezért nem botránkoztak meg. Pár éve még megbotránkoztak volna, ebben biztos vagyok.

– Komolyan mondom...

Zavarom láttán Sarah elnevette magát, és megérintette a karomat.

– Christopher, te annyira kedves vagy. Nem érdekes. Tényleg nem érdekes. – Majd hozzátette: – Tudod, el kellene jönnöd hozzánk. Cecil nem felejtette el, hogy találkoztatok a banketten. Szívesen látna újra.

– Semmi akadály.

– Jaj, de most valószínűleg el kell napolnunk. Tudod, elutazunk. Nyolc nap múlva elhajózunk a Távols-Keletre.

– Ez igen! Sokáig lesztek távol?

– Valószínűleg hónapokig. Talán évekig. De attól még meg kell látogatnod minket, amikor majd visszajöttünk.

Gyanítom, az állam is leesett erre a hírre. De épp abban a pillanatban lépett ki a tűre a menyasszony és a vőlegény, és Sarah azt mondta:

– Hát nem tündének így együtt? És mennyire egymáshoz illenek! – Egy percreg álmodozva nézte őket, azután így folytatta: – Épp most kérdeztem tőlük, hogyan tervezik a jövőt. És Allison azt mondta, hogy egy kis házat akarnak Dorsetben, ahonnan aztán éveken át ki se kell dugni az orrukát. Nem bizony, amíg csak gyerekek vannak körülöttük, és meg nem öszülnek, meg nem ráncosodnak. Hát nem csodálatos? Kívánom, hogy úgy

legyen. És az is olyan csodálatos, ahogy egymásra találtak, tiszta véletlenül.

Nézte tovább meredten őket, mintha meg volna bűvölve. Aztán végül folocsúdott, és azt hiszem, pár percet azzal töltöttünk, hogy kicseréltük közös barátainkról a legfrissebb híreket. Majd mások is csatlakoztak hozzánk, és egy idő után eloldalogtam.

Később a nap folyamán találkoztam még egyszer Sarah-val, a South Downsra néző vidéki fogadóban, ahol a fogadást tartották. Ez a délután vége felé volt, és a nap már alacsonyan állt az égen. Az ital mérték nélkül fogyott, és emlékszem, ahogy végigsétáltam a fogadón, mindenféle zilált külsejű vendégek heverték a heverőkön vagy támasztották a falat nem túl bizalomgerjesztően az oldalbenyílóknak, aztán kiérve a szélsőpörte teraszra megpillantottam Sarah-t: a bábos korlátnak dőlve a tájat nézte. Elindultam feléje, amikor hangot hallottam mögöttem, és egy zömök, vörös képű kis embert pillantottam meg, ahogy szalad utánam a teraszon. Megragadta a karomat, aztán egy darabig csak állt, levegő után kapkodott, és komoly képpel az arcomba bámult. Végül azt mondta:

– Nézze, láttam, mi történt, és figyeltem őket már korábban is. Ez egyszerűen szégyen, és mint a vőlegény fivére, hadd kérjek bocsánatot öntől. Azok miatt a részeg fajankók miatt. Azt se tudom, kicsodák. Sajnálom, öregem, szörnyen kiborító lehetett.

– Ugyan, szóra sem érdemes! – nevettem. – A legkevésbé sem bántódtam meg. Egy kicsit felöntöttek a garatra, de legalább jól érzik magukat.

– Micsoda nevetlenség! Ön itt vendég, épp ahogy ők is, és ha nem tudnak tisztességesen viselkedni, fel fogom szólítani őket, hogy távozzanak.

– Na de tényleg, azt hiszem, ön félreérti a helyzetet! Nem akartak semmi rosszat. Engem legalábbis biztos nem bántottak meg. Az embernek egyébként is el kell viselnie egy kis nevetgélést.

– De ez megy már egész álló délután. Láttam, még a templomban is. Ez a testvérem esküvője. Nem fogom az ilyen viselkedést eltűrni. Úgy ám, itt és most rendezem én ezt a dolgot! Jöjjön velem, öregem. Meglátjuk, vajon még mindig olyan mulatságosnak találják-e önt.

– Nem, nézze, maga elveti a sulykot. Ha volt is egy kis nevetgélés, én az ilyesmin csak mosolygok.

– De én nem! Manapság túlságosan elharapóztak ezek a dolgok. Újra meg újra elviszik szárazon, de nem ma! Nem a fivérem esküvőjén! Gyerünk csak, jöjjön velem.

Belekapaszkodott a karomba, és izzadságcseppeket figyeltem meg az arcán mindenütt. Nem vagyok biztos benne, hogyan reagáltam volna, de épp akkor odajött hozzánk Sarah, a kezében koktélpoharat tartott, és így szólt a vörös képű férfihoz:

– Jaj, Roderick, már *megint* okvetetlenkedsz! Azok Christopher *barátai*. Aztán meg Christopher lesz az utolsó, aki valaha is a védelmedre szorul.

A vörös képű férfi felváltva ránk bámult. Végül nekiszegezte a kérdést Sarah-nak:

– Biztos? Mert azt látom, ez megy egész nap. Valahányszor ez a fiatalember odamegy a közelükbe...

– Túl sokat aggályoskodsz, Roderick. Azok Christopher barátai. Ha csak egy kicsit is haragudna rájuk, ne félj, az nem maradna titokban. Christopher *abszolút* tudja a módját, hogyan tanítsa móresre őket. Ami azt illeti, ha Christophernek úgy tetszik, csak kacsint egyet, és kushadni fognak, meg a tenyeréből enni. Szóval menj isten hírével, Roderick. Menj, és mulasd ki magad.

A vörös képű férfi megújult tisztelettel méregetett, aztán zavarában a kezét nyújtotta.

– Jamie testvére vagyok – mondta, miközben kezét szorítottunk. – Örülök, hogy találkoztunk. Ha bármiben segíthetek, én mindig a közelben leszek. Bocsánat, ha valamit félreértettem volna. Hát, éreztétek jól magatokat!

Néztük, ahogy imbolyogva visszamegy a fogadóba. Aztán Sarah azt mondta:

– Sétáljunk egyet, Christopher. Sétáljunk, és beszélgessünk kicsit.

Ivott egy kortyot a poharából, és elindult. Mentem a nyomában, aztán egyszer csak ott voltunk a bábos korlátnál, és néztük a tájat.

– Köszönöm – mondtam végül.

– Ugyan, szóra sem érdemes. Christopher, mi van veled ma egész délután?

– Ja, semmi különös. Vagyis, csak elgondolkoztam. Az a pár évvel ezelőtti este jár a fejemben, az a bankett Sir Cecil tiszteletére. Azon

tűnődöm, hogy amikor találkoztál vele aznap este, gondoltál-e rá, hogy egy nap...

– Jaj, Christopher – vágott a szavamba, és ráeszméltem, hogy alaposan be van csípve –, elmondom én neked, miért is ne. Amikor Cecillel találkoztam aznap este, elragadónak találtam. De komolyan, ennél több eszembe se jutott. Csak jóval később, aha, egy évre rá, vagy még azután. Igen, elmondom neked, mert te vagy a legkedvesebb barátom. Voltam azon a vacsorán, és mindenki Mussoliniról beszélt, egyesek azt mondták, hogy ennek már fele sem tréfa, ebből egy újabb háború kerekedhet, még az előzőnél is borzalmasabb. És akkor valaki bedobta Cecil nevét. Azt mondta, soha még nem volt ekkora szükség ilyen emberekre, mint ő, és neki nem lett volna szabad nyugalomba vonulnia, biztosan még ma is tele van tetterővel. Aztán valaki azt mondta, hogy ő az, aki nagy feladatokra termett, és valaki más erre megjegyezte, hogy nem, nem helyes rá alapozni, túl öreg, a közvetlen munkatársai is eltávolodtak tőle, és még csak felesége sincs. Ez ütött szöveget a fejembe. Arra gondoltam, nahát, még egy ilyen nagy embernek is, aki mögött ekkora életmű áll, még neki is szüksége van valakire, valakire, akinek a jelenlététől a dolgok megváltoznak. Valakire, aki a karrierje végén segít neki erőt gyűjteni egy végső nagy rohamhoz.

Egy percre elhallgatott, úgyhogy közbeszúrtam:

– És úgy néz ki, Sir Cecil is ugyanígy látta a dolgot.

– Tudok meggyőző lenni, ha nagyon akarok, Christo-pher. Azonkívül Cecil azt mondja, rögtön abban a pillanatban belém szeretett, ahogy először meglátott ott a banketten.

– Milyen megható.

Lenn, távolabb a főben, néhány vendég bolondozott a tónál. Egy férfi, akinek a gallérja elállt a tarkójánál, kacsákat hajkurászott. Végül azt mondtam:

– Ez a dolog Sir Cecil végső rohamáról, életműve megkoronázásáról, egészen pontosan mi akar lenni? Ez az, amiért hónapokra elutaztok?

Sarah mély lélegzetet vett, tekintete komollyá, állhatatossá vált.

– Christopher, neked tudnod kell erre a választ.

– Ha tudnám a választ...

– O, az isten szerelmére! Természetesen Sanghajba megyünk.

Nehéz leírni, mit éreztem, amikor meghallottam ezt. Talán volt benne némi meglepetés is. De leginkább egyfajta megkönnyebbülésre emlékszem; egy különös érzésre, hogy évek és évek óta, attól a pillanattól kezdve, hogy először megpillantottam őt a Charingworth Clubban, egy darabka a lelkemből erre a pillanatra várt; hogy bizonyos értelemben az egész barátságom Sarah-val mindig is e felé a pont felé mozgott, és most végre megérkezett. A még ezután váltott néhány szónak furcsán ismerős csengése volt, mintha valahol már számtalanszor elismételtük volna.

– Cecil jól ismeri Sanghajt – mondta Sarah. – Úgy érzi, talán segíthet még pár dolgot elrendezni ott, és úgy érezte, muszáj mennie. Szóval elmegyünk. A jövő héten. Gyakorlatilag már indulásra készen állunk.

– Nos, akkor sok sikert kívánok Sir Cecilnek, sok sikert kívánok *mindkettőtöknek* a sanghaji küldetésetekhez. Nagyon várod már? Úgy látom, nagyon.

– Hát persze. Hát persze hogy nagyon várom. Már nagyon régóta várok valami ilyesmire. Már annyira unom Londont és... és ezt az egészet. – Hátraintett a fogadó felé. – Az ember napról napra öregebb lesz, és néha kezdi azt hinni, hogy már semmi nem vár rá az életben. És most mégis itt van, megyünk Sanghajba. Na, Christopher, mi a baj?

– Félek, bután fog hangzani, de akkor is elmondom – mondtam. – Tudod, mindig is bennem volt, hogy egyszer még visszamegyek Sanghajba. Úgy értem... gondokat megoldani. Mindig is bennem volt.

Sarah egy pillanatra elmerült a naplemente látványában, azután megfordult, rám mosolygott, és úgy éreztem, az a mosoly tele van szomorúsággal, benne leheletnyi nehezteléssel. Kinyújtotta a kezét, gyengéden megérintette az arcomat, majd visszafordult a lemenő nap felé.

– Lehet, hogy Cecil gyorsan megoldja a dolgokat Sanghajban, de lehet, hogy nem – mondta. – Mindenesetre előfordulhat, hogy sokáig ott leszünk. Úgyhogy ha komolyan gondoltad, amit most mondtál, Christopher, akkor több mint valószínű, hogy odakinn találkozunk. Igaz?

– Igaz – feleltem. – De még mennyire.

Sarah-t elutazásukig már nem láttam újra. Ha egyszer minden oka megvolt a neheztelésre az éveken át tartó húzódozásomért, akkor vajon nem okozok-e még annál is nagyobb csalódást azzal, hogy most megint nem lépek? Mert az nyilvánvaló, bármilyen eredménnyel járt is Sir Cecil Sanghajban az időközben eltelt hónapok alatt, a megoldás még mindig

nincs elérhető közelségben. A feszültség világszerte egyre nő, a nemzetközi politikával foglalkozók civilizációnkat olyan szalmakazalhoz hasonlítják, amelyre égő gyufaszálakat hajítottak. Mindeközben én még mindig itt lebzselek Londonban. De azzal a tegnapi levéllel, mondhatni, a kirakós utolsó darabkái is a helyükre kerültek. Annyi bizonyos, végérvényesen eljött az ideje, hogy magam is Sanghajba utazzam, ott teremjek, és – annyi év után – „szétkaszaboljam a sárkánykígyót”, ahogy a derék exeteri rendőrfelügyelő fogalmazta.

De ennek lesz némi ára. Most reggel – csakúgy, mint tegnap is – Jennifer vásárolni ment, beszerezni még pár holmit, amelyek, állítása szerint, elengedhetetlenek az új iskolaévben. Amikor elment, izgatottnak és boldognak látszott; még semmit se tud terveimről, illetve azokról a dolgokról, amelyeket Givens kisasszony és én beszéltünk meg tegnap este.

Bekérettem Givens kisasszonyt a szalonba, és háromszor is helyet kínáltam, mire leült. Talán megsejtette, mit akarok mondani, és úgy érezte, hogyha leül velem, azzal egyfajta cinkosságot vállal. Amennyire csak tudtam, vázoltam a helyzetet; igyekeztem megértetni vele az ügy kiemelkedő fontosságát; hogy, mi több, ebbe már sok-sok évvel ezelőtt belebonyolódtam. Közömbösen végighallgatott, és amikor befejeztem, egyetlen kérdést tett fel: mennyi ideig leszek távol. Azt hiszem, akkor megint hosszas beszédbe kezdtem, próbáltam elmagyarázni, miért lehetetlen szokványos időkeretbe foglalni egy ilyesfajta ügyet. Az az érzésem, végül is Givens kisasszony akasztott meg, valami kérdést tett fel, és azután néhány percet a távollétem különböző gyakorlati vonatkozásaival töltöttünk. Miután ezeket a dolgokat apró részletekbe menően megbeszéltük, és Givens kisasszony fölállt, hogy a szobájába visszavonuljon, még hozzátettem:

– Givens kisasszony, tökéletesen tisztában vagyok vele, hogy az ön legderekabb erőfeszítései ellenére is Jennifer rövid távon megsínyli távollétemet. De az jár a fejemben, hogyha az ember hosszú távon nézi, szinte bizonyosan ez áll leginkább érdekünkben, Jennyében és az enyémben, hogy azt az irányt kövessem, amelyet az imént vázoltam önnek. Végére is hogy tudna Jennifer valaha is szeretni és tisztelni egy olyan gyámot, akiről tudja, hogy amikor a hívó szó elhangzott, hátat fordított legmagasztosabb feladatának? Bármit szeretne is most, felnőtt korában csak megvetne érte. És az nem lenne jó egyikünknek sem.

Givens kisasszony hosszan rám nézett, majd azt mondta:

– Önnek igaza van, Banks úr. – Kis szünet után még megtoldotta: – De attól még hiányozni fog Jennifemek, Banks úr.

– Igen. Igen, ez nagyon valószínű. De akkor is, Givens kisasszony, ön nem látja? – Ezen a ponton feltehetően feleltem a hangom. – Nem látja, milyen sürgető dolgaink vannak? Nem látja a növekvő zűrzavart az egész világban? Nekem muszáj mennem!

– Természetesen, Banks úr.

– Elnézést. Bocsásson meg, kérem. Kicsit fel vagyok pörögve. Késő is van, meg aztán nem akármilyen nap áll mögöttem.

– Kívánja, hogy én mondjam meg neki? – kérdezte Givens kisasszony.

Eltűnődtem, aztán a fejemet ráztam.

– Nem, majd én beszélek vele. Idejében beszélek vele. Hálás volnék, ha addig semmit sem mondana neki, amíg le nem ülök vele.

Tegnap este még úgy terveztem, hogy Jenniferrel valamikor a mai nap folyamán fogok beszélni. De utóbb belegondolva úgy éreztem, talán még korai; ráadásul fölösleges is volna kedvét szegnem most, amikor olyan jó hangulatban készülődik a küszöbönálló iskolaévre. Mindent összevetve jobb lesz most hagynom a dolgot, és ha már mindent elrendeztem, akkor is elég lesz fölkeresnem az iskolában. Jennifer kivételes lelkierejű gyermek, és semmi okom feltételezni, hogy pusztán az eltávozásom híre különösebben lesújtaná.

De kelletlenül is feltolul most bennem az a két évvel ezelőtti téli nap, amikor először látogattam meg Jennifert a Szt. Margitban. Épp a közelben nyomoztam, és mert ez még az iskolai pályája elején történt, úgy döntöttem, meglátogatom, rendben mennek-e a dolgok.

Az iskola egy vidéki kastélyépületből áll, amelyet többholdnyi park övez. A kastély mögött, pázsitos lejtő végén tó terül el. Talán ez utóbbi miatt, de mind a négy alkalommal, amikor ellátogattam az iskolába, köd ült a birtokon. Libák kószálnak szabadon, és mord kertészek foglalatoskodnak a lápi talajjal. Az egészszet egy többé-kevésbé rideg atmoszféra hatja át, bár a tanárnők, már amennyit láttam belőlük, az arculat barátságosabb feléhez tartoznak. Azon a bizonyos napon, emlékszem, egy Nutting kisasszonynak nevezett, ötvenes, nyájas hölgy vezetett végig a fagyos folyosókon. Az egyik falifülke mellett egyszer csak megállt, és halkán azt mondta:

– Minden körülményt mérlegre téve, Banks úr, a kislány a várakozásoknak megfelelően jól beilleszkedik. Végző soron egynémely nehézségre számítani kell így az elején, ameddig a lányok úgy néznek rá, mint idegenre. És egyikük-másikuk olykor kicsit kegyetlen is tud lenni. De az új tanévre ezen már mind túl lesz, efelől bizonyos vagyok.

Jennifer egy tölgyfa lemezekkel burkolt, hatalmas szobában várt rám. A kandallóban fahasáb parázslóit. A tanárnő magunkra hagyott, és Jennifer kissé szégyenlősen rám mosolygott a kandallópárkány mellől, ahol állt.

– Hát itt nem viszik túlzásba a fűtést – indultam a kezemet dörzsölgetve a tűz felé.

– Jaj, azt kéne látnod, milyen hideg van a hálóteremben! – kacarászott Jennifer. – Jégcsapok lógnak a lepedőn!

Leültem egy székre közel a tűzhöz, de Jennifer állva maradt. Már attól tartottam, feszélyezetten fogja érezni magát, hogy ilyen szokatlan összefüggésben találkozik velem, de hamarosan teljesen felszabadultan locsogni kezdett tollaslabdáról, lányokról, akikkel szimpatizál, kosztról, ami, elmondása szerint, kizárólag „ragu, ragu, ragu”.

– Néha nem könnyű, ha az ember új – szúrtam be egy ponton. – Nem fognak össze ellened vagy ilyesmi?

– Jaj, dehogy – mondta. – Izé, néha van egy kis szekálás, de semmi komoly. Itt csupa helyes lány van.

Körülbelül húsz percig beszélgettünk, aztán felálltam, és a kezébe nyomtam a kartondobozt, amely addig a táskámban lapult.

– Jaj, mi ez? – kiáltott fel izgatottan.

– Jenny, ez nem... nem igazán ajándék.

Felfigyelt a kelletlen hanghordozásra, és rögtön gyanakvóbban nézett a kezében tartott dobozra.

– Akkor mi?

– Nyisd ki. Majd meglátod.

Figyeltem, ahogy leveszi a doboz fedelét – az egész durván cipősdoboznyi méretű volt –, és belenéz. Elővigyázatos arckifejezése semmit sem változott. Aztán fél kézzel benyúlt a dobozba, és megfogott valamit.

– Attól tartok – mondtam szelíden –, ennél többet már nem lehet visszaszerezni. Mint kiderítettem, a bőröndöd nem is vészett a tengerbe, hanem négy másikkal együtt ellopták egy londoni raktárból. Minden tőlem

telhetőt megtettem, de félek, a tolvajok egyszerűen megsemmisítették, amin nem tudtak könnyűszerrel túladni. Ruháknak meg hasonlóknak nyomára sem bukkantam. Csak ezeknek az apróságoknak.

Kiemelt egy karperecét, és gondosan vizsgálgatta, mintha az illetéktelen kezek szennyét keresné rajta. Visszarakta, aztán elővett egy pár pici ezüstcsengettyűt, és ugyanúgy megvizsgálta. Majd visszatette a fedelet a dobozra, és rám nézett.

– Ez nagyon kedves volt tőled, Christopher bácsi – mondta csendesen. – Miközben alig van időd bármire.

– Nem volt nagy ügy. Csak azt sajnálom, hogy semmi mást nem tudtam visszaszerezni.

– Ez nagyon kedves volt tőled.

– Hát, azt hiszem, ideje lesz, hogy visszaengedjelek a földrajzóra. Nem éppen a legjobbkor jöttem.

Jennifer nem mozdult. Csendben bámulta tovább a kezében a dobozt. Majd így szólt:

– Néha, amikor itt vagy az iskolában, el is felejtetted. Megesik. Számolod, hány nap még a hét, éppúgy, mint a többi lány, és arra gondolsz, hogy nemsokára újra látni fogod anyát és apát.

Még az adott körülmények között is meglepetésként ért szülei fölemlítése. Vártam, hogy mondjon még valamit, de már csak hallgatott; teljesen úgy nézett rám, mintha valami kérdést tett volna fel. Végül azt mondtam:

– Néha nagyon nehéz, tudom. Olyan, mintha az egész világ összedőlné körülöttem. De komolyan mondom, Jenny, az valami fantasztikus, ahogy nekiállsz, építed újra. Az valami fantasztikus. Tudom, sose lesz egészen ugyanolyan, de azt is tudom, az elszánás megvan benned, hogy tovább kell menni, és mindig előre kell nézni. És azt akarom, hogy tudd, én mindig itt leszek, hogy segítsek neked.

– Köszönöm – mondta. – És köszönöm ezeket is.

Amennyire emlékszem, ezzel véget is ért aznapi találkozásunk. Kijöttünk a kandallótűz viszonylagos melegéből, át a huzatos szobán és ki a folyosóra, ahol megálltam, és néztem, ahogy visszamegy az osztályterembe.

Azon a két évvel ezelőtti délutánon fel se merült bennem, hogy Jenniferhez intézett szavaim kicsit is megalapozatlanok volnának. Amikor

legközelebb a Szt. Margitba megyek, hogy elbúcsúzzam tőle, könnyen lehet, megint ugyanabban a huzatos szobában, ugyanannál a tűznél találkozunk. Ha így lesz, a dolgok számomra csak még tovább nehezednek, mert Jennifer szinte biztosan szóról szóra emlékezni fog az ottani utolsó beszélgetésünkre. De Jennifer értelmes kislány, és bárhogya is reagál majd abban a pillanatban, talán fel tudja fogni mindazt, amit mondani akarok neki. Talán még azt is meg fogja érteni, és gyorsabban, mint a dadája tegnap este, hogy ha majd felnőtt – amikor ez az ügy már diadalmas emlékké szelídül –, tényleg örülni fog, hogy amikor a kötelességem szólított, felálltam és mentem.

NEGYEDIK RÉSZ

Cathay Hotel Sanghaj, 1937. szeptember 20.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Az arab országokba látogatók rendszerint nem hagyják említés nélkül azt, ahogyan a helybeliek meghökkentően közel tolják az arcukat beszélgetés közben. Ez természetesen pusztán egy helyi szokás, amely történetesen különbözik a miénktől, és a felvilágosultabb utazók egy idő után nem is törődnek vele. Az jutott eszembe, hogy nekem is meg kellene próbálnom hasonlóképpen nézni valamit, ami ez alatt a három hét alatt, amióta itt vagyok Sanghajban, örökös bosszúságforrássá vált: nevezetesen, hogy az itteniek szemlátomást minden lehetőséget megragadnak, hogy elvegyék az ember elől a kilátást. Amint az ember belép egy szobába vagy kiszáll egy autóból, valaki rögtön mosolyogva a látóterébe áll, és megfosztja a környezet szemügyre vételének létfontosságú lehetőségétől. Az elkövető az esetek többségében pedig maga a házigazda vagy az épp aktuális kísérő; de ha ez oldalról bármilyen mulasztás adódna, mindig akad elég közelben tartózkodó, aki igyekszik pótolni az elmaradást. Amennyire megállapíthattam, az itteni közösséget fölépítő összes nemzeti csoport – angol, kínai, francia, amerikai, japán, orosz – egyforma lelkesedéssel osztozott ebben a gyakorlatban, s az ember elkerülhetetlenül azt a végkövetkeztetést vonhatta le, hogy ez egy olyan szokás, amely kizárólag a sanghaji Nemzetközi Enklávében fejlődött ki, áthágva minden faji és osztálykorlátot.

Jó pár napomba került, mire rátapintottam erre a helyi furcsaságra, és megértettem, hogy ez rejlik mindama tájékozódásképtelenségem hátterében, amely elhatalmasodással fenyegetett a megérkezésem utáni első időben. Bár néha még azon kapom magam, hogy bosszankodom rajta, ma már nem tulajdonítok neki különösebb jelentőséget. Azonkívül felfedeztem egy másik, az előbbit kiegészítő sanghaji gyakorlatot, amelyik kicsit könnyebbé teszi az életet: szemlátomást errefelé teljesen elfogadható, ha az ember meglepően durva megoldásokat alkalmaz, hogy másokat eltakarítson az útjából. Jóllehet nekem magamnak még nem volt

képem élni ezzel a szabadsággal, de már számos alkalommal tanúja voltam, hogy előkelő hölgyek társasági összejöveleteken a lehető legellentmondást-nemtűrőbb módon taszítottak félre másokat, anélkül hogy ezzel csak egyetlen rosszalló megjegyzést is kiprovokáltak volna.

Amikor a megérkezésem utáni második este beléptem a Palace Hotel legfelső emeleti báltermébe, még nem ismertem fel egyiket sem e két különös viselkedésforma közül, minek következtében az est nagy részét kudarcként éltem meg, de mindezt akkor még a Nemzetközi Enkláve szélsőségesen túlsúfolt jellegének tudtam be. Kilépve a liftből alig pillantottam meg a bálterembe vezető plüss-szőnyeget – teljes hosszában kínai lakájok sorfala szegélyezte –, az aznap esti egyik vendégkísérőm, MacDonald úr a brit konzulátusról máris elém tolt a robusztus termetét. Miközben mentünk a bejárat felé, még módomban állt megfigyelni azt a tüneményes módot, ahogyan mellettük elhaladva sorban egymás után mindegyik lakáj fejet hajt, és fehér kesztyűs kezét összeteszi a mellén. De alig jutottunk túl a harmadikon – talán hatan-heten lehettek összesen –, amikor ezt a látómezőt is blokkolta a másik kísérőm, egy bizonyos Grayson úr a Sanghaj-i városi tanács képviselőjeként, aki mellém lépett, hogy folytassa a liftben fölfelé jövet megkezdett monológját. És még szinte be se léptem a terembe, ahol két kísérőm egybehangzó véleménye szerint tanúi leszünk „a város legszellemesebb kabaré-előadásának és a sanghaji elit összejövetelének”, máris magával ragadt az örvénylő vendégsereg. Fejem fölött az égbe nyúló plafon a gigászi csillárokkal azt feltételeztette velem, hogy a terem méretei roppant nagyok, bár erről még jó darabig nem állt módomban megbizonyosodni. Miközben kísérőimet követtem a tolongásban, a terem egyik oldalán véges-végig hatalmas ablakokat láttam, betűzött rajtuk a lemenő nap. Messze túloldalt megpillantottam egy színpadot is, amelyen fehér szmokingos zenészek sétálgattak és beszélgettek. Ahogy mindenki más, szemlátomást ők is vártak valamire – talán csupán arra, hogy besötétedjen. Általánosságban nyugtalan légkör volt tapasztalható, az emberek egymást lökdösték meg kerülgették minden látható ok nélkül.

Már csaknem szem elől tévesztettem kísérőimet, de aztán megpillantottam MacDonaldot, ahogy int nekem, és rövidesen egy fehér damasztabroszos asztalka mellett találtam magam, amelyhez a társaim utat törtek. Ebből az alacsonyabb megfigyelési pontból azt láthattam, hogy

valójában a teremnek egy elég nagy része üresen van hagyva – feltehetően a kabaré számára és hogy csaknem az összes jelenlevő a terem ablakos oldala menti viszonylag keskeny sávra szorult. Az asztal, amelynél ültünk, egy hosszú asztalsorhoz tartozott, de amikor megpróbáltam áttekinteni, milyen messzire nyúlik ez a sor, megint csak kudarcot vallottam. A közvetlen mellettünk lévő asztaloknál nem ült senki; valószínűleg mert a lökdösődő tömeg ezt nem tette túl praktikussá. Csakugyan, nemsokára olyan érzésünk támadt, mintha nem is asztalnál ülnénk, hanem egy törékeny csónakban, amelyet minden oldalról a sanghaji felső tízezer hullámai ostromolnak. Jöttem azonban nem maradt észrevétlen; hallhattam, ahogy sustorgás kél körülöttem, szájról szájra adják a hírt, és egyre több tekintet fordul felénk.

Mindezek ellenére, amíg a dolgok végképp el nem fajultak, emlékszem, megpróbáltam folytatni vendéglátóimmal azt a beszélgetést, amelyet még a bennünket a Palace Hotelhez szállító autóban kezdeményeztem. Egy ponton, emlékszem, azt mondtam MacDonalddnak:

– Nagyra értékelem a javaslatát, uram, de igazából szívesebben végzem a nyomozómunkámat egymagám. Én már csak ehhez szoktam.

– Ahogy akarja, kedves barátom! – mondta MacDonald. – Csak gondoltam, felvetem. Akikről beszélek, ezeknek a fickóknak garantáltan a kisujjukban van az egész város. És a legjobbak közülük föléinek bárkivel akár a Scotland Yardon is. Gondoltam, megtakaríthatnának némi értékes időt önnek, ezáltal mindannyiunknak.

– De bizonyára emlékszik, MacDonald úr, mint már említettem önnek, én úgy távoztam el Angliából, hogy már világos képet alkottam erről az ügyről. Más szóval, én itt most nem nyomozásba kezdek, hanem egy többéves munkát fejezek be.

– Más szóval – kottyantott közbe hirtelen Grayson –, ön azért jött el hozzánk, hogy egyszer s mindenkorra ad acta tegye az ügyet. Hát ez csodálatos! Micsoda nagyszerű hír!

MacDonald lesújtó pillantást eresztett meg a városi tanács embere felé, majd úgy folytatta, mintha az meg se szólalt volna.

– Eszemben sincs kételkednem az ön képességeiben, drága barátom. Az ön eredményei végül is magukért beszélnek. Én csak egy kis támogatásra tettem javaslatot pár ember erejéig. Szigorúan az ön irányítása alatt, természetesen. Csak, érti, a dolgok fölgyorsítása végett. Annak, aki csak

most érkezett, talán nem is igazán egyértelmű, hogy mennyire sürgetővé vált mostanra a helyzet. Itt elég nyugodtnak látszik minden, tudom. De azért félek, már nem sok időnk maradt.

– Tisztában vagyok a helyzet sürgősségével, MacDonald úr. De csak ismételni tudom: jó okom van azt hinni, hogy a dolgokat viszonylag rövid időn belül tető alá lehet hozni. Feltéve persze, hogy nyomozásomat akadálytalanul végezhetem.

– Micsoda remek hír! – kiáltott Greyson, további fagyos pillantásokat gyűjtve be MacDonaldtól.

Az idő nagy részében, amelyet aznap a társaságában töltöttem, MacDonald egyre inkább az idegeimre ment, ahogy megjátszotta a protokollügyekkel megbízott konzulátusi tisztviselő szerepét. Nem csupán a terveimet illető mértéktelen kíváncsisága – illetve igyekezete, hogy „segítőket” varrjon a nyakamba – volt árulkodó; a flegma, arisztokratikus modora mögül kibúvó rafinált alakoskodása volt az, ami nem hagyott kétséget vezető hírszerzőtishti mivolta felől. Az estnek erre a szakaszára már nyilván belefáradtam abba, hogy jó képet vágjak álcájához, mert úgy szegeztem neki kérésemet, mintha az igazságot kettőnk közt már rég tisztáztuk volna.

– Ha már a segítségről van szó, MacDonald úr – mondtam neki –, tulajdonképpen volna valami, amiben igazán nagy segítségemre lehet.

– Ki vele, kedves barátom!

– Mint már korábban említettem, különösen az a gyilkosságsorozat érdekel, amelyet az itteni rendőri erők tudtommal Sárga Kígyógyilkosságoknak neveznek.

– Tényleg?

Láttam, ahogy MacDonald arca az óvatosságtól megfeszül. Grayson viszont szemlátomást nem tudta, miről beszélek, és a pillantása föl-alá járt köztem és MacDonald között.

– Voltaképpen akkor döntöttem végleg úgy, hogy idejövök – folytattam, a szememet le nem véve Mac-Donaldról –, amikor már elegendő bizonyítékot gyűjtöttem össze ezekről az úgynevezett Sárga Kígyógyilkosságokról.

– Értem. Szóval önt a Sárga Kígyó-dolog érdekli. – MacDonald közönyösen pillantott körbe a termen. – Csúnya ügy. De nem hinném, hogy tágabb perspektívából nézve bármi különösebb jelentősége volna.

- Ellenkezőleg. Szerintem nagyon is lényegbevágó.
- Bocsánat – Graysonnak végre sikerült közbeszólnia – de mik is ezek a Sárga Kígyó-gyilkosságok? Még sose hallottam róluk.
- Az emberek így hívják ezeket a kommunista megtorlásokat – magyarázta neki MacDonald. – Vörösök öldösik a közülük spiclivé lettek hozzátartozóit. – Aztán hozzám fordult. – Újra meg újra találkozunk a jelenséggel. A vörösök nem ismernek tréfát az ilyesmiben. De hát ez egy kínaiak közti torzsalkodás. Csang Kaj-sek biztosan ül a vörösök nyakában, és japánok ide vagy oda, nem is áll szándékában leszállni onnan. Mi, tudja, igyekszünk az egészből kimaradni. Meglep, hogy ez magát, kedves barátom, egyáltalán foglalkoztatja.
- De ez a bizonyos megtorlóssorozat, ezek a Sárga Kígyó-gyilkosságok elég régóta folynak – mondtam. – Meg-megújulva négy éve már. Ez idő alatt mostanáig tizenhárom embert gyilkoltak meg.
- Maga jobban ismeri a részleteket, mint én, drága barátom. De úgy hallom, azért nem akarnak véget érni a megtorlások, mert a vörösök nem tudják, ki az árulójuk. Csak úgy kezdtek vaktában embereket mészárolni. Hiába, ez a bolsevik igazságszolgáltatás közelítéses megoldása. Valahányszor új ötletük támad, hogy ki lehet ez a Sárga Kígyó-pacák, mennek, és lemészárolnak még egy családot.
- Nagyban megkönnyítené a dolgomat, MacDonald úr, ha beszélni tudnék ezzel az informátorral. Ezzel az emberrel, akit Sárga Kígyóként emlegetnek.
- MacDonald vállat vont.
- Ez teljes egészében kínai ügy, drága barátom. Közöttünk nincs senki, aki tudná, ki ez a Sárga Kígyó. Véleményem szerint a kínai kormány jobban tenné, ha megnevezné az illetőt, mielőtt további ártatlan emberekre sütnék rá, hogy a hozzátartozói. De őszintén szólva, drága barátom: ez abszolút kínai belügy. Legjobb, ha meghagyja nekik.
- Muszáj hogy beszéljek az informátorral.
- Hát, ha ön ennyire ragaszkodik hozzá, szólhatok pár embernek. De túl sokat nem ígérek. Ez a pacák szemlátomást nagyon hasznos a kormánynak. Csang emberei hétpecsétes titokként őrzik az inkognitóját, én legalábbis így képzem.
- Ekkorra egyre jobban tudatosult bennem, hogy mind több ember tolong körülöttünk, akik nem pusztán látni akarnak, hanem szeretnének

belehallgatni a beszélgetésünkbe is. Ilyen körülmények közt aligha remélhettem őszinte beszédet MacDonaldtól, ezért úgy döntöttem, hogy egyelőre hagyom a témát. Az igazat megvallva ebben a pillanatban erős vágyat is éreztem, hogy felálljak és kimenjek a levegőre, de mielőtt mozdulhattam volna, Grayson vidáman mosolyogva előrehajolt, és azt mondta:

– Banks úr, tisztában vagyok vele, hogy ez nem a legmegfelelőbb pillanat, de valamit szeretnék röviden megbeszélni önnel. Tudja, uram, én kaptam azt a hálás feladatot, hogy szervezzem meg az ünnepséget. A fogadtatási ünnepséget, úgy értem.

– Grayson úr, nem akarok hálátlannak tűnni, de mint ahogy az imént MacDonald úr megjegyezte, eléggé szorít az idő. És én úgy érzem, már így is olyan szívélyes fogadtatásban volt részem...

– Nem. uram, nem! – Grayson bátortalanul nevetett. – Én *arról* a fogadtatási ünnepségről beszélek. Úgy értem, amelyiken az oly sok évi fogság után hazatérő szüleit köszöntjük.

Be kell vallanom, ezzel olyannyira meglepett, hogy pár másodpercig csak bámultam rá. Greyson megkockáztatott egy újabb bátortalan nevetést, majd azt mondta:

– Természetesen ezzel kicsit elébe szaladtunk a dolgoknak, elismerem. Először végezze el a munkáját. És természetesen nem akarom megkísérteni a végzetet. Ugyanakkor, tudja, *kötelességünk* megtenni az előkészületeket. Amint ön bejelenti, hogy megoldotta az ügyet, mindenki el fogja várni tőlünk, azaz a Városi Tanácstól, hogy az alkalomhoz illő ünnepséggel rukkoljunk elő. Valami szenzációsat akarnak, és azonnal. De beláthatja, uram, hogy egy ilyen léptékű eseményt megszervezni, mint amiről most beszélünk, nem egyszerű dolog. Szóval arra gondoltam, hogy néhány sarkalatos kérdésben önre bíznom a döntést. Mindenekelőtt az volna az első kérdésem, uram, megfelelőnek tartaná-e a Jessfield parkot az ünnepség helyszínéül. Tudja, tekintélyes helyre lesz szükségünk...

Mialatt Grayson beszélt, egyre határozottabban felfigyeltem valami távoli – a vendégsereg moráján is átütő – fegyverropogásra. Most azonban egyszer csak hatalmas robaj szakította félbe Grayson, és az egész terem beleremegett. Riadtan kaptam fel a fejem, de azt kellett látnom, körülöttem mindenki mosolyog, sőt nevetnek, és kezükben meg se rezzen a koktélospohár. Aztán a következő pillanatban az tűnt fel, hogy a

vendégsereg az ablakok felé húzódik, mintha csak krikettmeccs folyna odakinn. Úgy döntöttem, kihasználom a lehetőséget, hogy otthagyjam az asztalt; felálltam, és sodortattam magam a tömeggel. Túl sok ember volt előttem, hogy lássak bármit is, és megpróbáltam előrenyomakodni, amikor egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy mellettem egy ősz hölgy hozzám beszél.

– Banks úr – mondta –, ön el se tudja képzelni, micsoda megkönnyebbülést jelent mindannyiunknak, hogy végre itt van velünk! Persze nem szívesen mutattuk ki, de már kezdtünk igencsak aggódni, tudja – intett a fegyverropogás irányába. – A férjem, ugye, azt bizonygatja, hogy a japánok sose mernék megtámadni a Nemzetközi Enklávét. Na de amikor ezt elmondja napjában hússzor, hát az nem valami biztató. Megmondom önnek, Banks úr, hónapok óta az első jó hír volt, amikor hírért vettük az ön érkezésének. A férjem abbahagyta még ezt a varázsige-mondogatást is a japánokról, napokra abbahagyta. Jóságos ég!

Újabb mennydörgésszerű robaj rázta meg a termet; néhányan gúnyosan éljeneztek. Aztán észrevettem, hogy nem messze előttem kinyitnak pár erkélyajtót, és emberek tódulnak ki a balkonra.

– Ne aggódjon, Banks úr! – Egy fiatalember nyúlt a könyökömhöz. – Kizárt dolog, hogy nekünk is jusson ebből. A véres hétfő óta mindkét oldal *rendkívül* óvatos.

– De honnan jön ez? – kérdeztem.

– Ja, ez a japán hadihajó a kikötőben. A gránátok itt repülnek el a fejünk fölött, és a kanálison túl csapódnak be. Sötétedés után fantasztikus látvány. Mintha az ember hullócsillagokat nézne.

– És mi van, ha egy gránát félúton ér földet?

Nemcsak a fiatalember, akivel beszélgettem, hanem körülöttünk többen is nevettek az ötleten – érzésem szerint kissé erőltettem Majd egy másik hang azt mondta:

– Kénytelenek vagyunk bízni benne, hogy a japcsik értik a dolgukat. Végére is, ha nem figyelnek oda, ugyanúgy a saját vonalaikba is belepottyanthatnak egyet.

– Banks úr, parancsol?

Valaki egy színházi látcsövet nyújtott felém. Amikor elvettem, az olyan volt, mintha jelet adtam volna. A tömeg szétnyílt előttem, mintegy utat mutatva a nyitott erkélyajtó felé.

Kiléptem a kisebbfajta erkélyre. Langyos szellő lengedezett, és az ég sötétrózsaszín volt. Tekintélyes magasságból néztem le; a csatorna a következő épületsor mögött látszott. A túlparti kunyhó- és körengetegből szürke füstoszlop szállt fel az alkonyi égbe.

Szememhez emeltem a látcsövet, de az élesség abszolút nem nekem volt beállítva, és nem láttam semmit. Amikor forgatni kezdtem a beállító csavart, egyszer csak megjelent előttem a csatorna, és nem kis meglepetésemre a legkülönbözőbb csónakfélét láttam, amint teszik a dolgukat közvetlenül a tűzharc szomszédságában. Kiszemeltem az egyik csónakot – dereglyeszerű alkalmatosság volt, egyetlen evezős hajtotta –, amelyik úgy meg volt rakva ládákkal és batyukkal, hogy kizárt dolognak látszott, hogy átférjen közvetlenül előttem az alacsony csatornahíd alatt. Miközben néztem, a csónak gyorsan közeledett a hídhoz, és biztos voltam benne, hogy legalább egy-két láda a rakomány tetejéről a vízbe fog zuhanni. Amíg másodperceken át meredten bámultam a látcsőben a csónakot, meg is feledkeztem az odaát dúló harcról. Érdeklődéssel figyeltem a csónakost, akit hozzám hasonlóan olyannyira lekötött szállítmányának sorsa, hogy rá se hederített a jobb keze felől ötven méterre dúló háborúra. Aztán a csónak eltűnt a híd alatt, és amikor megláttam, hogy érintetlen rakománnyal siklik ki kecsesen a túloldalon, megkönnyebbült sóhajjal leeresztettem a látcsövet.

Ekkor vettem észre, hogy mialatt a csatornát figyeltem, már jókora tömeg gyűlt össze mögöttem. Áadtam a látcsövet valaki közelemben állónak, és szavaimat nem címezve különösebben senkinek, azt mondtam:

– Hát, ilyen a háború. Igazán sajátságos. Nagyok a veszteségek, nemdebár?

Ez többeket is beszédre sarkallt. Egy hang azt mondta:

– Rengeteg a halott odaát Csapejben. De a japcsik néhány napon belül beveszik, és akkor újra csend lesz.

– Nem olyan biztos az! – érvelt egy másik hang. – A Kuomintang eddig is tartogatott meglepetéseket, és lefogadom, ezután se lesz másképp. Lefogadom, még jó ideig kitartanak.

Körülöttem egyszeriben mindenkire rájött a vitatkozhatnék. Néhány nap, néhány hét, mit számít az? A kínaiaknak előbb-utóbb meg kell adniuk magukat, hát nem lenne jobb mielőbb túlesni rajta? Mire többen is tiltakoztak, hogy nem eszik olyan forrón a kását, a dolog még koránt sincs

eldöntve. A helyzet napról napra változik, és rengeteg a bizonytalansági tényező.

– Na és Banks úr még mindig nem jött meg? – kérdezte fennhangon valaki.

A kérdést nyilvánvalóan szónoki fordultnak szánták, mindazonáltal furcsán megült a levegőben, nyomában hirtelen csend támad, és ismét minden tekintet felém fordult. Úgy képzeltem, nem csupán az erkélyen közelemben állók némultak el, hanem csönd szállt az egész bálteremre, és mindenki a válaszomra vár. Arra gondoltam, itt az idő, hogy bejelentést tegyek – amit talán abban a percben meg kellett volna tennem, hogy a bálterembe léptem –, tehát megköszörültem a torkomat, és fennhangon kihirdettem:

– Hölgyeim és uraim, látni való, hogy a helyzet meglehetősen drámai. És nekem ilyen körülmények között nem áll szándékomban hiú reményeket táplálni önökben. De hadd mondjam el, hogy nem volnék itt, ha nem volnék bizakodó az esélyeket tekintve, hogy itt ezt a bűnügyet az egészen közeli jövőben mindenki számára megnyugtatóan rendezem. Mi több, hölgyeim és uraim, merem állítani, hogy *nem pusztán* bizakodásról van szó. Tehát mintegy a jövő hétig a türelmüket kérem. Azután, nos hát, majd meglátjuk, mire jutottunk.

Alighogy kimondtam az utolsó szavakat, a bálteremben hirtelen felharsant a dzsesszenekar. Fogalmam sincs, mekkora szerepe volt ebben a véletlennek, mindenesetre tökéletesen illett a mondókámhoz. Éreztem, hogy a közfigyelem fokozatosan elterelődik rólam, és láttam, hogy mindenki elindul befelé. Én is visszamentem a terembe, és miközben megpróbáltam rátalálni az asztalunkra – egy pillanatra kissé elveszítettem a tájékozódó képességemet –, arra lettem figyelmes, hogy táncoslányok csapata foglalja el a parkettet.

Talán húszan lehettek, jó részük „eurázsiai”, s szűkre szabott, testhez illő formaruhát viseltek, amely madarat szimbolizált. A zenés-táncos műsor előrehaladtával a teremben lévők szemlátomást teljesen elvesztették érdeklődésüket a csatornán túl zajló csata iránt, jóllehet a meg-megújuló fegyverropogás hangjait még a vidám zene sem tudta elnyomni. Olyan volt, mintha ezeknek az embereknek a kedvéért az egyik szórakozás a másikat követné. Amióta megérkeztem Sanghajba, ez már a sokadik eset volt, hogy megrohant az irántuk érzett ellenszenv. Nem egyszerűen azért,

mert a kihívás elfogadása helyett éveken át oly lehangoló módon a homokba dugták a fejüket, vagy mert hagyták a dolgokat a túlburjánzásnak erre a nyomasztó szintjére fejlődni. Igazán mélyen az rázott meg már az ittlétem első percétől, hogy itt az emberek mennyire nem hajlandók elismerni a saját mérhetetlen felelősségüket. E két hét alatt, amióta itt tartózkodom, lehetett bármilyen dolgom az itteni fontos és kevésbé fontos polgárokkal, soha semmi olyat nem tapasztaltam – egyetlenegyszer sem –, amit az őszinte lelkipurdalás valamilyen megnyilvánulásának lehetne tartani. Más szóval itt, az egész civilizált világot beszippantani készülő vihar szívében a cinkos tagadás szálnalmas gyakorlata uralkodik; az önmaga levében fővő és megkeseredő felelősség eltagadásé, amely, már nemegyszer találkoztam vele, tüntető háritásban nyilvánul meg. És ettől az úgynevezett Sanghaji elittől a csatornán túli kínai szomszédai szenvedései láttán most sem telik más, csak megvetés.

Oldalaztam a műsort figyelők hátának sorfala mellett, és igyekeztem fékezni egyre erősödő undoromat, amikor egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy valaki belekapaszkodik a karomba. Odafordultam, és Sarah-ra esett a tekintetem.

– Christopher – mondta –, egész este csak azon igyekszem, hogy a közeledbe kerüljek. Már annyi idő sincs, hogy odabiccents a jó öreg otthoni barátaidnak? Nézd, ott van Cecil is, neked integet.

Beletelt kis időbe, mire a tömegben ki tudtam venni Sir Cecilt; egyedül ült egy asztalnál a terem túlsó végében, és tényleg nekem integetett. Visszaintegettem, majd Sarah-ra néztem.

Megérkezésem óta most találkoztunk először. Az volt a benyomásom, hogy aznap este nagyon jól nézett ki; szokásos sápadtságát jótékonyan elapasztotta a sanghaji nap. Ráadásul modora könnyed és magabiztos maradt, mialatt pár baráti szót váltottunk. Csak most, a tegnapi történetek után kapom rajta magamat, hogy újra végiggondolom ezt az első találkozást, s próbálok rájönni, hogy is téveszthetett meg ennyire. Talán csak utólag magyarázok bele bizonyos feltűnő kimódoltságot a mosolyába, különösen olyankor, amikor Sir Cecilt emlegette. És bár beszélgetésünk leginkább csak udvarias szólamokra korlátozódott, egy aznap este tett megjegyzése – amely már akkor igencsak meglepett – kísért egyfolytában tegnap éjjel óta.

Megkérdeztem, neki és Sir Cecilnek milyen volt az itt töltött egy év. Sarah biztosított róla, hogy bár Sir Cecilnek nem sikerült elérnie a remélt áttörést, azért éppen eleget tett, hogy kivívja vele a közösség háláját. Ekkor történt, hogy minden különösebb hátsó gondolat nélkül megkérdeztem:

– Ezek szerint nem áll szándékotokban mihamarabb elhagyni Sanghajt?

Mire Sarah nevetett, vetett megint egy pillantást Sir Cecil asztala felé, és azt mondta:

– Nem, mostanra már egész jól megállapodtunk. A Metropole abszolút lakályos. Nem hinném, hogy túl sietős volna bárhova is mennünk. Persze csak ha nem jön valaki kimenteni.

Úgy mondta mindezt – beleértve ezt a legutóbbi megjegyzést a kimentésről –, mintha viccet mesélne, és bár nem igazán értettem, mit akar ezzel, az övével egybecsengő könnyed nevetéssel reagáltam. Amennyire emlékszem, ezután közös angliai barátainkról csevegtünk, míg Grayson megjelenése véget nem vetett a látszólag semmitmondó beszélgetésünknek.

Mint említettem, csak most, múlt éjjel óta kezdtem elemezgetni a Sarah-val való, ebben a három hétben történt különböző találkozásainkat, és bukott felszínre ez a könnyed válaszához egyfajta ellensúlyként odavetett megjegyzés, amely azóta is egyfolytában kísért.

TIZENHARMADIK FEJEZET

A tegnap délután legnagyobb részét a három holttest föllelésének helyszínén, a sötét, nyikorgó csónakházban töltöttem. Kérésemet, hogy nyomozás közben ne zavarjanak, a rendőrség olyannyira tiszteletben tartotta, hogy elvesztettem minden időérzékemet, és alig tudatosult bennem, hogy odakinn már alkonyodik. Mire kiértem a Bunda, és lesétáltam a Nanking úton, a lámpák már égtek, és a járdákat elárasztotta az esti forgatag. A hosszú és csüggesztő nap után szükségét éreztem némi lazításnak, és utamba vettem egy kis bárt a Nanking és Kiangsze út sarkán, ahová odaszoktam mindjárt az érkezésem utáni napokban. Nincs semmi különös ebben a szórakozóhelyben; csak egy csendes kis szuterén, ahol esténként többnyire egy szem francia zongorista ad elő szomorkás Bizet- vagy Gershwin-dal-lamokat. Igényeimnek mindazonáltal tökéletesen

megfelelt, és ezekben a hetekben több alkalommal is vissza-visszatértem. Tegnap este talán egy órácskát töltöttem az egyik sarokasztalnál, könnyű francia főztöt ettem, és papírra vettem a csónakházban tett felfedezéseimet, miközben bártáncosnők hajladoztak partnereikkel a zene ütemére.

Azzal jöttem fel a lépcsőn, hogy most már hazatérek a hotelbe, amikor mellékesen beszédbe elegyedtem az orosz portással. Az illető egy bizonyos gróf, kitűnően beszél angolul; a nyelvre, mint mondja, a nevelőnője tanította még a forradalom előtt. Valahányszor a bárba látogattam, szokásommá vált pár szót váltani vele, és tegnap este is így tettem, amikor – már nem emlékszem, miről beszélgettünk – mellékesen megjegyezte, hogy Sir Cecil és Lady Medhurst is itt járt kicsivel előbb az este.

– Azt hiszem – jegyezte meg –, a ma éjszakát a szórakozásnak szentelik.
– Kicsit gondolkozott, aztán hozzátette: – Lucky Chance House. Igen, úgy rémlik, Sir Cecil azt mondta, oda mennek.

Ez a létesítmény nem tartozott az általam ismertek közé, de a gróf kéréstelenül is magyarázni kezdte a hollétét, és mert nem volt messze, odaindultam.

Útbaigazítása elég szabatos volt, de minthogy még nem mozgok igazán otthonosan a Nanking út mellékutcáiban, sikerült egy kicsit elkeverednem. Ez persze nem különösebben zavart. A városnak ez a része még sötétedés után sem félelmetes, és bár egy koldus leszólitott, és egy helyütt részeg matrózba ütköztem, egy a lelki békéhez igencsak közeli hangulatban hagytam sodortatni magam az esti tömeggel. A csónakházbeli lehangoló munka után jó érzés volt elvegyülni a mindenféle és -fajta szórakozni vágyó közé; beszívni az ételek és füstölők felém bodorodó illatát, valahányszor elhaladtam egy-egy fényáradatban úszó étterembejárat előtt.

Ahogy újabban egyre inkább szokásommá vált, gondolom, tegnap este is föl-alá jártattam a szemem, fürkésztem az elhaladó tömegben az arcokat, hátha megpillantom Akirát. Mert igazság szerint szinte bizonyos, hogy már láttam gyerekkori barátomat röviddel Sanghajba érkezésem után – úgy a második vagy harmadik estén. Ez volt az az este, amikor Keswick úr a Jardine Mathesontól és még más hasonlóan kiemelkedő személyiségek úgy határoztak, hogy „bele kell kószolnom az éjszakai életbe”. Abban az időben még a kezdeti tájékozódásképtelenség állapotában voltam, és a

mulatóról mulatóra, lokálról lokálra járást fárasztónak találtam. A francia koncessziós terület szórakoztató negyedében jártunk – most már látom, hogy vendéglátóimnak külön élvezetet jelenthetett szembesítem a legpikánsabb szórakozóhelyekkel –, és épp jöttünk ki egy kaszinóból, amikor megpillantottam az arcát a járókelők forgatagában.

Egy csoport feltűnően öltözött, nyilvánvalóan városnéző körúton lévő japánnal volt. Természetesen abból a futó pillantásból – az alakok gyakorlatilag cs|Jc körvonalak voltak egy lokálbejárat lámpásainak hátulról jövő fényében – teljes biztonsággal nem állapíthattam meg, hogy Akira az. Talán ezért, vagy talán valami más okból, mindenesetre semmit sem tettem, hogy magamra vonjam gyermekkori barátom figyelmét. Ezt talán nehéz megérteni, de akkor is így volt. Azt hiszem, feltételeztem, hogy még rengeteg ilyen alkalomban lesz részem; talán úgy éreztem, hogy így véletlenül összefutni, miközben mindketten társasággal vagyunk, nem a legszerencsésebb – nem méltó az általam oly régóta várt nagy találkozáshoz. Mindenesetre a lehetőséget futni hagytam, és csak mentem Keswick úr és a többiek nyomában a várakozó limuzinhoz.

Az eltelt hetek során azonban nem győztem sajnálni azt az aznap esti tétlenségemet. Mert bár még a legsietősebb perceimben is állhatatosan fürkésztem az utamba kerülőket, míg mentem a dolgom után az utcán, vagy intéztem ügyeimet a hotelcsamokokban, azóta se láttam újra. Tisztában vagyok vele, hogy a hivatalos utat is választhatnám, hogy rátaláljak; ám most még a megoldásra váró bűnügyé az elsőbbség. És Sanghaj nem olyan irdatlan nagy hely; előbb-utóbb biztos egymásba botlunk.

De ideje visszatérni a tegnap este eseményeire. A portás útbaigazítását megfogadva végül is egyfajta téren találtam magamat, ahol több apró utcácska is keresztezte egymást, és a tömeg minden eddigi mértéket meghaladt. Egyesek dolgokat próbáltak eladni, mások koldulni próbáltak, míg megint mások csak beszélgettek és nézelődtek. Egy ide merészkedő magányos riksa megállt a sokaság kellős közepén, és a rikсахúzó dühödten vitatkozott egy ott ácsorgóval. Elhaladtam mellettük, és megpillantottam a Lucky Chance House-t a túlsó sarkon, és rövidesen egy skarlátvörös plüssel bevont, keskeny lépcsőházban vezettek fölfelé.

Először egy átlagos hotelszoba méretű szobába léptem be, ahol vagy tucatnyi kínai zsúfolódott össze egy játékasztal körül. Amikor

megkérdeztem, hogy Sir Cecil itt van-e az épületben, a személyzet két tagja gyors tanácskozásba kezdett, aztán az egyikük intett, hogy kövessem.

Újabb lépcsők következtek, majd egy homályos folyosó, azután egy telefüstölt szoba, ahol egy csomó francia kártyázott. Megráztam a fejemet, mire a férfi újra intett, menjünk tovább. Ezen a módon hamarosan megállapíthattam, hogy az épület egyetlen hatalmas játékbarlang, tele sok aprócska szobával, és mindegyikben más és más játékot játszanak. Viszont felbosszantott az a mód, ahogy kalauzom mindentudón bólogatott, valahányszor elismételtem Sarah vagy Sir Cecil nevét, majd bevezetett egy újabb telefüstölt szobába, ahol csupa idegen gyanakvó tekintete fogadott. Mindenesetre minél többet láttam az intézményből, annál valószínűtlenebbnek látszott, hogy Sir Cecil ilyen helyre vinné Sarah-t, és már azon voltam, hogy feladom a dolgot, amikor az egyik ajtón belépve ott találtam Sir Cecilt: ült az asztalnál, és a ruletkeerékre meredt.

Még vagy húszán lehettek jelen, főleg férfiak. A szobát nem ülte meg annyira a dohányfüst, mint egynémely másikat, de fülledtnek annál fülledtebb volt. Sir Cecil teljesen el volt merülve, éppen csak odaintett nekem, mielőtt pillantását visszazegezte volna a kerékre.

A fal mellett vöröses anyaggal bevont néhány ócska fotel állt. Az egyikben izzadságtól lucskos nyugati öltönyben öreg kínai hortyogott. Az övéen kívül még egyetlen fotel volt foglalt, a játékasztaltól legtávolabb eső, árnyékos sarokban álló, amelyikben Sarah pihent félig lehunyt szemmel, a kéztövére hajtva a fejét.

Riadtan felrezzent, amikor odaültem mellé.

– Jaj, Christopher! Hát te meg hogy kerülsz ide?

– Csak épp erre jártam. Bocsánat. Nem akartalak megijeszteni.

– Épp erre jártál? Egy ilyen helyen? El nem hiszem. Te bennünket követsz.

Suttogva beszélünk, mintha nem akarnánk megzavarni a játékasztal körül ülőket. Tompán hallható volt, hogy valahol az épületben valaki trombitán gyakorol.

– Bevallom, éppen azt hallottam, hogy ide jöttetek mondtam. – És minthogy amúgy is erre jártam..,

– Jaj, Christopher, ennyire egyedül érezted magad?

– Dehogyan. Csak nyomasztó napom volt, és szerettem volna kicsit lazítani, ennyi az egész. Bár el kell ismernem, kétszer is meggondoltam

volna, ha tudom, hogy ilyen helyre jöttök.

– Ne ítéld elhamarkodottan. Cecil és én imádunk festettek tenni. Nincs is annál jobb móka! Enélkül Sanghaj nem is volna Sanghaj. De most meséld arról a nyomasztó napodról! Kedvetlennek látszol. Feltételezem, bűnügyekben még nem jutottál túl a holtpontra.

– Holtpontra még innen, de kedvetlen nem vagyok. Már kezdenek alakulni a dolgok.

Aztán amikor elkezdtem mesélni, hogyan töltöttem több mint két órát négykézláb egy korhadt csónakban, amelyben három oszlásnak indult holttestet találtak, firtoggni kezdett, és a szavamba vágott.

– Ez egyszerűen borzasztó. Ma valaki a teniszklubban azt mondta, hogy az összes holttestnek te volt vágva a lába meg a keze. Igaz ez?

– Attól tartok, igen.

Elfirtorodott megint.

– Nem is tudom, mit mondjak, ez olyan borzasztó. De ezek kínai gyári munkások voltak, nem? Semmi esetre se tehetett közülük... a szüléidhez.

– Igazából úgy hiszem, ez a bűncselekmény alapvetően összefügg a szüleim ügyével.

– Tényleg? A teniszklubban azt mondják, ezek a gyilkosságok mind ennek a Sárga Patkány-dolognak a fejleményei. Azt mondják, az áldozatok a Sárga Patkány kicsodái-micsodái voltak.

– Sárga Kígyó.

– Tessék?

– A kommunista informátor. Sárga *Kígyó*.

– Ja, tényleg. Na mindegy, szóval ez borzasztó. Mi nem jut eszükbe ezeknek a kínaiaknak, ilyen helyzetben egymás torkának ugranak!? Az ember azt hinné, a vörösök és a kormány legalább egy darabig összefognak a japánok ellen.

– Gyanítom, a kommunisták és a nacionalisták annál sokkal jobban gyűlölik egymást.

– Ezt mondja Cecil is. Jaj, nézd már, hogy lehet így játszani?

Követtem a pillantását, és azt láttam, hogy Sir Cecil – nekünk háttal – féloldalra roskad, teljes súlyával az asztalnak dől. Szemlátomást minden esélye megvolt rá, hogy végérvényesen kiforduljon a székből.

Sarah kissé zavartan rám nézett. Aztán felállt, odament Sir Cecilhez, kezét a vállára tette, és gyengéden a fülébe súgott. Sir Cecil felriadt,

körülnézett. Lehetséges, hogy ezen a ponton egy másodpercre elkaptam róluk a szemem, mert egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy ezután pontosan mi történt. Csak annyit láttam, hogy Sarah hátratántorodik, mint akit megütöttek, és egy pillanatra úgy nézett ki, el is esik, de aztán visszanyerte az egyensúlyát. Sir Cecil hátát vizsgálva megállapíthattam, hogy egyenesen ül újra, a játékra figyel, és képtelen voltam eldönteni, hogy vajon ő volt-e az oka Sarah egyensúlyvesztésének.

Sarah meglátta, hogy meredten nézem; mosolyogva visszajött, és leült mellém megint.

– Fáradt – mondta. – Tele van energiával, de az ő korában tényleg többet kéne pihennie.

– Gyakran ellátogattok ide?

Bólintott.

– És még pár ugyanilyenbe. Cecil nem szereti azokat a nagy, puccos helyeket. Nem hisz benne, hogy az olyanokban komolyan nyerni is lehet.

– Mindig elkíséred ezekre az expedíciókra?

– Valakinek muszáj gondoskodnia róla. Már nem fiatal ember, ugye. Ó, jól elvagyok ezzel. Csuda izgalmas. Ez a város igazából erre van kitalálva.

A játékasztalt körbeülőkből egyszerre szakadt fel a sóhaj, aztán a társaság kis, beszélgető csoportokra esett szét. Láttam, ahogy Sir Cecil felállni próbál, és csak ekkor tudatosult bennem, hogy mennyire kaptos. Visszacúszott a székbe, de másodjára már sikerült feltápáskodnia, és bizonytalan léptekkel elindult felénk. Kézfogásra várva felálltam, ő azonban a vállamon pihentette meg a kezét, leginkább támasztékot keresve bennem, és azt mondta:

– Drága fiam, drága fiam! De jó, hogy látom.

– Szerencsével járt az imént, uram?

– Szerencsével? Á, dehogy. Siralmas egy este ez a mai. Ez az egész nyavalyás hét úgy pocsék, ahogy van. De az ember előre sose tudja. Föltámadok újra, fel ám! Föltámadok a hamvaimból.

Már Sarah is talpon volt, és nyújtotta a kezét, hogy Sir Cecil rátámaszkodhasson, de ő lerázta magáról, és még csak rá se nézett. Majd így szólt hozzám:

– A csudába is! Mit szólna egy koktélhoz? Odalenn van egy bár.

– Nagyon kedves öntől, uram, de most már valóban vissza kell mennem a hotelomba. Holnap is nehéz napom lesz.

– Örömmel hallom, hogy keményen dolgozik. Persze magam is azzal a szándékkal jöttem ebbe a városba, hogy a dolgokat kicsit elrendezzem. De tudja, fiam – dugta oda egészen közel az arcát az enyémhez, az orrunk a végén csaknem összeért –, nekem ez az ügy nagyon sötét. Nagyon-nagyon sötét.

– Cecil, kedvesem, most már menjünk haza.

– Haza? Az a hotelnek csúfolt patkányfészek neked haza? Drágám, neked megvan az az előnyöd hozzám képest, hogy csavargó vagy. Bánod is te, hol vagy!

– Most már menjünk, kedvesem. Fáradt vagyok.

– Fáradt vagy. Az én kis csavargóm fáradt. Banks, kocsival van?

– Sajnos nem. De ha óhajtja, megpróbálhatok fogni egy taxit.

– Taxit? Azt hiszi, a Piccadillyn van? Csak úgy leint egy taxit odakinn? Abban a minutában a torkára teszik a kést ezek a kínaiak.

– Cecil, kedvesem, kérlek, ülj itt le, amíg Christopher megkeresi Boriszt! – rimánkodott Sarah a férjének, majd hozzám fordult: – A sofőrünk valahol itt kell hogy legyen a közelben. Nem tennéd meg nekünk ezt a borzasztó nagy szívességet? Szegény Cecil ma este egyre elviselhetetlenebb.

Igyekezvén derűs képet vágni a dologhoz – közben arra is ügyelve, hogy visszataláljak a szobába kijöttem az épületből. Odakinn a téren most is legalább annyi ember tolongott, de kicsivel odébb riksákat és gépkocsikat láttam sorakozni az egyik utcában. Átvágtam abba az irányba, és jó ideig kocsiról kocsira járva Sir Cecileztem a legkülönbözőbb nációjú sofőröknek, mire végre-valahára az egyikük igennel válaszolt.

Amikor visszatértem a játékbarlanghoz, Sarah és Sir Cecil már az utcán várakozott. Sarah két kézzel tartotta Sir Cecilt, de a hórihorgas, félrebillent férfitest bármelyik pillanatban összeomlással fenyegetett. Odasiettem hozzájuk, és közben hallottam, ahogy Sir Cecil azt mondja Sarah-nak:

– Te vagy az, akit nem szeretnek itt, drágám. Amikor még egymagám szoktam idejárni, mindig úgy bántak velem, mint valami királlyal. Úgy ám, mint valami királlyal! Nem szeretik az olyasfajta nőket, mint te. Ide ne jöjjön más, csak igazi hölgyek vagy pedig kurvák. És te nem vagy se ez, se az. Láthatod, egy kicsit se csípnek. Sose volt semmi gond, amíg nem kezdél erősködni, hogy itt lógj a nyakamon.

– Menjünk, kedvesem. Megjött Christopher. Ez rendes volt tőled, Christopher. Nézd, kedvesem, megtalálta nekünk Boriszt.

A Metropole nem volt messze, de az autó többnyire csak csigatempóban haladt a gyalogosok és riksák forgatagában. Az út folyamán Sarah mindvégig a karjánál vagy a vállánál fogta Sir Cecilt, aki közben el-elbóbiskolt. Valahányszor felriadt, megpróbálta lerázni magáról Sarah-t, de az asszony csak nevetett, és fogta és tartotta keményen a zötykölődő automobilban.

Aztán a Metropole forgóajtóin való áthaladásban én vettem át a támaszték szerepét, majd a liftben is, míg Sarah vidám üdvözlő félmondatokat váltott a szállodaszemélyzettel. Majd végre fölértünk a Medhurst-lakosztályba, és belesúszathattam Sir Cecilt egy fotelba.

Azt hittem, elszunyókál, de ehelyett váratlanul felélénkült, és se füle, se farka kérdéseket kezdett feltenni nekem, amikből egy kukkot se értettem. Aztán amikor Sarah előkerült a fürdőszobából egy flaneldarabbal, és nekiállt a férje homlokát törölgetni, Sir Cecil így szólt:

– Banks, fiam, beszéljünk őszintén. Itt ez a néember. Mint látja, jó pár évvel fiatalabb nálam. Persze ő se mai csirke, ha meggondolom, haha! De akkor is, jó pár évvel fiatalabb. Mondja meg őszintén, fiam, mit gondol, egy ilyen helyen, mint ez a mai, ahol ma éjjel ránk talált, szóval mit gondol, ha egy idegen így minket együtt lát... Fenébe is, legyünk őszinték! Azt akarom kérdezni magától, mit gondol, az emberek ringyónak nézik a feleségemet?

Sarah-nak, már amennyire megítélhettem, arcizma se rezdült, bár kissé szaporábbra fogta tevékenységét, mintha abban reménykedne, hogy a kúra a férjének majd jobb kedvet csinál. Sir Cecil ingerülten megrázta a fejét, mintha legyet akarna elzavarni, és azt mondta:

– Ki vele, fiam! Mondja meg az igazat!

– Ugyan, kedvesem – szólt Sarah csendesen. – Miért vagy ilyen undok?

– Elárulok magának egy titkot, fiam. Elárulok egy titkot. Nagyon élvezem. Szeretem, ha az emberek ángyénak hiszik a feleségemet. Ezért szeretek ilyen helyekre járni, mint ma este. Szállj le rólam! Hagyj békén! – Félretolta Sarah-t, aztán folytatta: – A másik ok természetesen, amiért eljárak, nyilván maga is kisékelte: van egy kis adósságom. Mondhatni, kicsit felgyülemlettek a tartozásaim. Persze sose fogok kimászni belőlük.

– Kedvesem, Christopher túl udvarias. Vedd észre, hogy csak untatod.

– Miket beszél ez a ringyó? Maga is hallja, fiam? Hát ne tegye. Ne is hallgasson rá. Csak annyit mondok: az ember sose hallgasson szajhákra. Telebeszéli a fejed. Háborúban, nehéz időkben pláne. Háború idején sose szabad hallgatni szajhára.

Segítség nélkül föltápászkodott, és pár másodpercig dülöngélve állt előttünk a szoba közepén, kiszabadult gallérja félreállt az ingnyakból. Aztán bevonult a hálószobába, és becsukta maga mögött az ajtót.

Sarah megeresztett felém egy mosolyt, és bement utána. Ha nem lett volna ez a mosoly – pontosabban valamifajta felhívás, amit felfedezni véltem mögötte –, ezen a ponton biztos fogom magam és távozom. Így viszont ott maradtam a szobában, és egy kínai porcelánt bámultam szórakozottan a bejárati ajtó melletti posztamensen. Egy darabig hallottam, hogy Sir Cecil kiabál valamit; aztán csend lett.

Úgy öt perc múlva előjött Sarah, és meglepettnek látszott, hogy még ott talál.

– Jól van? – kérdeztem.

– Most alszik. Reggelre kutya baja. Bocsánat a kellemetlenségért, Christopher. Biztos nem ilyesmire vágytál, amikor utánunk jöttél ma este. Majd valamit kitalálunk, hogy kárpótoljunk. Meghívunk valahová vacsorázni. Az Astor House-ban mindig jó a konyha.

Kikísért a szobából, de az ajtóból még visszafordultam.

– Ezek a dolgok gyakran megtörténnek? – kérdeztem.

Felsóhajtott.

– Elég gyakran. De nehogy azt hidd, hogy a lelkemre veszem. Csak egyvalami aggaszt néha. A szíve, tudod. Ezért megyek vele mostanában mindenhova.

– Le a kalappal előtted, ahogy a gondját viseled.

– Nem szeretném, ha rossz kép alakulna ki benned. Cecil gyengéd férfi. Mihamarabb nyélbe kell ütnünk azt a közös vacsorát. Ha már nem leszel annyira elfoglalt. De azt hiszem, te mindig elfoglalt vagy.

– Sir Cecil hajlamos rá, hogy minden estéjét így verje el?

– Többnyire. Néha a nappalok se különbek.

– Van valami, amit egyáltalán tehetek?

– Valami, amit tehetsz? – Könnyedén felnevetett. – Nézd, Christopher, én jól vagyok. Komolyan, nem szabad, hogy rossz kép alakuljon ki benned róla. Cecil kedves ember. És én... én annyira szeretem.

– Hát akkor további jó éjszakát!

Tett felém még egy lépést, és bizonytalanul megemelte a kezét. Azon kaptam magam, hogy megszorítom, de nemigen tudva, mi következék, lehajoltam, és megcsókoltam a tenyerembe simuló kézfejet. Aztán még egy jó éjszakát mormolva kiléptem a folyosóra.

– Ne aggódj miattam, Christopher – suttogta az ajtóból. – Abszolúte jól vagyok.

Ezek voltak az utolsó hozzám intézett szavai tegnap este. De ma mégis azok a szavak nem hagynak nyugodni, kísértenek makacsul, amelyeket három héttel korábban mondott, amikor először találkoztam itt vele a Palace Hotel báltermében. „Nem hinném, hogy túl sietős volna bárhova is mennünk. Persze csak ha nem jön valaki kimenteni.” Mit akarhatott közölni, miért tette ezt a megjegyzést aznap este? Mondom, már akkor értetlenül álltam a dolog előtt, és minden bizonnyal rá is kérdeztem volna, ha épp abban a pillanatban fel nem bukkan Grayson a tömegből, hogy magával vigyen.

ÖTÖDIK RÉSZ

Cathay Hotel Sanghaj, 1937. szeptember 29.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Elügyetlenkedtem a ma reggeli megbeszélésemet MacDonalddal a brit konzulátuson, és még most este is csak csalódottsággal tudok visszagondolni rá. Az a helyzet, hogy ő résen volt, én meg nem. Újra meg újra hagytam, hogy az orromnál fogva vezessen, elpocsékoltam az erőmet olyan dolgok fölötti vitákban, amelyekben ő már eleve eldöntötte, hogy engedni fog. Ha lehet, négy hete messzebb jutottam vele azon az estélyen a Palace Hotel báltermében, amikor először hozakodtam elő a Sárga Kígyóval való beszélgetés ötletével. Akkor sikerült meglepnem MacDonaldot, és legalább elértem, hogy bizonyos fokig beismerje, mi az igazi szerepe itt Sanghajban. Ma délelőtt azonban még azt az álcáját se tudtam levetetni vele, hogy ő csak egy protokollügyekkel megbízott tisztviselő.

Azt hiszem, alábecsültem. Azt hittem, elég lesz csak bemennem és felelősségre vonnom, hogy miért megy ilyen lassan a kérésem teljesítése. Csak most látom, milyen ügyesen állította fel csapdáit, felismervén, hogy ha felmérgesedem, könnyebb lesz jobb belátásra térítenie. Ostobaság volt ilyen fokig kimutatnom ingerültségemet; de a napokon át tartó folyamatos megfeszített munka kimerített. És persze meg ne feledkezzem a városi tanács emberével, Graysonnal való találkozásomról sem, akivel teljesen váratlanul futottam össze, útban MacDonald irodája felé. Igazából azt kell hogy mondjam, leginkább ez volt az, ami kiborított ma reggel, mégpedig olyannyira, hogy amikor aztán leültem tárgyalni MacDonalddal, a gondolataim gyakorlatilag már máshol jártak.

Rövid ideig a konzulátus épületének második emeleti kis társalgójában várakoztattak. Végül jött a titkár, hogy közölje, MacDonald fogadásomra készen áll, úgyhogy kimentem a márvány lépcsőfordulóba, és már a liftajtó előtt álltam, amikor Grayson rohogott le a lépcsőn, és a nevemet kiabálta.

– Jó reggelt, Banks úr! Bocsánat, talán nem a legjobbkor zavarom.

– Jó reggelt, Grayson úr. Ami azt illeti, ez tényleg nem a legszerencésebb alkalom. Éppen közös barátunkhoz, MacDonald úrhoz megyek.

– Jaj, akkor inkább nem is tartóztatom. Csak épp itt voltam az épületben, és hallottam, hogy ön is itt van.

Vidám kacagása visszhangot vert a márványfalakon.

– Örömmel tölt el, hogy újra láthatom, Grayson úr – mondtam. – Most azonban...

– Egy pillanatra sem akarom feltartani, uram. De ha szabad megjegyeznem, tudja, önnek mostanában kissé nehéz a nyomára akadni.

– Nos, Grayson úr, ha esetleg egészen gyorsan elintézhethjük...

– Ó, még annál is gyorsabban. Tudja, uram, belátom, hogy ez úgy festhet, mintha elébe vágnánk a dolgoknak, de ezekben a kérdésekben szükség van bizonyos mennyiségű előmunkálatokra. Ha egy ilyen fontos eseménynél nem klappol minden a legteljesebb mértékig, ha bármi egy kicsit is silánynak vagy amatőrnek hat...

– Grayson úr...

– Jaj, bocsánat. Csak kíváncsi voltam az elvárásaira a fogadtatási ünnepség néhány részletét illetően. A Jess-field parkban mint helyszínben már megállapodtunk. Lesz színpad, óriássátor, kihangosítás... Jaj, bocsánat, rögtön rátérek a lényegre. Banks úr, igazából az ön ünnepségbeli szerepét szeretném megbeszélni önnel. Az az érzésünk, hogy a ceremóniát tisztes keretek között kell tartanunk. Arra gondoltam, talán mondhatna pár szót, hogyan sikerült megoldania az ügyet. Mely perdöntő nyomok vezették el végül is a szüleihez satöbbi. Csak pár szó, és a tömeg tombolni fog az örömtől. Aztán az ön beszéde végén, gondolom, ők is kijöhetnek a színpadra.

– Kicsodák, Grayson úr?

– Hát az ön szülei, uram. Úgy gondoltam, hogy talán ők is felállhatnak a dobogóra, integetnének, megköszönnék a tapsot, aztán levonulnának. De természetesen ez csak egy ötlet. Biztos önnek is van egy-két remekjavaslata a tarsolyában...

Hirtelen ólmos fáradtságot éreztem tagjaimban.

– Nem, nem, Grayson úr, ez így, ahogy van, fantasztikus. És most, ha ez minden, nekem már tényleg...

– Csak még egy dolog, uram. Aprócska részlet, de olyan, ami nagyon hatásos tud lenni, ha ügyesen bánunk vele. Az a tervem, hogy abban a pillanatban, amikor a szülei a színpadra lépnek, a rezesbanda zendítsen rá mondjuk a „Hűséges szív reménység”-re vagy valami hasonlóra. A munkatársaim közül egyeseknek kevésbé tetszik ez az ötlet, de nézetem szerint...

– Grayson úr, ez az ötlete egyszerűen zseniális. Mi több, az ügy megoldását illetően a képességeimbe vetett feltétlen bizalma több mint hízalgő. De most, ha megengedi, nem várakoztathatom tovább MacDonald urat...

– Természetesen, természetesen. Akkor hát nagyon köszönöm, hogy szakított időt rám.

Megnyomtam a lift gombját, és miközben ott álltam és vártam, Grayson addig se tágitott. Már hátat fordítottam neki, és a liftajtót bámultam, de ő csak mondta a magáét.

– Egy dolog azért még nem hagy nyugodni, Banks úr. Van valami elképzelése, hol fognak a szülei az ünnepség napján megszállni? Tudja, nekünk kell majd gondoskodnunk róla, hogy az úton a parkba és vissza a parkból minél kevésbé legyenek kitéve a tömeg zaklatásának.

Nem emlékszem, mit feleltem neki. Talán a liftajtó abban a pillanatban nyílt ki, és otthagyhattam valami nyúlfarknyi válasszal. Ez az utolsó kérdése azonban befészkelte magát az agyamba, és, mondom, valószínűleg leginkább ez gátolt meg a koncentrációban a Mac-Donalddal való tárgyalásomon. És ma este újra, most, hogy a nap fáradalmait magam mögött tudhatom, azt veszem észre, hogy ugyanez a kérdés motoszkál megint a fejemben.

Nem mintha egyáltalán fel se merült volna bennem, hogy végül is hol helyezzem el a szüleimet. Egyszerűen korainak éreztem – sőt akár istenkísértésnek –, hogy ilyen kérdésekkel foglalkozzam, miközben ennek a bonyolult bűnügynek az összes szálához még hozzá se fértem. Azt hiszem, az eltelt hetekben mindössze egyetlenegyszer gondoltam bele komolyan a dologba, mégpedig aznap este, amikor összefutottam régi jó iskolatársammal, Anthony Morgannal.

Nem sokkal ideérkezésem után történt – a harmadik vagy negyedik este. Egy ideje már tudtam, hogy Morgan Sanghajban él, de mert igazából sose voltunk barátok a Szt. Dunstanban – holott mindvégig ugyanabba az osztályba jártunk –, nem tettem különösebb erőfeszítéseket, hogy találkozzunk. De aztán harmadnap reggel egyszer csak felhívott telefonon. Érezhetően megbántódott, hogy nem kerestem vele a kapcsolatot, és végül is belementem, hogy találkozzunk aznap este egy hotelban a francia koncessziós negyedben.

Már jóval sötétedés után voltunk. Morgan a hotel halványan megvilágított előcsarnokában várt rám. Az iskola óta nem láttam, és megdöbbenett, mennyire elcsigázott, eltestesedett férfi lett belőle. De nagyon igyekeztem, hogy semmi megütközés ne legyen kiolvasható a hangomból, miközben melegen üdvözöltük egymást.

– Muris! – lapogatta a hátamat. – Mintha csak tegnap lett volna. Másrészt meg időtlen időkkel ezelőtt.

– Szent igaz.

– Képzeld – folytatta –, a múltkor levelet kaptam a dán Emerictől! Emlékszel rá? A dán Emeric! Évek óta nem hallottam felőle! Úgy tűnik, most épp Bécsben él. Jó öreg Emeric. Emlékszel rá?

– Hogyne, persze – mondtam, bár csak egészen halvány emlékképek rémlettek fel egy ilyen nevű fiúról. – A jó öreg Emeric.

Az elkövetkező mintegy fél órában Morgan szinte megállás nélkül locsogott. Oxford után rögtön Hongkongba költözött, onnan hurcolkodott át tizenegy éve Sanghajba, miután állást kapott a Jardine Mathesonnál. Aztán egy ponton félbeszakította a történetet, hogy közbeszúrja:

– El se hiszed, mennyi istenverte bajom van a sofőrökkel azóta, hogy ezek a zűrök elkezdődtek. Az állandó sofőröm rögtön a legelső nap meghalt, ahogy a japcsik elkezdtek az ágyúzást. Találtam egy másikat, arról meg kiderült, valami bandita. Folyton a bandabeli ügyei után rohangu, sose találtad, ha valahová menni akartál. Egyszer az Amerikai Klubnál vett fel, hát csupa vér volt az inge. Na nem a saját vére volt, erre hamar rájöttem. Semmi mentegetőzés, gondolhatod; tipikus kínai. Az volt nekem az utolsó csepp a pohárban. Aztán volt még két másik, azok vezetni se tudtak. Az egyik még egy riksást is elgázolt, szegény ördög majdnem otthagya a fogát. Az a sofőr, aki most van, az se sokkal jobb, úgyhogy imádkozunk, hogy épségben odaérjünk vele.

Fogalmam se volt, mit akar ezzel az utóbbi kijelentéssel, merthogy emlékezetem szerint nem állapodtunk meg semmi olyanban, hogy ma este még valahová máshová is mennénk. De nem volt kedvem ezt a fejére olvasni, meg aztán témát is váltott, rátért a hotelt sújtó ellátási nehézségekre. Az előcsarnok, ahol ültünk, mint közölte, nem volt mindig ilyen halványan megvilágított: a háború óta szünetelnek az izzószállítmányok a csapejbeli üzemekből; a szálloda egyes részein a vendégek kénytelenek sötétben botorkálni. Arra is felhívta a figyelmemet, hogy a helyiség túlsó végében a tánc-zenekarnak legalább három tagja csak imitálja a játékot a hangszerén.

– Ezek valójában portások. Az igazi zenészek vagy elmenekültek Sanghajból, vagy elesetek a harcokban. De ahhoz képest elég jól csinálják, nem gondolod?

Miután így felhívta rá a figyelmemet, megállapítottam, hogy az imitáció korántsem tökéletes. Az egyikük végtelenül unott képet vágott, és még arra se vette a fáradságot, hogy a vonót a hegedűje közelében tartsa; egy másik gyakorlatilag megfedkezett róla, hogy a kezében klarinétot tart, és csak állt, és tátott szájjal csodálta a körülötte játszó igazi muzsikusokat. Csak amikor elismeréssel adóztam Morgannak a szállodák belső világában való jártasságáért, akkor árulta el, hogy valójában már több mint egy hónapja itt él, merthogy a lakása Hungkouban „kényelmetlenül közel esik” a harcokhoz. Amikor együttérzésemnek adtam hangot, hogy el kellett hagynia az otthonát, hangulata hirtelen megváltozott, és első ízben fedezhettem fel rajta azt a melankóliát, amely eszembe juttatta azt a szomorú és magányos fiút az iskolából.

– Amúgy se volt valami nagy otthon – bámult bele a koktélos poharába.
– Csak én meg pár cseléd lófráltunk benne. Őszintén szólva, nyomorúságos egy odú volt. Bizonyos fokig ez a háború csak ürügy volt. Jó ürügy, hogy eljöhessek. Nyomorúságos odú volt. Az egész berendezés kínai. Sehová nem tudtál leülni kényelmesen.

Volt egy dalospacsirtám, de elpusztult. Jobb nekem itt. Ha rám jön a vizelhetnék, gyorsabban kiérek.

Az órájára nézett, kiitta poharát, és azt mondta:

– Na, ne várakoztassuk meg őket. Az autó odakinn áll.

Volt valami Morgan viselkedésében – egyfajta unott sürgetés –, ami megnehezítette az ellenkezést. Azonkívül ez még az első Sanghaji

napjaimban történt, amikor még ahhoz szoktam, hogy a legkülönbözőbb kísérők cipelnek fogadásról fogadásra. Így hát követtem Morgant kifelé az épületből, és rövidesen a gépkocsija hátsó ülésén ültünk, s autóztunk a francia koncesszió utcáinak vidám forgatagában.

Szinte rögtön csaknem belehajtottunk egy szembejövő villamosba, és azt hittem, ez Morgant ismét a sofőrgondjai taglalására indítja. Ezúttal azonban magába fordulva ült, és némán bámult ki az ablakon a tovafutó neonfényekre és kínai lobogókra. Egy ponton, amikor megkísérelvén kipiszkálni belőle, mégis miféle eseményre megyünk, megjegyeztem, „a végén még elkésünk”, ő csak az órájára nézett megint, és felvil-lanyozódva azt felelte:

– Ha ilyen sokáig vártak rád, az a néhány perc már igazán nem számít.

Aztán hozzátette:

– Ez biztos furcsa érzés lehet neked.

Ezután egy darabig javarészt csendben utaztunk tovább. Egyszer végighajtottunk egy mellékutcán, ahol a járda mindkét oldalon kuporgó alakokkal volt tele. A lámpafényben kivehettem, ahogy ott ülnek, guggolnak, egyesek összegömbölyödve alszanak a földön egymás hegyén hátán, épp csak minimális helyet hagyva az utca közepén a forgalomnak. Öregek és fiatalok egyaránt – láttam anyjuk karjában alvó csecsemőket is holmijaik szétszórva körülöttük; kihasadozott batyuk, kalitkák, néhol egy-egy ingóságokkal magasra tornyozott taliga. Mára hozzászoktam az ilyen látványhoz, de azon az estén dermedten bámultam kifelé az autóból. Az arcokból ítélve ezek a kintiek javarészt kínaiak voltak, de az utca vége felé már csapatostul tűntek fel európai gyerekek is – feltehetően oroszok.

– Menekültek a csatornán túlról – magyarázta Morgan készségesen, és elfordult. Ahhoz képest, hogy egész lényében ő maga is menekült volt, nem mutatott különösebb empátiát szegényebb sorstársai iránt. Egyszer, amikor azt hittem, áthajtottunk egy alvó alakon, és riadtan pillantottam hátra, társam akkor is csak így dörmögött:

– Nyugi. Biztos csak valami ócska gönc.

Aztán néhány percnyi csönd után nagy meglepetésemre felnevetett.

– Az iskolás évek! Az ember egyre többet gondol rájuk. Tudj' isten, szép idők voltak.

Odapillantottam, és láttam, könny csordul ki a szeméből. Aztán így folytatta:

– Tudod, szövetkeznünk kellett volna. A két szegény magányosnak. Azt kellett volna. Te meg én, nekünk kettőnknek szövetkeznünk kellett volna. Nem is tudom, miért nem fogtunk össze. Ha megtesszük, nem érezzük úgy, hogy kimaradunk mindenből.

Döbbsen feléje fordultam. Az elsuhanó fényekben fürdő arca azonban arról tanúskodott, hogy ő most messze jár.

Mint már említettem, elég jól emlékeztem Anthony Morganra mint afféle „szegény magányosra” az iskolában. Nem mintha különösebben terrorizálták vagy piszkálták volna a többiek; inkább, már amennyire emlékszem, mindjárt az elején maga Morgan osztotta magára ezt a szerepet. Ő volt az, aki mindig magányosan járt, több lépéssel lemaradva a csapat mögött; ő, aki a verőfényes nyári napokon nem volt hajlandó részt venni a játékban, inkább ült egymagában a szobában, és krikszkrakszokat körmölt a noteszába. Minderre elég tisztán emlékszem. Sőt abban a pillanatban, amikor megpillantottam aznap este abban a félhomályos szállodai előcsarnokban, rögtön az a kép villant az agyamba, ahogy magányosan, mogorván jön mögöttünk, míg átvágunk az iskolaudvaron, útban a rajzteremtől a kolostorszárny felé. De az az állítása, hogy én hasonlómód „szegény magányos” lettem volna, aki neki mindenben párja, szövetségese lehetett volna, annyira meglepő volt, hogy eltartott egy darabig, mire rájöttem, hogy ez egyszerűen csak önáltatás Morgan részéről -minden valószínűség szerint olyasmi, amit évekkel ezelőtt talált ki, hogy megédesítse egy boldogtalan időszak emlékeit. Mondom, ez nem azonnal ötlött fel bennem, és most így belegondolva már látom, hogy kicsit ridegen válaszolhattam. Mert emlékezetem szerint valami ilyesmit mondtam:

– Valakivel összekeversz, öreg cimbora. Én mindig benne voltam minden dagonyázásban. Merem állítani, te arra a Bigglesworth nevű fickóra gondolsz. Adrian Bigglesworthre. Ha valaki, ő aztán elég magányos volt.

– Bigglesworth? – Morgan kicsit eltűnődött a dolgon, aztán a fejét rázta.

– Emlékszem arra a srácra. Hájfej, lapátfül? Jó öreg Bigglesworth. Lám-lám! De nem, én nem rá gondoltam.

– Hát, az akkor se én voltam, öreg cimbora.

– Furcsa. – Újra a fejét rázta, majd visszafordult az ablak felé.

Én is elfordultam, és egy rövid ideig az éjszakai utcát bámultam. Megint áthajtottunk egy nyüzsgő szórakoztató negyeden, és a tekintetem az

arcokat pásztázta, hátha megpillantom Akirát. Aztán egy sövényekkel és fákkal szabdalts lakónegyedbe értünk, és a sofőr rövidesen megállította az autót egy nagy házhoz tartozó parcellán.

Morgan sietve kiugrott az automobilból. Én is kiszálltam – a sofőr meg se mozdult, hogy segítsen –, és követtem volt iskolatársamat egy kavicsos felhínt gyalogúton, amely megkerülte a házat. Azt hiszem, valami nagyobbfajta fogadtatásra számítottam, de most már láttam, hogy semmi ilyesmi nem vár ránk; a ház nagyjából sötét volt, és leszámítva a miénket, csak egyetlen gépkocsi állt az udvaron.

Morgan, aki nyilvánvalóan bejáratos volt a házba, egy magas bokrokkal szegélyezett oldalajtóhoz vezetett. Csengetés nélkül kinyitotta, és betessékelte.

Gyertyákkal megvilágított tágas előszobában találtuk magunkat. Előrekémelve dohosnak látszó papírtekercsekre, hatalmas porcelánvázákra, politúrozott fiókos szekrényre esett a tekintetem. A helyiség levegőjének szaga – székletével keveredő tömjéné – furcsán meghittnek hatott.

Se szolgáló, se házigazda nem jelent meg. Társam továbbra is csak állt mellettem, és egy szót se szólt. Egy idő után felmerült bennem, biztos arra vár, hogy méltassam az enteriőrt. Így hát ezt mondtam:

– Nem sokat értek a kínai iparművészeihez. De azt még én is megállapíthatom, hogy jó pár remekművel vagyunk körülvéve.

Morgan meghökkenően meredt rám. Aztán vállat vont, és azt mondta:

– Gondolom, igazad van. Na jó, menjünk be.

Beljebb vezetett a házba. Néhány lépést sötétben tettünk meg, azután mandarinul beszélő hangokat hallottam, és fényt láttam kiszűrődni egy gyöngyfűzér fug-gönyös ajtónyílásból. Átkeltünk a gyöngyfűzéreken, majd további szövetfüggönyökön, és egy gyertyákkal és lámpásokkal megvilágított nagy, meleg szobában találtuk magunkat.

Mi maradt meg mára bennem az est hátralévő részéből? Az emlékképek kissé már megfakultak, de azért megpróbálom minél tisztábban előhívni és egymáshoz illeszteni őket. A szobába lépve első gondolatom az volt, hogy valami családi ünnepségbe csöppentünk bele. Hatalmas, terített asztalt láttam, amelyet nyolc-ki-lenc ember ült körbe. Valamennyien kínaiak voltak; a legfiatalabbak – két huszonéves fiatalember – nyugati módra öltöztek, de a többiek hagyományos ruhát viseltek. Az asztal végén ülő

idős hölgynek szolgáló segített az étkezésben. Egy koros úriember, szemlátomást a családfő – keleti származásához mérten meglepően magas és testes – érkezésünkre rögtön felpattant, és most a társaság többi férfi tagja is követte a példáját. De ebből a fázisból csak halvány benyomásokat őrzök a jelenlevőkről, mert pillanatokon belül maga a szoba kötötte le minden figyelmemet.

A plafon magas volt, és gerendák tartották. Közvetlenül a vacsorázók mögött kakasülőszerű galéria emelkedett, melynek karfáján egy pár színes lampion függött. A szobának ez a része valósággal vonzotta a tekintetemet, egyfolytában azt bámultam az asztal mögött, szinte meg se hallva a házigazda üdvözlő szavait. Mert arra ébredtem rá, hogy a helyiség egész hátsó fele, amelyben most éppen álltam, valójában az, amit mi előszobának használtunk az egykori Sanghaj-i házunkban.

Az eltelt idő alatt nyilvánvalóan jelentős átépítések történtek. Nem tudtam például sehogy se rájönni, hogy azok a terek, amelyeken Morgan és én átjöttünk, hogyan viszonyulnak a mi régi előszobánkhoz. De a kakasülőszerű galéria ott hátul tökéletesen megegyezett a mi nagy, íves lépcsőfeljárónk felső végét képező erkéllyel.

Valahogy előrekeveredtem, és valószínűleg jó darabig csak álltam ott, bámultam fel a galériára, a szemem megpróbálta hozzáképzelni a hajdan volt lépcsőfokokat. És eközben hirtelen egy régi emlék rohant meg a gyermekkoromból, amikor rendszert csináltam belőle, hogy hatalmas sebességgel robogok le a lépcsők hossz-szan elnyúló ívén, és az alulról számított második vagy harmadik fokon a levegőbe rúgom magam – rendszerint még csapkodok is hozzá a karjaimmal –, és a csak kicsivel odébb álló kanapé kellős közepén érek földet. Apám valahányszor látta ezt, mindig jót nevetett; de anyámnak és Mei Linek sose tetszett. Sőt anyám, aki igazából képtelen volt egyszer is elmagyarázni, hogy mi rossz van ebben, folyton azzal fenyegetőzött, hogy eltávolíttatja a kanapét, ha ezekkel a tornagyakorlataimmal fel nem hagyok. Aztán egyszer úgy nyolcéves korom körül, amikor több hónap kihagyás után újra nekiveselkedtem, rájöttem, hogy a kanapé már nem képes gyarapodó súlyomat felfogni. A keret egyik fele teljesen szétesett, és én a földre bucskáztam, aztán csak ültem, mint a szélütött. De mert arra még emlékeztem, hogy anyám ott jött mögöttem a lépcsőn, fülem-farkam

behúzza vártam a bődületes letolást. Anyám azonban csak fölém tornyosult, és nevetett.

– Most kéne látnod magadat, Dodó! Hogy micsoda képet vágysz!

Egy karcolás se esett rajtam, de amikor anyám tovább nevetett – és talán mert még féltem a szidástól –, nekiálltam felnagyítani a bokámban úgyahogy érzett fájdalmat. Anyám erre abbahagyta a nevetést, és gyengéden felsegített. Emlékszem, ahogy lassan körbe-körbe sétáltatott az előszobában, átkarolta a vállamat, és azt kérdezgette:

– Most már jobb, ugye? Kicsit meg kell járatni, ennyi az egész.

Nem kaptam szidást az esetért, és pár nap múlva azt vettem észre, hogy a kanapét megjavították; bár továbbra is megtartottam a második vagy harmadik lépcsőfokról való elrugaszkodás szokását, a kanapéra ugrásról végleg letettem.

Tettem pár tétova lépést a szobában, próbálván fölmérni, egészen pontosan hol is állhatott a kanapé. Mindeközben azon kaptam magam, hogy csak egészen halványan tudom fölidézni, valójában hogyan is nézett ki – bár selymes szövetének tapintására egészen határozottan emlékeztem.

Aztán végül ráeszméltem a többiek jelenlétére, és arra, hogy barátságos mosollyal az arcán mindenki engem néz. Morgan és a kínai öregúr halkán tárgyaltak. Amikor Morgan észrevette, hogy megfordulok, előrelépett, megköszöri a torkát, és nekikezdett a bemutatásoknak.

Nyilvánvalóan baráti viszonyban volt a családdal, és könnyedén ledarálta a neveket. Ezenközben az illetők könnyedén meghajoltak, mosolyogtak, és összeérintették a kezüket. Csak az idős hölgy az asztal végén, akit Morgan megkülönböztetett tisztelettel mutatott be, bámult rám továbbra is egykedvűen. A család neve Lin volt – emellett már nem emlékszem semmi más névre –, és innentől kezdve maga Lin úr, a koros, testes úriember ragadta magához a szót.

– Bízom benne, jó uram – mondta szinte akcentusmentes angolsággal –, hogy visszatérése e falak közé melengető érzésekkel tölti el.

– Igen, ez így van. – Könnyedén felnevettem. – Igen. És egy kicsit furcsa is.

– Nincs ebben semmi rendkívüli – szolt Lin úr. – Most kérem, helyezze magát kényelembe. Morgan úr azt mondja, hogy önök már vacsoráztak. De mint látja, önnek is terítettünk. Nem tudtuk, kedveli-e a kínai konyhát. Úgyhogy kölcsönkértük a szakácsot angol szomszédainktól.

– De talán Banks úr nem is éhes.

Ezt az egyik öltönyös fiatalember mondta. Aztán felém fordulva így folytatta:

– Nagypám kicsit régi vágású. Nagyon megbán-tódik, ha csak egy dolgot is hiába kínál a vendégnek. -A fiatalember megnyerően mosolygott az öregúrra. -Ne hagyja magát terrorizálni, Banks úr.

– Az unokám meg van győződve róla, hogy régi vágású kínai vagyok. – Lin úr odaállt elé, a mosoly egy pillanatra se hervadt le az ajkáról. – Pedig az az igazság, hogy itt születtem, és itt nevelkedtem Sanghajban, a Nemzetközi Enklávében. A szüleim menekülni kényszerültek az özvegy császárné csapatai elől, és itt leltek menedékre, az idegenek városában, és én már mint ízig-vérig sanghajföldi nőttem fel. Az unokámnak fogalma sincs, milyen is az élet az igazi Kínában. *Engem* tart régi vágásúnak! Ne törődjön vele, drága uram. Ebben a házban fölösleges bárkinek is a protokoll miatt aggódnia. Ne zavartassa magát, ha nem kíván étkezni. Én biztos nem fogom erőltetni.

– Önök egytől egyig végtelenül kedvesek – feleltem, talán kissé szórakozottan, mert igazság szerint még mindig azt próbáltam kiokoskodni, mi minden változott meg az épületben.

Aztán az idős hölgy váratlanul valamit mondott mandarinul. A fiatalember, aki az imént hozzám intézte szavait, ekkor így szólt:

– Nagymamám azt mondja, ő már azt hitte, ön meg se jön. Igen hosszúra nyúlt a várakozás. De most, hogy látja, hogy itt van, nagyon boldog.

A fiatalember még be sem fejezte a fordítást, az idős hölgy megint megszólalt. Amikor befejezte, a fiatalember ezúttal pár pillanatra hallgatásba burkolózott. A nagypjára pillantott, mintha tanácsot várna, de aztán szemlátomást eltökélte magát.

– Meg kell, hogy bocsásson nagymamának – mondta. – Néha kissé bogaras.

Az idős hölgy kicsit érthetett angolul, mert fordítást sürgetve türelmetlenül pattintott az ujjával. Végül a fiatalember nagyot sóhajtván azt mondta:

– Nagymama azt mondja, hogy egészen ma estig, amíg el nem jött, neheztelt önre. Mondhatni, haragudott, amiért el akarja venni az otthonunkat tőlünk.

Meghökkenően meredtem a fiatalemberre, az idős hölgy azonban tovább beszélt.

– Azt mondja, sokáig azt remélte, hogy ön távol fogja tartani magát – fordított az unoka. – Hitt benne, hogy ez a ház most már a mi családunk otthona. De ma este, hogy személyesen is megismerte önt, és látta az érzelmeket az arcán, most már megérti. Most már érzi a szívében, hogy az egyezség így helyes.

– Egyezség? De hát esküszöm, én...

Hagytam, hogy a szavak a torkomban elhaljanak. Mert bármennyire zavarba jöttem is, míg a fiatalember a nagyanyja szavait fordította, valami halványan derengeni kezdett bennem valami ilyen egyezségről a régi házat és az esetleges visszatérésemet illetően. De mondom, az emlékem erről csupán egészen ködös volt, és éreztem, hogyha most vitát nyitok ebben a kérdésben, csak magamat hozom kínos helyzetbe. Mindenesetre épp ebben a pillanatban Lin úr azt mondta:

– Félek, mindannyian nagyon tapintatlanok vagyunk Banks úrral. Nekiállunk itt beszéltetni, miközben már bizonyosan éghet a vágytól, hogy újra körülnézessen ebben a házban. – Nyájas mosollyal felém fordult, és így szólt: – Jöjjön velem, jó uram. Bőven lesz idő később még beszélni bárkivel. Erre parancsoljon, mutatom a házat.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

A következő néhány percben Lin úr nyomában bejártam az egész házat. Hajlott kora ellenére vendéglátóm nem sok jelét mutatta testi gyöngeségnek; ha lassan is, de rendületlenül menetelt az a jól megtermett test, s még arra se nagyon állt meg, hogy szusszanjon egyet. Követtem sötét köntösét és suhogó papucsát le-fol a keskeny lépcsőkön és hátsó folyosókon, amelyeket gyakran csak egyetlen lámpás világított meg. Utunk nemegyszer üres, pókháló lepte tereken keresztül, pedánsan egymásra állított rizspálinkás rekeszek közt vezetett. Máshol a ház a pompájával kérkedett; gyönyörű függönyök és fali dekorációk, porcelánokkal teli benyíló mellett haladtunk el. Mindannyiszor kinyitott egy ajtót, majd félreállt, betessékelt. Bejártam a legkülönbözőbb szobákat, de – legalábbis egy darabig – nem bukkantam semmi ismerős részletre.

Aztán végül beléptem egy ajtón, és valami emlékeimbe markolót éreztem. Eltartott még pár másodpercig, de aztán feltoluló érzelmeim sodrában felismertem a régi „könyvtárszobánkat”. Nagyon megváltozott: a mennyezet jóval magasabbra került, falakat törtek át, hogy a helyiség L alakot öltse; és ahol egykor két-szárnyú ajtó nyílt az ebédlőnkbe, most válaszfal állt, amelynek további rizspálinkás rekeszek dőltek. De attól még kétségtelenül ugyanaz a szoba volt, ahol gyerekkoromban a leckéimet csináltam.

Beljebb mentem a szobába, alaposan körülnéztem. Csak némi idő után tudatosult bennem, hogy Lin úr állhatatosan figyel; ekkor kényszeredetten rámosolyogtam. Lin úr megragadva az alkalmat azt mondta:

– Kétségtelenül sok minden megváltozott. Emiatt a bocsánatát kérem. De meg kell értenie, a tizennyolc év során, amióta itt élünk, a családi élet és az üzletvitel elkerülhetetlenné tett néhány változtatást. És tudtommal az előttünk lakók és az azokat megelőzők jelentős átépítéseket eszközöltek. Nagyon sajnálom, jó uram, de azt hiszem, nem sokan láthatták előre, hogy egy nap még ön és a szülei...

A hangja elbizonytalanodott, vagy mert azt hitte, nem figyelek rá, vagy mert, mint a legtöbb kínai, kellemetlenül érezte magát a mentető szerepben. Egy darabig még tovább bámészkodtam, majd megkérdeztem:

– Szóval a ház már nem a Morganbrook & Byatt tulajdona?

Meglepetést mutatott, majd felnevetett.

– Uram, én vagyok a tulajdonos.

Láttam, hogy megsértettem, ezért sietve hozzátettem:

– Igen, persze. Kérem, ne haragudjon.

– Semmi baj, jó uram – szívélyes mosolya gyorsan visszatért –, a kérdés jogos volt. Végtére is, amikor ön és kedves szülei itt laktak, kétségtelenül ez volt a helyzet. De azt hiszem, ez már rég a múlté. Jó uram, gondoljon csak bele, ennyi év alatt mi minden megváltozott Sanghajban! Minden, de minden újra és újra megváltozott. Itt ez – sóhajtott fel, és intett körbe – csak apró változás hozzájuk képest. Vannak helyek ebben a városban, amelyeket egykor annyira ismertem, ahol naponta jártam, és most odamegyek, és nem tudom, hol vagyok. Változás változás hátán. És most a japánok, ők is meg akarják csinálni a *maguk* változtatásait. A legszörnyűbb változások talán még ezután várnak ránk. De hát az ember ne legyen pesszimista.

Egy percre mindketten csöndben álltunk, és tovább nézelődtünk. Aztán az öregúr halkán azt mondta:

– A családom természetesen szomorúan fogja elhagyni ezt a házat. Az apám itt halt meg. Két unokám itt született. De amit a feleségem az imént mondott, már megbocsásson neki az őszinteségéért, Banks úr, azt mindannyiunk nevében mondta. Számunkra nagy megtiszteltetés és kiváltság lesz, ha visszaszolgáltathatjuk önnek és szüleinek ezt a házat. És most, jó uram, ha nincs ellenére, menjünk tovább.

Azt hiszem, nem sokkal ezután értünk a szőnyeggel beszegett lépcsőhöz – ez az én időmben még biztosan nem létezett –, amely egy fényűzően kialakított hálószobába vitt fel. Díszes kelmék voltak mindenütt, és a lámpásokból vöröses fény áradt szét.

– A feleségem szobája – mondta Lin úr.

Láthattam, hogy ez egy igazi szentély, meghitt budoár, ahol az idős hölgy valószínűleg a nap túlnyomó részét tölti. A barátságos lámpafényben kivehettem egy kártyaasztalt, amelyen szemlátomást egész sor különböző játék volt félbehagyva; egy íróasztalt, az egyik oldalán pici aranybojtos fiókok sorakoztak egymás alatt; egy jókora mennyezetes ágyat fátyolszerű drapériával. Másutt a szemem különböző remekműű díszeken és olyan időtöltési eszközökön akadt meg, melyeknek mibenlétét illetően még csak tippem se lehetett.

– Asszonyom nagyon szeretheti ezt a szobát – mondtam végül. – Érzem benne a lelkét.

– Illik hozzá. De önnek nem szabad aggódnia őmiatta, jó uram. Majd találunk neki másik szobát, amit ugyanennyire fog szeretni.

Bátorításként mondta, mégis valami törekenység költözött a hangjába. Beljebb sétált a szobába, odalépett egy pipereasztalkához, és a figyelmét valami aprócska tárgy kötötte le – talán egy mellű. Pár perc hallgatás után csendesen azt mondta:

– Fiatalabb korában nagyon szép volt. A legszebb virágszál, jó uram. El se tudja képzelni. Ebben a tekintetben a szívem mélyén én is nyugati vagyok. Sose vágytam más feleségre, csak rá. Egy feleség untig elég. Persze elvettem másokat is. Végére is, kínai vagyok, még ha itt éltem is le egész életemet, az idegenek városában. Kötelességemnek éreztem, hogy több feleségem is legyen. De ő az egyetlen, aki igazán számított. A többiek mostanra mind elmentek, ő maradt. Hiányzanak a többiek, de boldog

vagyok, a szívem mélyén boldog vagyok, hogy öreg korunkra újra csak ketten vagyunk.

Pár másodpercre mintha el is feledkezett volna rólam. Majd felém fordult, és így folytatta:

– Ez a szoba is. Nem tudom, mihez fog kezdeni vele. Bocsásson meg, ez indiszkréció volt tőlem. De ezt a szobát szánja a kedves feleségének? Természetesen tisztában vagyok vele, hogy a külföldiek esetében, legyenek bármilyen tehetősek, a férjnek és a feleségnek többnyire közös szobájuk van. Azon tűnődöm, vajon ez a szoba lesz-e az öné és a kedves feleségéé. Elismerem, ilyesmit kérdezni a legnagyobb indiszkréció. De ez a szoba különlegesen fontos nekem. Remélem, ön is különleges szerepet szán majd neki.

– Igen... – Gondosan fölmértem a szobát megint. Majd azt mondtam: – Talán nem is a feleségemnek. A feleségem, tudja, őszintén szólva... – Azon kaptam magam, hogy miközben feleségről beszélek, Sarah képe jelenik meg lelki szemeim előtt. Zavaromat leplezendő sietve folytattam: – Akarom mondani, uram, én még nőtlen vagyok. Nincs feleségem. De azt hiszem, ez a szoba édesanyámnak pont kedvére lesz.

– Ó, igen. A sok kellemetlenség után, amelyen át kellett mennie, ez a szoba nagyszerű lesz neki. És az ön apja? Nemde nyugati módra egy szobában fognak lakni? Már megbocsásson a tolakodásomért.

– Szó sincs tolakodásról, Lin úr. Végtére is azzal, hogy beengedett ide, a bizalmába fogadott. Tökéletesen joga van feltenni ezeket a kérdéseket. Csakhogy ez az egész teljesen váratlanul jött, és nekem még nem volt időm a dolgokat előre megtervezni...

Elakadtam, a pillantásom tovább járt föl-alá a szobán. Azután pár pillanattal később így szóltam:

– Lin úr, félek, hogy ki kell ábrándítanom. De az ön nyíltsága és nagylelkűsége annyira nem ismert határokat, hogy úgy érzem, cserében feltétlen őszinteséget érdemel. Ön épp az imént mondta, hogy ha a lakók kicserélődnek, akkor a ház elkerülhetetlenül változtatásoknak esik alá. Nos, uram, bármennyire kedvesek is önnek ezek a szobák, félek, ha majd a családom újra itt fog lakni, mi is megtesszük a magunk változtatásait. Tartok tőle, ez a szoba is a felismerhetetlenségig átalakul.

Lin úr lehunyta a szemét, és súlyos csönd hullt ránk. Azon tűnődtem, nem fog-e megharagudni, és egy pillanatra már bántam is, hogy ennyire

őszinte voltam vele. De amikor kinyitotta a szemét, szelídséggel a tekintetében méregetett.

– Hát persze – mondta –, mi sem természetesebb. Ön pontosan úgy akarja átépíttetni a házat, amilyen a gyermekkorában volt. Mi sem természetesebb. Jó uram, ezt tökéletesen megértem.

Kicsit elgondolkoztam ezen, majd azt mondtam:

– Nos, ami azt illeti, Lin úr, mi valószínűleg nem állítunk vissza mindent az eredeti alakjára. Egyrészt, már amennyire emlékszem, sok olyan dolog volt, amit nem tartottunk túl szerencsésnek. Anyámnak például sose volt saját dolgozószobája. Ahhoz a rengeteg kampánymunkához az a kis hálószobai szekreter mindig szűkös volt. Apám is vágyott egy kis műhelyre a barkácsoláshoz. Ezzel azt akarom mondani, hogy csak a nosztalgia kedvéért fölösleges volna visszaforgatni az idő kerekét.

– Ez okos gondolat, Banks úr. És bár ön még nőtlen, talán rövidesen eljön a nap, amikor szükségét érzi feleség és gyermekek fontolóra vételének.

– Ez bizony meglehet. Sajnos jelen pillanatban ez a feleségdolog az én esetemben, nyugati szokások ide vagy oda...

Belezavarodtam a mondatba, és elhallgattam.

– Természetesen a szív birodalmában a dolgok sohasem egyszerűek. – Az öreg bölcsen bólogatott, majd megkérdezte: – Szeretne gyermekeket, jó uram? És vajon mennyit?

– Tulajdonképpen nekem már van gyermekem. Egy fiatal lány. Bár nem igazán az én lányom. Árva volt, és most én gondoskodom róla. Úgy tekintem, mint a saját lányomat.

Mostanában nem gondoltam Jenniferre, és most, hogy így váratlanul szóba jött, elemi erővel törtek fel bennem az érzelmek. Emlékképek villantak fel róla; rágondoltam ott az iskolában, és eltűnődtem, vajon hogy van, mi minden történhetett vele aznap.

Talán elfordultam, hogy elrejtsem érzelmeimet. Mindenesetre, amikor legközelebb ránéztem, Lin úr ismét csak bólogatott.

– Előttünk, kínaiak előtt sem ismeretlen ez az intézmény. A vér fontos, de fontos a tűzhely is. Apám befogadott egy árva leányt, aki úgy nőtt fel velünk, mintha a testvérem volna. Annak is tekintettem, bár mindvégig tisztában voltam a származásával. Még fiatalember voltam, amikor egy

kolerajárványban meghalt. A szívem ugyanúgy majd' megszakadt, mint amikor az édesnővéreim távoztak el az élők sorából.

– Engedtessek meg nekem, Lin úr, hogy kijelentsem, igen nagy öröm beszélgetnem önnel. Ritkán lehet találkozni olyasvalakivel, akivel egyből így megértjük egymást.

Könnyedén meghajolt, ujjai hegyét összeillesztette a melle előtt.

– Aki már annyit élt, amennyit én éltem, és annyi mindenben ment keresztül, az megismer sok örömet és bánatot. Remélem, az ön fogadott leánya boldog lesz itt. Kíváncsi lennék, melyik szobát szánja neki. De persze, elnézést kérek! Ön, mint említette, változtatásokat fog eszközölni.

– Igazság szerint az imént látott egyik szoba tökéletesen megfelelne Jennifernek. Amelyiknek a falán kis fapárkány húzódik.

– Szereti az ilyen párkányokat?

– Igen. A dolgainak. De igazság szerint van még valaki, akit ugyanígy ebben a házban szeretnék elhelyezni. Gyanítom, hivatalosan csak szolgáltató volt, de a családjánál sokkal többnek számított. A neve Mei Li.

– Ő volt az ön *amah*-ja, jó uram?

Bólintottam.

– Most már öreg lehet, és biztos vagyok benne, hogy ráférne egy kis dologtalanság az életben. A gyerekek nagyon fárasztóak tudnak lenni. Mindig is úgy képzeltem, hogy velünk fog élni, ha majd megöregszik.

– Ez igazán nagylelkű öntől. Az ember mást se hall, mint hogy a külföldi családok egyszerűen kihajítják az *amah*-ot, amint a gondjaira bízott felnőtt. Ezek a nők nemegyszer utcán, koldusként végzik.

Elnevettem magam.

– Aligha hiszem, hogy ez valaha is megtörténhetne Mei Livel. Már a gondolat is tiszta képtelenség. De akárhogy legyen is, mondom, velünk fog lakni. Amint a feladatomat elvégeztem, minden erőmmel a felkutatásán leszek. Nem hiszem, hogy túl nehéz lenne.

– És mondja, jó uram, a cselédszárnyon fog neki szobát biztosítani, vagy a fő részen?

– A fő részen, természetesen. A szüleimnek talán kevésbé fog tetszeni a dolog, de végül is most már én vagyok a családfő.

Lin úr elmosolyodott.

– Az önök szokását nézve minden bizonnyal így lesz. Szerencsémre nálunk, kínaiaknál még szenilis korukban is az öregeké a döntő szó a családban.

Nagyot nevetett, és az ajtó felé fordult. Már épp készültem utána indulni, de abban a pillanatban – egészen hirtelen és metsző élességgel – egy újabb emlékkép rohant meg. Azóta már eltűnődtem rajta, és fogalmam sincs, miért pont ez az emlék, és nem valamelyik más. Hat- vagy hétéves lehettem, és anyámmal versenyt futottunk egy füves szakaszon. Hogy ez pontosan hol történt, nem tudom; most hajlok azt hinni, hogy valamelyik parkban lehettünk – talán a Jessfield parkban –, mert emlékszem a kúszónövényekkel és virágokkal befuttatott rácsos léckerítésre, amely mellett futottunk. Meleg nap volt, de nem különösebben napos. Hirtelen ötlettől vezérelve versenyre hívtam anyámat egy tőlünk nem messze lévő pontig, mintegy azt bemutatandó, mekkorát fejlődött a futástudásom. Tökéletesen meg voltam győződve róla, hogy le fogom hagyni, és akkor majd a tőle megszokott ámuldozással fogja fogadni férfíúvá serdülésem legújabb megnyilvánulását. De nagy bosszúságomra végig fej fej mellett haladt velem, és közben nevetett, miközben én futottam minden erőmet megfeszítve. Nem emlékszem, végül is melyikünk „nyert”, de a haragra annál inkább, amit iránta éreztem, meg arra, hogy valami nagy-nagy méltánytalanság történt velem. Ez az epizód éledt fel újra emlékeimben aznap este, miközben ott álltam Lin asszony hálósobájának barátságos rejtekében. Illetve inkább csak egy részlet: az emlék, ahogy teljes erővel repeszték a szélben; anyám testetlen kacagása mellettem; szoknyája suhogása és egyre növekvő bosszúságom.

– Uram – szólítottam meg házigazdámot –, valamit hadd kérdezzek meg öntől. Ön azt mondja, egész életét itt, az enklávében élte le. Nem tudom, ez idő alatt nem találkozott édesanyámmal egyszer sem?

– Személyesen sose volt hozzá szerencsém – felelte Lin úr –, de természetesen hallottam róla és híres mozgalmáról. Csodáltam, ahogy csodálta minden józan gondolkodású ember. Biztos vagyok benne, hogy nagyszerű asszony. És úgy hallom, gyönyörű nő.

– Igen, ez elképzelhető. Az ember sose gondolkozik azon, hogy az anyja szép-e.

– Ó, én úgy hallottam, az angolok közül ő a legszebb asszony egész Sanghajban.

- Igen, ez elképzelhető. De persze az idő már eljáratott fölötté is.
- A szépség bizonyos formái sosem halványodnak el. Az én feleségem – intett körbe a szobán – nekem ma is éppoly szép, mint amikor megismertem.

Ezt hallván egyszeriben betolakodónak éreztem magamat, és ezúttal én tettem meg a kezdő lépést a távozásra.

Többre nem nagyon emlékszem aznap esti látogatásomból a házban. Talán maradtunk még egy órácskát, asztalhoz telepedve ettünk és beszélgettünk a családdal. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy baráti viszonyban váltam el Linéktől. A visszaúton azonban Morgan és én eléggé összerúgtuk a patkót.

Valószínűleg az én hibám volt. Akkorra már fáradt voltam, és meglehetősen túlhajszolt. Egy darabig csendben autóztunk az éjszakában, és gondolataim talán újra az előttem álló roppant feladat körül jártak. Csak arra emlékszem, minden előzmény nélkül hirtelen azt kérdezem:

– Figyelj, te most már évek óta itt vagy. Mondd csak, nem talákoztál egy bizonyos Kung felügyelővel?

– Kung felügyelő? Valami rendőr vagy olyasmi?

– Gyerekkoromban itt Kung felügyelő volt az élő legenda. Mellesleg eredetileg ő vezette a szüleim ügyében a nyomozást.

Nagy meglepetésemre Morgan mellettem felröhögött. Aztán lecsitulva így szólt:

– Kung? *Vénöreg* Kung? Jaj, hát hogyne, a rendőrfelügyelő! Na, hát nem csoda, hogy semmire se jutott akkor!

Hangsúlyja megdöbbsentett, és meglehetősen hűvösen azt mondtam:

– Abban az időben Kung felügyelő volt a legelismertebb detektív nemcsak Sanghajban, de talán egész Kínában.

– Hát, biztosíthatlak, még ma is nagy neve van. *Vénöreg* Kung. Hihetetlen!

– Örömmel hallom, hogy legalább még a városban van. Nincs valami ötleted, hol találhatom meg?

– A legegyszerűbb módja, ha jársz egyet Franciavárosban bármikor sötétedés után. Előbb vagy utóbb biztos belebotlasz. Többnyire magába

roskadva ül a járdán. Vagy ha beengedték valamelyik csehóba, akkor ott hortyog a sarokban.

– Azt akarod mondani, Kung felügyelő alkoholista lett?

– Alkohol, ópium, amit akarsz. Szokásos kínai képlet. De ő egyéniség. Mesél a dicső napokról, és az emberek odaadják neki az aprót.

– Szerintem valakivel összekevered, öregem.

– Nem hinném, pajtás. Vénöreg Kung. Szóval tényleg rendőr volt. Mindig azt hittem, az egészet csak kitalálta. Olyan *abszurd* történetei vannak. Mi a gond, pajtás?

– Az a baj veled, Morgan, hogy folyton összekevered a dolgokat. Először összekeversz engem meg Bigglesworthöt. Most meg összekevered Kung felügyelőt valami ócska szeszkezánnal. Neked itt teljesen megzápult az agyad, jó ember.

– Na ide figyelj, kicsit hátrább az agarakkal! Kérdezz meg bárkit, az se fog mást mondani neked! Azt a megjegyzésedet meg visszautasítom. Semmi nem zápult meg az agyamban.

Mire kitett a Cathaynél, már kissé kulturáltabb hangot üthettünk meg, de elválásunk határozottan hűvös volt, és Morgant azóta se láttam. Ami pedig Kung felügyelőt illeti, bár attól az estétől szándékomban állt haladéktalanul felkutatni, valami oknál fogva – meglehet, féltem, hogy Morgan igazat mond – nem erőltettem a dolgot, legalábbis tegnapig, amikor a rendőrségi irattárban végzett kutatásaim során egészen drámai módon vetődött fel megint a rendőrfelügyelő neve.

Egyébként ma reggel, amikor futólag megemlítettem Kiing felügyelő nevét, MacDonald ugyanúgy reagált, mint Morgan aznap este, és gyanítom, ez is oka volt MacDonald iránti türelmetlenségemnek, miközben ott ültünk egymással szemben a konzulátusi térségre néző, levegőtlen kis irodaszobájában. Ettől függetlenül egy icipicivel több koncentrációval, tudom, jóval többet kihozhattam volna a dologból. Sarkalatos tévedésem ma reggel az volt, hogy hagytam magam kihozni a sodromból. Tartok tőle, egy ponton szó szerint kiabáltam vele.

– MacDonald úr, egész egyszerűen nem elég a dolgokat arra hagyni, amit ön az én „hatalmamnak” nevez! Nekem semmi nem áll a „hatalmamban”! Én egy egyszerű halandó vagyok, aki csak akkor tudja a céljait elérni, ha megkapja azt a fajta alapvető segítséget, amely szükséges a munka elvégzéséhez! Nem kértem sokat, uram. Majdhogynem semmit!

És amit kértem, egészen világosan kifejtettem. Szeretnék beszélni ezzel a kommunista informátorral. Csupáncsak beszélni vele. Egy egészen rövid beszélgetés is megteszi. Ezt a kérésemet a lehető legvilágosabban előadtam önnek. Képtelen vagyok megérteni, miért nem intézkedtek még ebben az ügyben. Miért, uram? Miért? Ugyan mi gátolja meg önt ebben?

– Nézze, drága barátom, ez aligha az én asztalom. Ha kívánja, idekérethetem a rendőrfőnököt, hogy beszélje meg vele. De nézze, még akkor is, korántsem vagyok biztos benne, hogy azzal jut valamire. A Sárga Kígyó nem az ő emberük...

– Tökéletesen tisztában vagyok vele, hogy a kínai kormány tartja a Sárga Kígyót a védelme alatt. Ezért jöttem önhöz, és nem a rendőrséghez. Tudom, hogy egy ilyen volumenű ügyben a rendőrség nem tényező.

– Meglátom, mit tehetek, kedves barátom. De önnek meg kell értenie, hogy ez itt nem brit gyarmat. Mi nem dirigálhatunk a kínaiaknak. De beszélni fogok valakivel a megfelelő helyen. De ne számítson rá, hogy rövid időn belül bármi is történni fog. Csang Kaj-seknek korábban is akadtak informátorai, de egynek se voltak ennyire kiterjedt ismeretei a vörösök hálózatát illetően. Csángót még jó pár csatában meg kell verniük a japcsiknak, hogy levegye a kezét erről a Sárga Kígyó pasasról. Mi tagadás, ami Csángót illeti, számára az igazi ellenség nem a japcsik, hanem a vörösök.

Hangosan felsóhajtottam.

– MacDonald úr, engem nem érdekel se Csang Kaj-sek, se az, hogy mi fontos neki és mi nem. Nekem itt most van egy megoldandó bűnügyem, és nagyon szeretném, ha maga minden követ megmozgatna azért, hogy megszervezzon nekem egy beszélgetést ezzel az informátorral. Ezt személyesen magától várom el, és ha minden erőfeszitésem hiábavalónak bizonyul, mert ezt az egyszerű kérést nem teljesítették, hát én habozás nélkül kitálalom, hogy maga volt az, aki...

– Na de drága barátom, kérem! Semmi szükség erre a hangra! Az égvilágon semmi szükség! Itt mi mind a barátai vagyunk. Valamennyien azt kívánjuk, hogy sikerrel járjon. Higgye el nekem, tényleg ez minden vágyunk. Figyeljen ide, megmondtam, minden tőlem telhetőt megteszek. Beszélek pár emberrel, érti, olyanokkal, akik azon a vonalon dolgoznak. Beszélek velük, elmondom, hogy ön milyen nagy jelentőséget tulajdonít a dolognak. De meg kell értenie, kínai ügyekben túl messzire nem ér a

kezünk. – Előrehajolt, bizalmaskodó hangon hozzátette: – Tudja, megpróbálkozhatna a franciákkal. Ők ezer apró szállal kötődnek Csanghoz. Érti, az informális csatornák. Mi nem mehetünk bele ilyesmibe. A franciák a maga emberei.

Talán van valami MacDonald javaslatában. Talán tényleg segítségemre lehetnek a francia hatóságok. De őszintén szólva ma reggel óta még nem sok időm volt gondolkozni ezen az alternatíván. Számomra nyilvánvaló, hogy MacDonald valamely időig rejtett oknál fogva taktikázik, ám amint ráébred kérésem sorsdöntő voltára, meg fogja tenni a szükséges lépéseket. Sajnos a ma reggeli megbeszélést annyira eltoltam, hogy muszáj lesz egy későbbi időpontban újra nekirugaszkodnom. Ez nem az a távlat, amelyre különösképpen áhítoznék, de legalább a következő alkalommal majd másképp közelítek, és nem lesz könnyű dolga, ha megint üres kézzel akar elküldeni.

HATODIK RÉSZ

Cathay Hotel Sanghaj, 1937. október 20.

TIZENHATODIK FEJEZET

Tudtam, hogy valahol francia koncessziós területen járunk, nem messze a kikötőtől, de egyébként teljesen eltájéltam magam. A sofőr jó ideje már autónak abszolút nem való kis utcákon robogott át, folyamatosan nyomta a dudát, hogy elijessze a gyalogosokat az utóinkból, és már kezdtem nevetségesnek érezni magunkat, mintha elefánt tévedt volna a porcelánboltba. De végül is az autó megállt, és a sofőr kinyitotta az ajtót, majd rámutatott a Reggeli Boldogság fogadó bejáratára.

Magas, félszemű kínai férfi vezetett be az épületbe. Mára csupán egy átfogó benyomás maradt meg bennem: alacsony plafon, sötét, nyirkos faburkolat, szokásos csatornaszag. De a vendégfogadó elég tisztának látszott; egy helyütt három térdelő öregasszonyt kellett kerülgetnünk, akik szorgalmasan súrolták a deszkapadlót. Valahol az épület hátsó fertályán folyosóhoz értünk, amelyből ajtók nyíltak végestelen sorban. Istállóra emlékeztetett, vagy még inkább börtönre, de ezek a rekeszek, mint kiderült, a fogadó vendégeit foglalták magukba. A félszemű kínai bekopogott az egyik ajtón, majd ki is nyitotta, még mielőtt választ kaphatott volna.

Apró, keskeny térbe léptem. Ablak nem volt, de a válaszfalak nem értek fel a plafonig – az utolsó jó másfél arason drótháló húzódott –, úgyhogy akadálytalanul járhatott be a levegő és a fény. Ennek ellenére a rekeszben doh és sötétség honolt, és még amikor odakinn a délutáni nap hirtelen áttört a felhőkön, az se mutatkozott meg másban, mint fura drótmintázatokban a padlón. Az ágyon heverő alak aludni látszott, de aztán megmozdította a lábát, miközben pozíciót vettem fel az ágy és a fal közti részben. A félszemű mormolt valamit, és eltűnt; az ajtó becsukódott mögöttem.

Néhai Kung felügyelő csupa csont és bőr volt. Pergamenszerű bőre az arcára és nyakára aszalódott; csupasz, pipaszár lába kilógott a durva pokróc alól, felsőtestén azonban meglepően fehér atlétatrikót láttam.

Eleinte meg se kísérelte, hogy felüljön, és szemlátomást csak egészen halványan tudatosult benne a jelenlétem. Mégsem nézett ki úgy, mint aki ópium vagy alkohol hatása alatt van, és végül, miután elmondtam, ki vagyok, és hogy őt keresem, összefogottabbá vált, és a szívélyesség mindenféle jelét kezdte mutatni.

– Bocsánat, uram, sajnos nincs teám. – Elég folyékonyan beszélt angolul, már amikor az angol volt soron, mert rövidesen mandarinul kezdett makogni valamit, miközben a lábával kaszált a pokróc alatt. Aztán szemlátomást észbe kapott, és azt mondta: – Kérem, ne haragudjon. Nem vagyok jól. De az egészségem rövidesen újra a régi lesz.

– Ezt őszintén remélem – mondtam. – Végére is ön az egyik legkitűnőbb detektív volt, aki valaha is a sanghaji rendőrségen szolgált.

– Tényleg? Milyen kedves öntől, hogy ezt mondja, uram. Igen, talán egykor jó rendőrtiszt voltam. – Váratlan erőfeszítéssel felült, és csupasz lábát óvatosan a padlóra helyezte. Talán illendőségből, vagy talán mert fázott, a pokrócát a dereka köré csavarta. – De végül ez a város mindig legyőzi az embert. A barátból előbb-utóbb áruló lesz. Az ember megbízik valakiben, és kiderül róla, hogy gengszterek lepénzeltje. A kormány is gengszterek gyülekezete. Hogyan feleljen meg az ember a hivatásának egy ilyen helyen? Esetleg van egy cigarettám az ön számára. Óhajt cigarettát?

– Nem, köszönöm. Uram, hadd mondjam el, hogy kisfiú koromban faltam az ön bravúros nyomozásairól szóló híreket.

– Kisfiú korában?

– Igen, uram. A szomszéd fiú és én – kurtán fölnevettem – azt szoktuk játszani, hogy mi vagyunk ön. Ön volt... ön volt a mi hőszünk.

– Csakugyan? – Az öregember a fejét csóválta, és mosolygott. – Nahát, csakugyan. Na de annál inkább sajnálom, hogy nem szolgálhatok önnek semmivel. Se tea. Se cigaretta.

– Hátha mégiscsak volna valami, amivel szolgálhatna nekem, uram. Valami sokkal fontosabb. Azért jöttem el most önhöz, mert azt hiszem, ön a kezembe adhatja egy rejtély megoldásának a kulcsát. 1915 tavaszán ön nyomozott egy ügyben, a Fucsou utcai Vu Cseng Lou vendéglőben kirobbant lövöldözés ügyében. Három ember meghalt, és többen megsebesültek. Ön elfogta a két tettest. A rendőrségi aktákban ez az ügy a „Vu Cseng Lou-lőfegyveres leszámolás” címszó alatt szerepel. Tisztában

vagyok vele, hogy ennek már sok-sok éve, de azért hadd kérdezzem meg, Kung felügyelő, emlékszik erre az esetre?

Mögöttem, talán két-három szobával odébb, valaki fuldokló köhögésrohamba tört ki. Kung felügyelő mélyen a gondolataiba merült, majd azt mondta:

– Nagyon jól emlékszem a Vu Cseng Lou-ügyre. Pályafutásom egyik leghálásabb mozzanata volt. Fekszem az ágyban, és néha még most is azon kapóm magam, hogy ezen jár az eszem.

– Akkor talán emlékszik arra is, hogy kihallgatott egy gyanúsítottat, akiről ezután megállapította, hogy nincs köze a lövöldözéshez. Az akták szerint a neve Csiang Vej. Ön a Vu Cseng Louval kapcsolatban hallgatta ki, de az illető valami egészen más ügyben tett beismerést.

Az öreg detektív csontvázzá aszalódott testében a szemgolyók hirtelen élettellel teltek meg.

– Pontosan – mondta. – Semmi köze nem volt a lövöldözéshez. De félt, és egyszer csak beszélni kezdett. Bevallott mindent. Emlékszem, bevallotta, hogy pár évvel korábban benne volt egy emberrabló bandában.

– Kitűnő, uram! Pontosan ez áll az aktákban is. És most, Kung felügyelő, jön a legfontosabb. Ez az ember címeket adott meg önnek. Olyan házak címeit, ahol a banda az elraboltakat szokta őrizni.

Kung felügyelő a legyek táncát figyelte a drótháló és a plafon között, de a pillantása most lassan felém fordult.

– Így van – mondta csendesesen. – De Banks úr, azokat a házakat mind alaposan átkutattuk. Az emberrablások, amikről az az ember beszélt, évekkal azelőtt történtek. Azokban a házakban nem találtunk semmi gyanúsat.

– Tudom, Kung felügyelő, hogy ön példás alaposással szokott eljárni minden önre bízott feladatban. De hát ön a lövöldözés ügyében nyomozott. Teljesen természetes volna, ha esetleg nem pazarolt külön energiát a mellékvágányokra. Arra akarok kilyukadni, hogy ha befolyásos emberek elég messzire elmentek volna, hogy megakadályozzák önt az egyik ilyen ház átkutatásában, ön talán nem is erősködött volna.

Az öreg detektív ismét a gondolataiba merült. Végül azt mondta:

– Volt egy ház. Most már emlékszem. Az embereim sorra hozták a jelentéseket. Az összes többi házról, összesen hétről, megkaptam a jelentéseket. Emlékszem, akkor ez aggasztott. Arról az utolsó házról nem

volt jelentés. Az embereimet valamilyen módon megakadályozták. Igen, emlékszem, töprengtem a dolgon. A detektívszimat. Tudja, mire gondolok, uram.

– Szóval az a kimaradt ház. Nem kapott jelentést róla.

– Pontosan. De mint mondta, uram, a dolognak nem volt különösebb jelentősége. Tudja, a Vu Cseng Lou kiemelt ügy volt. Nagy felzúdulást okozott. A gyilkosok utáni hajsza heteken át tartott.

– És tudtommal két idősebb kollégájának beletörött a bicskája.

Kung felügyelő mosolygott.

– Mint mondtam, ez az ügy pályafutásom egyik leghálásabb mozzanata volt. Azután kaptam meg, miután másoknak nem sikerült eredményt produkálni. A városban másról se beszéltek. Nekem néhány nap alatt sikerült elfognom az elkövetőket.

– Olvastam az aktákat. Az egyik ámulatból a másikba estem.

De mostanra az öregember egyre feszültebben bámult rám. Végül egészen lassan azt mondta:

– Az a ház. Az a ház, ahová az embereim nem tudtak bejutni. Az a ház. Azt akarja mondani, hogy...

– Igen. Az a véleményem, hogy a szüleimet ott tartják fogva.

– Értem.

Egy darabig csendben ízlelgette a kolosszális ötletet.

– Mulasztás az ön részéről fel se merülhet – mondtam. – Hadd ismétljem el újra, őszinte ámulattal olvastam az aktákat. Az emberei nem jutottak be a házba, mert a legfelső rendőri vezetésből ezt valaki megakadályozta. Olyan emberek, akikről ma már tudjuk, hogy az alvilág zsoldjában álltak.

A köhögésroham odakinn újraindult. Kung felügyelő kicsit kivárt, aztán rám nézett, és lassan azt mondta:

– Ön azért jött, hogy megkérdezze. Azért jött, hogy megkérdezze, nem tudok-e segíteni megtalálni ezt a házat.

– Sajnos az archívumban kaotikus állapotok uralkodnak. Szégyen, ahogy ebben a városban a dolgokat intézik. Iratokat kevernek el, néhánynak teljesen nyoma vész. Végül úgy döntöttem, legjobb, ha eljövök önhöz. Hogy megkérdezzem, bármilyen valószínűtlen is, nem emlékszik-e. Valamire, bármire arról a házról.

– Arról a házról. Hadd gondolkozzam. – Az öregember a nagy összpontosításban a szemét is lehunyta, de aztán egy idő múlva a fejét rázta.

– A Vu Cseng Lou-lövöldözés. Annak már több mint húsz éve. Sajnálom. Semmire nem emlékszem arról a házról.

– Próbáljon meg valamire visszaemlékezni, uram. Nem emlékszik, melyik kerületben volt? Például nem a Nemzetközi Enklávában volt?

Gondolkozott még egy percet, aztán megint megrázta a fejét.

– Túl rég történt. És már a fejem sem úgy működik, ahogy kéne. Néha semmire se emlékszem, még az előző napra sem. De meg fogom próbálni földézni. Talán holnap, talán azután, egyszer csak fölkelek, hogy eszembe jutott valami. Banks úr, őszintén sajnálom. De most nem, most nem emlékszem semmire.

Már este volt, mire visszaértem a Nemzetközi Enklávába. Azt hiszem, hozzávetőleg egy órát töltöttem a szobámban, újra átfutottam a jegyzeteimet, és megpróbáltam elfelejteni csalódást okozó találkozásomat az öreg felügyelővel. Csak nyolc után mentem le vacsorázni, és foglaltam el megszokott sarokasztalomat abban a pompás étteremben. Emlékszem, nem nagyon volt étvágyam aznap este, és már épp azon voltam, hogy kihagyom a fő fogást, és visszamegyek a szobámba dolgozni, amikor a pincér meghozta Sarah üzenetét.

Itt van előttem. Az egész csak pár kusza sor egy vonalazatlan papíron, a felső széle le van tépve. Nem valószínű, hogy Sarah különösebb gondot fordított volna a megfogalmazásra; egyszerűen arra kér, hogy most rögtön találkozzunk a szálloda harmadik és negyedik emelete közti lépcsőfordulóban. Ahogy most újra rápillantok, az összefüggés azzal az egy héttel korábbi kis epizóddal Tony Keswick úr házában egészen egyértelműnek látszik; vagyis Sarah valószínűleg egyáltalán nem írta volna meg ezt az üzenetet, ha az nem történt volna meg akkor kettőnk közt. Mindazonáltal elég különös, hogy amikor a pincér átadta nekem, ez a következtetés meg se fordult a fejemben, és pár pillanatig csak ültem, teljes értetlenségben, hogy vajon miért akar ilyen szokatlan módon találkozni velem.

Itt most el kell mondanom, hogy a Lucky Chance House-beli éjszaka óta eddig az időpontig még három alkalommal futottunk össze. Ezek közül kettőben csak éppen, hogy láttuk egymást mások társaságában, és még arra se nagyon volt mód, hogy pár szót váltsunk. A harmadik esetben is – a Jardine Matheson elnökének, Keswick úrnak az otthonában rendezett vacsoraesten – gyanítom, megint csak nem volt egy nyugodt perc, hogy igazán szóba elegyedhessünk; így utólag belegondolva ez a találkozás mégis egyfajta fordulópontnak tekinthető.

Aznap este kicsit késve érkeztem, és mire bekísértek Keswick úr hatalmas télikertjébe, a legalább hatvan vendég már helyet foglalt a húsos levelek és kígyózó szőlőindák tövében felállított asztalok körül. Megpillantottam Sarah-t a helyiség túlsó végében – Sir Cecil nem volt jelen –, de szemlátomást ő is épp helyet keresett magának, úgyhogy nem tettem kísérletet, hogy csatlakozzam hozzá.

Vélhetően sanghaji helyi jellegzetesség, hogy az ilyen eseményeken a vendégek a desszert felszolgálatát követően – még mielőtt idejük lenne rá, hogy rendesen megegyék – otthagyják eredeti helyüket, és szabadon kószálnak. Nem is kétséges, hogy amint az estnek ehhez a szakaszához közeledtünk, máris az járt a fejemben, odamegyek, és váltok pár szót Sarah-val. Igen ám, de amikor a desszert végül is előkerült, képtelen voltam megszabadulni a mellettem ülő asszonyságtól, aki részletekbe menően ki akarta fejteni nekem az indokínai politikai helyzetet. Aztán alighogy sikerült megszabadulnom tőle, házigazdánk szólásra emelkedett, hogy bejelentse: most pedig következzenek a „számok”. Mindjárt szólította is az első előadót, egy nyúlánk hölgyet, aki fölkelvén a mögöttem lévő asztaltól előrement, és nekiállt szavalni egy frivol költeményt, vélhetően a saját művét.

Utána egy férfi következett, aki kíséret nélkül elénekelt néhány Gilbert és Sullivan-dalt, és már gyanítottam, hogy a körülöttem lévők többsége is készül valamilyen műsorszámra. Egyik vendég a másikat követte, néha kettesével vagy hármassával; részünk volt madrigálokban, kuplékban. Az alaphang változatlanul sikamlós volt, olykor trágár.

Aztán egy jól megtermett, vörös képű ember – mint később megtudtam, a Hongkong & Sanghaj Bank igazgatója – sietett előre, valami tunikaszerűt viselt szmokingja felett, és egy papírtekercsből a sanghaji élet különböző aspektusait kifigurázó kommentárjait kezdte felolvasni.

Célzásaiból – személyekre, bizonyos kaszinókban a mellékhelyiségekkel kapcsolatos egyezségekre, a legutóbbi társasági papírhajigálósdi történetekre – nekem semmi nem jött át, de szinte pillanatokon belül az egész télikert rázkódott a nevetéstől. Ezen a ponton Sarah-t keresve körbekémleltem, és megláttam a sarokban nagy csapat dáma közt, ahogy együtt nevet a többiekkel. A mellette ülő nő nyilván alaposan felöntött a garatra, és most úgy hahotázott, hogy az már a jó ízlés határát súrolta.

A vörös képű ember produkciója talán öt perce folyt – mely idő alatt a derűtség szintje szemlátomást nőttön-nőtt –, amikor egy különösen jól eltalált poénsorozat után a vendégsereg már valósággal üvöltött a gyönyörűségtől. Ezen a ponton a tekintetem ismét csak Sarah-ra tévedt. Első pillantásra a jelenet ugyanaz volt, mint az imént: Sarah ott nevet magára hagyottan a többiekkel. Ha még néhány másodperccel tovább néztem a kelleténél, az egyszerűen azért volt, mert igencsak meglepett, hogy alig egy év elég volt Sarah-nak, és annyira meghitt viszonyba került a Sanghaj-i társadalommal, hogy még ezek a felfoghatatlan viccek is ilyen hatást gyakorolnak rá. És ekkor, miközben Sarah-t néztem, és ezen tűnődtem, egyszer csak rádöbentem, hogy Sarah egyáltalán nem nevet; hogy nem a nevetéstől kicsorduló könnyeit törölgeti, mint feltételeztem, hanem valóban sír. Pár pillanatig még meredten néztem, nem akartam hinni a szememnek. Majd miközben a harsogó nevetés folytatódott, csendesen felálltam, és átvágtam a tömegben. Némi manőverezés után sikerült mögéje kerülnöm, és minden kétségem eloszlott. A féktelenjókedv kellős közepén Sarah nekikeseredetten zokogott.

Hátulról léptem hozzá, úgyhogy amikor odanyújtottam a zsebkendőmet, riadtan megrezzent. Aztán felnézett, kutató tekintetében – talán négy vagy öt másodpercen át meredten bámult rám – hála és valami olyasmi keveredtek egymással, amit kérdésnek véltem. Előrehajtottam a fejemet, hogy jobban olvashassak a pillantásából, de ekkor ő elvette a zsebkendőmet, és visszafordult a vörös képű ember felé. És amikor a következő nevetéshullám végigsöpört a télikerten, elismerést érdemlő akaraterőt tanúsítva ő is nevetést hallatott, miközben a zsebkendővel még a szemét törölgette.

Nehogy fölöslegesen fölhívjam rá a figyelmet, visszaindultam a székemhez, sőt aznap este már a közelébe se mentem, leszámítva a

meglehetősen szertartásos búcsúzkodást az előszobában az egymástól sorra elköszönő többi vendég között.

De azt hiszem, az elkövetkező néhány napban még tápláltam magamban némi reményt, hogy majd hallok valamit felőle a történeteket illetően. Aztán annyira elmerültem a nyomozómunkámban, hogy mire azt az üzenetet odahozták nekem a Cathay Hotel éttermében, eszembe sem jutott párhuzamot vonni az üzenet és az előző epizód között, és azon tűnődve ballagtam fölfelé a széles márványlépcsőn, hogy vajon miért akar találkozni velem.

Amit üzenetében „emeletközi pihenőnek” nevezett, valójában egy fotelokkal, dohányzóasztalakkal és cserepes pálmákkal megtöltött jókora tér volt. A kinyitott nagy ablakokkal és a surrogó mennyezeti ventilátorokkal érzésem szerint különösen reggel lehet kellemes hely egy szállóvendégnek újságja elolvasásához és kávéja elkortyolásához. Este azonban kimondottan kietlen helynek látszik; talán az ellátási nehézségek miatt nincs más világítás, mint ami a lépcsőház felőljön, meg ami átszűrődik az ablakokon odalentről a Bund fényeiből. Ezen a bizonyos estén Sarah-t leszámítva elhagyatott volt; alakja tisztán körvonalazódott a hatalmas üvegtáblák előtt, ahogy bámult kifelé az éjszakai égre. Mialatt közeledtem felé, beleütköztem egy fotelba, és Sarah megfordult a hangra.

– Azt hittem, fenn lesz a hold – mondta. – De nincs sehol. Ma este még az ágyúzás is abbamaradt.

– Igen. Mostanában csendesek az éjszakák.

– Cecil azt mondja, a katonák mára kimerültek mindkét oldalon.

– Az biztos.

– Christopher, jöjj ide. Ne félj, nem akarok téled semmit. Csak minél halkabban akarok beszélgetni veled.

Odaálltam egészen közel hozzá. Innen már láthattam odalenn a Bundot és a parti sétány nyomvonalát kirajzoló lámpafényeket.

– Mindent elrendeztem – mondta csendesen. – Nem volt könnyű, de mostanra már megvan minden.

– Pontosan mi is van meg?

– Minden. Papírok, hajójáratok, minden. Képtelen vagyok tovább maradni. Próbáltam, minden erőmmel azon voltam, de most már belefáradtam. Elmegyek.

– Értem. És Cecil tud a terveidről?

– Nem lesz igazi meglepetés neki. De attól persze még meg fogja döbbsenteni. *Téged* is megdöbbsent, Christopher?

– Nem, tulajdonképpen nem. Amit tapasztaltam, abból azért valami ilyesmi következett. De mielőtt ezt a végső lépést megtennéd, biztos vagy benne, hogy nincs...

– Ó, én már minden lehetőséget végiggondoltam. Semmi sem segít. Még az sem, ha Cecil holnap vissza akarna menni Angliába. Azonkívül itt rengeteg pénzt elvesztett. Fejébe vette, hogy addig el nem megy, amíg vissza nem nyeri az utolsó pennyig.

– Hát, szomorúan konstátálom, hogy az ideutazások nemigen váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

– Nem csak az ideutazásunk. – Felnevetett, aztán elhallgatott. Kis idő múlva azt mondta: – Én megpróbáltam szeretni Cecilt. Nagyon igyekeztem. Cecil nem rossz ember. Abból, amit láttál, biztos az ellenkezőjét hiszed. Pedig nem volt mindig ilyen. És tisztában vagyok vele, hogy ebben részem van nekem is. Neki ebben az életkorban egy kiadós pihenésre lett volna szüksége. De aztán jöttem én, és ő úgy érezte, hogy még valamit produkálnia kell. Ez az én hibám volt. Amikor kijöttünk ide, eleinte megpróbálta, megpróbált mindent. De ez meghaladta az erejét, és azt hiszem, ez volt az, ami megtörte. Talán ha most elmegyek, össze tudja szedni magát újra.

– De hova mész? Vissza Angliába?

– Egyelőre nincs elég pénzem a visszaútra. Makaóba készülök. Aztán majd meglátom. Ott még bármi történhet. Tulajdonképpen ezért akartam beszélni veled. Christopher, bevallom, rettenetesen félek. Nem akarok odautazni egy szál magamban. Arra gondoltam, nem jönnél-e velem.

– Úgy érted, menjek veled Makaóba? Holnap?

– Igen. Gyere velem Makaóba holnap. Ott aztán majd eldönthetjük, hogyan tovább. Ha akarsz, egy darabig csak hajókázunk a Dél-kínai-tengeren. Vagy mehetünk

Dél-Amerikába is, elszökhetünk még ma éjjel, mint valami tolvajok. Nem lenne jó móka?

Szavai valószínűleg meglepetéssel hatottak rám; ma leginkább csak egy mindent elsöprő, szinte kézzelfogható felszabadultságérzésre emlékszem. Emellett egy-két másodpercig olyasfajta kótyagosságot tapasztaltam, ami az embert olyankor fogja el, amikor valami sötét odúban való hosszú

raboskodás után hirtelen a napfényre és friss levegőre kerül. Olyan volt, mintha ez az ajánlata – amelyről mindenesetre tudtam, hogy pillanatnyi ötlet volt – magában hordozna egy még hatalmasabb ígérvényt, amely olyasmivel ajándékoz meg, amiről még csak álmodni sem mertem.

Azonban alighogy átviharzott rajtam ez az érzés, gyanítom, a bennem lakozó kisördög máris riadót fűjt, hátha Sarah csak valami próba elé akar állítani ezzel. Mert emlékszem, hogy amikor nagy végre válaszoltam, ezt feleltem:

– Az a baj, hogy nekem itt megbízatásom van. Azt előbb be kell fejeznem. Végül is az egész világ a szakadék szélén táncol. Mit gondolnának az emberek rólam, ha ebben a helyzetben csak úgy faképnél hagynám őket? És ha már itt tartunk, te mit gondolnál rólam?

– Jaj, Christopher, egyikünk se szent. Nem szabad így gondolkoznunk. Különbözik nem jutunk semmire, csak az lesz mindkettőnknek, ami eddig. Csak még több magány, csak még több úr az életünkben, csak mert valami azt súgja nekünk, hogy még nem tettünk eleget. Ezen az egészen most már túl kell lépnünk. Felejtsd el a megbízatást, Christopher. Épp eleget áldoztál már rá az életedből. Menjünk el holnap, most már egy napot se vesztegessünk, menjünk el, mielőtt késő lesz.

– Mihez késő?

– Késő, hogy mi ketten... jaj, mit tudom én. Csak azt tudom, hány évet pazaroltam el arra, hogy áhítoztam valamifajta trófeára, amit csak akkor nyerek el, ha tényleg, de tényleg eleget tettem hozzá, hogy kiérdemeljem. De többé már nem akarom, most már másra vágyom, valami melegségre és biztonságra, valamire, ami attól függetlenül az enyém, hogy mit csinálok, ki vagyok. Valamire, ami mindig biztosan *ott van*, mint az ég holnap. Erre vágyom most, és azt hiszem, te is erre vágyhatsz. De nemsokára már késő lesz. Túlságosan megállapodottak leszünk a változáshoz. Ha most nem ragadjuk meg a lehetőséget, ki tudja, lesz-e rá még egyszer alkalom. Christopher, mit csinálsz azzal a szerencsétlen növényvel?

Csak ebben a pillanatban fogtam fel, hogy a mellettünk álló pálma leveleit tépdeselem szórakozottan, és szórom le a szőnyegre.

– Bocsánat, csak tépelődöm – nevettem el magam. – De még ha igazad van is abban, amit most mondtál, nekem akkor se könnyű. Mert hát, tudod, ott van Jennifer.

Ahogy ezt kimondtam, lelki szemeim előtt máris megjelent utolsó beszélgetésünk képe, a búcsú pillanatai a barátságos kis fogadószobában az iskola hátsó frontján, a tölgyfa borítású falakra vetődő lágy angliai tavaszi délutáni nap fényei közt. Hirtelen eszembe jutott újra az arca, ahogy először fogadta, amit mondtam neki, a megfontolt bólintás, miután átgondolta, majd az a váratlan kommentár, amelyet a végén hozzáfűzött.

– Tudod, ott van Jennifer – ismételtem meg, és tudtam, nem sok híja, és rögtön álmodozni kezdek. – Már így is mióta vár rám.

– De én már erre is gondoltam. Jó alaposan átgondoltam. Tudom, hogy ő és én barátok lehetünk. Több mint barátok. Mi hárman, nos, egy kis család lehetnénk, éppen olyan, mint a többi. Ezt már átgondoltam, Christopher, mindannyiunknak csodálatos lenne. Érte küldhetnénk, amint döntöttünk a hogyan tovább felől. De még visszamehetünk akár Európába is, mondjuk, Olaszországba, és ott csatlakozhat hozzánk. Tudom, hogy az anyja tudnék lenni, Christopher, ebben egészen biztos vagyok.

Csendben gondolkoztam egy pillanatig, majd azt mondtam:

– Nagyszerű.

– Mit értesz azon, Christopher, hogy „nagyszerű”?

– Azt, hogy igen, veled megyek. Veled megyek, és minden úgy lesz, ahogy mondod. Igen, igazad lehet. Jennifer és mi, ebből a dologból még valami egészen jó is kisülhet.

Ahogy ezt kimondtam, mintha mázsás súlytól szabadultam volna meg, olyannyira, hogy talán még hangosan fel is sóhajtottam. Sarah közben még közelebb lépett hozzám, és egy másodpercig figyelmesen az arcomba nézett. Már arra gondoltam, hogy megcsókol, de szemlátomást az utolsó pillanatban visszafogta magát, és inkább azt mondta:

– Akkor figyelj. Jól figyelj, mert pontosan így kell tennünk. Csomagolj össze egyetlen bőröndbe. Útipoggyászt se adj fel. Makaóban némi pénz vár ránk, úgyhogy ami kell, ott megvehetjük. Valakit majd érted küldök, egy sofőrt, holnap délután fél négykor. Gondom lesz rá, hogy az illető megbízható legyen, de azért jobb, ha semmit nem mondasz neki fölöslegesen. Ő majd elhoz téged oda, ahol várlak. Christopher, most úgy nézel ki, mintha valami nehéz tárgy épp fejbe kólintott volna. Nem fogsz átverni, ugye?

– Nem, dehogy. Holnap fél négyre készen állok. Ne aggódj, én... követlek a világ végére is, bárhová mégy.

Talán csak ösztönösen történt; talán annak az emléke sarkallt, ahogy elváltunk egymástól aznap este, amikor hazahoztuk Sir Cecilt a játékbarlangból; mindenesetre hirtelen előrenyúltam, megragadtam mindkét kezét, és megcsókoltam. Azt hiszem, ezután felnéztem, a keze még a kezemben volt, és nem tudtam, mitévő legyek; még az is lehet, hogy idétlenül felvihogtam. Végül Sarah szelíden kiszabadította a kezét, és megérintette az arcomat.

– Köszönöm, Christopher – mondta halkán. – Köszönöm a megértést. Most egyszeriben minden annyira más lett. De jobban teszed, ha most elmégy, mielőtt még valaki meglát itt minket. Rajta, menj már!

TIZENHETEDIK FEJEZET

Aznap éjjel kissé gondterhelten feküdtem le, de másnap reggel azzal ébredtem, hogy mélységes béke szállt rám. Olyan volt, mintha roppant tehertől szabadultam volna meg, és amikor öltözködés közben újra átgondoltam a helyzetet, azon kaptam magam, hogy eltölt valami kellemes izgalom.

A délelőtt jobbára ködös az emlékeimben. Arra emlékszem, hogy elhatalmasodott rajtam a gondolat, hogy a maradék időben minél többet végezzek el az elkövetkező néhány napra tervezett feladatokból; hogyha másképp cselekszem, az nem összeegyeztethető a lelkiismeretemmel. A gondolatmenet nyilvánvaló ellentmondásossága valahogy fel sem ötlött bennem, és reggeli után nagy sebbel-lobbal munkához is láttam, lépcsőkön szaladgáltam föl és le, zsúfolt belvárosi utcákon a sofőreimet sürgettem. És jóllehet ma már kissé komikusnak látom, azt kell, hogy mondjam, nagy büszkeséggel töltött el, amikor nem sokkal két óra után úgy ülhettem ebédhez, hogy amit tervbe vettem, többé-kevésbé mindennel végeztem.

És mégis, amikor visszagondolok erre a napra, az a határozott benyomásom, hogy furcsa meghasonlottsággal viszonyultam a dolgokhoz. Miközben körberohangáltam a Nemzetközi Enklávét, és számos vezető személyiséggel tárgyaltam, egyik énem valósággal kacagott azon a komolykodáson, ahogy igyekeztek a kérdéseimre válaszolni, azon a szánalmasságon, ahogy próbáltak a segítségemre lenni. Mert az az igazság, hogy minél tovább időztem Sanghajban, annál inkább megvettem e

közösség úgynevezett vezetőit. Nyomozásom szinte minden egyes nap újabb és újabb példáját tárta fel az évek során elkövetett hanyagságaiknak, megvesztegethetőségüknek vagy még annál is rosszabbnak. És mégis az itt töltött idő alatt egyetlen esetben sem tapasztaltam a posztjukon hagyottakon az őszinte megbánás bármi jelét, annak beismerését, hogy ócska hazugságaik, szűklátókörűségük, nemegyszer kendőzetlen becstelenségük nélkül a dolgok sohasem jutottak volna el a jelenlegi válságos szintig. Aznap délelőtt egy ízben a Sanghaj Klubban az „elit” három kitűnőségével is találkoztam. És amikor ismét szembesültem nagyképű semmitmondásaikkal, bűnrészességük következetes eltagadásával ebben az egész szomorú ügyben, végtelen boldogsággal töltött el a gondolat, hogy most egyszer és mindenkorra megszabadulok az ilyen alakoktól. Mi több, ezekben a pillanatokban meg is voltam győződve róla, hogy helyesen döntöttem; hogy az itt szinte mindenki által magáévá tett hipotézis – hogy a válság megoldása valamimód kizárólag az én felelősségem – nemcsak alaptalan, de messzemenően megvetendő is. Elképzeltem a megdöbbenést, amely nemsokára megjelenik ugyanezek az arcokon távozásom hírének hallatán – nyomában rögtön ott jön majd a harag és a pánik és beismerem, ezek a gondolatok nagy meglepődöttséggel töltöttek el.

Aztán ebéd közben egyszer csak azon kaptam magam, hogy az utolsó találkozásomra gondolok Jenniferrel azon a napfényes délutánon az iskolájában, ahogy zavartan ülünk a prefektusi szobában foteljeinkben, a napfény táncot vet a tölgyfa burkolaton, és Jennifer mögött az ablakban füves lejtő nyúlik egészen a tóig. Jennifer szótlánul hallgatta, amint legjobb tudásom szerint elmagyarázom, miért kell elmennem, miféle létfontosságú feladat vár rám Sanghajban. Több ponton szünetet tartottam, hátha közbekérdez, vagy legalább tesz valami megjegyzést. De mindannyiszor megfontoltan bólintott, és várta a folytatást. A végén, amikor rájöttem, hogy már csak magamat ismétlem, megakadtam, és azt mondtam:

– Hát valahogy így, Jenny. Mi a véleményed?

Nem tudom, mit vártam. De miután még egy pillanatig rám szegezte tekintetét, melyben nyoma se volt haragnak, így válaszolt:

– Christopher bácsi, tisztában vagyok veled, hogy sok hasznom nincsen. De csak mert még kicsi vagyok. Ha megnövök, és az talán már nincs is túl

messze, majd a segítségedre lehetek. ígérem neked, hogy a segítségedre leszek. Úgyhogy amíg távol vagy, kérlek, ne felejts el. Ne felejtsd el, hogy én itt vagyok Angliában, és a segítségedre leszek, amikor majd visszajössz.

Egészen mást vártam tőle, és bár ideérkeztem óta ezeken a szavakon gyakran eltöprengtem, még ma sem vagyok egészen biztos benne, hogy mit akarhatott kifejezni velük. Azt akarta közölni, hogy bármit is mondhatok neki, Sanghaj i küldetésem eleve kudarcra van ítélve? Hogy úgylis vissza kell térnem Angliába, és még sok-sok évig folytatnom a munkát? Az is meglehet, hogy semmi értelme az ilyen aprólékos elemezgetésnek, mert ezek csupán szavak voltak egy összezavarodott gyermek szájából, aki minden igyekezetével azon volt, hogy ki ne mutassa elbizonytalanodását. Mindenesetre aznap délután újra csak azon az utolsó találkozásunkon tűnődtem az ebédem fölött a szálloda átriumában.

Már a kávémnál tartottam, amikor a portás odajött szólni, hogy sürgősen a telefonhoz kérek. Egy telefonfülkéhez irányítottak közvetlenül a lépcső aljában, és némi telefonkezelői hangzavar után egy halványan ismerős hang ütötte meg a fülemet a vonalban.

– Banks úr? Banks úr? Banks úr, végre eszembe jutott!

Néma maradtam, attól félvén, bármit is mondok, csak a terveinket veszélyeztetem. De akkor a hang azt mondta:

– Banks úr? Hall engem? Eszembe jutott valami fontos dolog. A házról, amit nem tudtunk átkutatni.

Rájöttem, hogy ez Kung felügyelő; a hangja minden érdekessége ellenére meghökkentően fiatalosnak hatott.

– Bocsásson meg, felügyelő úr. Meglepett ez a hívás. Kérem, mondja el, mi jutott az eszébe.

– Tudja, Banks úr, ha néha megengedek magamnak egy pipát, az segít az emlékek fölidezésében. Sok rég elfeledett dolog elvonul előttem. Úgyhogy a múltkor arra gondoltam, elő kéne venni a pipát. És nagyon jól gondoltam, mert eszembe jutott valami, amit az a gyanúsított mondott. *A ház, amit nem tudtunk átkutatni, pont szemben áll egy Je Csen nevű ember házával.*

– Je Csen? Az kicsoda?

– Nem tudom. Az egyszerűbb emberek közül sokan nem törődnek a házsámokkal, utcanevekkel. Tájékozódási pontokhoz igazodnak. A ház,

amit nem tudunk átkutatni, Je Csen házával szemben áll.

– Je Csen. Biztos, hogy ez volt a neve?

– Biztos. Egészen tisztán emlékszem.

– Ez hétköznapi név? Hozzávetőleg hány Sanghaj i viseli ezt a nevet?

– Szerencsére a gyanúsított szolgált még egy további részlettel. Ez a Je Csen vak. A ház, amit ön keres, a vak Je Csenével szemben áll. Persze lehet, hogy már elköltözött, vagy eltávozott az élők sorából. De ha ön kideríti, hol lakott ez az ember a nyomozásunk idején...

– Mi sem természetesebb, felügyelő úr. Húha, ez aztán az előrelépés!

– Örülök neki. Gondoltam, hogy annak találja.

– Felügyelő úr, nem is tudom, hogyan köszönjem meg önnek.

Szorított az idő, és amikor letettem a telefont, már nem is mentem vissza befejezni az ebédemet, hanem egyenesen felsiettem a szobámba csomagolni.

Emlékszem, miközben azt fontolgattam, miket is pakoljak el, az a furcsa érzés kerített hatalmába, mintha ez nem is a valóságban történne meg. Egyszer le is ültem az ágyra, és kibámultam az ablakszárny négyszögében az égre. Belém hasított a gondolat: milyen érdekes, csak egyetlen nappal korábban ez az imént kapott információ még döntő mozzanatot jelentett volna az életemben. De most itt vagyok, tűnődtem közönyösen magamban, ez az egész már a múlté, és ha úgy tetszik, akár el is felejtetem.

Az összecsomagolással idejekorán kellett végeznem, mert amikor pontban fél négykor kopogtattak az ajtómon, már elég régóta csak üldögéltem és vártam a székemben. Kinyitottam az ajtót: kínai fiatalember állt a küszöbön, nem volt talán még húszéves sem. Köntöst viselt, a kalapját a kezében tartotta.

– A sofőrje vagyok, uram – mondta csendesen. – Szabad a bőröndjét?

A fiatalember kihajtott a Cathay Hotel elől a gépkocsival, és én olyan érzéssel bámultam ki a délutáni nap fényében a Nanking úti járókelőkre, mintha mérföldekre volnának tőlem. Aztán hátradőltem az ülésen, boldogan ráhagyva mindent a sofőrre, aki fiatal kora ellenére ügyesnek és magabiztosnak látszott. Kísértést éreztem, hogy megkérdezzem tőle, milyen kapcsolatban van Sarah-val, de aztán eszembe jutott a figyelmeztetése, hogy egy szóval se többet a kelleténél. Így hát csöndben

maradtam, és a gondolataimat rövidesen Makaó és az a néhány fénykép kötötte le, amelyeket évekkkel ezelőtt láttam a British Museumban.

Aztán amikor már vagy tíz perce autóztunk, hirtelen előrehajoltam a fiatalemberhez.

– Bocsásson meg, kérem, hogy ilyen meredeket kérdezek, de véletlenül nem ismer valakit, akit úgy hívnak, hogy Je Csen?

A fiatalember egy pillanatra sem vette le pillantását előtte a tömegről, és már épp arra készültem, hogy újra rákérdezek, amikor megszólalt.

– Je Csen? A vak színész?

– Igen. Pontosabban azt tudtam, hogy vak, de azt már nem, hogy színész.

– Nem túl híres színész. Je Csen. Sok évvel ezelőtt volt színész, amikor még kisfiú voltam.

– Úgy értsem... ön ismeri?

– Nem ismerem. De tudom, kicsoda. Érdekli Je Csen, uram?

– Nem, nem. Nem különösebben. Csak valaki említette nekem. De tényleg nem érdekes.

Az út hátralévő részében már nem szóltam a fiatalemberhez. Elképesztő mennyiségű sikátoron hajtottunk át, és már végképp sejtelmem sem volt, merre járunk, mire megálltunk egy csendes kis mellékutcában.

A fiatalember kinyitotta az ajtót, és átadta a bőröndöt.

– Ott az a bolt – mutatta –, azzal a gramofonnal.

Az utca túloldalán apró boltocska állt, szutykos kirakatában valóban gramofon díszelgett. Egy angol nyelvű cégtáblát is kibetűzhettem: GRAMOFONLEMEZEK, KOTTATEKERECSEK, KÉZIRATOK. Mindkét irányban végignéztam az utcán, és megállapítottam, hogy két riksáik mellett gubbasztó és nagyokat derülő riksahúzózt leszámítva a fiatalember és én egyedül vagyunk. Felemeltem a bőröndöt, és már indultam is, amikor valami azt diktálta, hogy visszaforduljak és megkérdezzem:

– Mondja, nem tudna várni itt egy kicsit?

A fiatalember meglepett képet vágott.

– Lady Medhurst mondta, csak hozzam ide.

– Persze, persze. De most, ugye, én bízom meg önt. Szeretném, ha még egy kicsit várna itt rám, csak arra az esetre, ha szükségem volna a további szolgálatára. Természetesen előfordulhat, hogy nem lesz szükségem önre.

De azért, tudja, a biztonság kedvéért. Nézze – a zakómba nyúltam, előhúztam pár bankjegyet –, nem kívánom ingyen...

A fiatalember elvörösödött a méregtől, és úgy fordított hátat a pénznek, mintha valami egészen förtelmes dolgot kínálnék neki. Mogorván visszaült a gépkocsiba, és magára csapta az ajtót.

Láttam, hogy némiképp elszámítottam magam, de momentán nem engedhettem meg magamnak, hogy emiatt izguljak. Azonkívül, méreg ide vagy oda, a fiatalember be se indította a motort. Visszagyömöszöltem a pénzt a zakómba, felvettem a bőröndöt újra, és átmentem a túloldalra.

Belül a bolt igencsak szűk volt. A délutáni nap besütött, de valahogy néhány poros fényfoltnál tovább nem jutott. Az egyik oldalon elszíneződött billentyűzetű pianínó állt, és számos borító nélküli gramofonlemez hevert a kottaállványon. A lemezeken nemcsak por, hanem még pókháló is látszott. Máshol ilyen-olyan vastag bársonydarabok – feltehetően színházi függönyökből levágott csíkok – voltak felszögezve a falra, operaénekesek és táncosok rátűzdelt fotóival. Nyilván azt vártam, hogy majd ott fog állni Sarah, de az egyetlen jelenlévő egy fekete, hegyes szakállú, nyakigláb európai volt a pult mögött.

– Jó napot – köszöntött német akcentussal, felpillantva az előtte kiterített pénztárnaplóból. Aztán jó alaposan szemügyre véve megkérdezte: – Ön angol?

– Igen, az vagyok. Jó napot.

– Van néhány lemezünk Angliából. Például van egy felvételünk Mimi Johnstól az *Ébren is veled álmodom*-mal. Óhajtja meghallgatni?

Volt valami elővigyázatosság a hangjában, ami azt sejtette, hogy mindez egy előre megbeszélte kód első fele. Bárhogyan kutattam is azonban emlékeimben valami Sarah-tól kapott jelszó vagy jelmondat után, semmi ilyesmire nem emlékeztem. Végül azt mondtam:

– Itt Sanghajban nincs gramofonom. De nagyon szeretem Mimi Johnst. Pár éve el is mentem Londonban egy előadójára.

– Igazán? Mimi Johnson, hát igen.

Határozottan úgy éreztem, hogy zavarba hoztam rossz válaszzal. Ezért így szóltam:

– Hallgasson ide, a nevem Banks. Christopher Banks.

– Banks. Banks úr. – A férfi közönyösen ízlelgette a nevemet, majd azt mondta: – Ha óhajtja meghallgatni Mimi Johnstól az *Ébren is veled*

álmodom-ot, lejátszom önnek. Parancsoljon.

Lebukott a pult alá, és én megragadtam a lehetőséget, hogy kinézzek a kirakatablakon át az utcára. A két rikсахúzó ugyanott nevetgélt és beszélgetett, és megnyugodva láttam, hogy a fiatalember is még ott várakozik a gépkocsival. Aztán amikor már épp azon tűnődtem, hogy ez az egész nem valami kolosszális félreértés-e, egy dzsesszzenekar bágyadt, édeskés hangjai töltötték meg a helyiséget. Mimi Johnson énekelni kezdett, és eszembe jutott, hogy ez a dal volt a sláger az összes londoni mulatóban pár évvel ezelőtt.

Egy idő után egyszer csak arra figyeltem fel, hogy a nyakigláb férfi egy sötét és súlyos drapériával lefüggönyözött hátsó falrészre mutat. Idáig fel se tűnt, hogy a drapéria ajtóbenyíló takarhat, de amikor félrehúztam és beléptem rajta, valóban egy belső szobában találtam magam.

Sarah egy fa utazóládán ült könnyű kabátban és kalapban. Szipkájában cigaretta égett, és a szekrényszerű szobácskában vágni lehetett a füstöt. Körülöttünk mindenütt halmokban álltak a különböző kartondobozokba és teásládákba szórt gramofonlemezek és kották. Ablak nem volt, de láttam egy pillanatnyilag részre nyitott, feltehetőleg a szabadba vezető ajtót.

– Hát itt vagyok – mondtam. – Csak egyetlen bőröndöt hoztam, ahogy kívántad. De látom, teneked három is van.

– Ó, ez a cucc itt csak Ethelberté. A játék mackómé. Ő már velem van... Hát igazából mindig is velem volt. Butaság, ugye?

– Butaság? Nem, egyáltalán nem.

– Amikor Cecil és én idejöttünk, elkövettem azt a baklövést, hogy Ethelbertet egy egész sor más holmi közé csomagoltam. Aztán amikor kinyitottam a koffert, a karja már leszakadt. De megtaláltam rögtön a sarokban, beszorulva egy papucsba. Úgyhogy pár vállkendőt leszámítva ezúttal egész bőröndöt kapott. *Igenis* butaság, tudom.

– Nem, nem. Tökéletesen megértem. Ethelbert, remek.

Gondosan helyet keresett a cigarettaszipkájának, és felállt. Aztán csókolóztunk – gyanítom, pontosan úgy, ahogy a mozivásznon szokták a párok. Szinte pontosan olyan volt, amilyenek mindig is képzeltem, eltekintve attól, hogy volt valami fura bájtalanság az ölelésünkben, és megpróbáltam nem is egyszer változtatni a testhelyzetemen; de a jobb lábam nekiperéselődött a nehéz utazóládának, és a szükséges félfordulatot nem tudtam volna kivitelezni az egyensúlyvesztés kockázata nélkül. Aztán

ő egy lépést hátralépett, kissé zihálni látszott, és le nem vette rólam a szemét.

– Minden készen áll? – kérdeztem.

Először nem válaszolt, és arra gondoltam, megint csókolózni akar. De végül mégiscsak a tárgyra tért:

– Minden rendben. Már csak néhány percet kell itt várakoznunk. Aztán kimegyünk – mutatott a hátsó ajtó felé –, lesétálunk a mólóhoz, és egy sampan elvisz bennünket a gőzösünkhöz két mérfölddel lejjebb a folyón. Aztán irány Makaó.

– És Cecil nem sejt semmit?

– Egész nap a színét se láttam. Reggeli után elindult valamelyik kis lebujába, és szerintem még most is ott van.

– Elég szégyen. De tényleg, valakinek rá kéne szólni, hogy szedje össze magát.

– Hát, az a valaki már nem mi leszünk.

– De nem ám, szerintem sem! – nevettem fel. – Szerintem nekünk már nincs más hátra, mint hogy azt tegyük, amit eldöntöttünk.

– Helyes. Christopher, valami baj van?

– Nem, dehogy. Csak próbálok... Csak szeretnék...

Újabb ölelésen járt az eszem, és már nyúltam is feléje, de ő felemelte a kezét, és azt mondta:

– Christopher, azt hiszem, jobb lesz, ha most leülsz. Ne félj, később lesz idő mindenre, érted, *mindenre*.

– Jó, jó. Bocsánat.

– Amint Makaóba értünk, nekiállunk és jól átgondoljuk a jövőt. Jól átgondoljuk, hogy hol lesz nekünk a legjobb. És hol lesz jó Jennifernek. Az összes térképet kitesszük az ágyunk fölé, kinézünk a szobánkból a tengerre, és megvitatjuk a dolgot. Ó, én biztos vagyok benne, hogy össze is vitatkozunk. Én még a civódásainkat is alig várom. Nem ülsz le? Figyelj, üljél már le!

– A csudába is... Figyelj, ha még pár percet vámunk kell, hadd szaladjak ki, el kell intéznem valamit!

– Elintézni? Mit?

– Csak... csak valamit. Figyelj, tényleg nem leszek soká távol, csak pár perc, és itt vagyok. Az a helyzet, tudod, hogy meg kell kérdeznem valakitől valamit.

– Kitől? Christopher, nem hiszem, hogy okos dolog volna bárkivel is beszélünk ebben a stádiumban.

– Tényleg nem ilyesmire gondolok. Teljesen tisztában vagyok veled, hogy óvatosaknak kell lennünk satöbbi. Nem, nem, tényleg ne aggódj. Csak arról a fiatalemberéről van szó. Akit te küldtél, aki ide fuvarozott. Egyszerűen csak muszáj valamit megkérdeznem tőle.

– De már biztos elment.

– Nem, nem ment el. Még odakint van. Figyelj, rögtön itt vagyok.

Átviharoztam a függönyön vissza a boltba, ahol a szakállas, nyakigláb férfi meglepődve bámult fel rám.

– Tetszett Mimi Johnson? – kérdezte.

– Igen, igen. Csodálatos. Csak most muszáj egy percre kiugranom.

– Hadd tisztázzak valamit, uram. Én svájci vagyok. Az én hazám és az ön hazája közt nem áll fenn háborús veszély.

– Ó, igen. Remek. Egy pillanat, és itt vagyok.

Keresztülrohantam az úton a gépkocsihoz. A fiatalember meglátott, letekerte az ablakot, és udvariasan mosolygott; iménti haragjának nyoma sem volt. Odahajoltam hozzá, és halkán azt kérdeztem:

– Figyeljen csak, nem tudja, hol találhatnám meg ezt a Je Csent?

– Je Csent? Itt lakik egészen közel.

– Je Csen. Én a *vak* Je Csenről beszélek.

– Igen. Épp csak egy kicsivel odébb.

– A háza egy kicsivel odébb?

– Igen, uram.

– Figyeljen ide, jól megértett engem? Azt mondja, hogy Je Csen, a *vak* Je Csen háza itt van *kicsivel odébb*?

– Igen, uram. Gyalog is oda tud menni, de ha kívánja, elvihetem autóval.

– Hallgasson ide, ez nagyon fontos. Nem tudja, Je Csen mióta él ebben a házban?

A fiatalember elgondolkozott. Végül azt mondta:

– Mindig is itt lakott, uram. Amikor még kisfiú voltam, már itt lakott.

– Biztos benne? Jól figyeljen, ez a legfontosabb. Biztos benne, hogy ez a *vak* Je Csen, és hogy már régóta ott lakik?

– Mondom, uram. Már akkor ott, amikor még kisfiú voltam. Azt hiszem, már sok-sok éve, hogy ott lakik.

Felegyenesedtem, mély lélegzetet vettem, és elgondolkoztam az imént hallottak jelentőségén. Majd lehajoltam újra, és azt mondtam:

– Azt hiszem, magának kellene elvinnie oda. Úgy értem, autóval. Óvatosan kell azt a helyet megközelítenünk. Szeretném, ha oda vinne, de az autót majd kicsit odébb állítsa le. Valahol, ahonnan tisztán láthatjuk a Je Csen házával *szemben álló házat*. Érti?

Beszálltam a gépkocsiba, és a fiatalember beindította a motort. Megfordult az automobillal, azután behajtottunk egy másik keskeny mellékutcába. Mindeközben különböző gondolatok kavarogtak a fejemben. Azon tűnődtem, nem kellene-e felvilágosítanom a fiatalembert utazásunk horderejéről, és még azt is fontolgattam, hogy megkérdezem, nem tart-e pisztolyt a gépkocsiban – de végül is letettem róla, mert féltem, ezzel csak ráijesztenék.

Az egyik sarkon befordultunk egy még az előbbinél is szűkebb utcácskába. Aztán egy újabb kanyar után megálltunk. Egy másodpercre azt hittem, célhoz értünk, de aztán rájöttem, mi akasztott meg bennünket. Az utcán előttünk egy csapat fiatal fiú igyekezett terelni egy megzavarodott bivalyt. A fiúk közt némi vita folyt, és amíg figyeltem őket, az egyikük a botjával a bivaly orrára sózott. Rémület fogott el, mert eszembe jutott anyám megannyi figyelmeztetése, hogy ezek az állatok milyen veszélyesek tudnak lenni, ha ingerük őket. A bivaly azonban nem reagált, és a fiúk tovább vitatkoztak. A fiatalember többször rájuk dudált, ám hiába, úgyhogy végül nagyot sóhajtván hátramenetbe kapcsolt, és tolatni kezdett visszafelé, amerről jöttünk.

Egy másik közeli sikátorral tettünk kísérletet, de ez az útelterelés szemlátomást megzavarta a sofőrömet, mert pár újabb kanyar után megállt, és tolatni kezdett megint, bár ezúttal nem ütköztünk akadályba. Egy helyütt némiképp szélesebb, kátyúval teli földútra értünk ki, amelyet az egyik oldalon végestelen-végig roskadozó fakunyhók sora szegélyezett.

– Kérem, igyekezzen! – sürgettem. – Nagyon kevés az időnk.

Abban a pillanatban hatalmas csattanás hangja rázta meg a környéket. A fiatalember továbbhajtott, bár idegesen nézett a horizont felé.

– Ágyúznak – mondta. – Ágyúznak megint.

– Ez átkozottul közlelő hallatszott – jegyeztem meg.

A következő néhány percben újabb szűk utcákon hajtottunk át, aprócska faházikókat kerülgettünk, nyomtuk a dudát, ugrasztottunk szét gyerekeket

és kutyákat. Aztán a gépkocsi megint hirtelen megállt, és hallottam, ahogy a fiatalember elkeseredetten felsóhajt. Előrehajoltam, és azt láttam, hogy az utat előttünk homokzsák és szögesdrót barikád torlaszolja el.

– Ezt az egészet meg kell kerülnünk – mondta. – Nincs más út.

– De figyeljen, most már egészen közel kell lennünk.

– Igen, egészen közel. De az út el van zárva, úgyhogy az egészet meg kell kerülnünk. Kis türelmet kérek, uram. Nemsokára odaérünk.

A fiatalember viselkedésében azonban feltűnő változás állt be. Korábbi magabiztossága megcsappant, és most döböntem rá, milyen nevetségesen fiatal hozzá, hogy gépkocsit vezessen, tizenöt-tizenhat évesnél talán nincs is több. Egy darabig sáros, bűzös utcákon hajtottunk át, keresztül újabb sikátorokon, ahol már azon se csodálkoztam volna, ha egyik pillanatról a másikra a nyitott szennyvízárokba fordulunk – de a fiatalembernek valahogy mindig sikerült a kerekeket a peremükön innen tartania. Egész idő alatt hallhattuk a fegyverropogást a távolban, és láttuk az embereket, ahogy sietnek vissza házaik viszonylagos fedezékébe. De még mindig akadtak gyerekek és kutyák, akik szemlátomást senkihez nem tartoztak, és összevissza rohagáltak előttünk, minden különösebb veszélyérzet nélkül. Egy ízben, amikor épp valami kisebbfajta gyár udvarán bukdácsoltunk át, ráförmédtem.

– Figyeljen ide, álljon már meg, és kérdezze meg valakitől az utat!

– Kis türelmet kérek, uram.

– Kis türelmet? Hogy én nem tudom, az hagyján, de magának éppúgy fogalma sincs róla, merre járunk!

– Nemsokára odaérünk, uram.

– Szamárság! Mire jó ez az alakoskodás? Maguk, kínaiak mind egyformák. Eltévedt, de nem hajlandó beismerni. Itt autókázunk már... nem is tudom, időtlen idők óta.

Nem válaszolt, viszont ráhajtott egy földútra, amely ipari hulladék hatalmas dombjai közt vezetett meredeken fölfelé. Egyszer csak újabb mennydörgésszerű robaj hallatszott valahonnan ijesztően közelről, és a gépkocsi csigatempóra lassult.

– Uram! Azt hiszem, visszamegyünk.

– Visszamegyünk? Hová?

– Már nagyon közel a harc. Itt nem biztonságos.

– Mit ért azon, hogy közel a harc? – Valami szöveget ütött a fejembe. – Csak nem valahol Csapej környékén vagyunk?

– Uram, Csapejbe vagyunk. Egy ideje már Csapejbe vagyunk.

– Micsoda? Azt akarja mondani, hogy elhagytuk az enklávét?

– Most Csapejbe vagyunk.

– De... Jóságos isten! Tényleg kint vagyunk az enklávéból? *Csapejben?* Hallgasson ide, maga bolond, tudja? Bolond! Maga azt mondta nekem, hogy a ház egészen közel van. Most meg eltévedtünk. Valószínűleg veszélyesen közel vagyunk a hadszíntérhez. *És elhagytuk az enklávét!* Az ilyet nevezem sült bolondnak. Tudja, miért? Elmondom. Maga úgy tesz, mint aki mindent tud. Maga túl büszke, hogy beismerje a hiányosságait. Nálam pontosan ez a sült bolond definíciója. Az abszolút sült bolondé! Hallja? Sült bolond a köbön!

Megállította a gépkocsit. Aztán kinyitotta az ajtót, kiszállt és elment, vissza se nézett.

Egy pillanat alatt lehiggadtam, és felmértem a helyzetet. A dombra felvezető út nagy részét már megtettük, és az autó egy földút elszigetelt szakaszán állt, építési törmelék, összegubancolódott drótok és ócska biciklikerekekre emlékeztető fémmaradványok halmai közt. Láttam a fiatalember alakját, ahogy egy gyalogösvényen menetelve épp fölé a dombtetőre.

Kiszálltam és utána futottam. Hallania kellett, hogy jövök, de nem gyorsította meg lépteit, és nem nézett hátra. Utolértem, és a vállánál megragadva megállítottam.

– Hallgasson ide, ne haragudjon! – mondtam, kissé zihálva. – Elnézést kérek. Nem kellett volna kijönnöm a sodromból. Elnézést kérek, komolyan mondom. Megbocsáthatatlanul viselkedtem. De maga nem is sejti, mire megy ki a játék. És most kérem – intettem vissza az autó felé –, folytassuk az utunk!

A fiatalember nem nézett rám.

– Nincs fuvar tovább – mondta.

– De figyeljen rám, már mondtam, hogy nagyon sajnálom. Kérem, legyen belátó!

– Nincs fuvar tovább. Túl veszélyes. Nagyon közel a harc.

– De hallgasson ide, nagyon fontos, hogy eljussak ahhoz a házhoz. Tényleg nagyon fontos. Mondja meg az igazat, kérem. Eltévedt, vagy

valóban tudja, hol az a ház?

– Tudom. Tudom, hol a ház. De most túl veszélyes. Nagyon közel a harc.

Mintha csak nyomatékosítani akarná a fiatalember szavait, váratlanul gépfegyvertűz visszhangja kelek fel körülöttünk. Nem éreztem túl közelinek, de lehetetlen volt megállapítani, melyik irányból jött, és mindketten körbekémltünk, egyszeriben ráérezve védtelenségünkre odafönn a dombtetön.

– Mondok én magának valamit. – Jegyzetömböt és ceruzát húztam elő a zsebemből. – Látom, ki akar szállni ebből, és meg tudom érteni a szempontjait. És még egyszer elnézést kérek, hogy az előbb goromba voltam magával. De szeretném, ha két dolgot még megtenne nekem, mielőtt hazamegy. Először is megkérném, írja le ide nekem Je Csen lakcímét.

– Nincs lakcím, uram. Nincs lakcím.

– Nem baj, akkor rajzoljon térképet. Adjon meg támpontokat. Bármit. Legyen szíves, tegye meg nekem. Aztán szeretném, ha elvinne a legközelebbi rendőrörsre. Persze ezzel kellett volna kezdenem. Tapasztalt, fegyverforgató emberekre van szükségem. Legyen szíves.

Kezébe nyomtam a jegyzetömböt és a ceruzát. Oldalszám voltak benne jegyzetek az aznapi nyomozati munkámról. A fiatalember addig forgatta a lapocskákat, amíg üres oldalhoz nem ért. Akkor azt mondta:

– Nem tudok angolul írni, uram.

– Akkor írjon úgy, ahogy tud. Rajzoljon térképet. Bármit. Csak kérem, siessen.

Szemlátomást mostanra átérezte kérésem jelentőségét. Pár másodpercig elmélyülten gondolkozott, aztán gyorsan írni kezdett. Teleírt egy oldalt, aztán a következőt is. Négy-öt oldal után visszacsúsztotta a ceruzát a jegyzetömb gerincébe, és átadta. Átfutottam a munkáját, de semmit nem tudtam kihámozni a kínai írásjelekből. Ettől függetlenül így szóltam:

– Köszönöm. Tényleg nagyon köszönöm. És most legyen szíves, vigyen el egy rendőrörsre. Aztán hazamehet.

– Rendőrörs erre van, uram! – Tett még néhány lépést abba az irányba, amerre igyekezett. Aztán a dombtetőről lemutatott a lejtő aljára, ahol, tőlünk talán kétszáz lépésre, sűrű épületrengeteg kezdődött. – Ott a rendőrörs, uram.

- Ott? Melyik az?
- Az ott. A zászlóval.
- Aha, látom. Biztos benne, hogy az rendőrőrs?
- Biztos, uram. Rendőrőrs.

Onnan, ahol álltunk, kétségtelenül úgy nézett ki, mint egy rendőrőrs. Azonkívül azt is láttam, hogy nem sok értelme volna autóval próbálkozni; az autó a domb túloldalán maradt, és a csapás, amelyen most ide feljöttünk, nem elég széles a járműnek; ha pedig megkíséreljük megkerülni a dombot, könnyen eltévedhetünk megint. Zsebre vágtam a jegyzetömböt, és épp azt fontolgattam, hogy adok a fiatalembernek néhány bankjegyet, amikor eszembe jutott, korábban mennyire megbántódott tőle. Ezért mindössze ennyit mondtam:

– Köszönöm. Igazán nagy segítségemre volt. Innentől már magam is boldogulok.

A fiatalember kurtán biccentett – szemlátomást még nem bocsátott meg nekem –, majd hátat fordított, és leballagott a lejtőn, amerre az autója állt.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

A rendőrőrs elhagyatottnak látszott. Ahogy jöttem lefelé a lejtőn, láttam a betört ablakokat és egy zsanérjaiból kifordult bejárati ajtót. De amikor átlábaltam az üvegtörmeléken, és beléptem az előtérbe, három kínaival találtam szembe magam, akik közül ketten puskát szegeztek rám, a harmadik pedig kerti ásót suhogtatott. Egyikük – aki a kínai hadsereg egyenruháját viselte – tört angolsággal megkérdezte, hogy mit akarok. Amikor sikerült megértetnem velük, hogy ki vagyok, és hogy valami parancsnokfélével kívánok beszélni, puzmogni kezdtek egymás közt. Végül az ásós visszavonult egy hátsó szobába, és a másik kettő továbbra is puskát fogott rám, miközben vártuk, hogy visszatérjen. Élve a lehetőséggel körbepillantottam, és arra a következtetésre jutottam, hogy valószínűleg már egyetlen rendőr nincs az őrsön. Bár néhány plakát és hirdetés a helyén maradt, az épületet szemlátomást rég kiürítették. A falból kilógtak a huzalok, és a helyiség hátsó része ki volt égve.

Talán öt perc múlva az ásós férfi visszajött. Rövid eszmecsere következett, megítélésem szerint Sanghaj i dialektusban, majd a katona

intett, hogy menjek az ásóssal.

Követtem az illetőt a hátsó szobába, amelyről kiderült, hogy úgyszintén fegyveresek őrzik. Ezek azonban félreálltak az utunkból, és rövidesen valami rozoga lépcsőn másztam lefelé a rendőrőrs pincéjébe.

Az emlékeim mostanra már kissé elhomályosultak, hogyan is jutottunk le a bunkerba. Talán volt még közben pár helyiség; emlékszem, végigmentünk egy alagútféleségen, az alacsony gerendák miatt folyamatosan be kellett húzni a fejünk; itt is örök voltak, és valahányszor összeakadtunk egy-egy ilyen baljós fekete árnyal, mindannyiszor kénytelen voltam nekiprészni magamat a durva falnak, hogy átnyomakodhassak mellette.

Végül bekalauzoltak egy ablaktalan helyiségbe, amelyet kezdetleges katonai harcálláspontnak rendeztek be. A világítást a főgerendáról lelógatott két villanykörte szolgáltatta. A fal csupasz téglafal volt, és a jobb kezem felől akkora lyuk volt belőle kivájva, hogy egy ember át tudott bújni rajta. A szemközti sarokban ütött-kopott rádiókészülék pihent az állványán, a padló közepén pedig jókora hivatali íróasztal állt – első pillantásra látszott, hogy ketté van fűrészelve, majd kötelekkel és szögekkel hevenyészve összeütve. Ülőalkalmatosságul felfordított faládák szolgáltak, az egyetlen igazi széket egy eszméletlen, odakötözött férfi foglalta el. Japán tengerészgyalogos egyenruhát viselt, és a fél arca zúzódásokkal volt tele.

Rajta kívül csak két kínai katonatiszt tartózkodott a szobában, akik az asztal mellett álltak, és egy kiterített térkép fölé hajoltak. Amikor beléptem, fölpillantottak, aztán az egyikük elém sietett, és kezét nyújtott.

– Csou hadnagy vagyok. Ő Ma százados. Mindketten nagy megtiszteltetésnek tartjuk váratlan látogatását, Banks úr. Tekinthejtük ezt erkölcsi támogatásnak?

– Nos, az az igazság, hadnagy úr, hogy határozott kéréssel jöttem. Mindazonáltal merem remélni, hogy küldetésem sikeres elvégzésének hangulatjavító hatása lesz önökre és mindenki másra is. De szükségem volna némi segítségre, és ezért fordulok önökhöz.

A hadnagy mondott valamit a századosnak, aki nyilván nem tudott angolul; majd mindketten rám néztek. Az eszméletlen japán a székben egyszer csak öklendezni kezdett az egyenruhájára. Valamennyien odafordultunk, rábámultunk.

– Banks úr, ön azt mondja, segítségre van szüksége – szólalt meg a hadnagy. – Mégis miről van szó?

– Egyfajta útbaigazítást kaptam egy bizonyos házhoz. Életbevágóan fontos, hogy minden további késlekedés nélkül eljussak ehhez a házhoz. Ez az útbaigazítás kínaiul van, amit nem tudok elolvasni. De még ha el tudnám olvasni, ugye, akkor is szükségem volna vezetőre, aki ismerős ezen a környéken.

– Szóval vezetőt akar maga mellé.

– Nem csak azt, hadnagy úr. Szükségem van négy-öt alkalmas emberre is, de ha lehet, többre. Gyakorlottak és tapasztaltak kell, hogy legyenek, mert a feladat kényes.

A hadnagy könnyedén felnevetett; majd megint komor képet öltött, és azt mondta:

– Uram, e pillanatban igencsak híján vagyunk ilyen embereknek. Ez a bázis sarkalatos pontja védelmi erőinknek. És mégis, ön is meggyőződhetett róla, mennyire hézagos az őrzése. Az az igazság, hogy akiket idejövet látott, vagy sebesültek, vagy betegek, vagy tapasztalatlan önkéntesek. Aki itt hadra fogható, az mind az első vonalban van.

– Belátom, hadnagy úr, hogy nincsenek könnyű helyzetben. De meg kell értenie, nem valami lényegtelen dologban kérem a segítségét. Amikor azt mondtam, életbevágóan fontos, hogy eljussak ehhez a házhoz... Nos, hadnagy úr, elmondom én, nincs miért titkolóznom. Ön és Ma százados lesznek itt az elsők, akik tudomást szereznek róla. A ház, amelyet meg akarok találni, és amelyről tudom, hogy már egészen közel van, nem más, mint az, ahol a szüleimet tartják fogva. Bizony ám, hadnagy úr! Nem kevesebbről beszélek, mint ennek a bűnügynek a megoldásáról annyi év után. Most már érti, ugye, miért érzem kérésemet még ebben az ön számára mozgalmas pillanatban is abszolút indokoltnak.

A hadnagy rezzenéstelen arccal meredt rám. A százados kérdezett tőle valamit mandarinul. A hadnagy nem válaszolt, majd így szólt hozzám:

– Éppen várunk néhány embert, hogy visszajöjjenek egy vállalkozásból. Heten mentek ki. Nem tudjuk, mind visszajönnek-e. Az volt a tervem, hogy azonnal kiküldjük őket egy másik terepontra. De most... Ebben az esetben személyes felelősséget vállalok. Bármennyien jöjjenek is vissza, ezek az emberek el fogják kísérni önt, hogy sikerre vigye küldetését.

Türelmetlenül felsóhajtottam.

– Köszönöm, hadnagy úr. De meddig kell vámunk ezekre az emberekre? Nem lehetne az itteniek közül párat magammal vinnem, csak néhány percre? Végére is a ház valahol itt van egészen közel. És, tudja, valaki vár rám...

Hirtelen eszembe jutott Sarah, és páni félelem fogott el. Előreléptem, és azt mondtam:

– Apropos, hadnagy úr, nem használhatnám a telefonját? Tényleg muszáj lenne beszélnem az illetővel.

– Félek, itt nincs telefon, Banks úr. Az ott rádió, és csak a főhadiszállással és a többi harcállásponttal vagyunk összeköttetésben.

– Akkor hát annál fontosabb, hogy mihamarább tisztába tegyem ezt a dolgot! Nézze, uram, egy hölgy vár rám, most ebben a pillanatban is, amíg beszélgetünk! Hadd vigyek magammal három-négy embert az itt őrködők közül...

– Banks úr, kérem, csillapodjon. Minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy a segítségére legyünk. De ahogy az imént mondtam, az emberek odakinn nem alkalmasak egy ilyen vállalkozásra. Csak veszélyeztetnék az akció sikerét. Ha jól tudom, ön évekig várt rá, hogy megoldja ezt a bűnügyet. Azt tanácsolnám önnek, hogy ebben a végső fázisban ne cselekedjen meggondolatlanul.

Volt némi igazság a hadnagy szavaiban. Sóhajtottam, és leültem az egyik felfordított teásládjára.

– Most már nemsokára itt kell lenniük – mondta a hadnagy. – Banks úr, szabadna látnom azt az útbaigazítást?

Még másodpercekre se szívesen adtam ki a kezemből a jegyzettömbömet. De a végén mégiscsak odaadtam, a kívánt oldalaknál kinyitva. A hadnagy egy darabig tanulmányozta az írást, aztán visszaadta a jegyzettömböt.

– Banks úr, valamit el kell mondanom önnek. Ehhez a házhoz nem lesz olyan könnyű eljutni.

– De uram, én történetesen tudom, hogy egészen közel van ide.

– Közel van, ez kétségtelen. De akkor se könnyű. Sőt az is előfordulhat, Banks úr, hogy az a ház mostanra már a japán vonalak mögött van.

– A japán vonalak mögött? Nos, azt hiszem, szót fogok érteni a japánokkal is. Nekem személy szerint nincsenek vitáim velük.

– Uram, fáradjon velem. Amíg az emberekre várunk, megmutatom a pontos helyzetünket.

Hadarva beszélt úgy egy percig a századoshoz. Azután a sarokban álló takarítóeszközös szekrényhez sietett, kinyitotta az ajtaját, és belépett. A következő pillanatban rájöttem, hogy azt várja, menjek utána, de amikor megpróbáltam én is bemászni a szekrénybe, csaknem belefejeltem a hadnagy csizmájába, amely épp az arcom előtt volt.

– Legyen szíves, kövessen, Banks úr – szólta ki fölöttem a sötétből a hangja. – Negyvennyolc hágcsófok van. Legjobb lesz, ha legalább öt hágcsófok távolságot tart.

A láb eltűnt. Beljebb léptem a szekrénybe, előrenyújtottam a kezemet, és fém hágcsófokokat tapintottam ki előttem a téglafalban. Messze odafönn a sötétségben kis tócsányi eget láttam. Úgy saccoltam, hogy vagy egy kémény, vagy egy rendőrségi megfigyelőtorony aljában vagyunk.

Az első néhány fok megmászása nehezen ment; nemcsak attól féltem, hogy elvétem a kapaszkodót a sötétben, hanem attól is, hogy a hadnagy megcsúszik, és rám zuhan. De végül az égdarab egyre nagyobb lett, és láttam, ahogy a hadnagy alakja kimászik fölülem. Nagyjából egy perc múlva csatlakoztam hozzá.

Magasan lévő lapos tetőn álltunk: ameddig a szem ellátott, minden oldalról zsúfolt háztetők rengetege terült el. Messze a távolban, talán fél mérföldre keletre sötét füstoszlopot láttam felkúszni a késő délutáni égre.

– Különös – néztem körbe –, hogy tudnak az emberek közlekedni odalenn? Nyomát se látom utcáknak.

– Idefönről valóban úgy látszik. De talán szíveskedjék ebbe belenézni.

Messzelátót nyújtott felém. A szememhez emeltem, és egy darabig állígtattam, amíg tisztán nem láttam, mint kiderült, nem messze tőlem egy kéménykürtöt. De végül sikerült ráközelítenem a távoli füstoszlopra.

– Ön most a dzsumbujt nézi, Banks úr – szólalt meg a hadnagy hangja valahol mellettem. – Ott laknak a gyári munkások. Biztos vagyok benne, hogy amikor itt gyerekeskedett, sose járt a dzsumbujban.

– A dzsumbujban? Nem, nem hiszem.

– Szinte biztos, hogy nem. Idegenek ritkán látogatnak ilyen helyekre, hacsak nem hittérítők. Vagy esetleg kommunisták. Én kínai vagyok, de sok honfitársamhoz hasonlóan a közelébe se engedtek az ilyen helyeknek. Harminckettőig, a japánokkal való legutóbbi háborúnkig szinte nem is

hallottam róla. Sose hittem volna, hogy így élhetnek emberek. Olyan, mint egy hangyavár. Ezeket a házakat a legszegényebb embereknek szánták. Házak parányi szobákkal, végeleáthatatlan sorokban, egymáshoz tapasztva. Dzsumbuj. Ha jobban megnézi, látni fogja a közöket. Épp csak akkora sikátorok, hogy az emberek valahogy hazajuthassanak. Hátul a házaknak nincs is ablakuk. A hátsó szobák sötét lukak, a mögöttük lévő házsornak támaszkodnak. Bocsásson meg, jó okom van rá, hogy ezt elmondjam, mint majd látni fogja. A szobák szűkek, szegényeknek valók. Volt, hogy heten-nyolcan is laktak egy ilyen szobában. Aztán, ahogy teltek-múltak az évek, a családok még ezeket a csöppnyi szobákat is leválasztani kényszerültek, hogy megfelezhessék a lakbért egy másik családdal. És ha még így se tudták kifizetni a háziurat, hát csináltak még egy leválasztást. Emlékszem, láttam négyfelé osztott kis sötét kamrákat, mindegyikben egy-egy család lakott. Ugye, el se hiszi, Banks úr, hogy így is élhetnek emberek?

– Elég hihetetlennek hangzik, hadnagy úr, de ha ön a saját szemével látta ezeket a körülményeket...

– Ha majd a japánok elleni harc véget ér, Banks úr, szándékomban áll felajánlani szolgálataimat a kommunistáknak. Úgy véli, veszélyes dolog ilyesmiket mondani? Sok tiszt van, aki szívesebben harcolna a kommunisták alatt, mint Csang alatt.

Végigpásztáztam a messzelátóval a kopott tetők sűrű rengetegén. Most már láttam, hogy sok közülük beszakadt. Továbbá ki tudtam venni a házikókhoz vezető szűk átjárókat is, amelyekről a hadnagy beszélt.

– De ez nem valami bódéváros – hallottam tovább a hangját. – A bérlők hiába húztak silány válaszfalakat, attól a dzsumbuj fő építőanyaga még a téglá maradt. Ez döntőnek bizonyult a harminckettes japán támadáskor, és döntőnek bizonyul most nekünk is.

– Értem – mondtam. – Egy katonák védte, erős labirintus. Nem túl jó a kilátás a japánok számára, lehetnek bármilyen modernek is a fegyvereik.

– Eltalálta. Odalenn nem sokat számít a japán fegyverzet vagy a kiképzés. A harc puskával, szuronnyal, késsel, pisztollyal, ásóval, hentesbárddal folyik. Most a múlt héten a japán arcvonalat visszavetettük. Látja azt a füstöt, Banks úr? Az a térség a múlt héten még a japánok kezén volt. De mára visszavetettük őket.

– Vannak ott még civilek?

– Bizony hogy vannak. Talán el se hiszi, de akadnak lakott házak még a frontvonal közvetlen közelében is. Ami csak még jobban megnehezíti a dolgát a japánoknak. Nem ágyúzhatnak válogatás nélkül. Tudják, hogy a nyugati hatalmak figyelik őket. Félnék hát, hogy nem volna kifizetődő a könyörtelenség.

– Meddig tudnak a csapataik kitartani?

– Ki tudja? Csang Kaj-sek talán küld erősítést. Vagy a japánok úgy döntenek, hogy feladják, és átcsoportosítják csapataikat Nanking vagy Csuncsing ellen. Még egyáltalán nem biztos, hogy nem mi jövünk ki győztesen. De a harcokban most nagy árat fizetünk. Szíveskedjék kicsit balra fordulni a messzelátójával, Banks úr! Na most látja azt az utat? Megvan? Azt az utat a helybeliek csak úgy hívják: Disznó-dűlő. Nem néz ki túl impozánsan, de a végkimenetel szempontjából döntő fontosságú. Mint látja, ez az út halad el a dzsumbuj szélén. Jelen pillanatban a mieink kezén van, és egyelőre sikerült a japánokat távol tartani onnan. Ha a japánok ki tudnának jönni arra az útra, akkor arról az oldalról lerohanhatnák a dzsumbujt. Értelmetlenné válna minden erőfeszítésünk, hogy kitartsunk. Oldalba kapnának bennünket. Ön embereket kért, akik elkísérik a házhoz, ahol a szülei vannak. Az emberek, akik el fogják kísérni, egyébként a Disznó-dűlő felső végénél lévő barikádokat védnek. Az utóbbi néhány napban arrafelé egyre elkeseredettebb a harc. Közben persze tartanunk kell a dzsumbujon keresztülhúzódó vonalainkat is.

– Innen föntről az ember nem is hinné, hogy ennyi minden folyik odalenn.

– Hát igen. De biztosíthatom, hogy bent a dzsumbujban a helyzet jelenleg nagyon súlyos. Ezt azért mondom, Banks úr, mert ön pont oda szándékozik menni.

Egy-két percig csendben vizsgálódtam a látcsővel. Majd azt mondtam:

– Hadnagy úr! Az a ház, az a ház, ahol a szüleimet tartják, azt látni idefentről?

Futólag megérintette a vállamat, bár nem vettem le a szememet a távcsőről.

– Látja, Banks úr, annak a toronynak a maradványait ott baloldalon? Úgy néz ki, mint egy húsvét-szigeti szobor. Igen, igen, az az. Húzzon egy képzeletbeli vonalat onnan a felé a nagy fekete épület, az egykori textilraktár felé jobboldalt: ez az a vonal, amely mögé ma reggelre sikerült

a japánokat visszaszorítanunk. A ház, ahol az ön szüleit tartják, durván azzal az ön bal keze felé eső magas kéménnyel egy magasságban van. Húzzon onnan egy vonalat, pont abban a magasságban, keresztül a dzsumbujon, amíg ki nem ér csak egy kicsivel balra attól, ahol most állunk. Igen, igen...

– Arra gondol, ott, arra a tetőre, amelyiknek az eresze így ívben fölhajlik...

– Igen, az az. Természetesen biztosan nem állíthatom. De az útbaigazítás szerint, amelyet mutatott, nagyjából ott kell lennie.

Meredten bámultam a távcsövön át azt a bizonyos háztetőt. Jó darabig képtelen voltam abbahagyni a bámulást, jóllehet tudatában voltam, hogy elvonom a hadnagyot a feladataitól. Egy idő után ő volt az, aki megszólalt:

– Furcsa érzés lehet. Mármint belegondolni, hogy talán pont azt a házat nézi, amelyikben a szüleit tartják fogva.

– Igen. Igen, valóban kicsit furcsa érzés.

– Természetesen talán nem az a ház az. Ez csak tipp volt a részemről. De valahol egészen a közelben kell hogy legyen. Azt a magas kéményt, amit mutattam önnek, Banks úr, azt az itteniek úgy hívják, keleti égető. Az a kémény pedig, amit itt lát hozzánk sokkal közelebb, szinte egy vonalban azzal a másikkal, a nyugati égetőé. A harcok előtt az itt lakók vagy az egyikben, vagy a másikban szokták eltüzelni a hulladékukat. Azt tanácsolnám, uram, hogy használja ezeket az égetőket viszonyítási pontnak, ha már bent lesz a dzsumbujban. Máskülönben mint idegennek nehéz lesz tájékozódnia. Nézze meg alaposan azt a távolabbi kéményt megint, uram. Ne felejtse el, hogy a ház, amelyet keres, csak egy kicsivel van odébb tőle, egyenes vonalban pontosan déli irányban.

Végre leeresztettem a messzelátót.

– Igazán kedves, hadnagy úr. El se tudom mondani, hogy mennyire hálás vagyok önnek. Voltaképp, ha nem bánja, talán szabadjon név szerint megemlítenem önt a szüleim kiszabadítása alkalmából a Jessfield parkban rendezett ünnepség során.

– Ugyan, az én segítségemnek nincs akkora jelentősége. Azonkívül, Banks úr, ne igyon előre a medve bőrére. Innen föntről tényleg nem látszik túl messzinek. De a dzsumbujban még dúl a harc. Ön hiába nem küzdő fél, attól még nem lesz könnyű az egyik háztól a másikig jutnia. És a két kéménytől eltekintve nem sok használható tereppont maradt. Aztán még a

szüleit is biztonságban ki kell hoznia a házból. Más szóval, embert próbáló feladat vár még önre. De most, Banks úr, azt javaslom, menjünk le. Az emberek talán már visszatértek mostanra, és a parancsaimra várnak. Ami pedig önt illeti, Banks úr, meg kell próbálnia visszajutni még sötétedés előtt. Nappal is elég pokoli dolog bemenni a dzsumbujba. De éjszaka, az ám csak az igazi lidércnyomás! Ha utoléri a sötétség, azt tanácsolom, keressen valami biztonságos helyet, és ott várja meg a többiekkel a reggelt. Tegnap is két emberem egymást ölte meg, annyira eltájolták magukat a sötétben.

– Magszívlelek mindent, amit mondott, hadnagy úr. Akkor hát induljunk is vissza.

Lent a földszinten Ma százados egy katonával beszélgetett. A katonán cafatokban lógott az egyenruha. Szemlátomást nem sebesült meg, de riadtak és megrendültnek látszott. A japán a székben békésen hortyogott, mint akinek a lehető legjobban telt a napja, bár azt megfigyeltem, hogy elől a zubbonyán kicsivel több volt a hányadék.

A hadnagy gyorsan tárgyalt a századossal, majd kérdezett valamit a szakadt egyenruhás katonától. Majd felém fordult, és azt mondta:

– Rossz hírek vannak. A többiek nem tértek vissza. Kettő biztosan meghalt. A maradék csapdába került, bár jó esélyük van, hogy még kiszabadulnak. Az ellenség, ha csak időlegesen is, de előretört, és könnyen lehet, hogy a ház az ön szüleivel most a vonalaik mögött van.

– Ettől függetlenül, hadnagy úr, nekem akkor is oda kell mennem, és most már egy percet sem késlekedhetek. Figyeljen ide, ha az ön által nekem ígért emberek nem tértek vissza, akkor talán, bár tudom, sokat kérek, talán ön is elég volna nekem kíséretnek. Őszintén szólva, uram, el se tudok képzelni alkalmasabb embert, aki ezen a ponton a segítségemre lehetne.

A hadnagy komor képet vágva elgondolkozott.

– Helyes, Banks úr – mondta végül. – Teljesítem a kérését. De igyekeznünk kell. Igazából egyáltalán nem volna szabad elhagynom a helyemet. Ha megteszem bármilyen rövid időre is, az beláthatatlan következményekkel járhat.

Sietve eligazította a századost, majd az íróasztalhoz lépett, kihúzott egy fiókot, és különféle dolgokat gyömöszölt a zsebébe és az övébe.

– Jobb, ha nem hoz puskát, Banks úr. Hanem van-e revolvere? Nincs? Akkor fogja ezt. Német gyártmány, és nagyon megbízható. Rejtse el, és ha ellenséggel találkozunk, habozás nélkül azonnal és egyértelműen nyilvánítsa ki semlegességét. És most legyen szíves, kövessen.

Felragadott egy asztalnak támasztott karabélyt, a túloldali falba vájt lyukhoz ment, és fürgén keresztülbújt rajta. A revolvvert az övembe csúsztattam, úgy, hogy a zakóm többé-kevésbé fedje, és utána siettem.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Az utólagos visszaemlékezés olyan színben tünteti fel utunk első részét, mintha viszonylag könnyű lett volna. Akkor azonban, míg botladoztam a hadnagy nagy léptekkel vonuló alakja nyomában, biztosan nem így éreztem. A lábam rögtön belefájdult a törmelékkupacokon való menetelésbe, és szörnyen kínosnak találtam azokat a kifacsarodott testhelyzeteket, amelyeket a falakban lévő lyukak leküzdése megkívánt.

Ezek a lyukak mintha sosem akartak volna elfogyni. Többé-kevésbé mindegyik olyan volt, mint az ott, a pincebeli harcállásponton. Akadtak kisebbek, és akadtak akkorák, hogy egyszerre két ember is át tudta préselni magát rajtuk; a szélük azonban minden esetben érdes volt, és csak némi nekirugaszkodással lehetett keresztülcsúszni rajtuk. Nemsokára közel álltam a kifulladásához; szinte még át se kúsztam egy-egy ilyen lyukon, már azt láttam, hogy előttem a hadnagy fürgén átbújik a következő falon.

Nem álltak falak mindenütt; utunk olykor háromnégy ház helyén húzódó törmelékmezőn vezetett keresztül, mire újra fallal találtuk szembe magunkat. Szinte az összes tető beszakadt, gyakran teljesen el is tűnt, úgyhogy rengeteg napfényben volt részünk – bár itt-ott baljós árnyak tették könnyűvé, hogy az ember elvétse a lépést. Amíg valamelyest hozzá nem szoktam a terephez, lábam nemegyszer borotvaéles csonkok közé szorult, vagy bokáig süppedt az apró szemű törmelékben.

Ilyen viszonyok közt könnyen meg lehetett feledkezni róla, hogy amin most épp áthaladunk, néhány hete még emberek százainak szolgált otthonul. Ami azt illeti, gyakran az a benyomásom támadt, hogy nem is holmi nyomornegyeden vágunk át, hanem valami végeleáthatatlan szobákból álló hatalmas, romos palotán. Még így is időnként arra

gondoltam, hogy lábunk alatt a romok közt féltve őrzött családi ereklyék, gyerekek játéka, a mindennapok egyszerű, de mégis oly kedves tárgyai fekszenek, és azon kaptam magam, hogy máris előnt a megújult düh azok iránt, akik hagyták, hogy erre a sorsra jusson annyi ártatlan ember. Megint csak eszembe jutottak azok a fontoskodók a Nemzetközi Enklávéban, mindaz a körmönfontás, amelyet ki kellett ókumlálniuk, hogy elkerüljék a felelősségre vonást oly sok éven át, és az ilyen pillanatokban olyan mérhetetlen haragot éreztem gyűlni magamban, hogy már azon voltam, megálljt kiáltok a hadnagynak, hogy kifüstölöggessem magam.

A hadnagy azonban egy helyütt egyszer csak magától is megtorpant, és amikor utolértem, azt mondta:

– Banks úr, kérem, nézze meg jól ezt! – Egy hatalmas, kazánszerű berendezésre mutatott, amely, bár vastagon belepte a téglapor, többé-kevésbé épségben állt tőlünk kissé balra. – Ez a nyugati égető. Ha most fölnez, ott láthatja az imént a tetőről megfigyelt két magas kéményből a közelebbiket. A keleti égető hasonlóan néz ki, és az lesz a következő holtbiztos tereppontunk. Amikor elérjük, biztosak lehetünk benne, hogy már egészen közel vagyunk a házhoz.

Jó alaposan szemügyre vettem az égetőmút. Köpcös kéménytő támaszkodott az oldalához, és amikor pár lépéssel közelebb mentem és felnéztem, hatalmas kéményt láttam emelkedni az égig. Még mindig azt bámultam, amikor hallottam, hogy a társam rám szól:

– Banks úr, kérem! Tovább kell mennünk. Életbevágó, hogy feladatunkat napnyugtáig befejezzük.

A nyugati égetőt már jó pár perce magunk mögött hagytuk, amikor a hadnagy feltűnően óvatosabb lett. Lépteit megfontolta, és mielőtt egy-egy lyukon átmászott volna, először bekukucskált, előreszegezte karabélyát, feszülten hallgatózott. Jómagam egyre több homokzsákhalmot vagy szögesdróttekeresztet szemrevételeztem a lyukak közvetlen közelében. Amikor először ütötte meg a fületem géppuskakattogás, abban a pillanatban megdermedtem, mert azt hittem, ránk lönek. De amikor megláttam, hogy a hadnagy az orrom előtt megy tovább, vettem egy nagy levegőt, és utána lódultam.

Végül átkeltem egy lyukon, és egy jóval tágasabb helyen találtam magam. Sőt abban az elcsigázott állapotomban azt hittem, hogy ez valamelyik enklávébeli nagy bálterem lebombázott maradványa azok

közül, amelyekben nemrég még hivatalos voltam. Aztán rájöttem, hogy egy olyan területen állunk, ahol egykor több szoba is volt; a válaszfalak szinte teljesen eltűntek, és a következő ép fal jó huszonöt lépés távolságra volt. Aztán hét-nyolc katonát láttam, ahogy ott állnak sorban, arccal a téglafalnak. Először foglyoknak hittem őket, de aztán láttam, hogy mindegyiküknél karabély van, és a falba vágott lőrésen át célra tartanak. A hadnagy már túljutott a törmeléken, és az egyik katonával beszélgetett, aki egy háromlábú állványra szerelt géppuska mögött guggolt. Ezt a géppuskát a legnagyobb lyuk elé telepítették – amelyen át kellene másznunk, hogy utunkat folytathassuk. Közelebb érve azt is megfigyelhettem, hogy a lyukba szögesdrótot tömtek, épp csak a gépfegyvercső mozgásának hagyva középen némi teret.

Először azt hittem, a hadnagy arra kéri a katonát, hogy távolítsa el az akadályt az utunkból, de aztán láttam, hogy az összes jelenlévőn úrrá lesz a feszültség. A géppuska mögött a katona egy pillanatra se vette volna le a szemét az előtte lévő lyukról, még az idő alatt sem, amíg a hadnaggyal beszélt. A fal mentén a többi katona ugyanígy meg se moccant, ugrásra készen figyelt, minden idegszálával a túloldalon zajló valamire összpontosított.

Amint felfogtam a látvány vészjósló jelentőségét, egyből kedvet kaptam hozzá, hogy visszamásszak az iménti lyukon. De akkor észrevettem, hogy a hadnagy jön vissza felém, úgyhogy maradtam, ahol voltam.

– Van egy kis gond – mondta a hadnagy. – Pár órával ezelőtt a japánoknak kicsit sikerült előretörniük. Mostanra visszavertük őket, és a frontvonal újra ott húzódik, ahol ma reggel volt. Úgy látszik azonban, hogy több japán katona nem vonult vissza a többiekkel, és most a vonalaink mögé kerültek. Teljesen el vannak vágva, ezért nagyon veszélyesek. Az embereim azt gondolják, hogy ebben a pillanatban ennek a falnak a túloldalán vannak.

– Hadnagy úr, ugye nem arra akar kilyukadni, hogy nekünk meg kell vámunk, amíg a dolgok elrendeződnek?

– De bizony, tartok tőle, hogy ezt kell tennünk.

– És az mennyi idő?

– Nehéz megjósolni. Ezek a katonák csapdába estek. A sorsuk megpecsételődött: vagy meghalnak, vagy fogságba esnek. De egyelőre vannak fegyvereik, és nagyon veszélyesek.

– Azt akarja mondani, hogy talán órákig kell várnunk? Akár napokig?
– Elképzelhető. Ilyen körülmények között nagyon veszélyes volna nekünk kettőnknek továbbmennünk.

– Hadnagy úr, csodálkozom magán. Az a benyomásom volt önről, hogy ön mint művelt ember tisztában van vele, hogy ez a vállalkozásunk mennyire nem tűr halasztást. Kell hogy legyen valami másik út, amellyel kikerülhetjük ezeket a katonákat.

– Van másik út. De attól a helyzet még változatlan: nem kis veszélynek tesszük ki magunkat, ha folytatjuk utunkat. Sajnos, uram, nem látok más megoldást, mint várni. Talán a helyzet rövidesen megoldódik. Bocsásson meg!

Az egyik katona a falnál heves integetésbe kezdett, és a hadnagy elindult feléje a törmeléken. De ebben a pillanatban a géppuskás egy fülsiketítő sorozatot eresztett meg, és amikor tüzet szüntetett, elnyújtott sikoly hangzott fel a falon túlról. A sikoly teli torokból indult, azután különös, átható nyüszítéssé halkult. Hátborzongató hang volt, és valósággal kövé dermedve figyeltem. Csak amikor a hadnagy visszarahant hozzám, és lehúzott valami ledőlt falmaradvány mögé, akkor jöttem rá, hogy lövedékek csapódnak be mögöttem a falba. Most már a szemközti falnál álló emberek is tüzeltek, és a géppuskás leadott még egy sorozatot. A tekintélyt parancsoló gépfegyverhangra az összes többi fegyver elnémult, és azután, mérhetetlennek tetsző időn át más hang nem is hallatszott, mint a sebesült emberé a falon túl. Átható nyüszítése percekig tartott, azután japánul kezdett kiabálni valamit újra meg újra; a hangja rendszeres időközönként örült sikolyba szökött fel, majd nyöszörgéssé csitult. Ez a földöntúli hang vészjóslón visszhangzott körbe a romokon, de a kínai katonákat ott előttem egy cseppet se rendítette meg, figyelmüket kicsit se vonta el attól a valamitől, ami a falon túl a szemük elé tárult. Hirtelen a géppuskás oldalt fordult, és odahányt maga mellé a földre, de még szinte be se fejezte, máris fordult vissza a szögesdróttal betömött lyuk felé. Abból, ahogy öklendezett, nem lehetett megítélni, hogy az émelygését mi válthatta ki: az idegfeszültség, a halálsikoly vagy egyszerűen valami gyomorbetegség.

Majd végül, bár testtartásuk alig változott, a katonák mind észrevehetően felengedtek.

– Most már láthatja, Banks úr, hogy nem olyan könnyű továbbmennünk innen – szólalt meg a hadnagy mellettem.

Görnyedt pózban térdeltünk, és azt láttam, hogy világos gyapjúöltönyöm mostanra csupa por és kosz. Néhány másodpercre volt szükségem, hogy összeszedjem a gondolataimat, majd azt mondtam:

– Tisztában vagyok a kockázattal. De akkor is tovább kell mennünk. Már csak az itt folyó harcokra való tekintettel is, a szüleim egy perccel se maradhatnak tovább a kelleténél abban a házban. Nem vihetnénk magunkkal itt ezeket az embereket? Akkor hiába is támadnának nekünk azok a japán katonák, sokkal erősebbek leszünk.

– Mint vezénylő tiszt semmi esetre sem támogathatok egy ilyen ötletet, Banks úr. Ha ezek az emberek elhagynák állásaikat, azzal teljesen sebezhetővé válna a harc-álláspon. Amellett nem kívánom az embereim életét kitenni fölösleges kockázatnak.

Elkeseredetten felsóhajtottam.

– Meg kell hogy mondjam, hadnagy úr, hogy a maga embereinek a slendriánsága miatt juthattak be ezek a japánok a maguk vonalai mögé. Ha maguk közül mindenki tette volna a dolgát, ahogy kell, állítom, ez a dolog sose fordulhatott volna elő.

– Az embereim dicséretes bátorsággal harcoltak, Banks úr. Aligha az ő hibájuk, hogy az ön küldetése elé pillanatnyilag nehézségek gördülnek.

– Mit akar ezzel mondani, hadnagy úr? Hová akar kilyukadni?

– Kérem, nyugodjon meg, Banks úr. Én csupán arra kívánok rámutatni, hogy az nem az embereim hibája, ha...

– Akkor kinek a hibája, uram? Tudom ám, hová akar kilyukadni! Úgy ám! Tudom, hogy jó ideje mi jár a fejében! Már vártam is, mikor fog vele előhozakodni!

– Uram, fogalmam sincs, hogy...

– Nagyon jól tudom, mi járt a fejében egész idő alatt, hadnagy úr! Láttam a szemén. Maga azt hiszi, ez az egész az én hibám, ez az egész borzalmas szenvedés, mindez a pusztulás, láttam az arcán, amikor épp az imént keresztüljöttünk rajta. De csak mert maga nem tud semmit, szó szerint semmit erről a bűnügyről. Maga talán tud egy-két dolgot a harcászatról, de hadd mondjam el magának, hogy egy ilyesfajta bonyolult eset megoldása egészen más kérdés. Magának egészen nyilvánvalóan halvány fogalma sincs, hogy miről is van itt szó. Az ilyen dolgok

időigényesek, uram! Egy ilyen kényes bűnügy nagy körültekintést kíván. Vagy maga azt hiszi, csak úgy neki lehet rontani szuronyos puskával? Sok időbe telt, belátom, de egy ilyen volumenű bűnügynek már csak ilyen a természete. De nem is tudom, minek jártatom itt a számat. Ugyan mit foghat fel ebből egy egyszerű katona?

– Banks úr, semmi értelme veszekednünk. Én a lehető legőszintébben sok sikert kívánok önnek. És mindössze annyit próbálok elmondani önnek, hogy ami lehetséges volt...

– Egyre kevésbé érdekelnek a maga elképzelései, hogy mi lehetséges és mi nem, hadnagy úr. Ha szabad így fogalmaznom, maga aligha jó cégér a kínai hadseregnek. Vegyem úgy, hogy maga most visszaszívja az adott szavát? Hogy maga innentől mégse hajlandó tovább kísérni engem? Úgy veszem, ez a helyzet. Nincs más hátra, ezt a nehéz feladatot egyedül kell végrehajtanom. Semmi baj, megteszem! Egy szál magamban meg fogom rohamozni azt a házat!

– Azt hiszem, uram, le kellene higgadnia, mielőtt folytatná...

– Még csak egy dolgot, uram! Mérget vehet rá, hogy most már nem fogom magát név szerint megemlíteni a Jessfield parki ünnepeken. Legalábbis ha megteszem, az nem épp a legkedvezőbb fényben...

– Banks úr, kérem, hallgasson meg. Ha eltökélte magát, hogy a veszély ellenére továbbmegy, megállítani nem állíthatom meg. De ön kétségtelenül nagyobb biztonságban lesz egyedül. Ha velem mutatkozik, azzal azt kockáztatja, hogy önre is lőni fognak. Másrészt ön fehér ember civil ruhában. Ha ön elővigyázatos lesz, és mielőtt bármiféle összetűzésre kerülne sor, egyértelműen kinyilvánítja azonosságát, valószínűleg semmi bántódása nem esik. Természetesen ismételten azt javaslom, hogy várja meg, amíg itt ez a helyzet rendeződik. De ugyanakkor, mint akinek úgyszintén idősödő szülei vannak, tökéletesen megértem türelmetlenségét.

Felálltam, és úgy-ahogy leporoltam magam.

– Hát akkor nekivágok – mondtam hidegen.

– Ebben az esetben, Banks úr, kérem, vigye ezt magával. – Kisebbfajta elemlámpát nyújtott felém. – Ahogy korábban, most is azt tanácsolom, hogy ha nem érné el célját még sötétedés előtt, álljon meg és várjon. De a mostani hozzáállásából látom, hogy valószínűleg nem bírja ki, hogy ne haladjon tovább. Ebben az esetben egészen biztosan szüksége lesz

elemlámpára. Az elemek nem újak, úgyhogy csak annyi ideig használja, ameddig tényleg szüksége van rá.

Az elemlámpát a zakóm zsebébe ejtettem, és kelletlenül megköszöntem, némiképp bánva már iménti kifakadásomat. A haldokló mostanra feladta a beszéddel való próbálkozásait, és már csak artikulálatlanul sikoltzott. Elindultam a hang irányába, de a hadnagy rám szólt.

– Arra nem tud menni, Banks úr. Egy darabig északnak kell tartania, aztán később valahogy visszakormányoznia magát a célirányba. Erre jöjjön, uram.

Pár percig egy eredeti útirányunkra merőleges csapáson haladtunk. Idővel újabb lyukas fal állta utunkat.

– Erre kellene mennie legalább fél mérföldet, mielőtt ismét keleti irányba fordulna. Ettől még találkozhat katonákkal bármelyik oldalról. El ne felejtse, mit mondtam. Ne mutogassa a fegyverét, és mindig hivatkozzon semleges voltára. Ha helybeliekkel találkozna, kérje meg őket, hogy kalauzolják el a keleti égetőhöz. Minden jót, uram, és sajnálom, hogy a továbbiakban nem lehetek a segítségére.

Miközben észak felé haladtam hosszú perceken át, észrevettem, hogy a házak egyre kevésbé vannak megrongálva. Ez azonban egyáltalán nem tette könnyebbé utamat; az épebb tetők azt jelentették, hogy jóval mostohább fényviszonyokkal kellett beérem – elhatároztam, hogy az elemlámpát sötétedés utánra tartogatom –, és gyakran hosszasan kellett tapogatnom a falat, mire ráakadtam a nyílásra. Valami oknál fogva ezen a környéken jóval több volt a törött üveg, és terjedelmes szakaszokat nyálkás víz borított. Nagy patkányfalkák neszezték mindenütt, és egy ízben rátapostam egy döglött kutyára, de semmiféle harcokra utaló hangot nem hallottam.

Az útnak ezen a szakaszán azon kaptam magam, hogy újra meg újra Jenniferre gondolok, ahogy ülünk a prefektusi szobában elválásunk napsütéses délutánján, újra ott van előttem az arca, miközben azt a különös fogadalmat teszi, nagy komolyan hangsúlyozva a szót, hogy ha majd megnő, a „segítségemre lesz”. Egyszer, miközben tapogatóztam előre, az abszurd kép villant az agyamba, hogy szerencsétlen gyerek épp utánam botorkál ezen a kísérteties terepen, eltökélten, hogy beváltsa ígéretét, és hirtelen úgy megrohantak az érzelmek, hogy csaknem könnybe lábadt a szemem.

Aztán rátaláltam egy lyukra egy falban, szurokfekete torkában nem látszott semmi, ám annál töményebb ürülékszagot lehelt. Tisztában voltam vele, hogy ha tartani akarom az irányt, akkor be kell másznom ebbe a szobába, de egyszerűen képtelen voltam rávenni magamat, és inkább továbbmentem. Ezért a finnyásságomért drágán megfizettem, mert jó darabig nem akadtam másik nyílásra, és ezután nem tudtam szabadulni attól az érzéstől, hogy egyre messzebb sodródom célomtól.

Mire teljesen besötétedett, és használni kezdtem az elemlámpát, az életnek mind több nyomára bukkantam. Gyakran alig megrongálódott fiókos szekrénybe vagy házi oltárba botlottam, még egész szobákat is találtam szinte érintetlen bútorzattal, mintha az ott lakók épp csak eltávoztak volna egy napra. De aztán az ilyen helyek közvetlen szomszédságában máris újra teljesen elpusztított vagy elárasztott szobákra leltem.

Kóbor kutyákból is egyre több lett – féltem, hogy ezek a beesett horpaszú állatok még nekem támadnak, de elég volt csak rájuk világítanom, mindannyiszor morogva meghátráltak. Egyszer három valamin nagyban marakodó kutya került az utamba, és előrántottam revolveremet, mert biztosra vettem, hogy mindjárt nekem esnek; de még ezek az állatok is megjuhászodva figyelték, hogyan megyek el mellettük, mintha csak tisztelnék bennem az ekkora vérontásra képes embert.

Aztán még csak meg se nagyon lepődtem, amikor az első itt maradt családba botlottam. Elemlámpám fényében bukkantam rájuk: ott kucorogtak egy sötét sarokba húzódva, számtalan gyerek, három asszony, egy öregember. Körülöttük batyukban a háztartás, egész életük. Riadtan meredtek rám, hevenyészett fegyvereiket mutogatták, amelyeket nyugtató szavaimra is épp csak egy kicsit engedték lejjebb. Próbáltam kérdezősködni, közel vagyok-e már a keleti égetőhöz, de csupán értetlenül bámultak. Még három-négy hasonló családdal találkoztam a környező házakban – egyre többször nyílt módomban ajtót használni falba vágott nyílás helyett –, de belőlük se sikerült kicsikarnom többet.

Azután egy nagyobb lakótérhez értem, amelynek a távolabbi vége vöröses lámpafényben fürdött. Rengeteg ember ácsorgóit a félhomályban – megint csak túlnyomórészt nők és gyerekek, s elszórtan néhány öregember. Belekezdtem szokásos biztató mondókámba, amikor valami

furcsát éreztem a levegőben, úgyhogy elhallgattam, és helyette inkább a revolveremért nyúltam.

Arcok fordultak felém a lámpafényben. De aztán a pillantások szinte azonnal a távolabbi sarok felé fordultak, ahol vagy tucatnyi gyerek csoportosult valami fölött a földön. Néhány gyerek botokkal bökdöste azt a valamit, és akkor észrevettem, hogy a felnőttek közül többen is élesre köszörült ásót, bárdot és egyéb kezdetleges fegyvert szorongatnak. Olyan volt, mintha valami sötét szertartást zavartam volna meg, és az első gondolatom az volt, hogy továbbmegyek. Talán mert hangot hallottam, talán a hatodik érzékem diktálta; mindenesetre azon kaptam magam, hogy pisztollyal a kezemben a gyerekcsoport felé tartok. Szemléletmást vonakodva engedtek bepillantást gyűrűjükbe, de azért lassacskán szétnyíltak. Akkor a halvány vörhenyes derengésben egy japán katona alakját pillantottam meg, aki az oldalán feküdt teljesen mozdulatlanul. A keze a háta mögé volt kötve; a lábát is kötelek fogták. A szeme csukva volt, és egy sötét foltot láttam a földön a hónalja alatt, ahogy lassan ivódik bele az egyenruhába. Az arcát por lepte be, és vér pettyezte. Mindettől függetlenül különösebb nehézség nélkül felismertem benne Akirát.

A gyerekek kezdtek körbегyűlni megint, és az egyik fiú bottal Akira testébe döfött. Revolveremmel hadonászva visszaparancsoltam őket, és végül kissé hátrahúzódtak, és mindannyian feszülten figyeltek.

Akira nem nyitotta ki a szemét, miközben átvizsgáltam. Az egyenruhája a hátán elszakadt, látni engedve lehorzsolt bőrét: feltehetően végigvonszolták a földön. Hónaljánál a sebesülését valószínűleg repeszszilánk okozta. A koponyája hátul feldagadt és vérzett. De az egész test annyira mocskos volt, és a megvilágítás annyira gyér, hogy a sebek súlyosságáról nehéz volt megbizonyosodnom. Amikor rávilágítottam az elemlámpával, mély árnyékok keltek mindenütt, ami csak még inkább megnehezítette a tisztánlátást.

Majd, miután már perceként át vizsgáltam, kinyitotta a szemét.

– Akira! – dugtam egészen közel hozzá az arcomat. – Én vagyok, Christopher!

Felmerült bennem, hogy a hátam mögül érkező fényben számára nem lehetek más, mint rémisztő árnyalak. Ezért még egyszer a nevére szólítottam, ez alkalommal az arcom felé fordítva az elemlámpa sugarát. Meglehet, ez a húzás csak még förtelmesebb szellemképet kölcsönzött

nekem, mert Akira elfintorodott, majd megvetően rám köpött. Nem tudott azonban hozzá elég erőt mozgósítani, és a nyála a saját arcára csurgott vissza.

– Akira! Én vagyok az! Micsoda szerencse, hogy csak így rád találtam! Legalább segíthetek rajtad.

Rám nézett, majd azt mondta:

– Hagyj meghalnom.

– Nem halsz meg, apafej. Egy kis vért vesztettél, meg az imént elég durván bántak veled. De mindjárt kerítünk megfelelő segítséget, és meglásd, rendbejössz.

– Disznó. Disznó.

– Disznó?

– Te. Disznó.

Megint rám köpött, és a köpet megint erőtlenül hagyta el a száját.

– Akira! Úgy látom, még mindig nem jöttél rá, ki vagyok.

– Hagyj meghalnom. Katonához méltón meghalnom.

– Akira, én vagyok az! Christopher!

– Nem ismer. Te disznó.

– Figyelj, hadd vegyem le rólad ezeket a köteleket. Akkor majd sokkal jobban érzed magad. Akkor majd mindjárt magadhoz térsz.

Oldalt pillantottam, azt forgatva a fejemben, hogy valami vágóeszközt kérek levágni a köteleket. Akkor vettem észre, hogy a szobában lévő összes ember nem sokkal mögöttem gyűlt össze – számosan közülük ilyen vagy olyan fegyvert tartottak –, mintha valami baljós csoportképhez pózolnának. Némiképp meghökkenem – már egészen megfedkeztem róluk –, és a revolverem után nyúltam. De abban a pillanatban Akira az eddiginél jóval erőteljesebb hangon azt mondta:

– Ha elvágod madzag, megöllek. Figyelmeztetek, angol, oké?

– Mit beszélsz? Figyelj, te tökfő, én vagyok az, a barátod! Segítek neked.

– Te disznó. Elvágod madzag, megöllek.

– Figyelj, itt ezek az emberek abban a minutában *téged* ölnek meg. Különben is, a sebeid pillanatok alatt elfertőződnek. Muszáj hagynod, hogy segítsek.

Hirtelen két kínai asszony is kiabálni kezdett. Az egyik szemlátomást nekem címezte szavait, a másik pedig hátrafelé a tömegnek. Egy pillanatra

eluralkodott a zűrzavar, azután egy tíz év körüli fiú lépett elő, sarlóval a kezében. Ahogy jobban a fénybe ért, prémdarabkát – talán egy rágsáló maradványát – láttam himbálózni a penge hegyén. Feltűnt nekem, hogy a fiú micsoda műgonddal hozza a sarlót, hogy amit kínál rajta, nehogy leessen, de akkor az az asszony, aki velem kiáltozott, megragadta a sarlót, és az a valami a földre hullt.

– Na most hallgassanak ide! – álltam fel, kiáltottam a tömegnek. – Maguk tévedésben vannak. Ez itt jó ember. A barátom. *Barát.*

Az asszony kiabálni kezdett megint, és intett, hogy álljak félre.

– De ő nem a maguk ellensége! – erősködtem. – Ő jó barát. Segíteni fog nekem. *Segít megoldani a bűnügyet.*

Felemeltem a revolvért, és az asszony hátralépett. Eközben mindenki egyszerre beszélt, és felsírt egy kisgyerek. Aztán előrelökdöstek egy öregembert, akinek egy fiatal lány fogta a kezét.

– Én beszél angolul – mondta az öregember.

– Na, hála istennek – mondtam. – Legyen szíves, mondja meg az itt jelenlévőknek, hogy ez az ember a barátom. Szükségem van a segítségére.

– Ez japán katona. Ő ölni meg Jun néni.

– Kizárt dolog. Ő személyesen biztos nem tette.

– Öl és rabol.

– De nem ez az ember. Ő Akira. Láta valaki *kimondottan* ezt az embert ölni vagy rabolni? Gyerünk, kérdezze meg!

Kissé vonakodva az öregember megfordult, és motyogott valamit. Ez további felzúdulást eredményezett, és egy újabb fegyver, egy kiélezett ásó járt kézről kézre, és kötött ki végül az egyik élen álló asszonynál.

– Nos? – kérdeztem az öregembert. – Nincs igazam? Senki nem látta, hogy Akira személyesen bármi rosszat tett volna.

Az öregember a fejét rázta, talán az egyet nem értése, talán az értetlensége jeléül. Mögöttem Akira valami hangot hallatott, és én odafordultam hozzá.

– Na, kapiskálsz már? El is mehettél volna melletted. Ezek összekeverték valaki mással, és meg akarnak ölni. Az isten szerelmére, még mindig nem tudod, ki vagyok? Akira! Én vagyok az, Christopher!

Levettem a szemem a tömegről, teljesen Akira felé fordultam, és az elemlámpával másodszor is a képembe világítottam. Aztán amikor kikapcsoltam, először láttam meg a felismerés jeleit az arcán.

– Christopher – mondta, mintegy kísérletképpen. – Christopher.
– Igen, én vagyok. Tényleg. Hosszú ideje nem találkoztunk. De most épp a legjobbkor, úgy nézem.
– Christopher. Barátom.

Felemelkedtem, körbepillantottam a tömegen, aztán intettem egy konyhakést markoló fiúnak, hogy jöjjön közelebb. Amikor elvettem tőle a kést, az asszony a sarlóval fenyegetően felém indult, de felemeltem a revolvert, és rákiáltottam, hogy maradjon ott, ahol van. Aztán megint letérdeltem Akira mellé, és nekiláttam elvágni kötelékeit. Azt hittem, Akira a tökéletlen angoltudása miatt mondott „madzagot”, de most már láttam, hogy tényleg valami régi madzaggal volt megkötözve, amely csak nehezen adta meg magát a késnek.

– Mondja meg nekik – szoltam az öregembernek, miután Akira kezét szabaddá tettem –, mondja meg nekik, hogy ő a barátom. És hogy együtt fogjuk megoldani a bűnügyet. Mondja meg nekik, hogy nagyot tévedtek. Rajta, mondja meg nekik!

Miközben figyelmemet Akira lábára összpontosítottam, hallottam, ahogy az öregember vakog valamit, és a zúgolódás újraéled a csődületben. Aztán Akira óvatosan felült, és rám nézett.

– Christopher barátom – mondta. – Igen, lenni barátok.

Éreztem, hogy a tömeg szorosabbra fogja a gyűrűt körülöttünk. Talpra ugrottam. Talán a barátom miatti aggodalmamban fölöslegesen metsző hangot ütöttem meg:

– Senki ne jöjjön közelebb, mert lövök! Valóban megteszem!

Aztán az öregemberre kiáltottam.

– Mondja meg nekik, hogy menjenek hátrébb! Mondja meg nekik, hogy menjenek hátrébb, ha jót akarnak!

Nem tudom, mit fordított az öregember. Mindenesetre a tömegre – melynek harciasságát, most már láttam, erősen túlbecsültem – kaotikus hatást gyakorolt. Az emberek egyik fele szemlátomást azt hitte, azt várom tőlük, álljanak balra a falhoz, a többiek pedig úgy vélték, azt parancsoltam, üljenek le a földre. Az egyértelműen látszott, hogy viselkedésem mindenkit megriasztott, és nagy igyekezetükben, hogy engedelmeskedjenek, egymáson bukdácsoltak keresztül, és fejvesztetten kiabáltak.

Akira rájött, hogy meg kell ragadni a lehetőséget, és megpróbált talpra állni. Húztam a karjánál fogva, és egy pillanatig esetlenül imbolyogtunk. A revolvert kénytelen voltam visszadugni az övembe, hogy a másik kezemet is szabaddá tegyem, aztán megkíséreltünk egy-két lépést tenni együtt. Orrfacsaró szag áradt a sebéből, de erről igyekeztem tudomást se venni, és már azzal se törődve, hányán vannak, akik értik, hátrakiabáltam a vállam fölött:

- Rövidesen meglátják! Meglátják, hogy tévedtek!
- Christopher – mormolta Akira a fülembe. – Barátom. Christopher.
- Figyelj ide – mondtam neki halkán el kell tűnnünk ezek előtt az emberek előtt. Ott az az ajtónyílás odaát a sarokban. Mit gondolsz, bírni fogod?

Akira erősen a vállamnak dőlve belebámult a félhomályba.

- Oké. Menjünk.

Mindkét lába sértetlennek látszott, és viszonylag jól tudott járni. De aztán hat-hét lépés után megbicsaklott, és nagy igyekezetünkben, hogy a földre ne huppanjunk, a külső szemlélő számára úgy nézhettünk ki, mintha birkóznánk. De sikerült új fogást találnunk egymáson, és folytattuk utunk. Egyszer egy kisfiú rohant elénk, hogy megdobjon bennünket sárral, de azonnal visszarángatták. Aztán Akira és én egyszer csak ott álltunk az ajtónyílásban – maga az ajtó hiányzott –, és átbotladoztunk rajta a következő házba.

HUSZADIK FEJEZET

Csak miután átértünk két további falon, és még mindig semmi jelét nem láttam, hogy üldöznének, akkor tört rám egyfajta lelkesültség, hogy végre újra egymásra találtunk régi jó barátommal. Azon kaptam magam, hogy újra meg újra kitör belőlem a nevetés, ahogy ott együtt botladozunk; aztán Akira is felnevetett, és az egymástól elválasztó évek mintha egy csapásra semmivé lettek volna.

- Mennyi ideje is, Akira? Olyan rég volt már.

Kínlódva botladozott mellettem, de annyit azért sikerült kipréselnie magából:

- Rég volt, igen.

– Tudod, visszamentem. A régi házhoz. Gondolom, a tiétek még mindig a szomszédos.

– Igen. A szomszédos.

– Ó, hát te is visszajöttél? Ja persze, te itt voltál egész idő alatt. Neked nem volna benne semmi meglepő.

– Igen – mondta újra, némi erőfeszítés árán. – Rég volt. A szomszédos.

Megtorpantam, és leültettem Akirát egy falmaradványra. Aztán óvatosan lefejtettem róla szétszakadt zubbonyát, és az elemlámpa és a nagyítóm segítségével újra megvizsgáltam a sebét. Még mindig nem tudtam túl sokról megbizonyosodni; féltem, hogy a hóna alatt a seb már elüszkösödött, de most úgy tetszett, mintha az a bűzös szag a ruhájából áradna; talán az idő alatt kenődött bele valami, amíg a földön feküdt. Viszont feltűnt, hogy milyen ijesztően forró a teste, és patakokban folyik róla az izzadság.

Levettem a zakómat, és a bélésből csíkokat téptem kötszernek. Aztán amennyire a körülmények engedték, kitisztítottam a sebét a zsebkendőmmel. Bár igyekeztem a gennyet a lehető legkíméletesebben kitörölni, kapkodó levegővételeiből ítélve fájdalmat okozhattam neki.

– Ne haragudj, Akira. Megpróbálok kevésbé durva lenni.

– Durva – ismételte meg, mintha nem tudna mit kezdeni a szóval. Aztán hirtelen felnevetett, és azt mondta: – Segítesz rajtam. Köszönöm.

– Persze hogy segítek rajtad. És rövidesen megfelelő orvosi segítséget is kerítünk neked. Akkor pillanatokon belül rendbejössz. De még azelőtt neked kell segítened *nekem*. Előbb még van egy rendkívül sürgős feladatunk, és hogy mennyire sürgős, azt tenálad jobban senki sem értheti meg. Tudod, Akira, végre behatároltam. A házat, ahol a szüleimet tartják. Most, ebben a percben egészen közel vagyunk hozzá. Tudod, apafej, nemrég még arra gondoltam, hogy egyedül kell bemennem abba a házba. Meg is tettem volna, bármennyire kockázatos is. Jó ég tudja, az emberrablók közül hányán vannak odabenn. Eredetileg úgy számoltam, hogy szerzek pár kínai katonát segítségnek, de nem jött össze. Még az is megfordult a fejemben, hogy a japánoktól kérek segítséget. De most, hogy így együtt vagyunk, ketten is megcsináljuk, elintézzük a dolgot gond nélkül.

Ez idő alatt egy hevenyészett kötést igyekeztem a nyaka és a hónalja közt felhelyezni a felsőtestére, hogy valamelyest szorítsa a sebet. Akira

aggodalmasan figyelt, majd amikor elhallgattam, elmosolyodott, és így szólt:

– Igen. Segíték neked. Te meg nekem. Jó.

– De Akira, valamit be kell vallanom. Sikerült kicsit elkeverednem. Mielőtt rád találtam, kevéssel azelőtt még elég jól elboldogultam. De most tényleg nem tudom, merre menjek. Egy keleti égetőnek nevezett valamit kell keresnünk. Egy hatalmas kemence, kéménnyel. Nem tudom, apafej, nincs valami ötleted, hogyan találhatnánk meg?

Akira állhatatosan nézett, a melle fel-alá hullámzott. A látvány hirtelen azokra az időkre emlékeztetett, amikor oly sokszor rogytunk le a kertünkben a dombtetőre, és zihálva kapkodtuk a levegőt. Már épp meg akartam ezt említeni neki, amikor azt mondta:

– Ismerem. Ismerem azt a helyet.

– Tudod, hogyan juthatunk el a keleti égetőhöz? Innen?

Bólintott.

– Itt harcolok, hetek óta. Jobban ismerem már – hirtelen elvigyorodott –, mint a szülőfalumat.

Mosolyogtam én is, bár a hasonlat kissé zavarba ejtett.

– Miféle szülőfaludat? – kérdeztem.

– Szülőfalu. Ahol születtem.

– Az enklávéra gondolsz?

Akira egy percre elhallgatott, majd így szólt:

– Oké. Igen. Enkláve. Nemzetközi Enkláve. A szülőfalum.

– Igen – mondtam. – Azt hiszem, az én szülőfalum is.

Mindketten nevetni kezdtünk, és pár percig még együtt vihorásztunk és neveltünk, kicsit talán fékevesztetten. Amikor úgy-ahogy lecsillapodtunk, azt mondtam:

– Mondok neked valami furcsát, Akira. Neked elmondhatom. Annyi éven át éltem Angliában, és igazán sosem éreztem otthon magam. A Nemzetközi Enkláve. Mindig is az lesz az igazi otthonom.

– De a Nemzetközi Enkláve... – Akira megcsóválta a fejét. – Nagyon törékeny dolog. Holnap, holnapután... – Legyintett egyet a levegőbe.

– Tudom, mire gondolsz – mondtam. – Pedig amikor még gyerekek voltunk, milyen sziklaszilárdnak látszott! De most úgy van, ahogy mondod. Ez a mi szülőfalunk. Az egyetlen.

Elkezdtem visszaadni rá a zubbonyát, nagyon odafigyelve, nehogy fölöslegesen fájdalmat okozzak neki.

– Jobb így, Akira? Sajnálom, hogy pillanatnyilag nem tudok többet tenni érted. Rövidesen hozzáértő kezekbe kerülsz. De most vár minket a fontos feladat. Te mondd, merre menjünk.

Lassan haladtunk. Nem volt könnyű elénk szegezve tartanom az elemlámpát, és a sötétben többször megbotlottunk, amit leginkább Akira szenvedett meg. Sőt uhuiknak ezen a szakaszán nemegyszer közel került az ájuláshoz, és súlya mázsásra nőtt a vállamon. Már én se számítottam sértetlennek: legnagyobb bosszúságomra a jobb cipőm széthasadt, csúnyán megvágtam a lábam, és égető fájdalom hasított belém minden lépésre. Néha annyira kimerültünk, hogy tíz lépésnél többet pihenés nélkül meg se tudtunk tenni. De eltökéltük magunkat, hogy ilyenkor sem ülünk le, inkább egymásnak dőlve álltunk, levegő után kapkodtunk, újrendeztük terheinket, azon mesterkedvén, hogy az egyik fájdalomtól megszabaduljunk a másikért cserébe. Sebe pállott bűze egyre rosszabb lett, az örökös patkányszöszmötölés kikezdte az idegeinket, de legalább, egyelőre, nem hallottuk hangját semmiféle harci tevékenységnek.

Ami tölem tellett, megtettem, hogy kedvünk ne lohadjon, és amikor csak bírtam szuflával, könnyed megjegyzéseket tettem. De valójában újralálkozásunkkal kapcsolatos érzéseim e pillanatokban igencsak vegyesek voltak. Kétségtelenül roppant hálás voltam a végzetnek, hogy így összehozott bennünket épp időben a nagy vállalkozásunkhoz. De ugyanakkor elszomorított, hogy újralálkozásunknak – amelyről oly régóta álmodoztam – ilyen borzalmas körülmények közt kellett megvalósulnia. Annyi bizonyos, hogy távol állt azoktól a jelenetekről, amelyeket rendszerint magam elé képzeltem – ülünk egy kényelmes hotelcsarnokban vagy talán Akira házában csendes kis kertre néző verandáján, és beszélgetünk, és múltat idézünk órákon át.

Akira irányérzéke mindközben a nehézségek ellenére sem mondott csődöt. Nemegyszer olyan irányba vezetett, hogy féltem, zsákutcában kötünk ki, de mindig előbukkant egy ajtó vagy valami nyílás. Időről időre újabb helybeli lakosokra akadtunk, néhányuknak csak a jelenlétét éreztük a sötétben; mások lámpafényt vagy tüzet ültek körbe, és olyan ellenségesen meredtek Akirára, hogy féltem, megint támadásnak leszünk kitéve. De jobbára háborítatlanul vonulhattunk át, sőt egyszer sikerült meggyőzőnöm

egy öregasszonyt, hogy a zsebemben maradt utolsó bankjegyeimért cserében inni adjon.

Aztán a terep érezhetően megváltozott. Az otthoniasság zárványai eltűntek, és legföljebb már csak magányos kóborlókkal találkoztunk, a tekintetük üres volt, és csak dűnnyögtek magukban, vagy hangtalanul sírtak. Már nem voltak épen maradt ajtónyílások sem, csak olyasfajta falba vájt lyukak, amelyekkel a hadnagy és én küszködtünk még az út elején. Ezekkel igencsak meggyűlt a bajunk: Akira képtelen volt úgy keresztülmászni rajtuk – hiába asszisztáltam minden egyes mozdulatához –, hogy ne okozzon magának borzalmas fájdalmakat.

Már rég letettünk bármiféle beszélgetésről, és csupán fel-felmordultunk lépteink ütemére, amikor Akira hirtelen megtorpant, és megemelte a fejét. Aztán én is hallottam, ahogy egy hang parancsokat osztogat. Nemigen lehetett megállapítani, mennyire volt közel – talán két-három háznyira tőlünk.

– Japánok? – suttogtam.

Akira tovább hallgatózott, aztán a fejét rázta.

– Kuomintang. Christopher, most már nagyon közel van a... a...

– A front?

– Igen, a front. Most már nagyon közel van a front. Christopher, ez nagyon veszélyes.

– Mindenképp muszáj átmennünk ezen a területen, hogy eljussunk ahhoz a házhoz?

– Muszáj, igen.

Hirtelen karabélyropogás harsant, majd valamivel távolabbról géppuska válaszolt rá. Ösztönösen még jobban egymásba kapaszkodtunk, de azután Akira kiszabadította magát, és leült.

– Christopher – mondta halkán. – Most pihenünk.

– De oda kell érnünk a házhoz.

– Most pihenünk. Túl veszélyes sötétben bemenni tűzzónába. Agyonlőnek. Meg kell vámunk reggel.

Ez ésszerűen hangzott, és amúgy is túlságosan kimerültek voltunk hozzá, hogy jóval messzebbre juthassunk. Leültem én is, és kikapcsoltam az elemlámpát.

Egy darabig ültünk a sötétben, a csendet csak a tüdönk fújtatása törte meg. Aztán a puskaropogás hirtelen újra kezdődött, és talán egy vagy két

percen át hevesen tombolt. Minden átmenet nélkül egyszer csak vége szakadt; majd a pillanatnyi csend után egy különös hang hatolt át a falakon. Elnyújtott, vékony hang volt, mint egy állat vonítása a vadonban, de aztán velőtrázó üvöltésben ért véget. Ezt követően sikoltozás és zokogás hallatszott, majd a sebesült ember hosszú mondatfoszlányokat adott ki magából. Szinte ugyanaz a hang volt, mint korábban azé a haldokló japán katonáé, és abban a kimerült állapotomban úgy képzeltem, hogy ez ugyanaz az ember kell, hogy legyen; már épp készültem megjegyezni Akirának, hogy micsoda páratlan szenvedésben van része ennek a szerencsétlennek, amikor rádöbentem, hogy az illető mandarinul kiabál, és nem japánul. A felismerés, hogy ez két különböző ember, teljesen megdermesztett. Annyira egyforma volt szánalmas nyüszítésük, s ahogy a sikoltozásuk elkeseredett segélykiáltásba csapott át, majd visszafordult sikoltozásba, hogy az a gondolat fogott el, hogy ez hát, amin valamennyiünknek végig kell mennünk a halálba vezető utunkon – hogy ezek a szörnyű hangok éppoly egyetemesek, mint a megszülető csecsemők sírása.

Idővel tudatosult bennem, hogy ha a harcok kiterjednek a szobánkra, itt fogunk ülni védtelenül a kellős közepén. Szólni akartam Akirának, hogy menjünk valami védettebb helyre, de akkor vettem észre, hogy elaludt. Bekapcsoltam az elemlámpát megint, és óvatosan körbevilágítottam.

A pusztítás körülöttünk még az itteni mércével nézve is súlyos volt. Kézigránát- és golyónyomokat, téglaozladékot és ledőlt épületfát láttam mindenütt. A szoba közepén, legföljebb hét-nyolc lépésnyire tőlünk egy döglött bivaly feküdt az oldalán; por és törmelék borította, fél szarva a tetőre szegeződött. Addig jártam az elemlámpa sugarát, amíg meg nem bizonyosodtam minden lehetséges pontról, ahonnan harcoló felek hatolhatnak be területünkre. Ennél is fontosabb felfedezésem volt azonban, hogy a szoba túlsó oldalán, a bivaly mögött kis téglafülke húzódik, amely egykor talán tűzhelyül vagy kandallóul szolgált. Az ötlött eszembe, hogy biztosabb helyet nem is találhatnánk eltölteni az éjszakát. Fölráztam Akirát, karját a nyakamba fontam, és nagy keservesen mindketten talpra álltunk.

Amikor elértünk a téglafülkéhez, félreszórtam némi törmeléket, és megtisztítottam annyi helyet a gyalult deszkapadlón, amennyi elég volt kettőnknek a lefekvésre. Leterítettem a zakómat, és az ép oldalára döntve

óvatosan végigfektettem rajta Akirát. Aztán én is lefeküdtem, és vártam, hogy jöjjön az álom.

De amilyen kimerült voltam, s hozzá a haldokló katona folyamatosan kiabálása, meg a rettegés, hogy ide is betörhet a harc, és a töprengés az előttünk álló sorsdöntő feladaton egyszerűen nem hagyták, hogy elbóbiskoljak. Nem volt nehéz megállapítanom, hogy Akira is ébren van, és amikor végül hallottam, amint felül, megkérdeztem:

– Hogy van a sebed?

– A sebem. Semmi gond, semmi gond.

– Hadd nézzem meg újra...

– Nem, nem. Semmi gond. De köszönöm. Te vagy jó barát.

Bár csak egy arasznyira voltunk egymástól, látni a másikat egyáltalán nem láttuk. Hosszas szünet után Akira azt mondta:

– Christopher. Meg kell tanulnod japánul.

– Igen, fogok is.

– Nem, úgy értem, most. Most tanulj meg japánul.

– Na de komolyan, öreg haver, ez aligha a legalkalmasabb időpont arra, hogy...

– Nem. Meg kell tanulnod. Ha bejön japán katona, amíg alszom, neked kell megmondani. Megmondani, hogy barátok vagyunk. Meg kell mondani, vagy lelőnek a sötétben.

– Igen. Értem, mire gondolsz.

– Akkor hát megtanulsz. Arra esetre, ha alszom. Vagy meghalok.

– Na figyelj ide, fejezd be ezt a butaságot. Pillanatokon belül olyan egészséges leszel, mint a makk.

Újabb szünet következett, és eszembe jutott sok évvel ezelőtről, hogy Akirának az sose jött át, ha szólásfordulattal éltem. Úgyhogy szép lassan azt mondtam:

– Tökéletesen rendbe fogsz jönni. Érted. Akira? Gondom lesz rá. Rendbe fogsz jönni.

– Nagyon rendes – mondta. – De jobb az elővigyázat. Meg kell tanulnod mondani. Japánul. Ha japán katona jön. Megtanítok szók. Nem felejtse el.

Valamit mondani kezdett a saját nyelvén, de túl hosszú lére eresztette, és leállítottam.

– Nem, nem, ezt sose fogom megtanulni. Valami jóval rövidebbet. Csak hogy tisztázzam, nem vagyunk ellenség.

Egy pillanatig gondolkozott, aztán mondott egy az előbbinél alig rövidebb kifejezést. Tettem egy kísérletet, de szinte rögtön a szavamba vágott.

– Nem, Christopher. Hiba.

Néhány újabb kísérlet után így szóltam:

– Figyelj, ez nem jó. Csak egyetlen szót mondj nekem. Ami azt jelenti, „barát”. Ennél többre ma éjjel már úgyse vagyok képes.

– *Tomodacsi* – mondta. – Ezt mondod. *To-mo-da-csi*.

Többször elismételtem a szót, azt hittem, abszolút hibátlanul, de aztán arra lettem figyelmes, hogy nevet a sötétben. Azon kaptam magam, hogy én is nevetek, majd szinte ugyanúgy, ahogy korábban, mindketten fékevesztetten nevetni kezdtünk. Egyfolytában neveltünk talán egy teljes percen át, aztán, azt hiszem, egyik pillanatról a másikra elaludtam.

Amikor felébredtem, a kora hajnali első fények épp utat törtek a szobába. Halványkékek voltak, mintha a sötétségből épp csak egy réteg lenne lehántva. A haldokló mostanra elhallgatott, és valahol egy madár dalolt.

Csak most láttam, hogy a tető a fejünk fölül nagyrészt hiányzik, úgyhogy onnan fektemből, vállam a téglafalnak szorulva, látszottak a csillagok a hajnali égen.

A szemem sarkából mozgást láttam, és ijedten felültem. Három-négy patkányt láttam matatni a döglött bivaly körül, és pár másodpercig azokat bámulva ültem. Csak azután fordultam hátra, hogy megnézzem Akirát, telve balsejtelemmel, milyen látvány fogad majd. Mozdulatlanul feküdt mellettem, az arca egészen sápadt volt, de megkönnyebbülten láttam, hogy egyenletesen lélegzik. Megtaláltam nagyítót, és óvatosan vizsgálni kezdtem a sebét, de csak annyit értem el vele, hogy felébresztettem.

– Csak én vagyok – suttogtam, mialatt lassan felült, és körülnézett. Rémültnek és zavarodottnak látszott, de aztán szemlátomást eszébe jutott minden, és egyfajta fásult konokság költözött a pillantásába.

– Álmodtál? – kérdeztem.

Bólintott.

– Igen. Álmodom.

– Ennél szebbről, remélem – nevettem.

– Igen – sóhajtott, majd hozzátette: – Álmodom, amikor még kisgyerek vagyok.

Egy pillanatig csendben ültünk. Aztán azt mondtam:

– Ez elég nagy megrázkódtatás lehetett. Az álomvilág után ezzel a nyers valósággal szembesülni.

Akira a törmelékből kiálló bivalyfejet nézte meredten.

– Igen – mondta végül. – Álmodom, amikor még kisfiú vagyok. Anyám. Apám. Kisfiú.

– Emlékszel, Akira? Azokra a játékokra, amiket játszani szoktunk? A dombon, a kertünkben? Emlékszel, Akira?

– Igen. Emlékez.

– Ezek szép emlékek.

– Igen. Nagyon szép emlékek.

– Csodálatos napok voltak – mondtam. – Akkor persze még nem tudtuk, hogy mennyire csodálatosak. A gyerekek sose tudják, azt hiszem.

– Van gyerekem – mondta Akira váratlanul. – Fiú. Ötéves.

– Tényleg? Szeretnék találkozni vele.

– Elvesztem fotó. Tegnap. Aznap előtt. Amikor megsebesül. Elvesztem fotó. Fiamról.

– Na figyelj, öreg haver, ne keseredj el. Pillanatokon belül látni fogod újra a fiadat.

Jó darabig csak bámulta tovább a bivalyt. Az egyik patkány hirtelen megugrott, légy felhő röppent fel, majd telepedett vissza újra a dögre.

– Fiam. Japánban van.

– Nahát, elküldted Japánba? Ez meglep.

– Fiam. Japánban. Ha meghalok, megmondod neki, kérlek.

– Mondjam meg neki, hogy meghaltál? Sajnálom, ezt nem tehetem. Mert nem fogsz meghalni. Legalábbis egyelőre.

– Megmondod neki. Meghalok a hazáért. Mondd meg neki, legyen jó anyához. Védje. És építsen jó világot.

Már szinte suttogott, küszködve, hogy rátaláljon a szavakra angolul, küszködve, hogy megállja sírás nélkül.

– Építsen jó világot – mondta újra, és a kezét végighúzta a levegőben, mint a vakolómunkás, aki lesimítja a falat. A pillantása úgy követte a kezét, mintha csodát látna. – Igen. Építsen jó világot.

– Amikor fiúk voltunk – mondtam – mi egy jó világban éltünk. Ezek a gyerekek... ezek a gyerekek, akiket itt láttunk, szörnyű lehet ilyen korán megtanulni, milyen rettenetesek is a dolgok valójában.

– Fiam – mondta Akira. – Ötéves. Japánban. Semmit tud, semmit. Azt hisz, a világ jó hely. Kedves emberek. Játékai van. Anyja, apja van.

– Azt hiszem, mi is ilyenek voltunk. De ebben egyáltalán nincs semmi lehangoló, azt hiszem. – Most már nagyon igyekeztem, hogy legyőzzem barátom veszedelmes kedveszegettségét. – Végtére is, amikor mi voltunk gyerekek, és a dolgok elkezdtek rossz irányba menni, nem sokat tehattünk, hogy segítsünk helyre rakni. De most felnőttek vagyunk, most megtehetjük. Ez a lényeg, érted? Vegyünk bennünket, Akira. Annyi idő után végül helyére tudjuk a dolgokat rakni. Emlékszel, apafej, miket szoktunk játszani? Újra meg újra? Hogy mi vagyunk a detektívek, akik apám után kutatnak? Most már felnőttek vagyunk, végre helyére tudjuk a dolgokat rakni.

Akira sokáig nem szólt. Majd azt mondta:

– Amikor fiam felfedez, világ nem jó, szeretném... – Elakadt, vagy a fájdalomtól, vagy mert alulmaradt a birkózásban az idegen szavakkal. Mondott valamit japánul, majd folytatta: – Szeretném vele lenni. Hogy segítsem. Amikor felfedez.

– Figyelj, te nagy marha, hagyd ezt a sopánkodást! Fogod még újra látni a fiadat, erről gondoskodom! Ami pedig ezt a „milyen szép is volt a világ, amikor még gyerekek voltunk” dumát illeti, tiszta hülyeség az egész. Ez csak, amivel a felnőttek az orrunknál fogva vezettek. Az embernek nem szabad agyonnosztalgiáznia a gyerekkorát.

– Nosz-tal-gi-a... – Akira ezt úgy mondta, mintha nem tudná a szót hova tenni. Aztán mondott egy szót japánul, talán a „nosztalgia” japán megfelelőjét. -Nosz-tal-gi-a. Jó dolog nosz-tal-gi-a. Nagyon fontos.

– Tényleg, öreg cimbora?

– Fontos. Nagyon fontos. Nosztalgia. Amikor nosztalgia van, akkor emlékezünk. Egy jobb világra annál, mint amit felnőve felfedezünk. Emlékezünk, és azt kívánjuk, a jó világ jöjjön vissza újra. Így nagyon fontos. Most éppen, álmom volt. Kisfiú voltam. Anya, apa, mellettem. A házunkban.

Elhallgatott, és elbámult az omladék fölött.

– Akira – mondtam, mert éreztem, minél jobban belebonyolódunk ebbe a beszélgetésbe, annál határozottabban körvonalazódik bennem egy félelem, amiről igazából tudni se akartam –, tovább kell mennünk. Rengeteg dolgunk van.

Géppuskasorozat ropogott fel mintegy válaszul. A hang távolabbról jött, mint tegnap éjjel, de mindketten összerezteztünk.

– Akira – kérdeztem –, messze van még innen a ház? Meg kell próbálnunk elérni, mielőtt a harc igazán újrakezdődne.

– Nem messze. De megyünk óvatosan. Kínai katona nagyon közel.

Ahelyett, hogy felfrissültünk volna tőle, az alvás mintha csak még jobban kimerített volna bennünket. Amikor felálltunk, és Akira rám nehezedett, a nyakamba és a vállamba nyilalló fájdalomtól önkéntelenül is felnyögtem. Jó darabig, amíg testünk össze nem szokott újra, az összekapaszkodva járás igencsak kínszenvedés volt.

Fizikai állapotunktól eltekintve a terep is messze az eddigi legnehezebb volt, amelyen akkor reggel áthaladtunk. A pusztítás olyan mindenre kiterjedő volt, hogy gyakran meg kellett állnunk, mert nem találtunk utat keresztül az omladékon. És miközben az tagadhatatlan előny volt, hogy láttuk, hova lépünk, mindaz a kísértetiesség, amit eddig a sötétség eltakart, most láthatóvá vált, és mélységesen elapasztotta a kedvünk. A romok közt vért láttunk – néha frisset, néha többheteset – a földön, a falakon, elkenve a bútorroncsokon. De még ennél is szörnyűbb volt, hogy elképesztő gyakorisággal bukkantunk – és az orrunk jóval előbb jelezte, mint hogy megpillantottuk volna – emberi belek kupacaira a rothadás különböző fázisaiban. Egyszer, amikor megálltunk, és ezt megemlítettem Akirának, ő csak ennyit mondott:

– Szurony. Katona mindig hasba dőf szurony. Ha ide dőf – mutatott a bordáira –, szurony nem jön ki újra. Így tanít katona. Mindig hasba.

– Legalább a holttesteket összeszedték. Legalább arra gondjuk volt.

Továbbra is hallottunk időnként fegyverropogást, és ilyenkor mindig az az érzésem támadt, hogy egyre közelebbről jön. Ez aggasztott, de Akira most minden eddiginél magabiztosabbnak látszott haladási irányunkat illetően, és valahányszor megkérdőjeleztem döntését, ingerülten rázta a fejét.

Mire rábukkantunk a két kínai katona holttestére, a reggeli nap már vaskos sugarakban áradt be a beomlott tetők résein. Nem haladtunk el elég közel, hogy igazán megvizsgálhassuk őket, de úgy ítéltem, legfőljebb pár órája lehettek halottak. Az egyik arcra bukva hevert a törmeléken; a másik térdelő testhelyzetben halt meg, homlokát a téglafalnak támasztva, mintha búskomorság kerítette volna hatalmába.

Egy ponton olyannyira a meggyőződésemmé vált, hogy egyenesen belegyalogolunk a pergőtűzbe, hogy megállítottam Akirát.

– Na figyelj csak, mire megy ki ez a játék? Hova vezetsz te engem?

Nem felelt, csak állt nekem dőlve, a feje a mellére bicsaklott, zihálva szedte a levegőt.

– Tényleg tudod, hova megyünk? Akira, válaszolj! Tudod, hova megyünk?

Fáradtan megemelte a fejét, aztán intett egyet oldalvást.

Megfordultam – ezt egészen lassan kellett csinálnom, mert Akira továbbra is rám támaszkodott –, és egy találatot kapott fal nyiladékan át, alig tíz-tizenkét lépésnyire tőlünk megláttam azt, ami minden kétséget kizáróan a keleti égető volt.

Nem szóltam egy szót sem, csak arrafelé kormányoztam magunkat. Ikertestvérehez hasonlóan a keleti égető meglehetősen jó állapotban élte túl az ostromot. Vastagon borította a por, de gyakorlatilag üzemképesnek látszott. Eleresztettem Akirát – rögtön leült valami romhalmazra –, és egyenesen odamentem a tüztérhez. Csakúgy, mint legutóbb, felhőkig nyúló kéményt láttam a fejem fölött. Visszamentem oda, ahol Akira ült, és gyengéden megérintettem a vállát.

– Akira, bocsánat az iménti hangomért. Szeretném, ha tudnád, mennyire hálás vagyok neked. Komolyan, Akira, nagyon köszönöm.

– Oké. – Most már kicsit könnyebben szedte a levegőt. – Te segít nekem. Én segít neked. Oké.

– Most már egészen közel kell, hogy legyünk a házhoz, Akira. Lássuk csak! Ott van az az utca – mutattam. – Azon az utcán kell lemennünk.

Akirának szemlátomást nem sok kedve volt talpra állni, de felhúztam, és továbbindultunk. Kezdtük azzal, ami nyilvánvalóan az a szűk kis utca volt, amelyet a hadnagy mutatott a háztetőről, de szinte rögtön azzal kellett szembesülnünk, hogy utunkat teljesen eltorlaszolja az omladék. A falon át bemásztunk az egyik szomszédos házba, aztán a törmelékkal teleszórt szobákban haladtunk tovább – reményeim szerint – az eredeti irányunkkal párhuzamosan.

Valamivel épebb házakban találtuk magunkat, és azokhoz képest, amelyeken mostanában átvonultunk, nyilvánvalóan higiénikusabbak is voltak. Sértetlen székek, toalett asztalkák, sőt tükrök és vázák is akadtak a romok között. Égtem a vágytól, hogy haladjunk, de Akira egyre inkább

elhagyta magát, és kénytelenek voltunk újra megállni. Leültünk egy lezuhant gerendára, és éppen kifújtuk magunkat, amikor a pillantásom egy kézzel festett névtáblára esett, amely előttünk hevert az omladékban.

Hosszában ketté volt hasadva, de a két darab egymás mellett feküdt; megfigyelhettem a keret egy részét is, amellyel egykor a bejárati ajtóhoz erősítették. Korántsem ez volt az első eset, hogy ilyesmire bukkantunk, de most valami ösztön azt súgta, hogy jobban odafigyeljek. Odamentem, kiszabadítottam a két fadarabot a falmaradványok közül, és visszajöttem velük oda, ahol ültünk.

– Akira! – Összeillesztettem a két félt, és odatartottam elébe. – El tudod ezt olvasni?

Hosszasan nézte a feliratot, majd azt mondta:

– Nem tudok jól kínaiul. Egy név. Valakinek a neve.

– Akira, figyelj jól. Nézd meg ezeket az írásjeleket. Valamennyit biztos ismersz közülük. Kérlek, próbáld meg elolvasni. Nagyon fontos.

Tovább bámulta a táblát, aztán a fejét rázta.

– Akira, figyelj – mondtam. – Elképzelhető, hogy itt az áll: Je Csen? Nem lehet, hogy ez a név van ideírva?

– Je Csen... – Akira töprengő képet vágott. – Je Csen. Igen, elképzelhető. Itt ez az írásjel... Igen, elképzelhető. Ezen az áll, Je Csen.

– Az? Biztos vagy benne?

– Biztos nem. De... elképzelhető. Nagyon elképzelhető. Igen – bólintott. – Je Csen. Azt hiszem.

Letettem a két tábladarabot, és óvatosan átgázoltam a házat borító törmelékhalmon az utcafronthoz. A bejárat helyén jókora nyílás tátongott, és rajta keresztül kiláthattam a kinti szűk utcácskára. A házat néztem közvetlenül velem szemben. A szomszédos épületek homlokzata szinte mindenütt leomlott, de a ház, amelyet néztem, furcsamód sértetlenül vészelt át a harcokat. Alig látszott rajta komolyabb kár nyoma: érintetlen maradt a redőny az ablakon, a kezdetleges rácsszerkezetű fa tolóajtó, de még a bejárat fölött lógó szerencsetalizmán is. Azok után, hogy mikén jöttünk keresztül, úgy nézett ki, mint valami látomás egy emberibb világból. Egy darabig csak álltam, és meredten néztem. Aztán intettem Akirának.

– Figyelj, gyere ide! – mondtam, suttogásnál épp csak egy árnyalattal hangosabban. – Ez kell hogy legyen az a ház. Nem lehet más.

Akira nem mozdult, csak mélyen felsóhajtott.

– Christopher. Barát. Nagyon szeret – mondta.

– Ne olyan hangosan. Akira, megérkeztünk. Ez az a ház. Érzem a csontjaimban.

– Christopher...

Nagy erőfeszítéssel talpra állt, és lassan átkelt a törmeléken. Amikor mellém ért, a házra mutattam. A reggeli nap besütött az utcácskába, fénylő csíkokat rajzolt a homlokzatra.

– Ott, Akira. Az az.

Leült a lábamhoz, és megint felsóhajtott.

– Christopher. Barátom. Nagyon jól bele kell gondolnod. Sok év eltelt. Sok-sok év már...

– Hát nem furcsa – jegyeztem meg –, hogy alig esett kár ebben a házban? A házban, amelyben a szüleim vannak...

Ahogy kiejtettem ezeket a szavakat, hirtelen elzékenyültem. De összeszedtem magamat, és így szóltam:

– Akkor most, Akira, be kell, hogy menjünk. Megcsináljuk együtt, kar karban, éppúgy, mint akkor, amikor bementünk Ling Tien szobájába. Emlékszel, Akira?

– Christopher. Drága barátom. Nagyon jól bele kell gondolnod. Sok-sok év eltelt. Barátom, kérlek, figyelj. Talán anya és apa. Most már anyai éve...

– Most bemegyünk együtt. Aztán amikor megtettük, amit tennünk kell, kerítünk neked megfelelő orvosi segítséget, megígérem. Sőt az is lehet, hogy lesz ott mód valamifajta elsősegélyre abban a házban. Legalább tiszta víz lesz, talán még kötszer is. Az anyám meg fogja nézni a sebedet, talán még friss kötést is rak rá. Te csak ne aggódj, pillanatokon belül rendbejössz.

– Christopher. Nagyon jól bele kell gondolnod. Anyai év után...

Elhallgatott, mert a tolóajtó az utca túloldalán recsegve megnyílt. Még javában a revolverem után kapkodtam, amikor egy kis kínai lány bukkant elő mögüle.

Talán hatéves lehetett. Az arcán komoly kifejezés ült, és meglehetősen csinos volt. A haja gondosan apró fürtökbe volt fonva. Egyszerű kabátkája és buggyos nadrágja némileg nagyobb volt az ő méreténél.

A napfénytől pislogva körülnézett, aztán a pillantása ránk esett. Nem volt nehéz észrevennie bennünket – meg se moccantunk –, és már jött is felénk meglepő vakmerőséggel. Pár lépésre tőlünk megállt az utcán, és mondott valamit mandarinul, és visszaintett a ház felé.

– Mit mond, Akira?

– Nem ért. Talán behív bennünket.

– De hát hogy keveredhetett bele? Gondolod, hogy valami köze lehet az emberrablókhoz? Mit mond?

– Azt hiszem, kér rá bennünket, segíteni neki.

– Meg fogjuk mondani neki, hogy húzódjon félre – húztam elő a revolveremet. – Ellenállásra kell számítanunk.

– Igen, kér rá bennünket, segíteni. Mond, kutya meg van sebesülve. Azt hiszem, kutyát mond. Nem tudok jól kínaiul.

Aztán amíg figyeltünk, valahonnan afelől, ahonnan a gondosan befont hajfürtök indultak, vékony kis vércsík szaladt le a homlokára, s onnan tovább, le az arcára. A kislány ebből szemlátomást semmit nem vett észre, és tovább beszélt hozzánk, s mutogatott a házuk felé megint.

– Igen – mondta Akira. – Kutyát mond. Kutya megsebesül.

– Kutya? *Ő* az, aki megsebesült! Talán súlyosan!

Tettem egy lépést feléje, azzal a szándékkal, hogy megvizsgáljam a sebé, de a kislány a mozdulatomat beleegyezésnek vette, és megfordult, keresztülszökdecselt az utcán vissza az ajtajuk felé. Kinyitotta újra, könyörgőn nézett ránk, majd eltűnt a házban.

Egy pillanatig habozva álltam. Aztán a kezemet nyújtottam a barátom felé.

– Nincs mese, Akira – mondtam. – Be kell mennünk. Rajta, menjünk hát együtt.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Igyekeztem előreszegezni a revolvért, miközben átmentünk az utca túloldalára. Akira azonban átkarolta a nyakamat, és testsúlya javával rám nehezedett, úgyhogy amikor bebotladoztunk a házba, gondolom, megjelenésünk korántsem volt valami tekintélyt parancsoló. Halványan rémlett, hogy egy díszváza állt az ajtóboltozatban, és azt hiszem, az az ékítmény, amelyet az ajtófélfáról láttam lógni, kis csilingelő hangot

hallatott, ahogy befelé haladtunkban meglöktük. Aztán a kislány hangját hallottuk, ahogy beszél, és minket hív.

Bár a ház homlokzata gyakorlatilag sértetlen maradt, a szoba egész hátsó fele, ahol most voltunk, romokban hevert. Ahogy most elgondolkozom a dolgon, gyanítom, egy tűzérési gránát jöhetett át a tetőn, leszakította az emeletet, és elpusztította a ház hátsó részét a vele hátulról szomszédos birtokkal. De abban a pillanatban először és mindenekelőtt a szüléimét kerestem, és nem vagyok biztos benne, hogy pontosan mit állapítottam meg. Első kótyagos gondolatom az volt, hogy az emberrablók elmenekültek. Majd amikor megpillantottam a holttesteket, az a szörnyű félelem fogott el, hogy azok ott anyám és apám – hogy közeledtünk látván az emberrablók lemészárolták őket. Be kell vallanom, rögtön utána nagy megkönnyebbülést éreztem, amint megláttam, hogy a szobában szanaszét heverő három halott mind kínai.

Hátul a fal tövében egy nő holtteste hevert, talán a kislány anyjáié. Valószínűleg a légnyomás dobta oda, és úgy feküdt ott, ahogy földet ért. Az arcán döbbenet ült. Az egyik karja csuklóból leszakadt, és csonkját most az égre szegezte, mintha azt akarná mutatni, hogy a gránát honnan érkezett. Pár lépéssel odébb a törmelékben egy öregasszony is a szétnyílt mennyezetet bámulta. Fél arca szénné égett, de se vért, se egyértelmű csonkulást a testén nem láttam. Végül legközelebb ahhoz a helyhez, ahol álltunk – eleinte eltakarta egy leszakadt polc –, egy fiú holtteste feküdt; csak egy kicsivel lehetett idősebb a kislánynál, aki bennünket a házba hívott. A fiú fél lába csípőből leszakadt, s a sebből, mint egy papírsárkány díszes farka, megdöbbenően hosszan omlottak ki a gyékényszőnyegre a belek.

– Kutya – mondta Akira mellettem.

Rábámultam, majd követtem a pillantását. A romhalmaz közepén, nem messze a halott fiútól térdelt a kislány, és egy oldalán fekvő, magatehetetlen kutya bundáját cirógatta szelíden. A kutya farka mintegy válaszul meg-megmozdult. Ahogy ott álltunk, és néztük, a kislány felpillantott, és higgadt, tárgyyszerű hangon mondott valamit.

– Mit mond, Akira?

– Azt hiszem, mondja, segítsük kutyán – felelte Akira. – Igen, mondja, segítsük kutyán.

És váratlanul féktelen vihogásban tört ki.

A kislány valamit mondott újra, ezúttal csak hozzám intézve szavait; talán Akirát eszelősnek könyvelte el.

Aztán az arcát odadugta a kutyához, és a keze tovább járt fel-alá szelíden a bundáján.

Tettem egy lépést feléje, de ahogy kiszabadítottam magamat barátom karjából, Akira rögtön valami törött bútorra zuhant. Riadtan néztem vissza rá, de ő csak tovább vihogott, ráadásul a kislány is egyfolytában szólongatott. Letettem valamire a revolveremet, odamentem hozzá, és megérintettem a vállát.

– Figyelj... Ez az egész... – intettem körbe a vérfürdön, amelyről a kislány mintha tudomást se vett volna – egy szörnyű balszerencse. De nézd csak, te túlélted, és komolyan, majd meglátod, milyen jól elboldogulsz majd, csak... csak szedd össze a bátorságod... – Ingerülten Akira felé fordultam, és ráförmedtem: – Akira! Fejezd már be! Az isten szerelmére, ezen nincs semmi nevetnivaló! Ez a szegény kislány...

A kislány azonban most megragadta a kabátujjamat. Mondott valamit újra, lassan, megfontoltan, egyenesen a szemembe nézve.

– Figyelj – mondtam –, komolyan, te szörnyen bátor vagy. Esküszöm neked, bárki is tette mindezt, bárki is tette ezt a rettenetes dolgot, nem fogja elkerülni büntetését. Te nem tudhatod, ki vagyok, de történetesen... nos, történetesen pont az az ember vagyok, akire szükséged van. Nem ússzák meg, erről gondoskodom. Ne félj, én... én... – végigtapogattam a zakómat, aztán végre megtaláltam a nagyítót, és odamutattam neki. – Na tessék, látod ezt?

Félrerúgtam az utamból egy kalitkát, és odamentem az anyához. Aztán, talán leginkább csak megszokásból, lehajoltam, és a nagyítóval nekiálltam megvizsgálni.

Karcsonkja meghökkentően tiszta volt; a húsból kiálló csont vakító fehér, csaknem mintha valaki fényesre polírozta volna.

Az emlékeim ezekről a pillanatokról innentől kezdve már nem igazán állnak össze. De az az érzésem, hogy ekkor történt, miután nagyítón át szemügyre vettem a nő karcsonkját, hogy hirtelen felegyenesedtem, és kutatni kezdtem a szüleim után. Mindössze annyit mondhatok, mintegy részleges magyarázatául az ezután történeteknek, hogy Akira még mindig ott vihorászott, ahová lepottyant, és hogy a kislány ugyanazzal a monoton állhatatossággal ismételte kérését. Más szóval, a levegő túltelítődött

feszültséggel, és talán bizonyos fokig ez volt az indoka annak a megszállottságnak, amellyel nekiálltam töviről hegyire felforgatni azt, ami abból a házacskából megmaradt.

Volt hátul egy kisháló, amelyet a gránátrobbanás teljesen elpusztított, és itt kezdtem meg kutatásomat. Felhúzogattam az eltört padlódeszkákat, asztallábbal bezúztam egy felborult szekrényen az ajtókat. Aztán visszatértem a nagyszobába, és nekiálltam átforgatni a romhalmazt, a széklábbal nagyokat sózva mindenre, ami nem engedelmeskedett azonnal a rúgásoknak és cibálásoknak. Végül az tudatosult bennem, hogy Akira abbahagyta a vihorászást, és ott jön a sarkamban, húzkodja a vállamat, és valamit a fülembe mondogat. Rá se hederítettem, kutattam tovább, még az se akasztott meg, amikor véletlenül az egyik holttestet löktem félre. Akira mindegyre a vállamat húzkodta, és egy idő után, képtelen lévén felfogni, hogy miért pont az az ember gátol, akinek a segítségére számítottam, szembefordultam vele, és valami ilyesmit kiabáltam:

– Hagyj békén! Hagyjál! Ha nem segítesz, akkor legalább kotródj arrébb! Húzz a sarokba, és vihogj!

– Katonák! – sziszegett. – Jönnék katonák!

– Hagyj békén! Anyám, apám! Hol vannak? Itt nincsenek! Hol vannak?

– Katonák! Christopher, állj, megnyugodj! Megnyugodj, vagy megölnek minket! Christopher!

Megrázott, az arcát egészen közel dugta az enyémhez. Akkor eszméltem rá, hogy hangok hallatszanak valahonnan egészen közelről.

Hagytam, hogy Akira a szoba végébe húzzon. Észrevettem, hogy a kislány is elcsöndesül, és szelíden dédelgeti a kutya fejét. Az állat farka időről időre továbbra is gyámoltalanul verdesett.

– Christopher! – suttogott Akira sürgetően. – Ha katonák kínai, kell elrejtőznöm. – Odamutatott a sarokba. – Kínai katonák nem szabad megtalálni. De ha japánok, kell mondanod szót, mire tanítalak.

– Nem mondom semmit. Figyelj, öreg cimbora, ha te nem vagy hajlandó segíteni nekem...

– Christopher! Jönnék katona!

Keresztültántorgott a szobán, és eltűnt a sarokban álló félrebillent szekrényben. Maga a szekrényajtó annyira összeroncsolódott, hogy tisztán kilátszott alóla Akira lábszára és a bakancsa. Gyámoltalan rejtőzködési

kísérlete láttán nevetni kezdtem, és már épp rá akartam szólni, hogy még mindig látom, amikor az ajtóban megjelentek a katonák.

Az elsőnek belépő katona rám sütötte a puskáját, de a lövedék mögöttem csapódott be a falba. Aztán meglátta felemelt kezemet, és azt, hogy külföldi civil vagyok, és valamit kiabált a társainak, akik mögötte csoportosultak. Japánok voltak, és a következő dolog, amire emlékszem, hogy hárman-négyen összeszólalkoznak fölöttem, és közben mindvégig rám tartják a puskájukat. További katonák érkeztek, és nekiálltak átkutatni a helyiséget. Hallottam, ahogy Akira kiszól a rejtkehelyéről valamit japánul, aztán láttam is, ahogy előjön, miközben katonák veszik körül a szekrényt. Azt is megfigyeltem, hogy szemlátomást nem örül nekik különösebben, ahogy ők se neki. Mások a kislány körül gyülekeztek, úgyszintén azon vitatkozva, hogy mitévők legyenek. Azután egy tiszt lépett be, a katonák vigyázzba vágták magukat, és csend ülte meg a helyiséget.

A tiszt – fiatal százados – körbepillantott a szobán. A pillantása a kislányra esett, aztán rám, majd Akirán állapodott meg, akit most két katona kísért. Tárgyalni kezdtek japánul, de ebben a tárgyalásban maga Akira nem vett részt. A tekintete egyfajta beletörődéssel telt meg, amely nem nélkülözte a félelmet. Egy ízben megpróbált mondani valamit a századosnak, de az rögtön a torkára forrasztotta a szót. Újabb gyors szóváltás következett, aztán a katonák elvezették Akirát. A félelem most már egyértelműen ott tükröződött az arcán, de nem próbált ellenállni.

– Akira! – kiáltottam utána. – Akira, hová visznek? Mi a baj?

Akira hátrapillantott, és egy sietős, gyengéd mosolyt eresztett meg felém. Aztán kilépett az utcára odakinn, és az őt kísérő katonák eltakarták a szemem elől.

A fiatal százados a gyermeket nézte. Aztán felém fordult.

– Ön angol? – kérdezte.

– Igen.

– Megkövetem, uram, mit keres itt?

– Én csak... – néztem körül –, én csak a szüleimet kerestem. A nevem Banks, Christopher Banks. Hírneves detektív vagyok. Talán már ön is...

Nem igazán tudtam, hogyan folytassam, azonkívül ráébredtem, hogy egy ideje már a zokogás ráz, és hogy ez rossz hatást gyakorol a századosra. Megtöröltem az arcomat, és így folytattam:

– A szüleimet jöttem megkeresni. De már nincsenek itt. Elkéstem.

A százados még egyszer körbepillantott a romhalmazon, a hullákon, a haldokló kutyáját szorongató kislányon. Majd le nem véve rólam a szemét mondott valamit a hozzá legközelebb álló katonának. Végül így szólt hozzám:

– Megkövetem, uram, jöjjön velem.

Udvarias, de határozott kézmozdulattal mutatta, hogy őelőtte kell haladnom kifelé az utcára. Nem tette el a pisztolyát, de nem is tartotta rám.

– Itt ez a kislány – mondtam. – Nem lehetne elvinni valami biztonságos helyre?

Egy ideig némán meredt rám. Aztán azt mondta:

– Megkövetem, uram. Indulnia kell.

Mindent egybevetve a japánok tisztességesen bántak velem. Kis hátsó szobában tartottak a főhadiszállásukon – egy hajdani tűzoltóállomáson –, ahol enni adtak, és egy orvos ellátta számtalan sebemet, amelyekről szinte tudomásom se volt, hogy s mint szereztem. A lábamat bekötözték, és még adtak egy hozzá illő nagyobb cipőt is. A katonák, akik felügyeltek rám, nem tudtak angolul, és nehéz volt megítélni, hogy vajon fogoly vagyok-e vagy vendég, de túl kimerült voltam hozzá, hogy érdekeljen; végigfeküdtem a tábori ágyon, amelyet felállítottak a szobámban, és órákon át az álom és az ébrenlét közt hanykolódtam. Nem zárták rám az ajtót; sőt a szomszéd irodaszoba ajtaját se csukták be rendesen, úgyhogy valahányszor feleszméltem, japán szóváltást hallottam, olykor kiabálást a telefonba, feltehetően velem kapcsolatban. Most úgy sejtem, enyhe lázam is lehetett ez idő alatt; mindenesetre miközben hol elaludtam, hol felocsúdtam, nemcsak az elmúlt néhány óra, hanem az utóbbi hetek eseményei is ott zsongtak körülöttem. Aztán a fejem fokozatosan kezdett kitisztulni, úgyhogy mire késő délutánra, Haszegava ezredes megérkeztere felébredtem, azon kaptam magam, hogy teljesen más megvilágításban látom mindazt, ami zavart az ügyben.

Haszegava ezredes – negyvenes, tipp-topp úriember – udvariasan bemutatkozott, és azt mondta:

– Örömmel látom, hogy most már sokkal jobban érzi magát, Banks úr. Remélem, jó elbánásban volt része. Van szerencsém közölni önnel, azért jöttem, hogy a brit konzulátusra kísérem. Javasolhatnám, hogy rögtön induljunk is?

– Igazából, ezredes úr – emelkedtem talpra izgatottan –, jobban örülnék, ha valahová máshová vinne. Tudja, a dolog meglehetősen sürgős. A pontos címben nem vagyok biztos, de nem esik túl messze a Nanking úttól. Talán ismeri is. Egy gramofonlemezbolt.

– Ilyen égetően sürgős önnek gramofonlemezeket vásárolnia?

Nem bocsátkozhattam magyarázatokba, úgyszólván mindössze ennyit feleltem:

– Rendkívül fontos, hogy mihamarabb eljussak oda.

– Sajnos, uram, nekem arra van utasításom, hogy önt a brit konzulátusra szállítsam. Félek, rengeteg kellemetlenség származna abból, ha nem így tennék.

Felsőhajtottam.

– Az az érzésem, ezredes úr, hogy igaza van. Különben meg, jobban belegondolva, már amúgy is elkéstem.

Az ezredes a karórájára nézett.

– Igen, félek, ez könnyen megeshet. Ám ha javasolhatom, induljunk most azonnal, és akkor különösebb késlekedés nélkül élvezheti újra az ön fülének kedves zenét.

Nyitott katonai járműbe szálltunk, amelyet az ezredes tisztiszolgája vezetett. Kellemes délután volt, és a nap beragyogta Csapej romjait. Lassan haladtunk, mert bár a törmelék nagy részét eltisztították az útból – hatalmas kupacokban állt a padkákon –, az utca tele volt kráterekkel. Időnként olyan utcákon hajtottunk végig, amelyeken pusztításnak szinte nyoma sem látszott; de aztán befordultunk a sarkon, és a házak leginkább csak romhalmaznak voltak mondhatók, és a talpon maradt táviróoszlopok furcsán dülöngéltek összegubancolódott huzalaik között. Egyszer, amikor épp egy ilyen területen haladtunk át, az összeroskadt házak fölött a messzeségben megpillantottam a két égetőmű kéményt.

– Anglia csodálatos ország – mondta Haszegava ezredes. – Nyugodt, méltóságteljes. Gyönyörű zöld mezők. Néha még álmodom róluk. És az önök irodalma! Dickens, Thackeray. *Üvöltő szelek*. De akiért leginkább rajongok, az az önök Dickense.

– Ezredes, bocsásson meg, hogy előhozakodom vele. De amikor az ön emberei megtalálták, volt velem valaki. Egy japán katona. Nem tudja véletlenül, mi történt vele?

– Azzal a katonával? Nem igazán tudom, mi történt vele.

– Azon tűnődöm, hol találhatnám meg újra.
– Ön meg akarja találni újra? – Az ezredes elkomorult. – Banks úr, hadd tanácsoljam önnek, hogy ne foglalkozzon többet azzal a katonával.
– Ezredes úr úgy látja, elkövetett valami vétséget?
– Vétséget? – Az ezredes elnéző mosollyal nézte a tovatűnő romokat. – Az a katona csaknem bizonyosan információkat adott át az ellenségnek. Valószínűleg így alkudta ki magát a fogságból. Tudtommal tanúvallomásában ön is azt állította, hogy a Kuomintang-vonalak közelében talált rá. Ez a legbiztosabb jele a gyávaságnak és árulásnak.

Már a nyelvemen volt, hogy tiltakozzam, de rájöttem, az se Akirának, se nekem nem áll az érdekünkben, hogy összezördüljek az ezredessel. Miután jó ideig egy szót se szóltam, az ezredes azt mondta:

– A túlzott érzelgősség nem vezet semmi jóra.

Amúgy kellemes benyomást keltő hanghordozása most nyersre váltott. A kiköpdösött szavak bántották a fületem, úgyhogy inkább válaszra se méltatva elfordultam. De egy pillanattal később már sokkal lágyabb hangon megkérdezte:

– Az a katona. Találkozott vele valahol korábban?

– Azt hittem, találkoztam. Azt hittem, gyerekkori barátom. De most már nem vagyok annyira biztos benne. Most már kezdem látni, hogy sok dolog nem úgy van, ahogy képzeltem.

Az ezredes bólintott.

– A gyermekkorunk most már nagyon messzire tűnt. Itt ez a rengeteg szenvedés – intett ki a járműből. – Nagy japán költőnk, egy udvarhölgy sok-sok évvel ezelőtt megírta, hogy milyen szomorú ez. Megírta, hogyan lesz gyermekkorunk idegen országgá, mire felnövünk.

– Nos, ezredes úr, számomra aligha idegen ország. Sok szempontból inkább az a hely, ahol továbbra is éltem az életem. Csak most kezdtem kilépni belőle.

Áthaladtunk a japán ellenőrző pontokon, és beléptünk Hungkouba, az enkláve északi körzetébe. Ebben a térségben is megfigyelhetők voltak a háborús pusztítás, valamint a lázas katonai előkészületek nyomai. Rengeteg homokzsákhalmot láttam, és katonákkal teli teherautókat. Miközben közeledtünk a csatornához, az ezredes azt mondta:

– Önhöz hasonlóan, Banks úr, én is nagy zenerajongó vagyok. Legjobban Beethovent, Mendelssohnt, Brahms-t kedvelem. Meg Chopint.

A Harmadik szonáta bámulatos.

– Egy olyan művelt ember, mint ön, sajnálhatja mindezt – jegyeztem meg. – Úgy értem, mindezt a vérfürdőt, amit az önök országa Kína lerohanásával idézett elő.

Féltem, hogy feldühödik, de csak szenvtelenül mosolygott, és így felelt:

– Sajnálatos, ezt elismerem. De ha Japán nagy nemzet akar lenni, olyan, mint az önöké, Banks úr, akkor mindez szükségszerű. Ahogy az volt Anglia számára is egykor.

Pár percig csendben ültünk. Majd megkérdezte:

– Tegnap Csapejben biztos sok kellemetlen látványban volt része, ugye?

– Igen, volt részem benne.

Hirtelen furcsán felnevetett, össze is rezzentem tőle.

– Banks úr – mondta –, föl tudja fogni, el tudja képzelni, mi kellemetlenség jön még ezután?

– Ha önök folytatják Kína lerohanását, akkor biztos vagyok benne...

– Bocsásson meg, uram – az ezredes mostanra egészen felélénkült –, de én nem csupán Kínáról beszélek. *Az egész földgolyó*, Banks úr, az egész földgolyó nemsokára háborúban áll majd. Amit most látott Csapejben, az kis porszem volt ahhoz képest, amit a világ rövidesen átél!

A hangja diadalittasan zengett, de aztán szomorúan megcsóválta a fejét.

– Borzalmas lesz – mondta csendesen. – Uram, ön el se tudja képzelni.

A visszatérésemet követő első órákra nem emlékszem tisztán. De gyanítom, hogy a brit konzulátus területére való megérkezésem, amely egy japán katonai jármű közvetítésével és többé-kevésbé egy csavargó alakmásában történt, nem feltétlenül pozitív irányba befolyásolta az amúgy is gondterhelt közösség hangulatát. Halványan emlékszem a fogadtatásunkra kiszaladó tisztviselőkre, aztán a főkonzul arckifejezésére, ahogy jön lefelé a lépcsőn, miközben bekísérnek az épületbe. Nem tudom, melyek voltak az első szavai hozzám, de azt föl tudom idézni, hogy én mit mondtam neki, az is meglehet, köszönés helyett:

– George úr, arra kell kémem önt, hogy késedelem nélkül találkozhatok az ön MacDonalddal névre hallgató emberével.

– MacDonalddal? John MacDonalddal? De miért akar beszélni velem, drága barátom? Nézze, magának most pihenésre van szüksége. Rögtön hívunk egy orvost, hogy megvizsgálja...

– Elfogadom, hogy kinézetem kissé alatta van a tűréshatárnak. Ne aggódjon, megyek, és kicsit rendbe hozom magam. De kérem, addig kerítse elő nekem MacDonaldot. Nagyon fontos.

Bevezettek a konzulátusi épület egyik vendégszobájába, ahol sikerült megborotválkoznom és forró fürdőt vennem, annak ellenére, hogy egy egész sor ember kopogtatott be az ajtómon. Közéjük tartozott egy mord skót seborvos, aki jó fél órán át vizsgálgatott abbéli meggyőződésében, hogy valami súlyos sebesülést igyekszem eltitkolni előle. Mások csupán hogylétem ilyen vagy olyan aspektusa iránt érdeklődtek, és legalább hármójukat küldtem vissza MacDonald előteremtésére vonatkozó sürgető kéréssel. Csak bizonytalan válaszokat kaptam, hogy még mindig nem találják; és aztán az este előrehaladtával a kimerültség – vagy talán a seborvos adott be valamit – mély álomba döntött.

Fel sem ébredtem, csak amikor már derekára jártunk a délelőttnek. Elköltöttem a szobámban felszolgált reggelit, és átöltöztem egy váltás tiszta ruhába, amelyet az idő alatt hoztak át a Cathayból, amíg aludtam. Rögtön sokkal jobban éreztem magam, és úgy döntöttem, magam indulok MacDonald keresésére.

Azt hittem, utolsó találkozásunk nyomán majd emlékezni fogok, hogyan lehet eljutni MacDonald irodájába, de a konzulátusi épület igencsak becsapós volt, és több arra járótól is útbaigazítást kellett kémem. Egy kicsit el is tévedtem, és épp lefelé mentem egy lépcsőn, amikor megpillantottam Sir Cecil Medhurst alakját, amint ott áll alattam a lépcsőfordulóban.

A délelőtti nap besütött a pihenő magas ablaktábláin, és szürke kőlapokkal borított tágas teret világított meg körülötte. Senki más nem tartózkodott a pihenőben, és Sir Cecil kissé előredőlt, a kezét összekulcsolta a derekán, és az alatta elterülő konzulátusi udvart bámulta. Kísértést éreztem, hogy visszafordulva a lépcsőn fölfelé elosonjak, de ez az épület egyik legcsendesebb szárnya volt, és minden esélyem megvolt rá, hogy lépteim zajára Sir Cecil bármikor felnézhet. Így hát folytattam utamat lefelé, és amíg közeledtem, úgy fordult meg, mintha mindvégig tisztában lett volna jöttömmel.

– Hahó, öregem – mondta. – Hallottam, visszajött. Volt egy kis pánik, amikor eltűnt, nekem elhiheti. Már jobban van?

– Igen, remekül érzem magam, köszönöm. Csak ezzel a lábammal nem vagyok kibékülve. Sehogy sem akar beleférni a cipőmbe.

Az arcába sütő naptól öregnek és fáradtnak látszott. Visszafordult az ablakhoz megint, és kinézett; melléje lépve én is kikukucskáltam. Alattunk három szikh rendőr sürgött-forgott a gyepen, homokzsákokból halmokat építettek.

– Hallotta, hogy elment? – kérdezte Sir Cecil.

– Igen.

– Azzal persze, hogy maga is épp ugyanakkor tűnt el, kapva kaptam a következtetésen. Gondolom, ugyanígy voltak ezzel mások is. Ezért is jöttem át ma reggel. Hogy bocsánatot kérjek. De azt mondták, maga még alszik. Úgyhogy én csak... hát szóval, csak tipródom itt.

– Aligha szükséges bármiért is bocsánatot kérnie, Sir Cecil.

– Ó, de igen. Azt hiszem, nem nagyon raktam féket a számra aznap este. Érti. Kapva kaptam a következtetésen. Most már persze mindenki tudja, hogy bolondot csináltam magamból. De akkor is, úgy gondoltam, jobb, ha én magam jövök, és magyarázkodom.

Odalenn a gyepen egy kínai napszámos érkezett talicskányi homokzsákkal. A szikh rendőrök nekiálltak lepakolni.

– Hagyott levelet? – kérdeztem, igyekezvén minél közönyösebb hangot megütni.

– Nem. De ma reggel kaptam egy sürgönyt. Makaóban van, tudja. Azt mondja, jól van, és minden a legnagyobb rendben. Azt mondja, egyedül van, és rövidesen levélben jelentkezik. – Felém fordult, megragadta a könyökömet. – Banks, tudom, hogy magának is hiányozni fog. Bizonyos szempontból, tudja, jobban örültem volna, ha magával szökött volna el. Tudom, hogy magát... hogy magát piszkosul nagyra tartja.

– Olyan lehetett, mint derült égből a villámcsapás – jegyeztem meg, mert úgy éreztem, hogy valamit mondanom kell.

Sir Cecil elfordult, és egy darabig meredten nézte a rendőröket.

– Az igazat megvallva nem igazán volt az – mondta végül. – Nem ért váratlanul a dolog. Mindig is azt mondtam neki, hogy el kellene mennie, megmondtam neki, hogy menjen és keresse meg a szerelmet, érti, az igazi szerelmet. Megérdemli, nincs igazam? Úgyhogy most elment. Megtalálni az igazi szerelmet. Talán meg is fogja találni. Odakinn, a Dél-kínai-tengeren, ki tudja? Talán összefut egy utazóval valamelyik kikötőben,

valamelyik szállodában, ki tudja? Éljen kicsit a romantikának, érti? El kellett engednem.

Könny öntötte el a szemét.

– És most mihez kezd, uram? – kérdeztem együttérzőn.

– Mihez kezdek? Ki tudja? Haza kellene mennem, azt hiszem. Az a gyanúm, meg is teszem. Hazamegyek. Amint kifizettem pár itteni adósságomat, az lesz.

Lépéseket hallottam mögöttünk a lépcső felől, amelyek egyszer csak lelassultak, majd megszűntek. Mindketten megfordultunk. Nagy bosszúságomra Graysont pillantottam meg, a városi tanácsi tisztviselőt.

– Jó reggelt, Banks úr! Jó reggelt, Sir Cecil! Banks úr, valamennyien végtelenül örülünk, hogy nagyobb baj nélkül visszatért közénk.

– Köszönöm, Grayson úr. – Mivel továbbra is csak állt, és bután vigyorgott a lépcső tövében, még hozzátettem: – Remélem, a Jessfield parki ünnepség előkészületei az ön meglepedésére rendben zajlanak.

– Ó, igen, igen. – Tétován felnevetett. – De most, Banks úr, azért kerestem meg önt, mert hallottam, hogy MacDonald úrral akar beszélni.

– Igen, ez így van. Mi több, épp azon vagyok, hogy megtaláljam.

– Aha. Hát, várhatóan nem lesz a megszokott irodájában. De ha volna szíves velem fáradni, most odavezetem hozzá önt.

Bátorítón megszorítottam Sir Cecil vállát – elfordult az ablak felé, hogy elrejtse könnyeit –, majd mohó léptekkel követtem Graysont.

Átvezetett az épület egy elhagyatott szakaszán, aztán kiértünk egy irodafolyosóra. Telefonáló hangokat hallottam, majd az egyik ajtó mögül kilépett egy férfi, és odabólintott Graysonnak. Grayson kinyitott egy ajtót, és egy kézmozdulattal előretessékelt.

Kicsi, de jól berendezett irodába léptem, amelyet hatalmas íróasztal uralt. Megtorpantam a küszöbön, merthogy a szobában nem volt senki, de Grayson a könyökével beljebb tessékelt, és becsukta mögöttünk az ajtót. Aztán megkerülte az íróasztalt, leült, és az üres székre mutatott.

– Grayson úr – mondtam –, nincs időm ezekre a gyerekes tréfákra.

– Elnézést kérek – felelte Grayson –, tudom, hogy ön MacDonalddal kívánt tárgyalni. De, tudja, MacDonald területe a protokoll. Feladatait elsőrangúan látja el, de a hatásköre nem igazán bővíthető.

Türelmetlenül felsóhajtottam, de mielőtt szóhoz juthattam volna, Grayson folytatta:

– Tudja, öregem, amikor maga azt mondta, Mac-Donaldot akarja, fel kellett, hogy tételezzem, hogy igazából engem akar. Én vagyok az, akivel beszélni akar.

Ekkor felfigyeltem rá, hogy valami megváltozott Graysonon. Behízelt, a modorát mintha elfújta volna a szél, és összevont szemmel méricskelt az íróasztala mögül. Amikor leolvashatta az arcomról, hogy kezdem érteni a dolgot, ismét a szék felé intett.

– Helyezze magát kényelembe, öregem. És bocsánatot kérek, hogy az ideérkezte óta annyiszor a nyakán lógtam. De tudja, nekem meg kellett bizonyosodnom felőle, hogy maga nem készül-e keverni itt nekünk a kását az egyéb nagyhatalmakkal. És most, lássuk csak! Ha jól értem, találkozni akar a Sárga Kígyóval.

– Igen, Grayson úr, nem tudom, módjában áll-e összehozni egy ilyen dolgot.

– Úgy esett, hogy az idő alatt jött válasz, amíg maga távol volt. Szemlátomást az összes érintett fél szívesen fogadta a kérését. – Előrehajolt, az arcomba nézett. – Akkor hát, Banks úr, készen áll a találkozásra?

– Igen, Grayson úr. Legalábbis azt hiszem.

Így történt, hogy tegnap éjjel nem sokkal tizenegy után a kínai titkosszolgálat két tisztje társaságában egy autóban találtam magamat, amely a francia koncessziós terület elegáns lakónegyedén hajtott át. Fákkaal szegélyezett sugárutakon, hatalmas házak mellett haladtunk el, némelyiket szinte teljesen eltakarták a szemünk elől a magas falak és a sövény. Aztán köntösös-kalapos őrök vigyázta kapukon jöttünk keresztül, és megálltunk egy kavicsos udvaron. Egy négy-öt emelet magas, sötét ház tornyosult előttünk.

Odabenn félhomály uralkodott, és további őrök bújtak meg minden sarokban. Miközben követtem kísérőimet felfelé a fölépcsőn, az az érzésem támadt, hogy a ház egészen mostanáig egy gazdag európai tulajdonában volt, ám nemrég valamely oknál fogva a kínai hatóságok kezére került; láttam a rikító felhívásaikat és jegyzékeiket odatűzve a falra, közvetlenül a legkitűnőbb nyugati és kínai műalkotások mellé.

Az enteriőrből ítélve abban a második emeleti szobában, ahová felkísértek, nemrég még volt egy biliárdasztal. A szoba közepe most üresen ásított, és ebben az ürességben járkáltam fel-alá, miközben

várákoltam. Mintegy húsz perc után hallottam, hogy újabb gépkocsik érkeznek az udvarra, de amikor megpróbáltam kinézni az ablakokon, rájöttem, hogy ezek oldalra, a kertre nyílnak, és a ház frontján történektől az égvilágon semmi sem látszik.

Talán még további fél óra is eltelt, mire végül értem jöttek. Felkísértek még egy sor lépcsőn, majd végig egy örökkel biztosított folyosón. Aztán a kísérőim megálltak, és az egyikük egy tőlünk nem messze lévő ajtóra mutatott. Az utolsó szakaszt már egyedül tettem meg, és beléptem egy hatalmas dolgozószobának látszó helyiségbe. A lábam alatt vastag szőnyeg nyújtózkodott, és a falakon szinte végestelen-végig könyvek sorakoztak. A szoba túlsó végében, ahol súlyos függönyök omlottak az ablakfülkék elé, asztal állt egy-egy székkal mindkét oldalán. Az olvasólámpa meleg fénykört vetett az asztalra, de ettől eltekintve a szoba jobbára árnyékokkal volt tele. Közben ott álltam, és próbáltam szemügyre venni a környezetet, egy alak emelkedett fel az asztal mögül, és nagy múgonddal a túloldalra kerülve a megürült szék felé intett.

– Ülj csak le a helyemre, Dodó – mondta Philip bácsi. – Emlékszel, ugye? Mindig szeretted az asztalom mögött a székemben ülni.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Ha nem számítottam volna rá, hogy ővele fogok találkozni, valószínűleg fel sem ismertem volna Philip bácsit. Az eltelt évek során elnehezedett, és bár testesnek nem volt mondható, a nyaka megvastagodott, és az arca petyhüdtlen lógott. A haja megritkult, megöszült. De a szemében ugyanaz a derű és jókedv bujkált, amire jól emlékeztem.

Mosolytalanul közeledtem felé; nem kerültem az asztal mögé sem, ahol a felkínált szék állt.

– Ide ülök – álltam meg a másik szék mellett.

Philip bácsi vállat vont.

– Hát, ez amúgy sem az én íróasztalom. Sőt még soha életemben nem jártam ebben a házban. Neked volt már itt valaha dolgod?

– Én se jártam még itt soha ezelőtt. Leülhetnék?

Amikor megtettük, először láthattuk egymást tisztán az asztali lámpa fényében, és egy ideig figyelmesen tanulmányoztuk egymás vonásait.

– Nem sokat változtál, ugye tudod, Dodó – mondta. – Még most is ott látom benned azt a kisfiút.

– Hálás volnék, ha nem hívna ezen a néven.

– Bocsánat. Szemtelenség volt a részemről, elismerem. Hát így volnánk, sikerült a nyomomra jutnod. Korábban folyton elutasítottam a találkozást veled. De végül azt hiszem, magam is kezdtem vágyani rá, hogy újra lássalak. Az az érzésem, egy-két magyarázattal tartozom neked. De nem voltam biztos benne, tudod, minek is fogsz tekinteni engem. Barátnak vagy ellenségnek, ugye. De hát manapság másokkal is éppilyen bizonytalan vagyok ebben a kérdésben. Tudod-e, hogy szóltak, hogy ezt tartsam magamnál, pusztán a biztonság kedvéért? – Kis ezüstszínű pisztolyt vett elő, és a fény felé emelte. – Hát nem hihetetlen? Azt hitték, talán azon töröd a fejed, hogy nekem támadj.

– De látom, azért csak-csak elhozta.

– Jaj, de hát ezt mindig magamnál tartom. Mostanság túl sokan akarják a véretem venni. Tényleg nem miattad hoztam magammal. Ott a kintiek közül esetleg valakit megvesztegettek, beront, és ledöf. Sose lehet tudni. Ez a vég vár rám, én attól tartok. Amióta csak ez a Sárga Kígyó-móka megy.

– Igen. Úgy látszik, az árulás lett a fő profilja.

– Ez egy kicsit sarkított megfogalmazás, már ha úgy érted, ahogy gondolom, hogy érted. Ami a kommunistákat illeti, hát igen, áruló lettem. De tudod, még ott sem önszántamból. Csang emberei egy nap elkaptak, és azzal fenyegettek, hogy megkínoznak. Nem mondom, nem hittem el, nem hittem egy szavukat se. De a végén kitaláltak valami sokkal okosabbat. *Trükkel rávettek* egy közülünk való feladására. És aztán, látod, már nem volt megállás. Mert mint te is tapasztalhattad, hajdani elvtársaimnál senki sem bánik el kegyetlenebbül a köpönyegforgatókkal. Az életben maradásnak számomra nincs más módja. Csakis a kormányban bízhatok, hogy megvéd az elvtársaimtól.

– A nyomozásaim arra mutatnak, hogy egy sor ember magának köszönhetően vesztette el az életét – mondtam. – És nem csak azok, akiket elárult. Volt egy idő, egy évvel ezelőtt, amikor elhitette a kommunistákkal, hogy a Sárga Kígyó valaki más. Ennek az embernek több családtagját, köztük három gyermekét az első megtorló hullámban lemészárolták.

– Nem várom el, hogy felnézzenek rám. Gyáva vagyok, és ezzel már régóta tisztában vagyok. De aligha lehet az én számlámra írni a vörösök kegyetlenségét. Maguktól is bebizonyították, hogy legalább olyan vérszomjasak, mint Csang Kaj-sek volt a fénykorában, és már rég nem találok semmi tisztelnivalót bennük. De ide figyelj, szerintem te nem azért jöttél, hogy erről beszéljünk.

– Nem, valóban nem.

– Na szóval, Dodó... Bocsánat, Christopher. Na szóval, mire vagy kíváncsi? Mivel kezdjük?

– A szüleimmel. Hol vannak?

– Az apád, félek, már halott. Sok évvel ezelőtt meghalt. Sajnálom.

Nem szóltam semmit, csak vártam. Philip bácsi végül azt kérdezte:

– Mondd csak, Christopher, mit gondolsz, mi történt az apáddal?

– Mi köze hozzá, hogy mit gondolok? Azért jöttem, hogy halljam a maga szájából.

– Helyes. Csak kíváncsi voltam, mire jutottál magadban. Végére is, elég nagy névre tettél szert az efféle dolgokban.

Ezzel kellően felbosszantott, de figyelmeztettem magamat, hogy nyilván a saját feltételei szerint fog előrukkolni a mondandójával. Úgyhogy végül azt mondtam:

– Feltevésem szerint apám szembefordult, bátran szembefordult a munkaadóival az akkori ópiumkereskedelemből származó extraprofit miatt. Eközben, gyanítom, roppant érdekekkel ütközött össze, úgyhogy eltették láb alól.

Philip bácsi bólintott.

– Sejtettem, hogy valami ilyesmit hiszel. Anyád és én alaposan megbeszéltük, hogy mit higgyél. Többé-kevésbé azt, amit most mondtál. Szóval, ebben sikeresek voltunk. Az igazság azonban, félek, Dodó, sokkal prózaibb. Az apád egy nap elszökött a szeretőjével. Egy évig Hongkongban élt vele, egy Elizabeth Cornwallis nevű nővel. De Hongkong szörnyen prúd és brit, ugye. Botrányos pár voltak, és a végén tovább kellett menekülniük Malakába vagy valami hasonló helyre. Aztán apád tifuszt kapott, és Szingapúrban halt meg. Ez két évvel azután volt, hogy elhagyott titeket. Sajnálom, öreg cimborá, nem valami felemelő ezt hallani, tudom. De légy erős, mert bőven lesz mit mesélnem neked még ma éjjel.

– Azt mondja, az anyám tudta? Egész idő alatt?

– Igen. Eleinte persze nem. Mondjuk, úgy jó egy hónapig nem. Apád elég jól eltüntette a nyomokat. Anyád csak akkor értesült a dologról, amikor apád írt neki. Rajtam és anyádon kívül soha senki nem tudta meg az igazságot.

– De hát a detektívek. Hogy a pokolba lehet az, hogy nem jutottak a nyomára?

– A detektívek? – Philip bácsi felnevetett. – Azok az alulfizetett, agyondolgoztatott fakabátok? Még egy elkóborolt elefántot se találnának meg a Nanking úton! – Majd mert némán ültem, hozzátette: – Anyádnak végül is el kellett volna mondania neked. De meg akartunk kímélni. Ezért hitettük el veled azt, amit hittél.

Kezdett zavarni, hogy túl közel ülök az asztali lámpához, de az egyenes hátú székből képtelen voltam hátradőlni. Majd miután még további másodperceken át hallgatásba burkolóztam, Philip bácsi folytatta.

– Legyünk igazságosak apádhoz. Nem volt könnyű dolga. Mindig is szerette anyádat, módfelett szerette. Bármibe lefogadom, hogy mindvégig csak őt szerette. Bizonyos szempontból, Dodó, éppen ez volt a gond. Túlságosan is szerette, bálványozta. És az már meghaladta az erejét, hogy megpróbált felnőni hozzá. Nagyon igyekezett. Ó, igen, nagyon igyekezett, csaknem beleroppant. Talán mindössze annyit kellett volna mondania: Figyelj, csak ennyire vagyok képes, ez van, ilyen vagyok, és kész. De hát imádta. Kétségbeesetten igyekezett, hogy megfeleljen neki, és amikor rájött, hogy nincs benne elég tartás hozzá, hát elment. Valakivel, aki nem bánta, hogy olyan, amilyen. Én úgy gondolom, egyszerűen csak *nyugalomra* vágyott. Nagyon igyekezett annyi éven át, és most már csak *nyugalomra* vágyott. Ne ítéld el őt, Dodó. Nem hiszem, hogy lett volna egyetlen pillanat is, amikor ne szeretett volna téged vagy az anyádat.

– És az anyám? Vele mi történt?

Philip bácsi a könyökén megtámaszkodva előrehajolt, és a fejét egy kicsit hátradöntötte.

– Mennyit tudtál meg róla? – kérdezte.

A könnyedség, amelyet eddig sikerült a hangjába mesterkednie, végleg eltűnt. Csak egy öregember volt, akit kísért a múlt, és elemészt az öngyűlölet. Bár a fejtartásán nem változtatott, tekintetét egy pillanatra sem vette le rólam, és az asztali lámpa sárga fénye az orrikaiból kinövő ősz

szőröcsimbókokat mutogatta. Valahol egy emelettel lejjebb gramofonról kínai katonai zene szólt.

– Nem bosszantani akarlak – mondta, miután nem válaszoltam. – Csak nincs kedvem fölöslegesen jártatni a szám. Ki vele, meddig jutottál?

– Egészen mostanáig úgy képzeltem, hogy mindkettőjüket Csapejben tartják fogva. Mint látja, zsenialitásom csődöt mondott.

Vártam, hogy átvegye a szót. Egy darabig megmaradt ebben a furcsa testtartásban, majd hátradőlt, és azt mondta:

– Erre nem fogsz emlékezni. De röviddel az apád eltűnése után eljöttem hozzátok meglátogatni az anyádat. Aznap jött még valaki más is látogatóba. Egy bizonyos kínai úriember.

– A hadúrról beszél, Vang Kuról.

– Ejha! Akkor hát nem is voltál annyira ostoba.

– Kiderítettem a nevét. De azután, az a gyanúm, hamis nyomon mentem tovább.

Sóhajtott egyet, és a fülét hegyezte.

– Figyeld! Kuomintang-indulók. Azért játsszák, hogy engem bosszantsanak. Valahányszor visznek valahová, mindig ez van. Túl gyakran csinálják, hogy csak úgy véletlen legyen.

Nem szóltam egy szót sem. Ő felpattant, és bolyongani kezdett a szoba nehéz függönyökkel záruló, árnyékokkal teli tartományában.

– Anyádnak a kampány volt az élete – mondta végül. – Leállítani a Kínába irányuló ópiumkereskedelmet. Az indiai ópium kínai importjával sok európai vállalat megszédte magát, köztük az apádé is, s közben milliósámra tettek kínaiakat szerencsétlen drogfüggővé. Abban az időben magam is a kampány egyik központi alakjának számítottam. Stratégiánk sokáig meglehetősen naiv volt. Azt hittük, ha szembesítjük ezeket a vállalatokat azzal, hogy mit tesznek, akkor lemondanak az ópiumnyereségről. Leveleket írtunk, bizonyítékokat mutattunk be arról, hogy az ópium micsoda károkat okoz a kínai népnek. Igen, ezen csak nevetni lehet, mennyire naivak voltunk. De, tudod, azt hittük, keresztény felebarátokkal van dolgunk. Nos, végül be kellett látnunk, hogy így nem jutunk semmire. Rájöttünk, hogy ezek az emberek nem egyszerűen csak szeretik az extraprofitot, hanem ténylegesen *törekszenek* rá, hogy a kínaiak magatehetetlen bábokká zülljenek. Szeretik kilátástalanságban, kábítószerfüggőségben tartani őket, hogy képtelenek legyenek a minimális

önigazgatásra is. Ezáltal az országot gyakorlatilag gyarmatként lehet működtetni, de a szokásos kötelezettségek nélkül. Úgyhogy taktikát váltottunk. Rafináltabbak lettünk. Akkoriban, ahogy persze ma is, az ópiumrakományok a Jangcén haladtak. Hajókon kellett átszállítani az árut a rablók földjén. Kellő védelem híján a rakományok nemigen jutottak át épségben a Jangce szorosain. Így hát ezek a vállalatok, a Morgan-Brook & Byatt, a Jardine Matheson és az összes többi mind egyezséget szokott kötni a helyi hadúrral, akinek a területén ezek a hajórakományok áthajóztak. Ezek a hadurak igazából csak eszményített rablólovagok voltak, de voltak hadseregeik, és hatalmukban állt gondoskodni a hajók áthaladásáról. Szóval ebben állt az új stratégiánk. Innentől kezdve nem előszobáztunk a kereskedelmi vállalatoknál. Annál inkább a haduraknál. A honfölbiztosra apelláltunk. Rámutattunk, hogy rajtuk áll vagy bukik az ópiumkereskedelem kifizetődősége, ami az egyik legnagyobb gátja annak, hogy a kínaiak végre a kezükbe vegyék a saját sorsukat, irányíthassák országukat. Természetesen voltak, akik többre értékelték a vállalatoktól kapott pénzt. De voltak, akiket sikerült meggyőznünk. Vang Ku abban az időben az egyik leghatalmasabb rablóuraság volt. Hunantól északra négyzetmérföldek százain ő volt az úr. Kimondottan primitív figura, de kellően félték és tisztelték ahhoz, hogy a kereskedelmi társaságok számára különösen értékes valaki legyen. Most ez a Vang Ku szimpatizálni kezdett az ügyünkkel. Gyakran járt Sanghajban, szeretett nagy lábon élni, és az idelátogatásai során a befolyásunk alatt tudtuk tartani. Dodó, jól vagy?

- Igen, remekül. Figyelek.
 - Talán most kellene elmenned, Dodó. Nem muszáj meghallgatnod, amit mondani készülök neked.
 - Mondja csak. Figyelek.
 - Akkor jó. Az az érzésem, hallanod kell, már ha el tudod viselni. Mert... nos, mert meg kell találnod. Még van esély rá, hogy megtaláld.
 - Tehát az anyám él?
 - Nincs rá okom, hogy az ellenkezőjét higgyem.
 - Akkor mondja csak. Folytassa, amit elkezdett.
- Visszajött az asztalhoz, és leült megint elé.
- Az a nap, amikor Vang Ku eljött hozzátok. Jogos, hogy emlékszel arra a napra. Minden okod megvolt rá, hogy sorsdöntőnek érezd. Az volt az a nap, amikor anyád rájött, hogy Vang Ku indítékai távolról sem olyan

tiszták. Kimondva kereken: ő maga akarta a markába kaparintani az ópiumszállítmányozást. Természetesen bonyolult megállapodásokat kötött, úgyhogy a dolog három-négy partneren keresztül futott át, szintiszta kínai vonalon, de végső soron a helyzet ez volt. Legtöbben tudtunk róla, de anyád nem. Talán ostobán tettük, hogy nem világosítottuk fel, de sejtettük, nem törődne bele. Mi, többiek persze tele voltunk lelki furdalással, mégis úgy határoztunk, hogy együttműködünk Vanggal. Igaz, ugyanazoknak az embereknek árulta az ópiumot, mint a kereskedelmi vállalatok. De az volt a fontos, hogy leállítsuk az importot. Ráfizetésessé tegyük a kereskedelmet. Sajnos azon a napon, amikor Vang Ku eljött hozzátok, mondott valamit, ami először tette anyád előtt nyilvánvalóvá, hogy mi is az igazi viszonya hozzánk. Azt hiszem, anyád nevetségesnek érezte magát. Talán mindig is sejtette az igazságot, csak nem akart szembenézni vele, és ugyanúgy haragudott magára és énrám, mint Vangra. Mindenesetre teljesen kijött a sodrából, és megütötte Vangot. Csak egész könnyedén, érted, de a keze mégiscsak érintette Vang arcát. Már akkor tudtam, hogy ezért valami rettenetes árat kell fizetni. Ott rögtön meg is próbáltam elsimítani a dolgot. Elmagyaráztam Vangnak, hogy az apád épp most tűnt el, hogy az anyád teljesen ki van borulva, megpróbáltam mindezt az értésére adni távozás közben. Mosolygott, és azt mondta, hogy aggodalomra semmi ok, de én igenis aggódtam, de még mennyire, hogy aggódtam! Tudtam, hogy amit anyád tett, azt nem lesz olyan könnyű meg nem történné tenni. Én mondom neked, nagyon megkönnyebbültem volna, ha Vang válasza mindössze annyi lett volna, hogy kiszáll az együttműködésből. De Vang akarta az ópiumot, és már rengeteg energiát beleölt az előkészületekbe. Azonkívül megsértette egy külföldi nő, és ezt a csorbát feltétlen ki akarta köszörülni.

Miközben előrehajoltam feléje a lámpafénybe, az a különös érzés fogott el, hogy mögöttem a sötétség egyre nő, és mostanra már egy nagy fekete úr tátong a hátam mögött. Philip bácsi szünetképpen megtörölte izzadó homlokát a keze fejével. De aztán elszántan rám nézett megint, és folytatta.

– Még aznap felkerestem Vang Kut a Metropole-ban. Minden tőlem telhetőt elkövettem, hogy próbáljam elejét venni a bajnak, amiről tudtam, hogy bekövetkezik. De mindhiába. Mint aznap délután elmondta nekem, anyád korántsem haragította magára, ő inkább úgy találta – ezt szó szerint

így mondta –, „van benne spiritusz”, és ez rendkívül imponált neki. Olyannyira, hogy magával akarta vinni ágyasának Hunanba. Úgy akarta „megszelídíteni” anyádat, akár egy vad kancát. Most meg kell értened, Dodó, hogy akkoriban a dolgok úgy mentek Sanghajban, Kínában, hogy ha egy Vang Ku-féle ember ilyesmire szánta el magát, akkor nem sokat lehetett ellene tenni. Ezt meg kell értened. Az égvilágon semmit sem használt volna, ha rendőrséggel vagy bárkivel őriztetjük az anyádat. Talán kicsit lelassította volna a dolgokat, de ez minden. Ha egy ilyen nagyúrnak szándékai voltak vele, akkor nincs ember, aki megvédhette volna az anyádat. De tudod, Dodó, leginkább téged féltettelek. Nem voltam biztos benne, hogy mik a szándékai veled, így hát igazából teérted alkudoztam. A végén megegyeztünk. Elrendezem úgy a dolgokat, hogy anyád egyedül, őrizetlenül legyen, ha egyszersmind eltávolíthatlak a helyszínről. Ez minden, amit meg akartam tenni. Nem akartam, hogy téged is magával vigyen. Anyád, az elkerülhetetlen volt. De te még alku tárgya lehettél. És éltem a lehetőséggel.

Hosszas csend következett. Majd azt mondtam:

– Úgy értsem, ez után az előnyös egyezés után Vang Ku továbbra is részt vállalt a mesterkedésben?

– Ne légy cinikus, Dodó.

– Komolyan kérdezem.

– Azt kell, hogy mondjam, igen. Beérte azzal, hogy anyádat magával vitte. Megtette, amit elvártunk tőle, és merem állítani, jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a vállalatok végül is a kereskedelem beszüntetése mellett döntöttek.

– Tehát, mondhatni, anyám fel lett áldozva a magasabb ügyért?

– Figyelj, Dodó, nekünk egyáltalán nem volt választási lehetőségünk. Ezt meg kell értened.

– Láttá az anyámat valaha újra? Miután ez az ember elhurcolta?

Láttam rajta, hogy habozik. De aztán kimondta.

– Igen. Az a helyzet, hogy láttam. Egyszer, hét évvel később. Történetesen épp átutazóban voltam Hunanon, és elfogadtam Vang meghívását, hogy vendégeskedjem nála. És ott, az erődjében, igen, ott láttam az anyádat utoljára.

Már szinte csak suttogott. Odalenn már a gramofon se szólt, csend ülepedett meg körülöttünk.

– És... és mi lett vele?

– Rendben volt. Persze csak egy volt a sok ágyas között. Az adott körülmények között, azt kell, hogy mondjam, jól feltalálta magát.

– Hogy bántak vele?

Philip bácsi oldalt bámult.

– Amikor felkerestem, természetesen rólad kérdezett – mondta csendesesen. – Amit tudtam, elmondtam neki. Örült. Tudod, egészen addig a napig, amíg meg nem látogattam, teljesen el volt zárva a külvilágtól. Hét éven át csak annyi hírt hallott a világból, amennyit Vang jónak látott. Úgy értem, még abban sem lehetett biztos, hogy a pénzbeli megállapodás működik-e. Így hát amikor meglátogattam, ezt akarta tudni, és én megnyugtathattam, hogy működik. Hétévnyi kínzó kétségek után a lelke végre megnyugodott. Él se tudom neked mondani, mennyire megkönnyebbült. „Csak ennyit akartam tudni, csak ennyit akartam tudni”, ezt ismételte.

Most hosszasan rám bámult. Pár másodperc után feltettem neki a kérdést, amire várt.

– Miféle pénzbeli megállapodás, Philip bácsi?

Lesütötte a tekintetét, és egy darabig a keze fejét vizsgálta.

– Ha az nem lett volna, ha az a nagy szeretete nem lett volna irántad, Dodó, tudom, habozás nélkül eldobta volna magától az életet, még mielőtt az a gazember egy ujjal is hozzányúl. Megtalálta volna a módját, és meg is tette volna. De nem feledkezhetett meg rólad. Így végül, amikor látta, hogy mi a helyzet, kötött egy megállapodást. Pénzügyi támogatást kapsz, cserébe az ő... az ő készségességéért. Ezt javarészt én rendeztem el, úgy intézve, hogy a vállalaton keresztül folyjon. Volt egy ember a Byattnél, gőze se volt, mi ez az egész. Azt hitte, az ópiumának a biztonságos áthaladásáról gondoskodik. Ha-ha-ha! De nagy bolond volt az az ember!

Philip bácsi megrázta a fejét, és mosolygott. Aztán az arca elsötétült megint, mintha végképp beletörődne, hogy a beszélgetésünk most már ebbe az irányba megy.

– A járadékom – mondtam halkán. – Az örökségem...

– A nagynénéd Angliában sose volt gazdag. A támogatód mindezek az évek alatt valójában Vang Ku volt.

– Szóval én mindvégig... mindvégig... – nem tudtam folytatni, torkomon akadt a szó.

Philip bácsi bólintott.

– Az iskoláztatásod. A pozíciód a londoni társasági körökben. Az, hogy azzá lehettél, ami vagy. Ezt mind Vang Kunak köszönheted. Vagy pontosabban, anyád önfeláldozásának.

Újra felállt, és amikor rám nézett, valami új vonást fedeztem fel az arcán, valami már-már gyűlöletet. De aztán elfordult, és beleveszett az árnyékba, és azt a vonást többé nem láttam rajta.

– Amikor utoljára láttam az anyádat abban az erődben – mondta –, már egyáltalán nem érdekelte az ópiumkampány. Csak érted élt, érted aggódott. Addigra az ópiumkereskedelem illegálissá vált. De már hidegen hagyta ez a hír is. Természetesen csalódott voltam a dolog miatt, ahogy a többiek is, akik éveket áldoztunk a kampányra. Azt hittük, végre elértük a célunkat. Az ópiumkereskedelmet betiltották. Csak egy-két év kellett hozzá, hogy belássuk, mit is hozott igazából a tiltás. A kereskedelem egyszerűen az egyik kézről a másikba ment át. Most a Csang-kormány működteti. Több kábítószerfüggő van, mint valaha, de a bevétel most Csang Kaj-sek hadseregét erősíti, az ő hatalmát növeli. Ez volt a helyzet, amikor csatlakoztam a vörösökhöz, Dodó. Azt hittem, anyád össze lesz törve, amikor megtudja, mire jutott a kampányunk, de már nem érdekelte. Már csak egyet akart: hogy rólad gondoskodva legyen. Csakis az érdekelte, hogy veled mi van. Tudod, Dodó – a hangjának hirtelen furcsa éle lett –, amikor találkoztam vele, úgy látszott, elég jól van. De amíg ott voltam, megkérdeztem másokat az ottaniak közül, olyanokat, akik elég bennfentesek hozzá, hogy tudják. Ki akartam deríteni az igazságot, kideríteni, hogy valójában hogyan is bánnak vele, mert... mert tudtam, hogy egy nap eljön az a pillanat, az, hogy mi ketten találkozunk. És kiderítettem. Ó, igen, megtudtam mindent.

– Készarakva próbál gyötörni engem?

– Nem csak... nem csak az ágyban való engedelmességről van szó. Vang rendszeresen megkorbácsolta a vacsoravendégei előtt. A fehér nő megszelídítése, így nevezte. És ez nem minden. Tudod...

Befogtam a fületem.

– Elég! Miért gyötör engem?!

– Miért? – A hangja most dühvel telt meg. – Miért? Mert azt akarom, hogy tudd meg az igazat! Egész idő alatt szánalmas senkinek hittél. Talán az is vagyok, de ez a világ már csak ezt teszi az emberrel. Sose akartam

ilyen lenni. Csupa jó dolgot akartam cselekedni ezen a világon. Egyszer a magam módján bátor döntést hoztam. És most nézz rám. Megvetsz engem. Egész idő alatt megvetettél, Dodó, te, aki legközelebb álltál ahhoz, hogy a fiam légy, és megvetsz mégis. De látod most már, milyen is igazából a világ? Látod, honnan volt a kényelmes életed Angliában? Hogyan lehettél hírneves detektív? Detektív! Az meg mire jó? Lopott ékkövek, örökségért meggyilkolt arisztokraták! Azt hiszed, ez minden, amivel meg kell küzdeni az életben? Az anyád azt akarta, hogy ki se dugd az orrod abból az elvarázsolt világból. De nem megy. Végül menthetetlenül szétfoszlik. Csoda, hogy ilyen sokáig megmaradhatott neked. Na, Dodó, tessék. Megadom neked a lehetőséget. Tessék.

Elővette újra a pisztolyát. Jött felém az árnyékból, és amikor felnéztem, már fölöttem tornyosult, mint gyermekkoromban annyiszor. Hátralökte zakója szárnyát, és a pisztolyt a mellényére szorította valahol a szívtájékon.

– Tessék! – Felém hajolt, és suttogott; éreztem áporodott leheletét. – Gyerünk, fiú! Most megölhetsz. Amire mindig is vágytál. Ezért maradtam életben ilyen sokáig. Senki más nem kaphatja meg ezt a privilégiumot. Látod, neked tartogattam magamat. Húzd meg a ravaszt. Gyerünk, tessék! Megcsináljuk, hogy úgy nézzen ki, mintha én támadtam volna rád. Én tartom a pisztolyt, és neked zuhanok. Amikor bejönnek, azt látják, hogy a testem átbukik rajtad. Önvédelemnek fog látszani. Tessék, nézd, fogom. Te csak húzd meg a ravaszt, Dodó.

Mellénye az arcomnak szorult, fel-lejárt fűjtató tüdeje ütemére. Hátrahőköltem, és megpróbáltam elhúzni magam, de a szabad kezével – bőre tapintása olyan volt, mint a pergamen – megmarkolta a karomat, hogy magához szorítson. Felvillant bennem, hogy maga is meghúzhatja a ravaszt, amint a kezem épp csak hozzáér a pisztolyhoz. Hevesen hátralöktem magam, feldöntve székemet, és odébb botladoztam tőle.

Egy másodpercre büntudattal telve mindketten az ajtó felé néztünk, vajon a dulakodás nem keltette-e fel az örök figyelmét. De semmi nem történt, és végül Philip bácsi felnevetett, felemelte a széket, és gondosan visszahelyezte az asztal elé. Aztán ő maga ült le rá, a pisztolyt az asztalra tette, és kis ideig levegő után kapkodott. Pár lépéssel még távolabb mentem az íróasztaltól, de mert semmi nem volt abban a tátongó nagy

szobában, egyszerűen csak megálltam, háttal neki. Aztán a hangját hallottam, ahogy azt mondja:

– Jól van. Kitűnő. – Zihált még párszor. – Akkor most elmondom. Meggyónom neked legsötétebb titkomat.

De a következő percben mindössze annyit hallottam a hátam mögül, hogy nehézkesen szedi a levegőt. Aztán végül azt mondta:

– Jól van. Bevallom neked az igazat. Azt, hogy miért engedtem Vang Kunak elrabolni aznap az anyádat. Amit az előbb mondtam, nos, az is épp elég igaz. Meg kellett védenem téged. Igen, igen, többé-kevésbé minden áll, amit az imént mondtam. De ha igazán akartam volna, ha igazán meg akartam volna menteni az anyádat, tudom, találtam volna módot rá. Elmondok most neked valamit, Dodó. Valamit, amit annyi éven át még magamnak se mertem bevallani. Azért segítettem Vangnak anyád elhurcolásában, mert valahol a lelkem mélyén azt akartam, hogy tegye meg rabszolgájának. Használják úgy, éjszakáról éjszakára. Mert, tudod, én mindig is vágytam rá, attól a naptól kezdve, hogy szállóvendégként odakerültem a házatokba. Ó, igen, kívántam őt, és amikor apád egyszer csak elment, azt hittem, eljött az én időm, hogy én vagyok apád természetes utódja mindenben. De... de az anyád sose tekintett annak. Erre kellett rájönnöm, miután elment az apád. Tisztelt engem, mint valami talpig... Nem, nem, az szóba se jöhetett. Ezer év is kevés lett volna rá, hogy közelebb kerüljek hozzá abban a tekintetben. És dühös voltam. Olyan dühös voltam. És amikor ez az egész történt Vang Kuval, ez felizgatott. Hallod, Dodó? *Felizgatott!* Elhurcolta, és a gondolat az éjszaka kellős közepén felizgatott. Egész idő alatt Vang bőrébe bújva éltem. Csaknem olyan volt, mintha nemcsak ő, de én is megkaptam volna magamnak. Örömöm telt benne, hogy sokszor, de sokszor magam elé képzeltem, hogy most épp mi történik vele. Tessék, tessék, ölj meg! Miért kímélsz meg? Hallottad, nem? Tessék, lőj le, mint egy patkányt!

Sokáig álltam a szoba elsötétített térfelén, háttal neki, hallgatva zihálását. Aztán feléje fordultam újra, és egészen halkán így szóltam:

– Az imént azt mondta, úgy hiszi, még él az anyám. Még Vang Kuval van?

– Vang négy évvel ezelőtt meghalt. A seregét a biztonság kedvéért Csang feloszlatta. Anyád nem tudom, most hol van, Dodó. Tényleg nem tudom.

- Jó. Meg fogom találni. Nem adom fel.
- Nem lesz könnyű, fiam. Háború tombol az országban. Hamarosan lángba borít mindent.
- Igen – mondtam. – Merem állítani, hamarosan lángba borítja az egész világot. De ez nem az én hibám. Sőt már nem is az én gondom. Újra akarom kezdeni, ezúttal azért, hogy rátaláljak. Tud még mondani valamit, amivel segíthet nekem a keresésben?
- Attól tartok, nem, Dodó. Elmondtam mindent.
- Akkor hát viszlát, Philip bácsi. Bocsánat, hogy azt a szívességet nem tudom megtenni.
- Ne aggódj. Nincs hiány azokból, akik alig várják, hogy megtegyék. – Kurtán fölnevetett, aztán fáradt hangon utánam szólt. – Viszlát, Dodó. Remélem, megtalálod.

HETEDIK RÉSZ

London, 1958. november 14.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Hosszú évek óta ez volt az első hosszabb utazásom, és Hongkongba érkezésünk után két napig rettenetesen fáradtnak éreztem magam. A légi közlekedés gyorsasága előtt le a kalappal, de a tereket szűkösen mérik, és az ember néha nem tudja, hova került. A derékfájdalmaim újult erővel visszatértek, és ott-tartózkodásom nagy része alatt állandó fejfájás gyötört, ami kétségtelenül sötétebbé tette az ottani kolóniáról nyert képet. Ismerek olyanokat, akik ott jártak, és utána nem győztek áradozni. „Egy pozitív szemléletű hely”; „döbbenetesen gyönyörű”, folyton ilyesmiket mondanak. Ehhez képest a hét legnagyobb részében borult volt az ég, és az utcákon lépni se lehetett a rengeteg embertől. Azt hiszem, itt-ott szívet melengető érzés volt viszontlátni -a boltok kínai cégtábláiban vagy egyszerűen csak a dolgukat végző kínaiakat látva a piacokon – valami halvány emlékképét Sanghajnak. De aztán az ilyen emlékképek többnyire megint csak elszomorítóak voltak. Olyan volt, mintha valamelyik unalmas kensingtoni vagy bayswateri vacsorapartin egy hajdan szeretett nő távoli unokatestvérére akadnék; akinek a gesztusai, arckifejezései, apró vállrándításai felriasztják az emlékeket, de aki egészében véve esetlen, sőt groteszk paródiája marad az imádott bálványnak.

A végén örültem Jennifer társaságának. Amikor először célzott rá, hogy eljönne velem, úgy tettem, mintha meg se hallottam volna. Mert még abban a késői szakaszban is – mindössze öt évvel ezelőttről beszélek – hajlamos volt rá, hogy úgy kezeljen, mint valami nyomorékot, különösen amikor a múlt vagy esetleg a Távol-Kelet újra felbukkant az életemben. Azt hiszem, valahol mélyen már régóta bosszantott ez a túlzott aggályoskodás, és csak amikor ráébredtem, hogy egy időre tényleg hátat akar fordítani a dolgoknak – hogy neki is megvannak a maga problémái, és hogy egy ilyen utazás valószínűleg jót tenne neki –, akkor egyeztem bele, hogy menjünk együtt.

Jennifer ötlete volt, hogy próbáljuk meg útba ejteni Sanghajt is, és azt hiszem, ez nem is lett volna lehetetlen. Szólhattam volna néhány régi ismerősömnek, olyanoknak, akiknek még van némi befolyásuk a külügyminisztériumban, és biztos vagyok benne, hogy különösebb nehézség nélkül belépést nyerhettünk volna magába Kínába is. Ismerek másokat, akik pontosan ugyanezt tették. De ugyanakkor, ahogy egybehangzóan állítják, Sanghaj ma már csak árnyéka egykori önmagának. A kommunisták eltekintettek a hely fizikai megsemmisítésétől, miáltal mindaz nagyrészt épségben megmaradt, ami valamikor a Nemzetközi Enkláve volt. Az utcákat átnevezték, de még tökéletesen felismerhetők, és állítólag aki ismerős volt a régi Sanghajban, nem fog eltévedni. Persze a külföldieket mind elűzték, és a hajdani luxusszállodákban és éjjeli mulatókban most Mao elnök kormányirodái székelnek. Más szóval, a mai Sanghaj legalább olyan lehangoló paródiája a réginek, mint Hongkong.

Mellesleg azt is hallottam, hogy a szegénység – és az ópiumfüggőség, amely ellen anyám egykor oly elszántan harcolt – jelentős mértékben visszaszorult a kommunisták alatt. Azt csak a jövő döntheti el, hogy ezeket a bajokat mennyire sikerült gyökerestül felszámolni, de az mindenesetre biztosnak látszik, hogy a kommunizmus néhány év alatt elérte azt, amiért az emberbaráti és lelkes kampányolás évtizedeken át hiába küzdött. Emlékszem, azon tűnődtem, miközben derekam kúrálgatása és lelki egyensúlyom visszanyerése céljából föl-alá sétáltam Excelsior-beli hotelszobámban, hogy anyám vajon mit kezdene egy ilyen megállapítással.

Rosedale Manorba csak a harmadik napon látogattam el. Az már rég el volt döntve, hogy ezt az utat egyedül teszem meg, és Jennifer, bár reggel óta árgus szemekkel figyelte minden mozdulatomat, ebéd után különösebb hűhó nélkül vett búcsút tőlem.

Azon a délutánon a nap kivételesen kibújt a felhők közül, és miközben taxim egyre feljebb kúszott az emelkedőkön, mellényre vetkőzött kertészek csapatai locsolták és nyírták az út mindkét oldalán a manikűrözött gyepet. Majd végre a talaj vízszintesbe fordult, és a taxi megállt egy brit gyarmati ízlés szerint épült, nagy fehér ház előtt; hosszan sorakoztak rajta a zsalugáteres ablakok, és egy pótlólagos épületszárny csatlakozott az oldalához. Egykor pazar lakóház lehetett, kilátással a vízre és a sziget nyugati oldalának jó részére. Ahogy ott álltam a szélben, és elnéztem a kikötő felé, elláttam egész a messzeségbe, ahol épp egy

kötélvasút kúszott felfelé a távoli hegyoldalon. Az épület felé fordulva azonban látnom kellett az enyészeti jeleket; a festék az ablakpárkányokon, de különösen az ajtókereteken már megrepedezett és hámlott.

Odabenn az előszobában némi főtt halszag érződött, de különben minden makulátlan tisztának látszott. Egy kínai apáca kalauzolt végig a visszhangos folyosón Belinda Heaney nővér irodájához. Belinda nővér a negyvenes éveik közepén járt, az ábrázata komoly, kissé savanyú volt. Szűk kis irodájában tudtam meg, hogy az általuk Diana Robertsként ismert asszony egy a kommunista Kínában rekedt külföldiekkel foglalkozó segítőszervezet révén került hozzájuk. Amikor átadták, a kínai hatóságok mindössze annyit tudtak közölni róla, hogy egy csunccsingi elmeegógyintézet lakója volt a háború vége óta.

– Lehetséges, hogy a háború legnagyobb részét is ott töltötte – mondta Belinda nővér. – Emberi ésszel szinte fel sem fogható, Banks úr, hogy micsoda hely az. Akit egyszer egy ilyen helyre bezártak, az már szinte megszűnt a külvilág számára. Csak mert fehér nő, azért figyeltek fel egyáltalán rá. A kínaiak nem tudták, mit kezdjenek vele. Úgyhogy végül is hozzánk utalták, és most már közel két éve velünk van. Amikor idekerült, még nagyon háborodott volt. De egy-két hónapon belül a Rosedale Manor hagyományos erényei, a béke, a rend, az imádságok megtették hatásukat. Most látva az ember nem is ismerne rá arra a szerencsétlen teremtesre, aki küszöbünket átlépte. Most már sokkal nyugodtabb. Ön a hozzátartozója, azt mondta?

– Igen, minden valószínűség szerint – mondtam. – És mert Hongkongban jártam, úgy gondoltam, az lesz a helyes, ha felkeresem. Ez a legkevesebb, amit tehetek.

– Nos, mi nagy örömmel veszünk bármilyen hírt rokonokról, közeli barátokról, bármit, ami Angliával kapcsolatos. Az meg különösen nagy öröm, ha látogató jön.

– Sokan látogatják?

– Rendszeres látogatói vannak. Van egy együttműködésünk a Szent József Kollégium növendékeivel.

– Értem. És jól kijön a többi itt lakóval?

– Ó, igen. És nekünk sincs vele semmi gondunk. Bár elmondhatnám ugyanezt mindenki másról!

Belinda nővér egy másik folyosón át bevezetett egy hatalmas, napos terembe – egykor talán ez lehetett az ebédlő –, ahol drapp kötényruhában mintegy húsz nő ült vagy mászkált. Kitért kétszárnyú üvegajtó nyílt odakinn a gyepre, és napfény tűzött be az ablakokon a parkettás padlóra. Ha nem lett volna az a rengeteg váza tele friss virággal, a helyiséget akár óvodaszobának is nézhettem volna; rikító vízfestmények voltak feltűzve végig a falakon, és itt is, ott is kis asztalkák álltak, rajtuk dámajáték, kártya, rajzpapír és színes ceruzák. Megálltam a bejáratnál, miközben Belinda nővér odament egy pianínónál ülő másik apácához, és a nők közül sokan abbahagyták, amit épp csináltak, és rám bámultak. Mások zavarba jöttek, és megpróbáltak elbújni. Nyugatiak voltak szinte mindannyian, bár egykét eurázsiait is felfedezhettem közöttük. Aztán valaki hangosan jajveszékelnéni kezdett valahol mögöttem az épületben, és furcsamód ettől a nők egy csapásra megkönnyebbültek. Egy eres fejű hölgy a közelben rám vigyorgott, és azt mondta:

– Ne féljen, kedvesem, ez csak Martba. Már megint jól eleresztette magát.

Akcentusának yorkshire-i íze volt, és épp azon tűnődtem, vajon őt miféle végzet röpíthette erre a helyre, amikor Belinda nővér visszajött.

– Diana kint kell hogy legyen – mondta. – Szíveskedjen követni, Banks úr.

Kiléptünk az üvegajtón a szépen gondozott telekre, amely minden irányban emelkedett, majd alábukott, emlékeztetve rá, hogy a hegytető közelében vagyunk. Miközben követtem Belinda nővért a virágzó muskátli-és tulipánágyások mentén, a gondosan metszett sövények fölött igazi panorámaként tárult elém a táj. Itt is, ott is drapp kötényruhás öreg hölgyek üldögéltek a napfényben, kötögettek, beszélgettek, vagy csak motyogtak maguk elé senkitől se zavartatva. Egy ponton Belinda nővér megállt, hogy körülnézzen, majd a füves lejtőn leereszkedve fallal körülvett kis kertbe vezetett egy fehér kapun át.

Az itt látható egyetlen alak egy idős hölgy volt, aki a ritkuló gyeptúlsó végében ült a napon, és kártyákat rakott ki egy kovácsoltvas asztalon. Teljesen belemerült a játékba, fel sem nézett közeledtünkre. Belinda nővér kedvesen megérintette a vállát, és azt mondta:

– Diana! Itt ez az úr látogatóba jött hozzád Angliából.

Anyám felmosolygott mindkettőnkre, aztán újra elmerült a kártyáiba.

– Diana nem mindig érti, hogy mit mondanak neki – mondta Belinda nővér. – Ha az ember azt akarja, hogy megcsináljon valamit, újra és újra, folyamatosan mondogatni kell neki.

– Nem tudom, nem beszélhetnék-e vele négyszemközt.

Belinda nővér nem lelkesedett az ötletért, és egy pillanatra szemlátomást igyekezett kitalálni valami okot, hogy ez miért lehetetlen.

– Ha ön így kívánja, Banks úr, biztos így lesz a legjobb – mondta végül.
– A társalgóban majd megtalál.

Amint Belinda nővér elment, alaposan szemügyre vettem anyámat, amíg ő a kártyáit rakosgatta. Sokkal kisebb volt, mint hittem, és a háta kórosan felpúposodott. A haja ezüstös színű volt, és szoros kontyba volt fogva. Mialatt le nem vettem volna róla a szememet, időnként fel-felpillantott, és mosolygott, de tekintetében ott bujkált a félelem, ami Belinda nővér jelenlétében még nem volt ott. Az arca nem volt túl ráncos, de a szeme alatt egy-egy olyan mély barázda húzódott, hogy már-már úgy nézett ki, mintha szikével volna metszve. A nyaka talán valami sérülés vagy betegség következtében olyannyira összezsugorodott, hogy amikor a tekintetét járatta az egyik szélső kártyáról a másikra, a vállát is kénytelen volt abba az irányba fordítani. Az orra hegyén apró cseppecske ült, és már éppen elővettem a zsebkendőmet, hogy felitassam, de aztán rájöttem, hogy ezzel talán csak indokolatlanul megriasztanám.

– Bocsánat, hogy nem tudtam előre szólni – mondtam végül csendesen.
– Tisztában vagyok veled, hogy ez sokkoló lehet neked.

Elhallgattam, mert nyilvánvaló volt, hogy nem figyel rám. Aztán csak-csak rászántam magam.

– Anya, én vagyok az. Christopher.

Felnézett, ugyanúgy mosolygott, ahogy az imént, azután visszafordult a kártyáihoz. Feltételeztem, hogy pasziánszozik, de ahogy az idő telt, rájöttem, hogy valami sajátságos rendszert követ. Egyszer csak a szél lesodort pár kártyát az asztalról, de ez szemlátomást cseppet sem zavarta. Összeszedtem a kártyákat a fűből, és odavittem neki.

– Nagyon szépen köszönöm – mosolygott rám. – De, tudja, nem kellett volna. A magam részéről úgy szeretem a legjobban, ha jó sok kártya gyűlik össze a földön. Akkor aztán nekiállok összeszedni, egy csapásra mind, érti. Végére is, hova tudnának innen elröplni, hát nem?

Még néhány másodpercig tovább figyeltem anyámat. Aztán váratlanul énekelni kezdett. Csendesen énekelgetett magában, szinte csak dűnnyögve az orra alatt, s közben a keze járt, rakosgatva a kártyalapokat. A hangja erőtlen volt – nem tudtam kivenni, miféle dalt énekel –, és mégis könnyeden dallamos. És mialatt néztem és hallgattam őt, egy emlékkép rohant meg a múltból: szeles nyári nap a kertben, anyám hintázik, teli torokból kacag és énekel, és én föl-le ugrálok előtte, és rimáncodom, hogy szálljon már le.

Előrehajoltam, és gyöngéden megérintettem a kezét. Abban a pillanatban elrántotta, és mérgesen rám meredt.

– Vigye innen a kezét az úr! – suttogta megbotránkozva. – Vigye innen a kezét, de *rögtön!*

– Bocsánat.

Hátrébb húzódtam, hogy megnyugtassam. Anyám visszafordult a kártyáihoz, és amikor újra felpillantott, úgy mosolygott rám, mintha mi se történt volna.

– Anyám – mondtam. – Én vagyok az. Eljöttem Angliából. Tényleg nagyon sajnálom, hogy ilyen sokáig tartott. Tudom, csúnyán cserbenhagyta. Nagyon csúnyán. Minden erőmmel igyekeztem, de látod, a végén kudarcot vallottam. Tudom, hogy most már menthetetlenül elkéstem.

El kellett, hogy sírjam magam, mert anyám fölnézett, és rám bámult.

– Fáj a foga, jó ember? – kérdezte. – Mert akkor jobban teszi, ha szól Ágnes nővérnek.

– Nem, nincs semmi bajom. De nem tudom, megértetted-e, amit mondtam. Én vagyok az, Christopher.

Bólintott, és azt mondta:

– A halogatás nem használ, jó ember. Ágnes nővér majd kiállítja magának a beutalót.

Ekkor eszembe jutott valami.

– Anya – mondtam –, én vagyok az, Dodó. *Dodó.*

– Dodó. – Hirtelen egészen megmerevedett. – Dodó.

Sokáig nem szólt semmit, de az arckifejezése mostanra teljesen megváltozott. Megint fölnézett, de a tekintete valahová a levegőbe összpontosult, és az arcán szelíd mosoly fodrozódott.

– Dodó – mormolta halkán maga elé, és egy pillanatra mintha földöntúli boldogság ragadta volna el. Aztán megrázta a fejét. – Az a fiú. Annyira aggódom érte.

– Ne haragudjon – mondtam. – Ne haragudjon, de tegyük fel, hogy ön rájött, hogy ez a fiú, ez a Dodó, az ön fia, tegyük fel, nagyon igyekezett, mindent megpróbált, hogy megtalálja önt, még ha a végén kudarcot vallott is. Ha ön tudná ezt, mit gondol... mit gondol, meg tudna bocsátani neki?

Anyám továbbra is elbámult a levegőbe, de most értedően kifejezés jelent meg az arcán.

– Megbocsátani Dodónak? Azt mondta, megbocsátani Dodónak? Miért?
– Egyszeriben megint ragyogott a boldogságtól. – Az a fiú. Azt mondják, jól megy a sora. De az ember sose tudhatja. Ó, annyira aggódom érte. Maga el se tudja képzelni.

– Talán bután hangzik – mondtam Jennifernek, amikor egy hónapja újra szóba jött ez az út –, de csak akkor jöttem rá, amikor ezt kimondta. Úgy értem, akkor jöttem rá, hogy anyám mindig is szeretett, lélekben egy pillanatra se távolodott el tőlem. Semmi mást nem akart, csak hogy nekem könnyű életem legyen. És az összes többi, az összes igyekezetem, hogy rátaláljak, hogy megmentsem a világot a pusztulástól, ezen semmi se változtathatót volna egy jöttányit sem. Az irántam való érzései, azok egyszerűen csak *adva* voltak, nem függtek semmitől. Azt hiszem, ebben nincs semmi igazán meglepő. De nekem rengeteg időbe telt, mire rájöttem.

– Tényleg azt hiszed, hogy halvány fogalma se volt, ki vagy? – kérdezte Jennifer.

– Meg vagyok győződve róla, igen. De azt komolyan mondta, amit mondott, és tisztában volt vele, hogy mit mond. Azt mondta, hogy nincs miért megbocsátania, és már az ötletet is teljesen értetlenül fogadta, hogy egyáltalán kellene. Ha láttad volna az arcát, amikor kimondtam azt a nevet, te se kételkednél benne. Mindig is szeretett engem, egy pillanatra se távolodott el tőlem.

– Christopher bácsi, biztos vagy benne, hogy egy szóval se mondtad a nővéreknek, kicsoda is vagy valójában?

– Azt hiszem. Furán hangzik, tudom, de végül is nem mondtam meg. Aztán meg annak se láttam értelmét, hogy elhozzam onnan. Valahogy elégedettnek látszott. Nem feltétlenül boldognak. Csak mintha a fájdalom

már elmúlt volna. Nem biztos, hogy jobb dolga lett volna egy házban Angliában. Azt hiszem, ez sokban hasonlít ahhoz a kérdéshez, hogy hol nyugodjon. Miután meghalt, elgondolkoztam rajta, hogy áthozassam ide a hamvait. De amikor alaposan meggondoltam, megint csak úgy döntöttem, hogy nem. Az egész életét a Távol-Keleten élte le. Azt hiszem, szívesebben nyugszik is ott.

Fagyos októberi reggel volt, és Jennifer és én egy kanyargós ösvényen sétáltunk Gloucestershire-ben. Az éjszakát egy fogadóban töltöttem nem messze attól a penziótól, ahol Jennifer lakott, és nem sokkal reggeli után meglátogattam. Talán nem lepleztem eléggé lehangoltságomat legújabb bérleménye kopottsága láttán, mert rögvest fejébe vette, hogy hideg ide vagy oda, megmutatja nekem, milyen kilátás nyílik a közeli temetőből a Windrush völgyére. Miközben ereszkedtünk lefelé, az ösvény végén odalenn egy farm kapuját pillantottam meg; de mielőtt odáig értünk volna, egy sövényhasadékon át letértünk az útról.

– Christopher bácsi, gyere, ezt nézd meg!

Sűrű csalánoson át mentünk tovább, majd valami korlátfélénél kötöttünk ki. Innen már láthattam a völgyoldal hosszan elnyúló lankáit.

– Gyönyörű ez a kilátás – állapítottam meg.

– A temetőkertről még messzebbre látni. Sose gondoltál még rá, hogy kiköltözz ide? London most már annyira zsúfolt!

– Nem olyan, mint régen, az szent igaz.

Egy percig álltunk egymás mellett, és gyönyörködtünk a tájban.

– Ne haragudj, hogy nem nagyon jártam erre mostanában – mondtam. – Azt hiszem, jó pár hónapja is megvan. El se tudod képzelni, mennyire el voltam kapva.

– Jaj, nem kell annyit aggódnod miattam.

– De én aggódom. Naná, hogy aggódom.

– Már túl vagyok az egészen – mondta. – Az egész tavalyi éven. Soha többé nem próbálkozom semmi ahhoz hasonló butasággal. Megígértem neked. Ez csak egy rettenetesen szerencsétlen időszak volt, semmi több. Aztán meg, nem is igazán gondoltam komolyan. Szándékosan nyitva hagytam az ablakot is.

– De te még fiatal nő vagy, Jenny. Még annyi minden vár rád. Elkésérít, hogy ilyen dolgok egyáltalán eszedbe jutnak.

– Fiatal nő? Harmincegy vagyok, se férj, se gyerek. Mondjuk, *még* van időm. De nagyon össze kell szednem magam, tudod, hogy még egyszer belevágjak. Mostanra annyira belefáradtam, hogy néha arra gondolok, miért is ne élhetnék csendben, magányosan. Dolgozhatnék egy boltban valahol, hetente egyszer moziba járnék, és a légynek se ártanék. Egyre csábítóbb ez a perspektíva.

– De nem fogsz elcsábulni. Ebben nincs semmi jenniferes, állítom.

Könnyedén felnevetett.

– De neked fogalmad sincs, milyen ez. Egy nő az én koromban, aki ilyen helyen keresi a nagy szerelmet. Szobázók és szobáztatók súgnak össze a hátad mögött, valahányszor kiteszed a lábad az ajtón. De tényleg, mit kéne tennem? Adjak fel hirdetést? Attól indulna ám csak be a szóbeszéd! Nem mintha egyáltalán érdekelne.

– De te nagyon vonzó nő vagy, Jenny. Úgy értem, amikor az ember rád néz, látja benned az elánt, a bájt, a kedvességet. Biztos vagyok benne, hogy valami történni fog veled.

– Látják bennem az elánt? Christopher bácsi, te csak azért hiszel ilyeneket, mert amikor rám nézel, még mindig azt a hajdani kislányt látod bennem.

Odafordultam hozzá, és alaposan szemügyre vettem.

– Ó, látom, megvan az még – mondtam. – Csak mélyen elrejtőzve vár. A világ annyira nem változott meg, mint hiszed, kedvesem. Csak kaptál az élettől egy pofont, ennyi az egész. És mellesleg tudatom veled, *akad* jó pár tisztességes férfi is a földön. Csak nem kéne mindent megtenned azért, hogy elkerüld őket.

– Jól van, Christopher bácsi. Igyekszem legközelebb jobban csinálni. Már ha lesz legközelebb.

Egy darabig némán szemlélődtünk, lágy szellő simogatta az arcunkat.

– Többet kellett volna tennem érted, Jenny – mondtam végül. – Sajnálom.

– Ugyan mit tehetél volna? Ha egyszer azt veszem a hülye fejembe...

– Nem úgy értem... Úgy értem, korábban. Amikor kezdél felnőni. Többet kellett volna veled lennem. De túl elfoglalt voltam, mindenáron világraszóló gondokat akartam megoldani. Jóval többet kellett volna tennem érted annál, amit tettem. Bocsánat. Hát igen. Ez már rég kikíváncozott belőlem.

– De miért mentetetőzől, Christopher bácsi? Hol lennék én most nélküled? Árva voltam, nem volt senkim. Az égvilágon semmi okod a mentetetőzésre. Neked köszönhetek mindent.

A korláton nyirkos pókháló lógott. Odanyúltam és megérintettem. Leszakadt, rátapadt az ujjaimra.

– Juj, a hátam is borsózik tőle! – kiáltott Jennifer, – El nem tudnám viselni!

– Mindig is imádtam ezeket fogdosni. Gyerekkoromban le szoktam húzni hozzá a kesztyűmet is.

– Juj, hogy voltál képes megfogni? – Harsányan kacagott, és egy pillanatra megláttam benne a régi Jennifert. – És veled mi a helyzet, Christopher bácsi? *Te* mikor házasodsz meg? Sose fordult meg a fejedben?

– Szó se róla, azzal már alaposan elkéstem.

– Hát, nem is tudom. Elég jól elélegélsz magadban. De neked sem áll jól igazán. Tényleg nem. Mogorvává tesz. El kellene gondolkoznod a dolgon. Mindig emlegetted ezeket a barátosnőidet. Valamelyikük nem lenne kapható erre?

– Hogy együtt ebédeljünk, arra feltétlenül. De attól tartok, sokkal többre nem. – Kicsit elszótlanodtam, majd hozzátettem: – Egyszer volt valaki. Még régen. De aztán abból is az lett, mint mindenből. – Kurtán fölnevettem. – A nagy elhivatottságom, mint mindig, megint csak közbeszólt.

El kellett fordulnom tőle. Megéreztem az ujjait a vállamon, és amikor visszaneztem, szelíd, állhatatos pillantása megült az arcomon.

– Nem volna szabad mindig ilyen keserűen beszélni a karrieredről, Christopher bácsi. Én mindig csodálatlak azért, hogy milyen nagy fákba vágta a fejszéd.

– Nagy fákba, ez igaz. És a végeredmény milyen csekély. De mindegy, most már túl vagyok ezen az egészen. Ma már a legfőbb ambícióm valahogy a reumámon úrrá lenni.

Jennifer egyszeriben elmosolyodott, és belém karolt.

– Tudom, mit csinálunk! – mondta. – Van egy tervem. Már el is döntöttem. Találok egy derék, jóra való férfit, akihez feleségül megyek, és lesz három, nem, négy gyerekem. És valahol itt a közelben fogunk lakni, hogy mindig ki tudjunk jönni ebben a tájban gyönyörködni. És te otthagyhatsz azt a dohos kis londoni lakásodat, és hozzánk költözhetsz. Ha

már a barátnőid nem kapnak rajtad, még mindig elfogadhatod a leendő gyermekeim bácsikájának posztját.

Visszamosolyogtam rá.

– Remekül hangzik. Bár nem tudom, a férjed mit szólna hozzá, ha folyton belém botlana a saját házában.

– Jaj, hát akkor kipofoznánk neked valami régi fészert vagy ilyesmit.

– Na, ez már csábítóan hangzik. Tartsd melegen az ajánlatod, amíg átgondolom.

– Ha ezt ígéretnek vehetem, akkor jobb lesz, ha vigyázol. Mert gondom lesz rá, hogy így alakuljanak a dolgok. És akkor aztán mese nincs, el kell jönnöd, ott *kell* laknod a fészertben.

Az azóta eltelt egy hónapban, amíg pergettem unalmas napjaimat Londonban, nagyokat kóborolva Kensington Gardensben az őszi turisták és az ebédszünetben kiruccanó irodai dolgozók között, időnként összefutva egy-egy régi ismerőssel, és talán még csatlakozva is hozzá egy sietős ebéd vagy tea erejéig, gyakran kaptam azon magam, hogy újra meg újra ez a Jenniferrel való reggeli beszélgetés jár a fejemben. Tagadhatatlanul jobb kedvem lett tőle. Minden okom megvan azt hinni, hogy most már túl van a nehezen, és jön az alagútból kifelé. Hogy mi vár majd rá, az csak ezután derül ki, de Jennifer a természeténél fogva nem olyan valaki, aki könnyen beletörődik a vereségbe. Sőt több mint valószínű, hogy nekiáll és megvalósítja azt a programot, amit felvázolt nekem – ha csak félig viccelődve is –, míg gyönyörködtünk a völgyben azon a reggelen. És ha néhány éven belül a dolgok tényleg a vágyai szerint alakulnak, akkor szó se róla, megfogadom a javaslatát, és kiköltözöm hozzá vidékre. Persze nem nagyon élném bele magam a fészertébe, viszont bármikor találhatnék magamnak egy kis házikót a közelben. Hálás vagyok Jennifernek. Ösztönösen ráérzünk egymás aggodalmaira, és az évek során mindenkori lelki vigaszomul az olyan beszélgetések szolgáltak, mint amit akkor folytattunk, azon a fagyos reggelen.

De ugyanakkor persze a vidéki élet túl csendesnek is bizonyulhat, én meg újabban eléggé hozzászóltam Londonhoz. Azonkívül időről időre még mindig megkeresnek emberek, akik emlékeznek a nevemre még a háború előttről, és bizonyos dolgokban a tanácsomat kérik. Ami azt illeti, épp a múlt héten történt, hogy ebédelni mentem Osbourne-ékkal, és

bemutattak egy hölgynek, aki rögtön megragadta a kezemet, hangosan felkiáltva:

– Jól értettem, ön azonos *a nagy* Christopher Banks-szel? A detektívvvel?

Mint kiderült, az illető hölgy élete nagy részét Szingapúrban töltötte, ahol „nagy-nagy barátnéja” lett Sarah-nak.

– Folyton csak magáról beszélt – mondta. – Tényleg úgy érzem, mintha már régi ismerősök volnánk.

Osbourne-ék többeket is meghívtak, de amikor ebédhez ültünk, e mellett a hölgy mellett találtam magamat, és a beszélgetésünk menthetetlenül visszaterelődött Sarah-ra.

– Maga jó barátja volt, igaz? – kérdezte egy ízben. – Mindig olyan elragadtatással beszélt önről.

– Jó barátok voltunk, szent igaz. Persze gyakorlatilag elvesztettük a kapcsolatot, amikor Keletre távozott.

– Gyakran beszélt önről. Rengeteg története volt a híres detektívről, és ha már belefáradtunk a bridzsbe, ezekkel traktált bennünket; igen jól szórakoztunk. Mindig szuperlatívuszokban beszélt önről.

– Jólesik belegondolni, hogy ilyen szépen megőrzött az emlékezetében. De mint mondtam, gyakorlatilag elveszítettük a kapcsolatot, bár egyszer kaptam tőle egy levelet, úgy két évvel a háború után. Addig azt se tudtam, hol vészelte át a háborút. Félvállról beszél csak az internálásról, de biztos vagyok benne, hogy nem lehetett tréfadolog.

– Ó, biztosíthatom, hogy egyáltalán nem volt tréfadolog. A féljem és én is könnyen erre a sorsra juthattunk volna, ha nem sikerül időben kijutnunk Ausztráliába. De Sarah és Monsieur de Villefort mindig is hajlamosak voltak rábizni magukat a sorsra. Az a fajta pár volt, aki cél nélkül elindul az éjszakába, alig várva, mibe botlik bele. Igazán elbűvölő magatartás, de nem amikor a japánok már ott állnak az ajtóban. Ismerte Monsieur de Villefort-t is?

– A gróf úrral sose volt szerencsém találkozni. Értesültem róla, hogy Sarah halála után visszatért Európába, de útjaink sose keresztezték egymást.

– Ó, én abból, ahogy beszélt önről, azt hittem, ön mindkettejüknek jó barátja.

– Nem. Tudja, én Sarah-t igazából csak korábbról ismertem. Ne haragudjon, talán nincs is módja válaszolni rá, de hadd kérdezzem meg: mi

volt a benyomása, boldog párnak látszott Sarah meg ez a francia?

– Boldog párnak? – Asztaltársam egy pillanatra elgondolkozott. – Természetesen az ember sohasem tudhatja biztosan, de őszintén szólva nehéz lett volna mást hinni. Szemlátomást teljesen odáig voltak egymásért. Sose volt sok pénzünk, úgy értem, sose tudtak olyan gondtalanul élni, mint talán szerettek volna. De a gróf mindig olyan, hogy is mondjam, olyan *romantikusnak* látszott. Nevéssen ki, Banks úr, de nincs rá jobb szó. Sarah halála rettenetesen lesújtotta. Az internálás nem múlik el nyomtalanul, tudja. Mint mások is annyian, igazából Sarah se gyógyult fel soha. Nagyon hiányzik. Még egy ilyen remek barátot!

E múlt heti találkozás óta többször is elővettem és újra átolvastam Sarah levelét – az egyetlen, amely tőlejött a sok évvel ezelőtti Sanghaj i elválásunk után.

A levél kelte 1947. május 18., és egy malájföldi magaslati üdülőhelyen íródott. Talán azt reméltem, hogy a barátnőjével való beszélgetés után valami ez idáig rejtett mélységeket fogok felfedezni azokban a meglehetősen udvariaskodó, már-már csöpögően nyájas sorokban. De igazából a levél továbbra sem tárt fel többet, mint a pusztán tényeket élete állomásairól Sanghajból való eltávoztása után. Makaót, Hongkongot, Szingapúrt úgy írja le, mint „elragadót”, „káprázatot”, „lebilincselőt”. Francia barátját többször is említi, de mindig csak futólag, mintha már minden tudnivalót tudnék róla. Könnyedén szót ejt az internálásról a japánok alatt, és kijelenti, hogy az egészségével kapcsolatos problémákból „már kezd eleget lenni”. Udvariasan a hógylétem felől tudakolozik, és a saját életét a felszabadult Szingapúrban „többé-kevésbé elviselhetőnek” nevezi. Az a fajta levél, amit az ember hirtelen ötlettől vezérelve idegen földön ír egy már csaknem elfeledett barátnak. Hangvétele csak egyszer, a vége felé csap át a régi időkből megszokott bensőségesebb stílusba.

„Nyíltan megmondom neked, én drága Christophe-rem – írja –, hogy *csalódást* okozott nekem, már hogy finom legyenek, ahogy a dolgok kettőnk közt alakultak. De ne aggódj, már rég nem haragszom. Hogy is haragudhatnék, amikor a Sors a végén oly kegyesen mégiscsak rám mosolygott? Azonkívül ma már úgy hiszem, helyesen döntöttél, amikor aznap mégsem jöttél velem. Mindig úgy érezted, hogy küldetésnek kell teljesítened, és merem állítani, sose lettél volna képes a szívedet bárki vagy bármi felé fordítani, amíg ennek a küldetésnek eleget nem tettél.

Csak remélni tudom, hogy mostanra a feladataidat már magad mögött tudhatod, és hogy neked is módod nyílik megtalálni azt a fajta boldogságot és kapcsolatot, amit újabban én már szinte magától értetődőnek veszek.”

Van valami a levelének ebben a részében – és különösen az utolsó sorokban –, ami valahogy hamisan cseng. Valami finom üzenet búvik meg ebben a levélben – igazából már maga a tény, hogy az adott pillanatban levelet írt nekem –, ami ellentmond a „boldogsággal és kapcsolattal” teli napokról szóló beszámolójának. Vajon az élete a francia gróffal tényleg olyan volt, amilyenek a sanghaji mólóra lépve a jövőt képzelte? Kétlem. Az az érzésem, hogy amikor küldetéstudatról és az ellene való lázadás hiábavalóságáról beszél, nemcsak rám, hanem ugyanúgy magára is gondol. Nyilván vannak, akik ilyen ösztökéléstől mentesen tudják leélni az életüket. De az olyanoknak, mint mi vagyunk, az a sorsunk, hogy árvákként szembeszegüljünk a világgal, hosszú éveken át üzzük elenyészett szüléink árnyát. Nincs más választásunk, minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy véghezvigyük küldetésünket, mert addig nem lesz nyugtunk, amíg nem tudjuk magunk mögött.

Nem szeretnék önelégültnek látszani; de miközben itt pergetem napjaimat Londonban, azt hiszem, valóban okom van bizonyos megalégedettségre. Imádok sétálni a parkokban, rendszeres látogatója vagyok a képtáraknak; és újabban egyre gyakrabban visz rá a beteges hiúság, hogy a British Museum olvasótermében az egykori bűnügyeimről szóló tudósításokat böngésszem.

Más szóval, immár ez a város lett az otthonom, és cseppet se bánám, ha itt kellene leélnem hátralévő napjaimat. Mégis előfordul, hogy valamiféle üresség telepszik meg körülöttem, és ilyenkor egyfolytában Jennifer hívását fontolgatom.

Európa Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó Osztovits Levente igazgató
Tördelte a Kopf Bt.
A kötetet Fábián István tervezte
Nyomta az Alföldi Nyomda Rt.
Felelős vezető György Géza vezérigazgató
Készült Debrecenben, 2002-ben
Felelős szerkesztő Barkóczy András
Műszaki vezető Fábián István
Készült 22,28 (A/5) ív terjedelemben
ISBN 963 07 7236 1